

ISSN 0350-042 | UDK 061.229(497.113)(06)

РАД МАТИЦЕ СРПСКЕ

БРОЈ 47
ГОДИНА CLXXXIV
ОД ОСНИВАЊА
МАТИЦЕ СРПСКЕ
2010

РАД МАТИЦЕ СРПСКЕ

Гласило Матице српске покренуто 1971. године
Излази повремено

Досадашњи уредници

Павле Малетин, главни уредник; одговорни уредник Бошко Петровић (1971–1978);
Душан Попов (1979–1990); Мирослав Ранков (1991–1994); Драган Станић (1995–2003);
Павле Станојевић (2004–2008)

Уредник

Проф. др Душан Николић

Чланови Уредништва

Миро Вуксановић, дописни члан САНУ
Мр Тијана Палковљевић
Проф. др Мато Пижурица

Секретар Уредништва

Добрила Мартинов

Лектор и коректор

Мирјана Карановић

Технички уредник

Вукица Туцаков

Фотографије

Бранко Лучић, Павле Пејак, Мартин Цандир

Рад Матице српске је доступан и на интернет страници www.maticasrpska.org.rs

© Ауторска права

Матица српска

Адреса уредништва

Матица српска, Нови Сад, Матице српске 1

Телефон: 021 527 622

Факс: 021 528 901

Е-mail: ms@maticasrpska.org.rs

Штампа: КриМел, Будисава

CIP – Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад
061.22(497.113)(06)

РАД Матице српске : гласило Матице српске / уредник Душан Николић. – Год. 1, бр. 1 (1971)– . – Нови Сад : Матица српска, 1971–. – Илустр. ; 24 cm

Повремено.
ISBN 0350-042X

COBISS.SR-ID 15880706

САДРЖАЈ

Увод	5
Матица српска Рад Матице српске у 2010. години	11
Библиотека Матице српске Извештај о раду Библиотеке Матице српске у 2010. години	145
Галерија Матице српске Извештај о раду Галерије Матице српске у 2010. години	173
Издавачки центар Матице српске Извештај о раду Издавачког центра Матице српске у 2010. години	229
In memoriam Преминули чланови Матице српске	237

ГОДИНА 2010:

РЕГИОНАЛНО САМООРГАНИЗОВАЊЕ ЧЛАНОВА МАТИЦЕ СРПСКЕ И ШИРЕЊЕ АКТИВНОСТИ НА МЕЂУНАРОДНОМ ПЛАНУ

Током 2010. године основано је више друштава чланова Матице српске у земљи и иностранству. Тиме су створени услови за ефикасније организовање чланства на територијалној основи. Одлуку о оснивању друштава самостално су донели чланови Матице српске који живе и раде на одређеном простору, а у складу са Статутом Матице српске и уз сагласност Управног одбора матичне институције. Свако друштво има статус правног лица, сопствени статут, своје органе и свој програм рада.

Иницијативу за оснивање Друштва чланова Матице српске у Републици Српској дао је председник Републике Српске академик Рајко Кузмановић приликом званичне посете Матици српској 16. априла 2010. године. Друштво је основано у Бањалуци 7. јула 2010. године. За председника Друштва изабран је др Младен Шукало, професор Филолошког факултета у Бањалуци, за потпредседнике: Ранко Рисијевић, књижевник, директор Народне и универзитетске библиотеке у Бањалуци и мр Зоран Пејашиновић, професор, публициста, директор Гимназије у Бањалуци, а за генералног секретара академик Драго Бранковић, декан Филозофског факултета у Бањалуци. За председника Скупштине Друштва изабрана је академик Снежана Савић, професор Правног факултета у Бањалуци, а за заменика председника Скупштине проф. др Миљко Шиндић. За чланове Управног одбора изабрани су: Ранко Павловић, књижевник, Бањалука, Слободан Наградић, професор, публициста, Бањалука, др Љиљана Шево, професор Академије умјетности у Бањалуци, др Младенко Саџак, историчар, књижевник, декан Филолошког факултета у Бањалуци, др Бранко Летић, историчар, књижевник, професор Филозофског факултета у Источном Сарајеву. Чланови Управног одбора по функцији су: проф. др Младен Шукало, Ранко Рисијевић, мр Зоран Пејашиновић и академик Драго Бранковић. За чланове Надзорног одбора изабрани су: др Душко Јакшић, директор Економског института у Бањалуци, др Владимир Лукић, професор Архитектонско-грађевинског факултета у Бањалуци, мр Љиљана Лукић, професор, историчар књижевности, Бијељина, Никола Асановић, професор, Билећа, академик Раде Михаљчић, професор Филозофског факултета у Бањалуци, Никола Галић, историчар умјетности, Музеј савремене уметности у Бањалуци. Матицу српску су на оснивачкој скупштини представљали потпредседник проф. др Слободан Ђурчић и генерални секретар проф. др Душан Николић.

Друштво чланова Матице српске у Црној Гори основано је у Подгорици 17. јула 2010. године. За председника Друштва изабрана је проф. др Радојка Вукчевић, професор Филолошког факултета у Београду и Универзитета Медитеран у Подгорици, а за потпредседника Друштва доц. др Драго Перовић, професор Филозофског факултета у Никшићу. За генералног секретара Друштва изабран је Блажо Паповић, инжењер, Никшић. За чланове Управног одбора изабрани су: доц. др Владимир Божовић, професор Природно-математичког факултета у Подгорици, проф.

др Јелица Стојановић, професор Филозофског факултета у Никшићу, Новица Ђурић, књижевник и новинар, Подгорица, проф. Тодор Живаљевић, књижевник, Подгорица, др Вукић Илинчић, историчар, Подгорица, др Душан Крцуновић, професор Филозофског факултета у Никшићу, проф. Марија Лалатовић, физичар, Никшић, проф. Веселин Матовић, књижевник, Никшић, проф. др Владимир Пешић, професор Природно-математичког факултета у Подгорици, доц. мр Мирко Тољић, графичар, Требиње, др Горан Комар, лекар и историчар, Херцег Нови, мр Никола Миројевић, теолог, Никшић. По положају чланови Управног одбора су: проф. др Радојка Вукчевић, доц. др Драго Перовић и Блажо Паповић. За чланове Надзорног одбора изабрани су: др Драга Бојовић, професор Филозофског факултета у Никшићу, доц. мр Сретен Милатовић, вајар, Требиње и Слободан Драговић, архитекта, Свети Стефан. У име Матице српске, на конститутивној седници, присутнима се обратио председник, академик Чедомир Попов. Седници су присуствовали потпредседник проф. др Слободан Ђурчић и Јелена Веселинов, правник.

Друштво чланова Матице српске у Ивањици основано је 4. септембра 2010. године. За председника друштва изабран је др Бранко Ракић, професор Правног факултета у Београду. Присутнима се на конститутивној седници у име Матице обратио председник, академик Чедомир Попов. Седници је присуствовао Боровој Јуришин, управник послова Матице српске.

Друштво чланова Матице српске у Нишу основано је 8. децембра. На конститутивној седници присутнима су се обратили: председник Матице српске академик Чедомир Попов, потпредседник Матице српске проф. др Слободан Ђурчић, генерални секретар Матице српске проф. др Душан Николић, секретар Одељења за књижевност и језик проф. др Мато Пижурца и главни уредник *Лейойиса Матице српске* и *Српске енциклопедије* проф. др Драган Станић. За председника Друштва чланова Матице српске у Нишу изабран је проф. др Горан Максимовић.

Током 2010. године започете су припреме за оснивање друштава и у другим градовима у Републици Србији.

Матица српска је у 2010. години интензивно радила на унапређењу и ширењу сарадње са страним институцијама.

За међународну афирмацију националне културе, као и саме Матице српске, посебно је била значајна изложба *Србија – културна сјона Источнога и Западнога*.

Православна црквена општина Свети Сава у Бечу је Матици српској за организовање изложбе доделила посебну грамату, а Њ. е. господин Клеменс Која, амбасадор Аустрије у Србији, приликом посете Матици српској нагласио је да је изложба резултат успешне сарадње Матице српске и Музеја Катедрале Светог Стефана у Бечу.

Истовремено са ширењем активности на међународном плану, Матица српска је проширивала сарадњу са водећим националним институцијама у Србији и појединим министарствима Владе Републике Србије, а посебно са Министарством спољних послова. Тим поводом Матицу српску је 3. децембра посетио господин Мирко Стефановић, државни секретар Министарства спољних послова Републике Србије, а 28. децембра и амбасадор Републике Србије у Француској, господин Душан Батаковић.

Матица српска је, уз све то, обављала и своје редовне активности.

Председник Републике Српске академик Рајко Кузмановић
у званичној посети Матици српској

Конститутивна седница Друштва чланова Матице српске у Републици Српској

Конститутивна седница Друштва чланова Матице српске у Црној Гори

Са отварања изложбе *Србија – културна сјона Исиока и Зайада* у Бечу

Обраћање председника Србије господина Бориса Тадића на отварању изложбе у Бечу

Обраћање председника Аустрије господина Хајнца Фишера на отварању изложбе у Бечу

Господин Клеменс Која, амбасадор Аустрије у Србији, у посети Матици српској

Радни састанак у Бечу

РАД МАТИЦЕ СРПСКЕ У 2010. ГОДИНИ

ЗНАЧАЈНИЈЕ АКТИВНОСТИ У 2010. ГОДИНИ

Традиционална Светосавска академија одржана је 26. јануара 2010. године. Свечану беседу на тему „Свети Сава и данашње време – Позитивне и негативне особине српског православног конзервативизма” одржао је академик Владета Јеротић.

Питомцима Хуманитарног фонда „Привредник” Нели Цветковић, ученици IV године Карловачке гимназије, и Бојану Босанцу, студенту I године Факултета техничких наука, додељена је награда из Фонда Јованке и Младена Вучинића. Награду су уручили донатори на Светосавској академији 26. јануара.

Свечана седница Матице српске, одржана 16. фебруара, била је посвећена 175. годишњици Сретењског устава. Беседу под називом „Сретењски устав” одржао је проф. др Сима Аврамовић. Змајеву награду Матице српске за 2009. годину Слободану Зубановићу за збирку песама *Сонети са села* уручио је председник Матице српске академик Чедомир Попов.

Бранкова награда Матице српске додељена је Кристини Ђурић, студенткињи Филолошког факултета Универзитета у Београду, Милораду Дурутовићу, студенту Филозофског факултета Универзитета Црне Горе у Подгорици, Јелени Крунић, студенткињи Филозофског факултета Универзитета у Новом Саду, Дуњи Душанић, студенткињи Филолошког факултета Универзитета у Београду, Миленки Окука, студенткињи Филозофског факултета Универзитета Црне Горе у Подгорици и Вањи Прстојевић, студенткињи Филозофског факултета Универзитета у Новом Саду. Награде је добитницима уручио потпредседник Матице српске проф. др Славко Гордић.

Награда „Младен Лесковац” за 2006, 2007. и 2008. годину додељена је проф. др Душану Иванићу за целокупно научно дело из области историје српске књижевности. Награду је уручио председник Матице српске академик Чедомир Попов.

Награда професора Лазара Стојковића је равноправно додељена др Игору Балалићу за досадашњи научноистраживачки рад, магистарску тезу и докторску дисертацију, и Ивици Ђаловићу за досадашњи научноистраживачки рад. Награде је уручио председник Матице српске академик Чедомир Попов.

Матица српска и Институт за српски језик Српске академије наука и уметности организовали су од 14. до 16. септембра међународни симпозијум „Граматика и лексика у словенским језицима”. Почасни председник Одбора била је академик Милка Ивић. На симпозијуму су учествовала 53 референта из 15 земаља.

У оквиру манифестације „Вишњићеви дани” у Шиду 14. новембра 2010. Матица српска је у Градској библиотеци одржала Научни скуп „Филип Вишњић – међаш усмене и уметничке поезије”.

Матица српска и Српска академија наука и уметности, заједно са Заводом за уџбенике као извршним издавачем, објавили су прву књигу првог тома *Српске енциклопедије* (А–Бео). Председник Уређивачког одбора је проф. др Драган Станић.

Формиран је Пантеон Матице српске.

Светосавска беседа академика Владете Јеротића

Беседа проф. др Симе Аврамовића на Свечаној седници

Уручење Змајеве награде Слободану Зубановићу

Са уручења Бранкове награде

Уручење Награде „Младен Лесковац” проф. др Душану Иванићу

Са уручења Награде професора Лазара Стојковића

ОРГАНИ МАТИЦЕ СРПСКЕ

ПРЕДСЕДНИШТВО

Председништво Матице српске је у току 2010. године интензивно радило на обезбеђењу материјалних средстава и других услова за обављање делатности Матице српске. Пратило је рад свих одељења Матице српске, радило на организацији Светосавске академије, Свечане седнице Матице српске, старало се о материјално-финансијском пословању Матице српске и наменском коришћењу средстава. Активно је радило на представљању Матице српске у земљи и иностранству и припремало седнице Извршног и Управног одбора. Остваривало је и одржавало контакте са јавношћу и сродним институцијама. Председништво је, такође, радило на праћењу издавачке делатности Матице српске, представљању Матичиних књига, зборника и других издања.

Председништво је наставило да обавља послове из своје надлежности утврђене Статутом Матице српске, да одржава везе са јавношћу, доноси одлуке које су у функцији остваривања рада Матице српске, доноси одлуке или предлаже одлуке другим органима управљања о коришћењу текућих и основних средстава. Решавало је проблеме у вези са текућим и другим питањима. По потреби Председништво је разматрало и решавало и друга питања која су везана за рад и обављање делатности Матице српске.

УПРАВНИ ОДБОР

Осма седница Управног одбора Матице српске одржана је 12. априла 2010. године. Усвојен је Записник са Седме седнице Управног одбора Матице српске која је одржана 14. децембра 2009. године. Усвојени су Извештај о раду Матице српске у 2009. години и Завршни рачун за 2009. годину. Донесени су Финансијски план Матице српске за 2010. годину, План јавних набавки за 2010. годину, План и програм рада и План научних скупова Матице српске у 2010. години. Усвојени су: Извештај о раду Библиотеке Матице српске у 2009. години, Извештај о раду Галерије Матице српске у 2009. години и Извештај о раду Издавачког центра Матице српске у 2009. години. Дата је сагласност на текст Статута Галерије Матице српске. Управни одбор се сагласио са предлогом да се оснују Удружење чланова и пријатеља Матице српске у Републици Српској и Удружење чланова и пријатеља Матице српске у Црној Гори. Одобрено је да се Библиотека Матице српске укњижи на делу парцеле Матице српске на којој је део новоизграђене зграде Библиотеке Матице српске. Прихваћена је информација о радовима на санацији зграде Матице српске и обавезама према извођачу радова „Drina-coop”. Именовани су Задужбински одбори задужбина Матице српске које су обновиле рад. Дата је сагласност на предлог генералног секретара да се у Матици српској формира секција за техничку културу. Прихваћен је предлог за покретање Едиције „Баштина”. Дата је сагласност на предлог о покретању макропројекта Енергетско-технолошки развој Војводине. Извршен је пријем новоуписаних редовних чланова Матице српске.

Девета седница Управног одбора Матице српске одржана је 21. јуна 2010. године. Усвојен је Записник са Осме седнице Управног одбора Матице српске која је одржана 12. априла 2010. године. Усвојен је План и програм научноистраживачког рада Матице српске за 2011. годину. Прихваћена је информација о оснивању Удружења чланова и пријатеља Матице српске у Црној Гори и Удружења чланова

и пријатеља Матице српске у Републици Српској. Прихваћен је предлог о организовању изложбе *Матица српска у култури српског народа*. Потврђен је раније заузе-ти став да Матица српска неће предлагати кандидате за учешће на конкурсима за доделу награда и признања који нису у организацији Матице српске. Прихваћен је Извештај о завршним припремама за изложбу у Бечу *Србија – културна сјона Истиока и Зайада*.

За главног и одговорног уредника *Зборника Матице српске за филолозију и лингвистику* именована је Јасмина Грковић Мејдор, дописни члан САНУ, за секретара Уредништва *Зборника Матице српске за филолозију и лингвистику* именован је доц. др Слободан Павловић, за секретара Уредништва *Зборника Матице српске за класичне студије* именована је проф. др Данијела Стефановић и за члана Уредништва *Зборника Матице српске за класичне студије* именован је проф. др Богољуб Шијаковић.

Извршен је пријем новоуписаних редовних чланова Матице српске.

Десета седница Управног одбора Матице српске одржана је 15. новембра 2010. године. Усвојен је Записник са Девете седнице Управног одбора Матице српске која је одржана 21. јуна 2010. године. Донесени су Правилник о противпожарној заштити и Правилник о заштити на раду. Дата је сагласност на текст Статута Библиотеке Матице српске. Прихваћен је Програм рада Библиотеке Матице српске у 2011. години. Прихваћена је информација о оснивању Удружења чланова и пријатеља Матице српске. За представнике Матице српске у Одбору за обележавање 200-годишњице именована Доситеја Обрадовића за првог српског министра просвете именовани су академик Чедомир Попов, проф. др Славко Гордић, проф. др Душан Николић и доц. др Радо-слав Ераковић. Одобрено је објављивање новог издања *Речника српскога језика*. Договорено је да се организује трибина о проблемима српскога језика у контексту правописа. Усвојена је молба Боривоја Јуришина да га на лични захтев Управни одбор разреши дужности управника послова Матице српске и распореди на радно место помоћника управника послова. Дипломирани правник Јелена Веселинов именована је на дужност управника послова Матице српске. За располагање средствима са жиро рачуна Матице српске (појединачно, један потпис) именовани су: академик Чедомир Попов, проф. др Славко Гордић, проф. др Душан Николић, Јелена Веселинов и Боривој Јуришин. Прихваћена је информација председника Организационог одбора проф. др Душана Николића о изложби *Србија – културна сјона Истиока и Зайада* у Бечу. Прихваћена је информација о припремама за изложбу у Београду. Прихваћен је текст Анекса уговора између Матице српске и Издавачког центра Матице српске. Прихваћен је Извештај о представљању Матице српске на Сајму књига у Београду. Извршен је пријем новоуписаних редовних чланова Матице српске.

ИЗВРШНИ ОДБОР

Десета седница Извршног одбора Матице српске одржана је 11. јануара 2010. године. Усвојен је Записник са Девете седнице Извршног одбора Матице српске која је одржана 30. новембра 2009. године. Утврђени су: Предлог Извештаја о раду Матице српске у 2009. години и Предлог Плана рада Матице српске за 2010. годину. Усвојен је Финансијски извештај о санацији зграде Матице српске. Договорено је да се упути образложена писмена молба Аутономној Покрајини Војводини за доделу додатних средстава. Прихваћен је предлог генералног секретара проф. др Душана Николића за оснивање едукативног центра за органско пољопривредну производњу на задужбинском имању Богдана Дунђерског. Прихваћена је донација

Електровојводине, а добијена средства ће се користити према плану за техничко опремање мултимедијалне сале Матице српске. Одобрено је да се доштампа *Речник српскога језика* и објави друго издање *Правне дисертације о узроку и циљу јошвијања државе*.

Једанаеста седница Извршног одбора Матице српске одржана је 12. фебруара 2010. године. Усвојен је Записник са Десете седнице Извршног одбора која је одржана 11. јануара 2010. године. Прихваћен је предлог одбора одељења Матице српске за учешће на конкурсима Покрајинског секретаријата за културу и Министарства за културу Републике Србије за суфинансирање издања. Прихваћена је информација о изложби у Бечу *Србија – културна сјона Истока и Запада*. Прихваћена је информација о току разговора о оснивању едукативног центра за органску пољопривредну производњу на задужбинском имању Богдана Дунђерског. У вези са финансирањем рада Издавачког центра Матице српске добијена средства од закупа користиће се за финансирање Едиције „Матица” и Антологијске едиције „Десет векова српске књижевности”. По питању заснивања радног односа са Весном Недиљковић за предлог је гласало 7 чланова Извршног одбора, против 1 и 6 уздржаних. Прихваћено је да Матица српска са Институтом за српски језик САНУ буде суорганизатор Научног скупа „Лексика и граматика у словенским језицима”.

Дванаеста седница Извршног одбора Матице српске одржана је 2. марта 2010. године. Размотрен је Записник са Једанаесте седнице Извршног одбора која је одржана 12. фебруара 2010. године и у дискусији су изнесене примедбе. Одлучено је да се поново преслуша тонски запис са седнице и сачини исправан текст Записника. Прихваћен је Финансијски извештај Матице српске за 2009. годину. Прихваћен је План расподеле средстава за научноистраживачки рад Матице српске у 2010. години. Прихваћена је информација о активностима на оснивању Регионалног образовног центра за органску пољопривредну производњу „Богдан Дунђерски”. Предложено је да Управни одбор именује састав новог Задужбинског одбора задужбине Богдана Дунђерског. Именована је радна група: др Рајко Томановић, др Бранислава Берић, Радослав Стриковић, академик Рудолф Кастори, проф. др Љубомирка Кркљуш и чланови Председништва Матице српске, чији је задатак да поново размотри Предлог пројекта Енергетско-технолошки развој Војводине у XX веку.

Тринаеста седница Извршног одбора Матице српске одржана је 7. јуна 2010. године. Усвојен је Записник са Дванаесте седнице Извршног одбора која је одржана 2. марта 2010. године. Утврђен је Предлог Плана и програма научноистраживачког рада Матице српске 2011. године. Прихваћена је информација о припремама за оснивање удружења чланова и пријатеља Матице српске. Заказана је седница Управног одбора Матице српске за 21. јун 2010. године.

Четрнаеста седница Извршног одбора Матице српске одржана је 18. октобра 2010. године. Усвојен је Записник са Тринаесте седнице Извршног одбора која је одржана 7. јуна 2010. године. Прихваћен је Извештај ревизора о прегледу финансијског пословања Матице српске за 2009. годину. Утврђен је текст Правилника о заштити од пожара. Текст правилника потребно је да размотри и остали, а посебно Рукописно одељење, како би се сачинио коначан текст и упутио Управном одбору на усвајање. Утврђен је Предлог Правилника о безбедности и здрављу на раду. До 15. новембра 2010. године треба сачинити анализу заједничких трошкова између Матице српске, Библиотеке Матице српске, Галерије Матице српске и Издавачког центра Матице српске и на основу тих података сачинити Предлог уговора који би се затим упутио Управном одбору на разматрање и усвајање.

Сагласно Закону дата је сагласност да се заснује радни однос са једном особом са инвалидитетом. Допуњена је Систематизација радних места тако што је под редним бројем 36-а систематизовано радно место секретарица службе за правне и опште послове. Прихваћен је предлог Председништва да се запосленима, на терет изворних прихода Матице српске, исплаћује стимулативни део у висини до 30%, а на основу месечних извештаја запослених и оцене управника послова Матице српске. Прихваћен је Извештај о финансијском стању Матице српске и о припремама за Сајам књига у Београду. Прихваћена је понуда фирме „Реноме” у Тивту за куповину плаца Матице српске (поступак није настављен пошто је понуђач одустао од понуде). Прихваћена је информација да су у Бањалуци, Подгорици и Ивањици основана удружења чланова и пријатеља Матице српске, а да је у току поступак оснивања у Нишу и Бачкој Паланци. Одобрено је да се свим удружењима обезбеди по један примерак свих Матичиних издања. За 15. новембар заказана је седница Управног одбора Матице српске.

НАДЗОРНИ ОДБОР

Трећа седница Надзорног одбора Матице српске одржана је 1. марта 2010. године. Усвојен је Записник са Друге седнице Надзорног одбора која је одржана 22. децембра 2009. године. Дата је сагласност на Финансијски извештај о пословању Матице српске у 2009. години. Дато је позитивно мишљење на рад Матице српске у 2009. години. Прихваћен је Извештај о пословима на санацији зграде Матице српске.

ОДБОР ЗА ПРАВНА И СТАТУТАРНА ПИТАЊА

Прва седница Одбора за правна и статутарна питања одржана је 15. марта 2010. године. Извршено је конституисање Одбора за правна и статутарна питања. За председника Одбора именован је Јован Чулајевић. Разматран је текст Предлога Статута Галерије Матице српске који је утврдио Управни одбор Галерије Матице српске. Након спроведене расправе дато је позитивно мишљење на Предлог Статута, са сугестијама које су техничке природе и односе се на побољшање текста у правном смислу.

Друга седница Одбора за правна и статутарна питања Матице српске одржана је 1. новембра 2010. године. Усвојен је Записник са Прве седнице одбора за правна и статутарна питања која је одржана 15. марта 2010. године. Након дискусије дато је позитивно мишљење на текст Предлога Статута Библиотеке Матице српске који је усвојио Управни одбор Библиотеке Матице српске.

ЕКОНОМСКИ ОДБОР

У току 2010. године Економски одбор Матице српске није се састајао.

РАД ОДЕЉЕЊА МАТИЦЕ СРПСКЕ

Одељење за књижевност и језик

У Одељењу за књижевност и језик настојало се да се током 2010. године оствари утврђени План рада. Одржан је континуитет излагања *Лейхойиса Мајице српске* и скоро свих научних зборника. Озбиљан застој постоји у издавању *Језика данас*. Рад на истраживачким пројектима одвијао се, и ове године, у оквиру добитне суме средстава, драстично умањене у односу на изузетно скромно исказане реалне потребе приликом планирања. Настављена је пракса припреме и објављивања посебних издања према пристизању рукописа.

Одбор Одељења радио је у следећем саставу: проф. др Мато Пижурица (секретар Одељења), Миро Вуксановић, дописни члан САНУ, проф. др Владислава Гордић Петковић, проф. др Славко Гордић, проф. др Јасмина Грковић Мејџор, дописни члан САНУ, проф. др Сава Дамјанов, проф. др Јован Делић, проф. др Мирослав Егерић, проф. др Душан Иванић, академик Милка Ивић, проф. др Војислав Јелић, проф. др Миодраг Јовановић, Мирослав Јосић Вишњић, мр Мирјана Јоцић, проф. др Зоја Карановић, проф. др Марија Клеут, академик Светозар Кољевић, проф. др Александар Лома, дописни члан САНУ, проф. др Горан Максимовић, проф. др Ксенија Марицки Гађански, проф. др Јелка Матијашевић, научни саветник др Миодраг Матицки, проф. др Софија Милорадовић, проф. др Нада Милошевић Ђорђевић, дописни члан САНУ, академик Александар Младеновић, проф. др Драгана Мршевић Радовић, др Марко Недић, проф. др Миливој Ненин, проф. др Мирослав Николић, мр Васа Павковић, проф. др Шандор Пал, проф. др Михајло Пантић, проф. др Драгољуб Петровић, проф. др Љиљана Пешикан Љуштановић, проф. др Предраг Пипер, дописни члан САНУ, проф. др Јован Попов, проф. др Милорад Радовановић, дописни члан САНУ, доц. др Горана Раичевић, проф. др Јелка Ређеп, Петар Сарић, доц. др Драган Станић, проф. др Љиљана Суботић, проф. др Гојко Тешић, академик Милосав Тешић, проф. др Светлана Томин, научни саветник др Драго Ћупић и проф. др Младен Шукало.

Одбор Одељења је у 2010. години одржао две седнице (20. маја и 17. децембра). На њима су разматрани: Предлог Плана рада Одељења за 2011. годину; судбина пројекта Славеносрпски речник којим је руководио академик Александар Младеновић, утврђивање предлога за главног уредника *Зборника Мајице српске за филологију и лингвистику* и предлози за измене у Уредништву *Зборника Мајице српске за класичне студије*; усвајање Извода из Записника са претходне седнице Одбора одржане 20. маја 2010; информација о раду Одељења између две седнице; разматрање и усвајање Извештаја о раду Одељења у 2010. години и предлози допуне Плана рада за 2011. годину.

Послове Одељења између седница координирао је секретар Одељења проф. др Мато Пижурица, а стручни сарадник била је Јулка Ђукић.

Лексикографско одељење

Одбор одељења радио је у саставу: проф. др Бранко Бешлин (секретар Одељења), Добрило Аранитовић, Соња Боб, доц. др Ђорђе Бубало, Стеван Бугарски, мр Милица Бујас, Југослав Вељковски, проф. др Александра Вранеш, проф. др Жељко Вучковић, мр Велимир Иветић, Драгиша Костић, академик Василије Крестић, др Бранка Кулић, мр Предраг Лажетић, Хермина Лежмирац, академик Војислав Марић, Добрила Мартинов, Радован Мићић, Владимир Николић, проф. др Даница Петровић, проф. др Љиљана Пешикан Љуштановић, проф. др Предраг Пипер,

др Душан Попов, др Радомир Поповић, Никола Рацковић, доц. др Момир Самарџић, проф. др Драган Станић, академик Никша Стипчевић, Ненад Урић, Боривој Чалић, проф. др Биљана Шимуновић Бешлин, мр Небојша Шулетих и мр Бранислава Балаж.

У току 2010. године одржане су две седнице Одбора Одељења. На седници одржаној 19. маја на основу усвојеног Дневног реда и дискусије одлучено је: да се једногласно и без примедба усвоји Резиме Записника са претходне седнице Одбора Лексикографског одељења Матице српске; да се без примедба усвоји Предлог Плана са финансијским планом за 2011. пројекта Лексикон писаца; да се без примедба усвоји Предлог Плана са финансијским планом за 2011. годину пројекта Српски биографски речник; да се без примедба прихвати Предлог Плана са финансијским Планом за 2011. годину Едиције „Библиографије”; да се Едицији „Библиографије” још једанпут понови већ исказана подршка Одбора Лексикографског одељења у циљу организовања саветовања на којем би били установљени принципи једнообразности библиографског цитирања у публикацијама Матице српске; да се у целини усвоји Предлог Плана са финансијским извештајем за 2011. Лексикографског одељења.

На седници одржаној 17. децембра на основу усвојеног Дневног реда и дискусије закључено је: да се једногласно и без примедба усваја Резиме Записника са претходне седнице Одбора Лексикографског одељења; да се без примедба усваја Извештај о раду за 2010. годину пројекта Лексикон писаца; да се без примедба усваја Извештај о раду за 2010. годину пројекта Српски биографски речник; да се без примедба усваја Извештај о раду за 2010. годину пројекта Српска енциклопедија; да се без примедба прихвата Извештај о раду за 2010. годину Едиције „Библиографије”; да се у целини усваја Извештај о раду за 2010. годину Лексикографског одељења.

На пројектима Лексикографског одељења у 2010. години постигнути су, по сматрано у целини, задовољавајући резултати, о чему се подробније говори у извештајима који се односе на појединачне пројекте и потпројекте.

Одељење за друштвене науке

Током 2010. године Одбор Одељења за друштвене науке Матице српске радио је у следећем саставу: проф. др Љубомирка Кркљуш (секретар Одељења), др Мила Босић, Душан Вујичић, проф. др Гордана Вукадиновић, проф. др Гордана Вуксановић, доц. др Владан Гавриловић, др Велика Даутова Рушевљан, Жарко Димић, проф. др Сања Ђајић, проф. др Бранислав Ђурђевић, др Мирко Зуровац, др Никола Кајтез, проф. др Александар Касаш, проф. др Ненад Лемајић, проф. др Гордана Ковачек Станић, проф. др Татјана Лукић, проф. др Слободанка Марков, др Саша Марковић, проф. др Милован Митровић, др Драго Његован, академик Часлав Оцић, др Александар Раствојић, др Мирјана Рашевић, академик Момчило Спремић. На седнице Одбора Одељења позивају се и чланови Управног одбора Матице српске: академик Чедомир Попов (председник Матице српске), академик Милош Благојевић, академик Милорад Екмечић и академик Василеј Крестић.

Активности Одељења за друштвене науке Матице српске у 2010. години одвијале су се у оквиру усвојеног Плана рада за 2010. годину. Научноистраживачке пројекте финансирају Министарство за науку и технолошки развој Републике Србије и Покрајински секретаријат за науку. Резултати рада на пројектима презентовани су у научним часописима са листе Министарства за науку и технолошки развој Републике Србије, као и у другим часописима, научним монографијама и на научним скуповима.

Одбор Одељења се у претходној години састао два пута: 20. маја и 15. децембра.

Одељење за природне науке

Током 2010. године Одбор Одељења за природне науке Матице српске радио је у следећем саставу: академик Рудолф Кастори (секретар Одељења), проф. др Теодор Атанацковић, доц. др Ференц Баги, проф. др Милан Вапа, проф. др Мирослав Весковић, проф. др Анте Вујић, проф. др Јелена Вукојевић, проф. др Божо Далмација, проф. др Лазар Довниковић, мр Млађен Јовановић, проф. др Марија Краљевић Балалић, проф. др Владимир Катић, проф. др Богосав Лажетић, проф. др Лазар Лепшановић, проф. др Слободан Марковић, проф. др Ивана Максимовић, проф. др Јован Максимовић, проф. др Милан Матавуљ, проф. др Зоран Машић, проф. др Неда Мимица Дукић, проф. др Драгиша Поповић, проф. др Душан Сурла, проф. др Смиљка Шимић.

Активности Одељења у 2010. години одвијале су се у оквиру усвојеног Плана рада за 2009–2012, и Плана рада за 2010. годину. Научноистраживачке пројекте финансирани су Министарство за науку и технолошки развој Републике Србије и Покрајински секретаријат за науку. Резултати рада на пројектима презентовани су у научним часописима са листе Министарства за науку и технолошки развој Републике Србије, иностраним часописима и научним монографијама и саопштавани на научним скуповима.

Одбор Одељења се у 2010. години састао два пута: 19. маја и 13. децембра.

Одељење за ликовне уметности

Одбор Одељења за ликовне уметности је током 2010. године радио у саставу: проф. др Александар Кадјевић (секретар Одељења), доц. др Саша Брајовић, доц. др Драган Војводић, проф. др Бранко Вујовић, др Вера Јовановић Дунђин, мр Драгојла Живанов, проф. др Станислав Живковић, др Мирослава Костић, др Бранка Кулић, др Мирјана Лесек, др Ненад Макуљевић, ванредни професор, др Миодраг Марковић, ванредни професор, проф. др Срђан Марковић, др Војислав Матић, проф. др Милка Чанак Медић, проф. др Лидија Мереник, Олга Микић, мр Тијана Палковљевић, проф. др Сретен Петковић, проф. др Даница Поповић, доц. др Зоран Ракић, мр Владимир Симић, Донка Станчић, доц. др Иван Стевовић, академик Гојко Суботић, проф. др Мирослав Тимотијевић, др Бранко Чоловић, доц. др Симона Чупић, проф. др Марица Шупут. Стручни сарадник Одељења је Марта Тишма.

Рад се одвијао у оквиру раније утврђеног плана и програма, на припреми посебних издања, *Зборника Мајице српске за ликовне уметности* и научноистраживачким пројектима, захваљујући средствима за научноистраживачки рад која је обезбедило Министарство Републике Србије за науку и технолошки развој.

У Народној библиотеци у Београду представљена је књига Станислава Живковића *Неунишћиви свети духовне лейоше*.

Ишла је из штампе књига *Манасићир Шицајовац* др Војислава Матића.

Током 2010. године одржане су две седнице Одбора Одељења. Прва је одржана 18. маја, а друга 14. децембра. Седницама је председавао проф. др Александар Кадјевић, секретар Одељења. На седници одржаној 18. маја усвојен је План научноистраживачког рада Одељења за 2011. годину. Такође, чланови су обавештени о текућим пословима Одељења. На седници одржаној 14. децембра разматран је и усвојен Извешај о раду одељења за 2010. годину. Разговарало се о припреми рукописа за наредна посебна издања Одељења. Чланови Одбора су информисани о току припреме свезака *Зборника Мајице српске за ликовне уметности* бр. 39/2011 и бр. 40/2012.

Одељење за сценске уметности и музику

Одбор Одељења за сценске уметности и музику Матице српске је у 2010. години радио у саставу прихваћеном на седници Управног одбора Матице српске одржане 16. марта 2009. године. Секретар Одељења је др Зоран Т. Јовановић, а чланови су: проф. др Мирјана Веселиновић Хофман, проф. мр Богдан Ђаковић, др Зоран Ђерић, Гордана Ђурђевић, др Јелена Јовановић, проф. др Каталин Каич, доц. др Софија Кошничар, доц. др Весна Крчмар, мр Милена Лесковац, мр Зоран Максимовић, проф. др Соња Маринковић, проф. др Петар Марјановић, доц. др Весна Микић, мр Биљана Милановић, Предраг Момчиловић, проф. мр Ненад Остојић, доц. др Ивана Перковић, доц. др Тијана Поповић Млађеновић, проф. др Живко Поповић, доц. др Ира Проданов Крајишник, проф. др Даница Петровић, мр Мирослав Радоњић, проф. др Душан Рњак, академик Димитрије Стефановић, проф. мр Милица Стојадиновић, др Катарина Томашевић, проф. др Нице Фрациле, мр Лука Хајдуковић и проф. др Драгана Чолић Биљановски. Стручни сарадник Одељења је Марта Тишма.

У оквиру раније утврђеног плана радило се на пројекту Театролошке и музиколошке студије (руководилац пројекта проф. др Душан Рњак), на припреми *Зборника*, књига посебних издања, на организацији Музичких вечери, промоцијама издања и других програма.

Одбор Одељења састао се 17. маја и 16. децембра. На седници одржаној 17. маја усвојен је План научноистраживачког рада Одељења за 2011. годину. Чланови Одељења изразили су негодовање због укидања финансирања пројекта Дигитализација звучног архива Матице српске, од стране управе Матице српске. Управа је навела да се финансирање пројекта укида јер то није наука. Носилац овог пројекта, проф. др Драгослав Девић, образложио је овај пројекат и навео да треба да се научно обради целокупан дигитализовани материјал (око 1.000 композиција) и да се изрази каталог. То без финансијске подршке неће моћи да се уради. Такође је наведено да би по завршетку рада на овом пројекту то био једини звучни архив у Војводини.

Зоран Т. Јовановић је предложио одржавање Научног скупа „Српско-пољски позоришни дијалог”, који би се организовао октобра 2011. године, у сарадњи са Позоришним музејом Војводине и значајним институцијама из Пољске. О карактеру и току припреме скупа говорили су и проф. др Јадвига Сопчак и мр Зоран Максимовић, директор Позоришног музеја Војводине. Такође, чланови су обавештени о текућим пословима Одељења.

Присутним члановима Одбора подељене су књиге *Бошко Токин* проф. др Марка Бапца и *Народне ђесме из Војводине* Миодрага А. Васиљевића коју је приредио проф. др Драгослав Девић. Проф. Девић је укратко на седници приказао књигу *Народне ђесме из Војводине*. После седнице представљена је књига проф. др Марка Бапца.

На седници Одбора Одељења одржаној 16. децембра разматран је и прихваћен Извештај о раду Одељења за 2010. годину. Прихваћена је нова тема Увод у театрологију, коју је предложио проф. др Петар Марјановић. Предати су нови завршени рукописи за књиге који су резултат рада на пројекту Одељења. Објављене су три књиге посебних издања које су резултат рада на одељенском пројекту. Све су приказане у току и после седнице и подељене су присутним члановима. Договорено је да наредне две свеске *Зборника за сценске уметности и музику*, бр. 44 и 45 за 2011. годину, буду посвећене прослави 150. годишњице СНП-а. Размотрен је и усвојен План рада Музичких вечери Матице српске за 2011. годину.

Рукописно одељење

Рад Рукописног одељења Матице српске одвијао се под руководством управника Одељења Павла Станојевића и Одбора у следећем саставу: Соња Боб, Зоран Вељановић, Звонимир Голубовић, др Чедомир Денић, др Ђорђе Ђурић, Александра Јовановић, др Петар В. Крестић, Катарина Марковић, проф. др Дејан Микавица, Миладин Милошевић, Радован Мићић, Јован Пејин, доц. др Горана Раичевић, доц. др Момир Самарџић и Миле Станић.

У Одељењу су радили архивисти Соња Боб, Александра Јовановић, Бранислав Карановић, Владимир Николић, мр Исидора Поповић, хонорарни сарадник Огњен Карановић и управник Павле Станојевић.

Током године су у овом саставу Одбора Одељења одржане две седнице. На првој седници највише пажње посвећено је опремању и коришћењу дигиталне опреме у Рукописном одељењу Матице српске. Закључено је да питање даљег технолошког опремања Одељења новом дигиталном опремом постаје кључна тачка од које зависи да ли ће Рукописно одељење Матице српске кренути путем којим иду и све друге архивске институције у свету и нашој земљи, путем даљег и логичног развоја укључивањем у све присутнији процес дигитализације, набавке и коришћења могућности које нам нуде савремени рачунари, скенери и дигитални фото-апарати. У модерној архивистици се више не поставља питање оправданости коришћења такве опреме, она је неопходна да би се задовољили захтеви корисника који се јављају и траже одређене услуге, чак и са других континената, а њихово испуњење је веома лако уколико се располаже потребном опремом која омогућава брзо преносење дигиталних снимака, докумената и фотографија у било који део света, свугде где постоје заинтересовани.

На другој седници Одбора Одељења одржаној 18. маја 2010. године усвојен је План Рукописног одељења за 2011. годину. Новина у раду Одељења је одлука да се приступи обради личних фондова како би се грађа добијена на поклон од личности значајних за историју Матице српске обрадила и сачувала у целини.

На основу закључака са друге седнице Одбора Рукописног одељења Матице српске, управник Рукописног одељења Павле Станојевић упутио је захтев Председништву Матице српске:

- Да се подржи предлог ангажовања Огњена Карановића на пословима обраде фотографија из фонда РОМС;
- Да се повећају средства за откуп архивалија;
- Да се за крај 2010. или почетак 2011. године припреми изложба о архивској грађи РОМС;
- Да се за потребе дигитализације архивске грађе купи пет скенера и квалитетан дигитални фото-апарат;
- Да се предложи дужи боравак екипе архивиста која ради на сређивању архивске грађе Темишварске епархије;
- Да Управа МС иницира сарадњу МС и Универзитета у Новом Саду, у циљу што боље сарадње на пројекту Историја Матице српске;
- Да се на сајту Матице српске постави најрепрезентативнија архивска грађа која се чува у РОМС-у;
- Да се Румунској академији наука понуди сарадња на сређивању вредне архивске грађе Темишварске епархије и српских манастира у Румунији;
- Да се због пренатрпаности депоа што хитније нађе простор за пријем нове архивске грађе у РОМС.

Крајем године је са генералним секретаром Матице Српске проф. др Душаном Николићем одржан састанак на којем је договорено да се, сходно закључцима са претходне седнице Одбора Одељења, Рукописно одељење опреми новим рачуна-

рима и мониторима. Набавком квалитетног скенера, уз финансијску подршку Електровођине, створени су предуслови за дигитализацију одабране архивске грађе из РОМС и почетак реализације пројекта о дигитализацији архивске грађе Рукописног одељења Матице Српске. Од краја септембра 2010. године скенирано је и додатно обрађено 650 фотографија, више од 250 писама и рукописа, а преко 1.000 рукописа и писама снимљено је дигиталним фото-апаратима од стране корисника и похрањено на компакт-дискове који се чувају у Рукописном одељењу Матице Српске.

Након треће седнице Одбора Одељења одржане 15. децембра 2010. године закључено је:

- Да су депои Рукописног одељења већ сада мали за грађу којом се располаже, те је део грађе смештен по картонским кутијама на поду. Председништво Матице српске мора што хитније учинити напоре да се обезбеди нови простор за одговарајући смештај постојеће архивске грађе и оне која се очекује као поклон. Такође, у првом депоу је неопходно монтирање једног реда дуплих металних полица за смештај грађе која се сада налази на поду;
- Да архивисти који у обради грађе примењују програм EDOPS приликом рада евидентирају неопходне корекције у програму и дају сугестије ауторима програма како би га допунили и усавршили;
- Да Одбор Одељења подржава напоре запослених у РО како би се кренуло са конзервацијом и рестаурацијом оштећених докумената из Фонда;
- Да Одбор Одељења подржава напоре Управе МС да за потребе Одељења обезбеди адекватну рачунарску опрему;
- Да се за откуп вредне архивске грађе из 18. и 19. столећа обезбеди адекватна финансијска средства код надлежних министарстава;
- Да се на сајт Матице српске постави текст о Одељењу и изабрана скенирана грађа;
- Да се попуни радно место обрађивача Збирке фотографија;
- Да се у наредном периоду приступи отварању и архивирању грађе Младена Лесковца и Николе Милутиновића која се чува у РОМС-у.

Темишварски одбор

Током 2010. године Темишварски одбор је радио у саставу: др Душан Попов (председник), Стеван Бугарски, Славомир Гвозденовић, Спасоје Граховац, мр Ђорђе Ђурић, др Војислав Матић, др Душан Ј. Попов, др Миља Радан, Павле Станојевић и др Љубивоје Церовић. У овој извештајној години сакупљани су рукописи за шесту свеску *Темишварског зборника*.

Његошев одбор

Његошев одбор, у саставу: председник архиепископ цетињски, митрополит Амфилохије (Радовић), потпредседници академик Милка Ивић, академик Матија Бећковић, секретар проф. др Јасмина Грковић Мејдор, чланови – епископ бачки Иринеј (Буловић), Миро Вуксановић, академик Миомир Дашић, проф. др Јован Делић, проф. др Божидар Ковачек, академик Светозар Кољевић, Гојко Шантић, академик Александар Младеновић, проф. др Мато Пижурница, академик Владо Стругар, академик Љубомир Тадић, др Срђа Трифковић, проф. др Богољуб Шијаковић – одржао је своју трећу седницу 8. октобра. Одбор је разматрао следећа питања: усвајање записника са претходног састанка; Извештај о раду Његошевог одбора; договор о следећем научном скупу посвећеном Његошу; избор Организационог одбора научног скупа; избор главног уредника *Његошевог зборника Матице српске* и питања и предлози.

НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКА ДЕЛАТНОСТ

Одељење за књижевност и језик

РЕЧНИК СРПСКОГА КЊИЖЕВНОГ ЈЕЗИКА – ЈЕДНОТОМНИ
ДРУГО ДОПУЊЕНО И ИЗМЕЊЕНО ИЗДАЊЕ
(руководилац пројекта: проф. др Мато Пижурица)

Друго измењено и допуњено издање једнотомника биће припремљено за објављивање 2012. године, што је оптималан рок у сличним пословима (пет година од појављивања првог издања).

У току 2010. године сагледаван је смисао већ добијених сугестија од рецензента (у одвојеним рецензијама рукописа првог издања и накнадно даваних) и, пре свега, публикованих критичких оцена. Тражиће се и сугестије самих аутора *Речника*, будући да ће, пре свега због ефикасности у припреми другог издања, основни терет пасти на редактора првог издања проф. др Мирослава Николића, и из тих разлога се не планира надокнада руководиоцу пројекта проф. др М. Пижурици.

Напомена: До 31. марта 2011. године припремиће се за доштампавање прво исправљено издање нереализованог, а назначеног дела тиража првог издања (назначени тираж је 5.000, а реализовано је свега 3.000). Исправке ће учинити проф. др Мирослав Николић, уз (техничку) помоћ Милана Тасића из „Београдске књиге”.

РЕЧНИК СРПСКОГА КЊИЖЕВНОГ ЈЕЗИКА – ВИШЕТОМНИ
(руководилац пројекта: проф. др Драгољуб Петровић)

Израда вишетомног речника стандардног српског језика неспорна је потреба лингвистичке струке и националне културе. Обавеза је Матице српске да овом послу без одлагања приступи. Једнотомник, који се коначно појавио 2007. године, такође у издању Матице српске, добродошла је околност и важно искуство за рад на вишетомнику.

У склопу научног скупа, који ће се одржати у Матици српској до средине јануара 2011. године, у форми округлог стола, на тему „Припрема вишетомног *Речника српскога језика* (у контексту искустава у раду на шестотомнику и једнотомнику Матице српске и општег стања српске лексикографије и лексикологије)”, утврдиће се концепција речника, начин рада и састав сарадничког тима. Матица рачуна на укључивање у посао тима лексикографа који раде на *Речнику српских љовора Војводине*. Округли сто ће водити проф. др Драгољуб Петровић.

ДИЈАЛЕКАТСКИ РЕЧНИК ВОЈВОДИНЕ
(руководилац пројекта: проф. др Драгољуб Петровић)

РЕЧНИК СРПСКИХ ГОВОРА ВОЈВОДИНЕ

У току 2010. године настављени су послови на изради десете свеске *Речника српских љовора Војводине*. У изради ове свеске, која обухвата речи с почетним словима Х, Ц, Ч, Џ и Ш, ангажована су четири лексикографа: [мр Светлана Вареника], мр Дејан Милорадов, Катарина Сунајко и мр Ивана Ђелић, чији се посао одвија под руководством носиоца пројекта проф. др Драгољуба Петровића.

Суочен с великим проблемима током године (почетком јула умрла је мр Светлана Вареника), остатак тима успео је уз велике напоре да приведе речник крају,

иако је цео посао на десетој свесци био знатно успорен. Почетком децембра 2010. године последња свеска речника припремљена је за штампу (формиране су одреднице, рукопис је унакрсно читан, урађена је редактура). И за ову свеску припремљена је карта с прегледом свих пунктова из којих је сабрана грађа, а израђено је и десет лингвистичких карата. Све карте израдио је мр Дејан Милорадов. Десета свеска такође ће бити опремљена илустрацијама (за поједине лексеме), које ће изградити (као досад) сликар Сава Стојков.

РЕЧНИК БАЧКИХ БУЊЕВАЦА

На пројекту раде проф. др Драгољуб Петровић и мр Сузана Кујунџић Остојић.

Основне фазе истраживања: прикупљање језичке грађе, исправка језичких јединица у речнику, техничко оспособљавање за рад на речнику: посебан програм за уношење акцената, „ожиљавање” постојећег текста речника, уношење нове грађе у речник, уклапање нове грађе у стару, припрема за штампу, штампање речника.

До сада је урађено неколико фаза рада: прикупљање језичке грађе, исправка језичких јединица у речнику, техничко оспособљавање за рад на речнику, направљен је посебан програм за уношење акцената, „ожиљавање” постојећег текста речника, затим уношење нове грађе у речник према стандардизованом лексикографском поступку.

РЕЧНИК СЛАВЕНОСРПСКОГ ЈЕЗИКА

(руководилац пројекта: проф. др Александар Младеновић)

Коначна лексикографска обрада и припрема рукописа за штампу не могу се обавити макар без минималне професионализације, па је у 2010. години био планиран пријем у радни однос једног сарадника, који би омогућио носиоцу пројекта да започне израду огледне свеске. Смрћу носиоца пројекта, академика Александра Младеновића, Одбор је био приморан да налази најприкладније решење, полазећи пре свега од квалификованости, и да за носиоца пројекта именује проф. др Љиљану Суботић, која је дала пристанак. Текућа година била је предвиђена за стицање увида у досад обављене послове и у складу с тим формирање истраживачког тима. Нажалост, средином године проф. др Љиљана Суботић је тешко повређена у саобраћајној несрећи, па су сви планирани послови за 2010. и 2011. годину привремено замрзнути.

ПРОУЧАВАЊЕ СРПСКИХ ГОВОРА РУМУНСКОГ ДЕЛА БАНАТА

(руководилац пројекта: др Жарко Бошњаковић)

У току 2010. године акценат је стављен на теренска истраживања северног (Нађфала и Варјаш) и средњег (Сока, Дињаш и Ченеј) Баната и на формирање дијалекатског корпуса. Снимљена су аутобиографска казивања информатора, али и разни обичаји који ће бити корисна грађа за реконструкцију духовне и материјалне културе на овим просторима. Углавном су снимани најстарији информатори, чији идиолекти нису разорени утицајем румунских говора.

У овом периоду објављен је и један рад посвећен деминуцији у карашевским говорима.

Појединачни извештаји:

- Др Жарко Бошњаковић: дијалекатски снимци (2 x 90') и транскрипти из Варјаша (30 стр.); дијалекатски снимци (3 x 60') и транскрипт из Соке (30 стр.)

- Др Љиља Недељков: дијалекатски записи (1x90') и транскрипти (14 стр.) из Ченеја (Румунија).
- Др Михај Радан: Деминуција у карашевским говорима, Зборник *Језички систем и употреба језика*, књ. I, Крагујевац 2010: 235–248.
- Мр Драгана Радовановић: дијалекатски записи (2 x 90') и транскрипт (30 стр.) из Дињаша.
- Иван Књиџар, мастер: дијалекатски снимци (2 x 90') и транскрипти (30 стр.) из Нађфале.

ОРНИТОЛОШКИ РЕЧНИК

(руководилац пројекта: мр Дејан Милорадов)

Сарадници на пројекту: проф др. Мато Пижурца (по потреби и без материјалне накнаде), др Слободан Пузовић, мр Дејан Милорадов, мр Јавор Рашајски и мр Васа Павковић.

У току 2010. одржана су три састанка на којима су договорени детаљи око обраде појединих извора, као и селекција и провера исписаних картица. Сарадници су упознати с проблемима с којима се пројекат сусреће, а тичу се финансијске природе, који умногоме успоравају рад на пројекту. Када би годишњи буџет пројекта био већи, могло би се ангажовати више хонорарних сарадника чији би рад убрзао ексцерпцију прикупљених извора.

У току 2010. године прикупљен је велики број штампаних извора (уџбеници биологије из 19. века, савремени орнитолошки радови, дијалекатски речници, речници стандардног језика итд.), који су махом сви фотокопирани и сложени у архиву Речника, а неки извори су прибављени у оригиналном издању. Од прикупљених извора треба издвојити први уџбеник биологије у Срба: Вук Маринковић, *Јесивена њовесџница* из 1851, а поготово путопис Француза Амија Бујеа, под чијим вођством је у првој половини 19. века била организована одлично опремљена научна експедиција која је проучавала све крајеве европског дела Турске. Тада је прикупљен и објављен драгоцен материјал, који садржи и обраду зоолошког материјала, па тако и орнитолошког. У овом путопису налази се око 80 српских народних назива птица. Тај извор је за потребе *Орнитолошког речника* пронађен на интернету и одштампан, а оно што је посебно занимљиво јесте то да је том приликом наша научна орнитолошка и лингвистичка струка први пут добила на увид ово драгоцено дело.

Сарадници на пројекту прикупљени материјал пажљиво су прочитали и подвукли све орнитониме забележене на српском језику. Ексцерпцију грађе радиле су две хонорарне сараднице – Катарина Сунајко и Данка Крунић. Оне су исписале стотине картица с називима птица, а та грађа је, након стручне провере, корекције и потврде, сортирана и уазбучена у централни програм.

ПРИПРЕМА ИЗМЕЊЕНОГ И ДОПУЊЕНОГ ИЗДАЊА ПРАВОПИСА СРПСКОГА ЈЕЗИКА

(руководилац пројекта: проф. др Мато Пижурца)

Рукопис измењеног, прерађеног и допуњеног издања *Правописа српскога језика* Матице српске (у одштампању верзији и на компакт-диску) предао је главни редактор проф. др Мато Пижурца 1. децембра 2009. године управи Института за српски језик САНУ, на чијој бризи је Одбор за стандардизацију српског језика, с препоруком да он буде достављен, ради верификације, рецензирања и дефинитивне

предаје у штампу: Редакторској групи (проф. др Живојин Станојчић, проф. др Милорад Дешић, академик Бранислав Остојић; четврти члан је главни редактор проф. др Мато Пижурица), председнику и секретару Одбора за стандардизацију српског језика (академику Ивану Клајну и мр Јовану Вуксановићу), рецензентима (академику Ивану Клајну и научном саветнику др Драгу Ћупићу) и директору Института за српски језик САНУ (проф. др Срету Танасићу).

Део о интерпункцији темељно је прерадио проф. др Живојин Станојчић. Тачније – написао је готово у потпуности нови текст, полазећи од текста Митра Пешикана и постојане белићевске норме, која углавном није мењана ни Правописом двеју матица из 1960. године. Накнадне интервенције главног редактора биле су готово симболичне. Проф. др Станојчић је прегледао рукопис за петнаестак дана након добијања и прихватио га, уз свега неколико ситних интервенција и начелних сугестија, које се делом тичу и целине рукописа, као нпр. потреба да се настоји да правопис буде максимално прегледан, што би се постигло већим размацима између параграфа и јаснијим издвајањем, где је год то могуће, илустрација које се наводе уз правила (избором слога и увлачењем тог дела текста).

Проф. др Милорад Дешић је дао, углавном у поглављу о спојеном и одвојеном писању речи, више образложених и драгоцених сугестија нормативног карактера, уз свега неколико предлога текстолошких интервенција. И једно и друго је главни редактор, када је год сматрао да је то оправдано, уважио.

Академик Бранислав Остојић је дао прецизне сугестије за уређивање поглавља „Екавски и ијекавски изговор” и „Гласовне промене и односи гласова” (битним за правописну норму), уз ограничен број предлога за измене норме. Он је за ова поглавља као основу узео текст М. Пижурице из *Приручника за школе* (тзв. треће верзије Матичиног *Правописа*), сматрајући га примереним за правопис.

За поглавље „Прилагођено писање имена из страних живих језика” проф. др Љубиша Рајић је написао прилог о транскрипцији имена из скандинавских језика, будући да га није садржавао Матичин *Правопис* из 1993. године. Твртко Прћић је написао нови текст за енглески језик. Он је дао значајан прилог и за писање нових интернационализама, углавном из енглеског језика, и за писање скраћеница. Његове идеје су, када је год то било могуће, укључене у одговарајућа поглавља (пре свега о спојеном и одвојеном писању англицизама и о писању скраћеница, углавном акронима из енглеског језика). Проф. др Душанка Точанац Миливојев дала је обиман прилог о транскрипцији имена из француског, који је искоришћен у мери у којој га је било могуће прилагодити концепцији *Правописа*. Низ драгоцених сугестија за прилагођено писање имена из словенских језика дао је проф. Богдан Терзић и оне су укључене у измењено и допуњено издање.

Сва остала поглавља самостално је писао, прерађивао, скраћивао, допуњавао и редиговао цео рукопис, наравно с ослонцем на текст Митра Пешикана и напред помињане ауторе, Мато Пижурица, укључујући и опсежне допуне „Речника уз Правопис”. Текст је лишен „погледа уназад и око себе”. Изостало је, на пример, позивање на *Правопис двеју матица* из 1960, раније давано или с намером да се оправдају измене и допуне или да се у њему нађе ослонац за поједина нормативна решења, што му је у односу на ранији правопис давало донекле комплементаран карактер, а правописи су приручници који се смењују, а не комбинују. Изостала су и сва поређења са „хрватском стандардизацијом”, и у „Правилима” и у „Речнику”. Уз све то, *Правопис* је у могућој и потребној мери лишен сувишног историцизма и опсежних образложења, јер смо се водили идејом да добијемо практичнији, краћи и јасније формулисан правописни приручник, свесни чињенице да смо оваким поступком кориснике и оштетили за обиље информација филолошке и културолошке природе, које је садржавао изванредан текст Митра Пешикана.

Књига је изашла из штампе пре Београдског сајма књига 2010. године у тиражу од 5.000 примерака (2.000 у тврдом повезу, 3.000 у меком). Књига је доживела леп пријем на Сајму, у пратећим манифестацијама, у штампи и у другим медијима (државним и приватним). *Правойис* је промовисан у склопу представљања укупне Матичине издавачке продукције у 2010. години у Кикинди, Зрењанину, Нишу и посебно у Матици српској 17. децембра 2010. године.

Ради се на припреми ијекавског издања *Правойиса*, који ће бити припремљено за штампу до 31. марта 2011. године.

НОРМАТИВНА ГРАМАТИКА СРПСКОГА ЈЕЗИКА

(руководиоци пројекта: академик Иван Клајн и проф. др Предраг Пипер)

У 2010. години у оквиру рада на пројекту Нормативна граматика српског језика написана је глава „Творба речи” и започет рад на глави „Проста реченица”, из које је написана синтакса падежа и синтакса глагола. Пошто су све друге главе те граматике написане, завршетком рада на опису нормативне синтаксе просте реченице у српском језику планирана нормативна граматика савременог српског језика била би у основи завршена, после чега би се прешло на редиговање текста и његову припрему за рецензирање и штампање.

ПИСЦИ ПРЕДСТАНДАРДНОГ ПЕРИОДА СРПСКОГ КЊИЖЕВНОГ ЈЕЗИКА И ЊИХОВА ДЕЛА

Издавање транскрибованих дела писаца тог периода
уз стручне коментаре и речник

(руководилац пројекта: проф. др Љиљана Суботић)

Истраживачи: проф. др Љиљана Суботић, руководилац; сарадници: асистент мр Исидора Бјелаковић, асистент мр Јелена Ајџановић, мр Милена Зорић.

Резултати истраживања:

- Транскрибовани текст *Крајње всемирне историје* Георгија Магарашевића (из 1831. године), којег прате основни биографски подаци о аутору, о језику дела и напомене о транскрипцији, очекује коначно редиговање. Након тога текст ће бити спреман за штампање.
- У 2010. године започета је и завршена транскрипција дела *Памятникъ мужемъ у славено-сербскомъ книжесѣву славнымъ* Лазара Бојића (из 1815. године). Уз транскрипцију су дати основни биографски подаци о аутору и језику дела и напомене о транскрипцији. У току је конципирање речника славенизама, књишких и мање познатих речи.
- Започета је транскрипција дела *Кључић у моје земљеописаније* Павла Соларића (из 1804).
- Завршена је транскрипција књиге Јована Мушкатиновића *Причѣ илииѣ њо ѡршѣому ѡсловице ѡемже сѣиѣнције илииѣ реченија*. Поред тога, дате су напомене о транскрипцији, језику дела и аутору, конципиран је речник мање познатих речи, те је књига спремна за супервизију.

Напомена: На овом пројекту није било посебних материјалних трошкова јер су транскрипције рађене према издањима књига из личне библиотеке, односно са текста преузетог са интернета (*Причѣ*), тако да није било потребно да се текстови копирају или скенирају.

КУЛТУРА ИСХРАНЕ У ВОЈВОДИНИ КРОЗ ОБРЕДНУ ПРАКСУ.
ЛИНГВИСТИЧКИ И ЕТНОЛОШКИ АСПЕКТ
(руководилац пројекта: проф. др Софија Милорадовић)

Циљ пројекта: Представљање термилошког система (термин и етнокултурни контекст у коме дати термин функционише) везаног за културу исхране код већинског, српског становништва у Војводини, као и утврђивање етнолошких промена насталих у култури исхране, осматреној кроз обредну праксу, у другој половини 20. и првој деценији 21. века на територији Војводине.

Руководилац пројекта: проф. др Софија Милорадовић, Институт за српски језик САНУ.

Сарадници на пројекту: проф. др Љиља Недељков, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду; мр Драгана Радовановић, Институт за српски језик САНУ; др Биљана Сикимић, Балканолошки институт САНУ; др Драгана Радојичић, Етнографски институт САНУ и мр Милина Ивановић Баришић, Етнографски институт САНУ.

У складу са износом средстава додељеним пројекту за 2010. годину, а имајући у виду постављени циљ, као и оно што је предвиђено планом за другу фазу рада на пројекту, договорено је да сваки сарадник испита два пункта из раније утврђене мреже пунктова на територији Војводине (уместо предвиђена четири), те да у њима начини снимке и записе према унапред сачињеном упитнику. Тако, С. Милорадовић је теренска истраживања обавила у пунктовима Ердевик (Срем) и Параге (Бачка), Д. Радовановић у пунктовима Санад и Мокрин (оба у северном Банату), Д. Радојичић у пунктовима Тител и Зрењанин (оба у Банату), Љ. Недељков у пунктовима Каћ и Госпођинци (оба у Бачкој), М. Ивановић Баришић у пунктовима Стапар (Бачка) и Пећинци (Срем), Б. Сикимић у пунктовима Избиште и Долово (оба у јужном Банату). На основу актуелних социолингвистичких и антрополошко-лингвистичких истраживања у оквиру других пројеката, испоставило се да за овако конципиран пројекат нису одговарајући пунктови Жедник и Банатско Ново Село (нпр. број Срба староседелаца), па за потребе овога пројекта неће бити истраживани, већ ће уместо њих бити изабрани други пунктови. Подаци сакупљени на њима допринеће прецизнијем сагледавању одабране теме. Поједини истраживачи су, поред сакупљања грађе према Упитнику, обрадили са информаторима и одређене теме од значаја за традиционалну културу исхране, као нпр. свињокољ, или су снимили и краћи видеоматеријал (који се прилаже на посебном диску). Дигитални записи, који ће чинити фонотеку овога пројекта, биће до краја текуће године предати надлежној служби Одељења на архивирање.

Током 2010. године сви сарадници су учествовали у дорађивању Упитника (прва половина године), као и у припреми уводног текста и сачињавању пратеће библиографије етнолошких и лингвистичких радова о овој тематици, будући да је Одељење исказало интересовање за штампање једног оваквог приручника за терен. Сарадници су приложили и сопствене библиографске јединице које су везане за културу исхране. Руководилац пројекта је објединио и редиговао сегменте уводног текста, те уредио списак библиографских јединица. Рукопис има 37 страна, од чега уводни текст и библиографски списак имају 23 стране, док текст Упитника има 14 страна. Упитник садржи следеће целине: (1) Календарски циклус празника и обичаја (годишњи циклус, обреди и веровања); (2) Слава – (2.1) Породична слава, (2.2) Сеоска слава, (2.3) Црквена слава; (3) Обичаји животног циклуса – (3.1) Рођење, (3.2) Свадба, (3.3) Сахрана, парастоси; (4) Привредни обичаји – (4.1) Орање и сетва, (4.2) Жетва, (4.3) Градња куће; (5) Друштвени обичаји (примање гостију, братимљење, седељке) + Додатак.

Напомена: Да би се што квалитетније обрадила тема о обредној исхрани у Војводини, договорено је да се у фонотеку овог пројекта укључи и аудио-запис направљен 2007. године у селу Визић (северозападни Срем). У питању је аудио-запис на којем је врло садржајан континуиран говор двоје информатора на тему обредне кулинарске лексике везане за зимске празнике. Ове записе направила је Сања Вујиновић, на Одсеку за српски језик и лингвистику Филозофског факултета у Новом Саду, која је у међувремену магистрирала на тему „Лексика зимских годишњих обичаја у северозападном Срему”.

БИБЛИОТЕКА УСМЕНЕ КЊИЖЕВНОСТИ (руководилац пројекта: др Миодраг Матицки)

Према плану рада, 2010. године су објављене 13. и 14. књига „Библиотеке усмене књижевности”, коју Матица српска издаје заједно са Институтом за књижевност и уметност: Снежана Самарџија, *Народна ђроза у „Вили”*; Милорад Радевић и Миодраг Матицки, *Народне ђесме у „Српско-далмајинском маџазину”*.

Настављен је рад на припреми за штампу следећих књига: Марија Клеут, *Народне ђесме у „Јавору” и „Бранковом колу”*; Љиљана Пешикан Љуштановић, *Народне ђесме у „Кићи”*; Милорад Радевић, *Народне ђословице и изреке у српској ђериодици (1787–1877)*, Миодраг Матицки и Милорад Радевић, *Народне ђесме Ђорђа Рајковића* (биће укључена Рајковићева књига народних песама из 1869, руковет народних песама из *Земљака* 1870–1871. и других периодичних гласила и календара). Приведен је крају и рад на припреми фототипског издања књиге Јована Мушкатировића *Причђе илииђ ђословице (1787)* – приређивачи Милорад Радевић и Смиљана Ђорђевић.

Сарадници на пројекту: Нада Милошевић Ђорђевић, дописни члан САНУ; проф. др Марија Клеут (Филозофски факултет, Нови Сад); проф. др Лука Шекара (Филозофски факултет, Бањалука); др Миодраг Матицки, научни саветник (Институт за књижевност и уметност, Београд); проф. др Снежана Самарџија (Филолошки факултет, Београд); проф. др Љиљана Пешикан Љуштановић (Филозофски факултет, Нови Сад); мр Смиљана Ђорђевић (Институт за књижевност и уметност, Београд); Милорад Радевић, стручни саветник.

ИСТОРИЈА СРПСКЕ КЊИЖЕВНЕ ПЕРИОДИКЕ (руководилац пројекта: др Миодраг Матицки)

Према плану рада, 2010. године су у Едицији „Историја српске књижевне периодике”, коју Матица српска издаје са Институтом за књижевност и уметност у Београду, објављене следеће књиге:

- Зборник радова *Жанрови у српској ђериодици* (уредила др Весна Матовић, научни саветник и директор Института), „Историја српске књижевне периодике”, књ. 20.
- Жарко Рошуљ, *Час ођиса часођиса IV. Српска ђаљива ђериодика (1850–1870)* (рецензенти: др Весна Матовић и др Миодраг Матицки). У едицији Института за књижевност и уметност „Наука о књижевности – Историја српске књижевне периодике” књ. 6, као заједничко издање Матице српске и Института.

Настављен је рад на књизи *Почеђи српске књижевне ђериодике (1768–1849)*, коју припрема Миодраг Матицки са групом аутора (проф. др Васо Милинчевић, мр Бранка Булаговић, Станиша Војиновић). У припреми су још следећи рукописи: Марко Недић, *Прозни жанрови у међураиђној српској књижевној ђериодици*; Ђор-

ђије Вуковић, *Часојиси на књижевној левици између два раја*; Жарко Рошуљ, *Час ојиса часојиса – V, Шест знаменитих личности у српској шаљивој периодици* (краљеви: Милан и Александар Обреновић и Петар I Карађорђевић; политичари: Јован Ристић, Милутин Гарашанин и Никола Пашић).

АНТИЧКИ ЛЕКSIKON
С РЕЦЕПЦИЈОМ АНТИКЕ КОД СРБА
(руководилац пројекта: проф. др Ксенија Марицки Гађански)

У 2010. години је завршен највећи почетни део посла – израђен је Алфабетар у целости и по струкама. Сви су подаци унети у базу података. *Алфабетар* износи 217 страна, а азбучници по групама заједно 223 стране, што чини 440 страна са око 5.500 појединачних одредница. На овоме су радили Ксенија Марицки Гађански, Растко Васић, Иван Гађански и Милан Милетић.

За 2010. годину добијено је мање од тражених средстава и она су распоређена на 11 сарадника.

Радећи на преузетим пословима, сарадници су у 2010. години припремили следеће наслове:

Др Мирослава Мирковић:

- *Carski natpisi u Đerdapu*, Београд, 2010, *Rimljani na Dunavu*, Београд, 2010, *Utvrđenja na Dunavu i natpisi. Lederata i Pincum*, Београд, 2010;
- „Религија и групни идентитет у средњобалканској области у римско доба”, Међународни научни скуп „Антика и савремени свет: Религија и култура”, Београд, 1–3. октобар 2010 (у штампи);
- „Fines imperii – imperium sine fine”, *Зборник Мајнице српске за класичне студије*, 12 (2010) 265–267; „О неким новим методима у археологији”, *Зборник Мајнице српске за класичне студије*, 12 (2010) 267–269.

Др Растко Васић:

- „Археолошко благо из Србије у страним музејима”, *Зборник Античка култура, европско и српско наслеђе*, Београд, 2010, 79–84, с резимеом на енглеском језику;
- „Жутобрдске фигурине – ушапти фигуре или кућна божанства”, Међународни научни скуп „Антика и савремени свет: Религија и култура”, Београд, 1–3. октобар 2010 (у штампи).

Др Снежана Ферјанчић:

- „Религија римске војске у Горњој Мезији: епиграфска сведочанства”, *Зборник Античка култура, европско и српско наслеђе*, Београд, 2010, 465–479 (с резимеом на енглеском језику);
- „Vota solverunt libentes merito: Prilog izučavanju religije rimske vojske u Gornjoj Meziji”, *Зборник Мајнице српске за класичне студије*, 12 (2010) 133–146 (с резимеом на енглеском језику);
- „Вотивни споменици римских ветерана на тлу Србије”, Међународни научни скуп „Антика и савремени свет: Религија и култура”, Београд, 1–3. октобар 2010 (у штампи).

Др Мира Ружић:

- „Антички култови у околини Пљеваља”, *Зборник Античка култура, европско и српско наслеђе*, Београд, 2010, 418–430 (с резимеом на енглеском језику);

- „Римске фигуристине од бронзе – основа за проучавање развоја грчке монументалне пластике”, Међународни научни скуп „Антика и савремени свет: Религија и култура”, Београд, 1–3. октобар 2010 (у штампи).

Др Гордан Маричић:

- „Доживљај Троје у разним генерацијама српских песника: Војислав Илић, Велимир Лукић и Јован Христић”, Зборник *Античка култура, евројско и српско наслеђе*, Београд, 2010, 282–287 (с резимеом на енглеском језику);
- „Недосегнута Итака: песма *Поврајак* Велимира Лукића”, Међународни научни скуп „Антика и савремени свет: Религија и култура”, Београд, 1–3. октобар 2010 (у штампи).

Др Данијела Стефановић:

- „Stela London, British Museum EA851”, Зборник *Маџице српске за класичне студије*, 12 (2010) 59–62 (текст на енглеском језику);
- „Клеопатра VII – 'femme fatale' или 'алхемичар'”, Зборник *Античка култура, евројско и српско наслеђе*, Београд, 2010, 446–451 (с резимеом на енглеском језику);
- „Римска Исида vs. египатска Исида – да ли су 'оријентални култови' заиста оријентални”, Међународни научни скуп „Антика и савремени свет: Религија и култура”, Београд, 1–3. октобар 2010 (у штампи).

Др Иван Јордовић:

- „Перикле и поједини аспекти политичке културе у његово доба”, Зборник *Маџице српске за класичне студије*, 12 (2010) 77–87 (с резимеом на енглеском језику);
- „Атинска политичка култура и демократска идеологија”, Међународни научни скуп „Антика и савремени свет: Религија и култура”, Београд, 1–3. октобар 2010 (у штампи);
- “Herodotus and the Emergence of the Demagogue Tyrant Concept”, *Göttinger Forum für Altertumswissenschaft*, 13 (2010) 1–15 (текст на енглеском језику).

Мр Светозар Бошков:

- „Настава античке историје на Лицеју и Великој школи у Београду током 19. века”, Зборник *Античка култура, евројско и српско наслеђе*, Београд 2010, 63–71, с резимеом на енглеском језику;
- „Милан Будимир о неким балканским племенима”, Зборник радова *Академик Милан Будимир*, 23, Рача, 2010, 155–165;
- „Античка прошлост у *Историји свети* Александра Сандића”, *Испраживања*, 21, Нови Сад, 2010, 55–63 (с резимеом на енглеском језику);
- „Немачки и мађарски уџбеници у настави античке историје и класичних језика у српским школама у Војводини у 19. веку”, Међународни научни скуп у Баји (Мађарска), 18–19. јуни 2010 (у штампи);
- „Грчка религија и митологија у уџбенику историје Константина Бојића”, Међународни научни скуп „Антика и савремени свет: Религија и култура”, Београд, 1–3. октобар 2010 (у штампи).

Др Ксенија Марицки Гађански:

- „Хеленске студије у Европи”, Зборник *Античка култура, евројско и српско наслеђе*, Београд, 2010, 276–281 (с резимеом на енглеском језику);
- “Δισοί λόγοι and Modern Linguistics”, Споменица *In honorem Livio Rossetti*, Перуђа, 2010 (текст на енглеском);

је део грађе, са подацима о насловима и обиму приповедака, есеја, путописа, дневника, аутобиографске и мемоарске прозе и других прозних облика које су писали песници, пренет из садржаја прегледаних књига.

Највећи део истраживања, како је и предвиђено Планом рада, налази се у писаној а не у објављеној верзији. То су следећи текстови: 1. Проза српских песника (уводни текст), 10 компјутерских страна, односно 14 стандардних. 2. Приповетке Вељка Петровића, 8 компјутерских страна, односно 12 стандардних. 3. Наративна проза Станислава Винавера, 8 компјутерских страна, односно 12 стандардних. 4. Приповетке Данице Марковић, 9 компјутерских страна, односно 13 стандардних. 5. Међуратне приповетке Скендера Куленовића, 9 компјутерских страна, односно 13 стандардних.

На научним скуповима у току 2010. године изложен је рад посвећен приповеткама песника Скендера Куленовића, у оквиру којег се налази и део који се односи на приповетке писане у међуратном времену и у првим годинама после Другог светског рата. Научни скуп, организован поводом 100-годишњице рођења Скендера Куленовића, одржан је у Српској академији наука и уметности 6–7. октобра 2010. године.

Пошто је у истраживање на пројекту Проза српских песника прве половине XX века укључен само његов носилац, током 2010. године није било већег утрошка материјалних средстава. Мања средства утрошена су за преснимавање појединих критичких текстова који су се односили на тему истраживања, као и на поједине текстове песника обухваћених истраживањем.

СРПСКО-ЧЕШКЕ КУЛТУРНЕ, ПОЛИТИЧКЕ И ПРИВРЕДНЕ ВЕЗЕ У ПРОШЛОСТИ И ДАНАС (руководилац пројекта: др Верица Копривица)

Уређивачки одбор Зборника под радним називом *Из историје српско-чешких односа*, чија концепција се ослања на претходни Зборник *Од Мораве до Мораве* који је објавила Матица моравска 2005. године, привео је крају рад на припреми публикације. Прикупљени су радови српских и чешких аутора, урађени су резимеи на језику супротном од језика рада и сакупљен већи број краћих резимеа на енглеском језику. Превођење преосталих резимеа обезбедила је сама Матица српска. Овако уређен рукопис спреман је за штампу и биће предат издавачу – Матици српској. За рецензента је предложен проф. др Предраг Пипер и он је резиме са позитивном оценом већ послао. Средства за штампање су обезбеђена. До краја 2010. године овај зборник би требало да буде у штампи. Имаће око 280 страна и обухвата 21 рад, осам чешких и четрнаест српских аутора. Теме су из области историје српско-чешких веза и утицаја на пољу историје, књижевности, културе и језика. Предстоји промоција зборника, како у Матици српској тако и у Матици чешкој у Брну. За ове промоције треба планирати средства.

Друга планирана активност тиче се обележавања 200 година од рођења чешког песника Карела Хинека Махе. Тим поводом гост Матице српске у Београду и Новом Саду био је професор са Педагошког факултета у Чешким Будјејовицама др Милош Зеленка, који се интензивно бави делом овог аутора. На Филолошком факултету у Београду 14. октобра 2010. одржао је студентима Катедре за славистику предавање на тему „Дневници Карела Хинека Махе – званична и незванична биографија песника”. Том приликом била је представљена и књига доцента др Хане Зеленкове *Из историје чешко-словачких односа*. Предавању и представљању књиге присуствовали су студенти бохемистике и други слависти, који су постављали питања и дискутовали. У просторијама Матице српске у Новом Саду 15. октобра

2010. је одржан књижевни сусрет на којем је уводну реч имао проф. др Мато Пижурица, а затим су о чешком песнику говорили проф. др Милош Зеленка на тему „Дневници Карела Хинка Махе – званична и незванична биографија песника” и доц. др Александра Корда Петровић на тему „Субјективни романтизам Карела Хинка Махе”. Током овог сусрета назначен је значај пројекта и планирана је даља сарадња на пољу развијања српско-чешких културних веза. Део трошкова боравка проф. др Милоша Зеленке сносила је Матица српска.

Лексикографско одељење

ГРАЂА ЗА ЛЕКСИКОН ПИСАЦА ЈУГОСЛАВИЈЕ
(руководилац пројекта проф. др Љиљана Пешикан Љуштановић)

Рад на Лексикону писаца током 2010. године одвијао се у складу са одлуком седнице Редакционог и Уређивачког одбора Лексикона писаца одржане 16. априла 2009, која је потврђена на седници Управног одбора Матице српске 15. јуна 2009. Будући да је контекст у којем је пројекат започет пре готово четрдесет година радикално измењен, а да је потреба за подацима које Лексикон обрађује и даље присутна (и на просторима бивше Југославије и шире), Уређивачки одбор је покушао да нађе компромисно решење које би омогућило да се научно вредна грађа сачува и учини доступном јавности и да се превазиђу проблеми са којима се овај пројекат сусреће још од 1991. године. Као такво решење, Уређивачки одбор је усвојио одлуку да би требало у целини објавити досад припремљену грађу, као и ону која је тренутно у фази довршавања. Грађа би требало да буде објављена латиницом, под насловом *Грађа за Лексикон писаца Југославије*. У ову грађу биле би укључене и обраде о писцима из бивших југословенских република, у оном обиму и мери у којој су већ довршене или се тренутно довршавају (у складу са могућностима којима Матица буде располагала – материјално и радно). У складу с овом одлуком закључено је да би требало редакцијски и уреднички прегледати постојеће текстове, те допунити и кориговати постојеће јединице где је то потребно, као и довршити оне јединице које су у обради, а потом све објавити у мање скупој и мање захтевној штампарско-графичкој форми, без фотографија и илустративног материјала.

На Конкурсу за суфинансирање издавања капиталних дела који је расписало Министарство културе Републике Србије *Грађи за Лексикон писаца Југославије* додељено је 700. 000 динара.

Током 2010. завршено је допуњавање грађе на слово О. Рукопис је закључен у јулу, а књига је изашла из штампе у септембру 2010. Пети том *Грађе за Лексикон писаца Југославије* обухвата 193 одреднице на слово О, уз пропратне регистре (списак историја књижевности, списак енциклопедија и лексикона, списак периодике и списак скраћеница). У предговору насловљеном „Лексикон писаца Југославије” – четрнаест година касније” главна уредница проф. др Љиљана Пешикан Љуштановић објаснила је околности у којима се ово дело објављује и изнела разлоге за наставак и довршење пројекта.

Пети том *Грађе за Лексикон писаца Југославије* представљен је јавности на Сајму књига у Београду у октобру, заједно са осталим Матичиним издањима.

Након закључења рукописа петог тома, Редакција Лексикона приступила је убрзаној обради грађе на слово П. Одлучено је да се овај обимни материјал изда у два тома. Грађа на остала слова (Р–Ж) коју Редакција поседује неће бити објављена у оквиру овог пројекта, већ ће бити искоришћена при састављању одредница за нови пројекат, *Лексикон писаца српске књижевности*. Грађа за први од планирана

два тома на слово П биће допуњена, редакцијски и уреднички прегледана и припремљена за штампу до краја првог тромесечја 2011. године.

Паралелно са радом на *Грађи за Лексикон писаца Југославије* Редакција припрема нови пројекат – *Лексикон писаца српске књижевности*. Употпуњује се азбучник на слова А и Б, те пре свега припремају нова основна упутства и норме за писање одредница. Уредништво притом полази од следећих претпоставки:

- Лексикон писаца је неопходна лексикографска публикација, коју српска култура нема у довољно обухватном и целовитом виду, а управо Матица српска би била природни носилац оваквог подухвата, који ће делом искористити послове већ обављене за *Лексикон писаца Југославије*, наравно у виду који је прилагођен актуелним потребама. За такав посао Матица има и мрежу сарадника и запослене вичне овој врсти рада.
- Нови лексикон биће објављен ћирилицом и у њега ће ући ствараоци Срби и припадници других нација који припадају традицијском низу српске књижевности од њених почетака до почетка 21. века.
- Пошто се потенцијална грађа знатно увећава, у новим упутствима и нормама мораће се повести рачуна о строжој ревизији азбучника (поготово када је реч о савременим писцима) и, нарочито, о строгом нормирању обима појединих одредница и селекцији биографских и библиографских података које улазе у лексикон. Као узор при томе могу послужити познати светски лексикони ове врсте, али, свакако, и *Српски биографски речник*.
- И иначе, повешће се рачуна да се не дуплирају послови које Матица већ обавља. Рецимо, сматрамо да целовите библиографије, које обимом често прелазе десетине табака, не би требало да улазе у лексиконске одреднице, пошто се већ објављују о оквиру других Матичиних публикација.
- Истовремено, очуваће се обухватност и културна репрезентативност коју је имао *Лексикон писаца Југославије*.

Планирано је да се до краја 2011. утврде норме и почне рад на изради прве свеске новог лексикона.

СРПСКИ БИОГРАФСКИ РЕЧНИК (руководилац пројекта академик Чедомир Попов)

Према планираној динамици рада на пројекту током ове године, стигло је око 1.200 биографија за пети том који треба да обухвати личности чија презимена, или имена, почињу на слова: Кв—Ку, Л, Љ и М—Мао. Биографије су прегледали редактори, уредници епоха, уредници струка и главни уредник. Прегледане биографије су уношене у рачунар и потом још два пута читане како би текст био што поузданији. Међу написаним биографијама био је одређени број оних које квалитетом нису задовољиле критеријуме пројекта, па су дате на поновну обраду. Написане су и биографије мање познатих личности за које је тек након истраживачког рада самих аутора утврђено да не задовољавају раније утврђене критеријуме Српског биографског речника. Сличан је поступак и са биографијама странаца. Тек када се напишу, утврђује се да ли улазе у Српски биографски речник или у посебан фонд Азбучник странаца у српској историји. Добијене су и биографије личности из Азбучника које су животно дело оствариле после 1945. године, па су сврстане у посебан корпус. Сарадницима који нису у договореном року доставили написане текстове послата су писма у којима су подстакнути да у предвиђеном року заврше своје преузете обавезе.

Уредник за фотографију мр Александра Новаков завршила је истраживање портрета у институцијама културе и у личним и породичним архивима личности.

Прикупила је преко 800 фотографија углавном доброг квалитета. Након провере и идентификације направљена је селекција и за обраду је припремљено око 600 фотографија доброг квалитета.

Фотографије су компјутерски обрађене, а припрема за штампу је у току.

Статистички подаци (бројчани и у процентима) о написаним биографијама за пети том изложени су у табелама које следе:

Слово	Кв–Ку	Л	Љ	М–Мао	укупан број личности	2007	100%
укупан број личности	1124	513	68	302	број написаних биографија	1906	95%
број написаних биографија	1078	489	59	280	биографије у раду	101	5%

Број биографија које ће бити уврштене у пети том још увек није коначан. Претпоставља се да ће изванредан број биографија бити пребачен у друге, већ помињане корпуре који постоје у оквиру пројекта.

Упоредо са радом на петом радило се и на шестом тому, за који се планира да обухвати личности чија презимена, или имена, почињу на слова Мар–Маш, Ме и Ми. Током године Азбучник је редигован и унета је постојећа литература. Уредници епоха и струка одредили су обиме личности и предложили ауторе биографија. Већем делу предложених сарадника послата је литература којом располаже Редакција, као и информација о предвиђеним обимима текстова. Један део биографија за шести том већ је написан и налази се у Редакцији Речника.

Статистички подаци (бројчани и у процентима) о написаним биографијама за шести том изложени су у табелама које следе:

Слово	Мар–Маш	Ме	Ми	укупан број личности	2298	100%
укупан број личности	792	115	1361	број написаних биографија	169	7%
број написаних биографија	78	8	83	биографије у раду	2129	93%

Интересовање научних радника за Српски биографски речник после објављивања четири тома СБР-а и даље је значајно. О томе сведочи и податак да је укупан број сарадника достигао број од 969. Од посебног значаја су сарадници из унутрашњости Србије који се баве локалном историјом и предлажу нове значајне личности које до сада нису постојале у Азбучнику.

Током године одржаване су редовне недељне консултације са главним уредником пројекта, као и сталне консултације са уредницима епоха и струка.

Захваљујући непрекинуто истраживачком раду, Азбучник Српског биографског речника се допуњује новим личностима. Ексерцирани су листићи из књиге Симе Ц. Ђирковића *Ко је ко у Недићевој Србији 1941–1944.* и сарајевског листа *Ослобођење* за периоде 1945–1975. и 1985–1992. Исписани листићи су узбучени и упоређени са Азбучником. Тако добијеним подацима допуњени су постојећи досијеи. Личности које нису у Азбучнику, а значајне су, предложене су као допуна Азбучнику и формиране су њихови досијеи. Корпус мање познатих личности се стално допуњује новим именима и узбучава се.

Азбучник до сада објављена четири тома Речника постављен је на сајт Матице српске, а у току је и постављање око 200 одабраних биографија, како би се јавност и на овај начин упознала са радом на пројекту.

Приручна библиотека Српског биографског речника ове године се увећала за значајан број стручних књига, од којих су многобројне поклонили уредници и сарадници. Користи се мали број књига из приручне библиотеке, јер су, после прошлогодишњег реновирања канцеларија, још увек упаковане у кутије пошто нису готове полице за њихов смештај. Истовремено, Редакција Српског биографског речника је у сталној вези са Архивом Новог гробља у Београду, чији службеници помажу да се утврде тачни подаци о години смрти личности сахрањених у Београду, као и да се пронађу њихови потомци који допуњују биографије новим подацима.

Поред четири особе у сталном радном односу, мр Александре Новаков, Татјане Пивнички Дринић, мр Бранислава Поповића и Драгана Тубића, на пројекту је радила и Александра Николић, запослена на одређено време, као и стални и повремене хонорарни сарадници: мр Милица Бујас, Александра Јаничић и Огњен Карановић.

СРПСКА ЕНЦИКЛОПЕДИЈА (председник Уређивачког одбора проф. др Драган Станић)

Рад на припреми и изради Српске енциклопедије, чији су носиоци Српска академија наука и уметности и Матица српска, одвијао се под руководством Уређивачког одбора, којег су, на основу Закона о Српској енциклопедији, у фебруару 2006. године и на основу одлука Уређивачког одбора о измени састава овог уређивачког тела именовали Председништво САНУ и Управни одбор Матице српске, у саставу:

Из САНУ: академик Теодор Атанацковић; проф. др Данило Баства, дописни члан САНУ; академик Ђорђе Злоковић; проф. др Душан Иванић; академик Владимир Кањух; академик Милан Лојаница; проф. др Радош Љушић; академик Драгослав Маринковић; академик Александар Маринчић; проф. др Нада Милошевић Ђорђевић, дописни члан САНУ; проф. др Предраг Пипер, дописни члан САНУ; проф. др Обрад Станојевић.

Из Матице српске: Миро Вуксановић, дописни члан САНУ; академик Борислав Јовановић; академик Василије Крестић; академик Војислав Марић; протојереј др Радомир Милошевић; проф. др Милован Митровић; проф. Ненад Остојић; проф. др Часлав Оцић, дописни члан САНУ; др Душан Попов; академик Чедомир Попов; проф. др Драган Станић; проф. др Слободан Ђурчић.

Током 2010. године дошло је до измене у саставу Уређивачког одбора Српске енциклопедије, које су потврдили и носиоци пројекта Матица српска и САНУ. На XXXIX седници Уређивачког одбора одржаној 16. јуна 2010. године разматрана је и прихваћена оставка академика Драгослава Маринковића, којег је делегирала САНУ. На истој седници донета је одлука о пријему проф. др Владимира Стевановића, дописног члана САНУ, као новог представника Српске академије наука и уметности у овом уређивачком телу.

Функцију председника УО СЕ обавља проф. др Драган Станић, потпредседник за друштвене науке је проф. др Предраг Пипер, потпредседник за природне науке је академик Ђорђе Злоковић, а научни секретар проф. Ненад Остојић.

На административно-техничким и редакторским пословима Српске енциклопедије током 2010. године ангажовани су сарадници: Саша Трифуновић, стручни сарадник у Београду, Емилија Џамбарски Завишић, стручни сарадник, редактор

мр Бранислава Балаж (на породилском одсуству до 26. октобра 2010) и у хонорарном статусу редактори: мр Драгана Белеслијин, Милена Микић Враголић, административно-стручни сарадници Мирјана Ерић, Александар Деветак, у Новом Саду. Поред стално агажованих, на пројекту су били хонорарно ангажовани и: Вера Василић, коректор и лектор, мр Александра Новаков, прикупљање илустративног материјала (биографске одреднице), Драган Тубић, прикупљање илустративног материјала (предметне одреднице). Уређивачки одбор наставио је успешну сарадњу са руководством Завода за уџбенике, те су административно-правни послови и регулисање исплата за потребе пројекта текли несметано. Током ове године радним седницама Уређивачког одбора присуствовали су: директор Завода за уџбенике мр Милољуб Албијанић, технички уредник у Матици српској Вукица Туцаков, шеф графичких уредника Завода за уџбенике Александар Радовановић и ликовно-графички уредник на пројекту Александар Прибићевић.

У периоду од 1. јануара до 31. децембра 2010. године одржане су четири седнице Уређивачког одбора Српске енциклопедије.

На XXXIX седници Уређивачког одбора одржаној 16. јуна 2010. донета је одлука да се I књига I тома СЕ хитно заврши и да се преда у штампу.

На XL седници одржаној 8. септембра 2010. поднет је Извештај о раду на довршавању I књиге I тома Српске енциклопедије, разматрани су и прихваћени предлози Предговора Српске енциклопедије, Списка чланова стручних редакција, Списка аутора текстова и Списка скраћеница. На истој седници одржана је и коначна презентација ликовно-техничких решења Српске енциклопедије. Директор Завода за уџбенике мр Милољуб Албијанић је поднео извештај о томе да је Завод, у складу са Законом о јавним набавкама, прикупио понуде: „Цицero” Београд 8.725.000 динара, „Публикум” Београд 7.000.000 динара и „Ротографика” Суботица 6.850.000 динара, па је посао штампања енциклопедије додељен штампарији „Ротографика” из Суботице. Према Уговору који је потписан између Матице српске, Српске академије наука и уметности и Завода за уџбенике средства за штампање обезбедио је Завод за уџбенике. Приход од продаје покриће уложена средства за штампу и он припада Заводу, док САНУ и Матица српска добијају по 500, а Уређивачки одбор 250 примерака.

На XLI седници одржаној 20. октобра 2010. године донета је одлука о наставку посла на изради II књиге I тома (од одреднице Београд до краја слова Б), о ревизији азбучника на слово В и Г, као и почетку наручивања текстова за прву књигу другог тома.

На XLII седници одржаној 1. децембра 2010. године Чланови УО СЕ обавештени су да је Министарство за науку уплатило трећу рату за 2010. годину; констатовано је да је поклоњена велика медијска пажња I књизи I тома *Српске енциклопедије* и да су критике углавном позитивне. На овој седници усвојен је Предлог извештаја о раду за 2010. годину. Донета је одлука да сви чланови УО СЕ окупе чланове своје Стручне редакције како би се рад на писању одредница за II том започео и да још једном прегледају Азбучник II књиге I тома како би се избегли евентуални пропусти. Констатовано је и да лексико-редакторски тим *Српске енциклопедије* интензивно ради на обради одредница предвиђених за II књигу I тома.

У току 2010. године интензивно се радило на коначној лексико-редакторској обради рукописа и завршном прикупљању илустративног материјала. Стручне редакције доставиле су све исправке и допуне текстова предвиђених за прву књигу првог тома *Српске енциклопедије* (1929 одредница). На изради текстова одредница ангажовано је 511 аутора и 114 чланова стручних редакција. У сарадњи с уредницима стручних редакција и ауторима текстова одредница стручни тим лексико-редактора радио је на допунама и проверама података наведених у текстовима I књиге I тома. Такође, радило се и на концепцијском усаглашавању целине прве

књиге првог тома, усклађивању хетерогених приступа у обликовању енциклопедијских одредница из различитих струка и наручивању нових текстова, за које се након стручне супервизије испоставило да су изостали из Азбучника.

Текстови су након прегледа материјала по редакцијским областима узбучени у целину и у облику редигованог рукописа прослеђивани на супервизију научном секретару, потпредседнику за друштвене науке, потпредседнику за природне науке и председнику Уређивачког одбора. Тако припремљен и прочишћен рукопис (који је читан и прегледан у најмање пет наврата) достављан је на увид Уређивачком одбору и током радних седница разматрани су проблеми и могућности за побољшање рукописа I књиге I тома. Након што је завршен рад на рукопису слова А (предат је на електронску обраду и припрему за штампу крајем маја 2010), рад на рукопису слова Б је интензиван и после стручних супервизија ужег руководства и техничке обраде и овај део рукописа предат је на електронску обраду и коначну припрему (крајем јула 2010). Након првог прелома рукописа радило се на лектури и коректури (у периоду од друге половине јула до половине септембра 2010). Поред рада на текстовима прве књиге првог тома, Уређивачки одбор је, на основу предлога ликовно-графичког уредника, донео коначне одлуке о визуелним решењима *Српске енциклопедије*.

Након што је рад на припреми рукописа за штампу и прикупљању илустративног материјала завршен, рукопис прве књиге првог тома предат је у штампу 21. септембра 2010. године. Енциклопедија је одштампана у 5.000 примерака. Први примерци овог капиталног издања представљени су на конференцији за штампу која је одржана у Београду 20. октобра 2010. (учесници: академик Никола Хајдин, академик Чедомир Попов, проф. др Драган Станић, мр Милољуб Албијанић; присуствовао и представник Министарства за науку и технолошки развој, заменик министра проф. др Тибор Сабо и чланови Уређивачког одбора Српске енциклопедије). Прва књига I тома појавила се у слободној продаји (по цени од 35 евра у динарској противвредности) на Београдском сајму књига, који је почео 25. октобра 2010. године. Медији су с пажњом пропратили појаву I књиге I тома *Српске енциклопедије* (ТВ: Б92, Студио Б, РТВ, РТС 1, 2, Радио телевизија Република Српска, Панонија; радио: Радио Београд 1 и 2, Радио Беседа, Радио 202, Радио Нови Сад; агенције: БЕТА, ТАНЈУГ; новине: *Правда*, *Дневник*, *Вечерње новости*, *Полићика*). Одржане су и промоције: у Темишвару (19. XI 2010) у оквиру манифестације „Дани српске културе“; у Новом Саду у Магици српској (23. XI 2010), говорили: академик Чедомир Попов, академик Василије Крстић, академик Зоран Ковачевић, проф. др Мило Ломпар, проф. др Драган Станић (промоцији присуствовао и министар за културу Небојша Брадић); у Зрењанину (3. XII 2010); у Нишу (8. XII 2010).

У складу са Законом о Српској енциклопедији, Одлуком о висини накнаде за рад чланова Уређивачког одбора Српске енциклопедије и Правилником Уређивачког одбора Српске енциклопедије, као и на основу усвојених Уговора о ангажовању на ауторским пословима, Одлуке о ангажовању аутора на пројекту Српска енциклопедија, Уговора о ангажовању сарадника у стручним редакцијама и Уговора о ауторској изрази илустративних прилога за пројекат Српска енциклопедија вршила се исплата ауторских, редакторских и уредничких хонорара преко надлежних служби Завода за уџбенике. У периоду од јануара до децембра 2010. године утрошено је 5.580.974 динара (у бруто износу) за хонораре члановима Уређивачког одбора (надокнада за три месеца за 2009. и два месеца за текућу годину, од предвиђених шест месеци на годишњем нивоу). Иако по Правилнику Уређивачког одбора Српске енциклопедије Уређивачки одбор има право на дванаест месечних рата, број рата је смањен због штедње.

У току 2010. године на име ауторских хонорара исплаћено је 1.241.702,00 динара, а за рад сарадника на прегледу текстова 198.966,00 динара. Сарадници анга-

жовани на ликовно-техничкој обради првог тома исплаћени су за израду картографских прилога, 103.763, и прикупљање илустративних материјала у износу од 29.292 динара. За трошкове одржавања редакције у Новом Саду при Магици српској и у Београду при Српској академији наука и уметности утрошено је 5.014.552 динара (плате за троје запослених и четворо хонорарних сарадника, канцеларијски материјал, путни и режијски трошкови). Стручни консултанти ангажовани за преглед делова текста писаних на страним језицима, 24.570. Ангажовање лектора и коректора, 179.302. и припрема за штампу и ликовно уређивање, 749.083. Напомињемо да, за разлику од прошле године, финансијска подршка Министарства за науку и технолошки развој није изостала, па се рад на Српској енциклопедији одвијао несметано.

Министарство за науку и технолошки развој извршило је током 2010. године три уплате на рачун Српске енциклопедије. Прва уплата у износу од 6.666.666,00 динара извршена је 19. априла 2010. године; друга рата у износу од 6.666.666,00 динара извршена је 28. јула 2010. године; трећа уплата у износу од 6.666.666,68 извршена је 19. новембра 2010. Објављивање II књиге I тома планира се за београдски Сајам књига 2011, а радови на припреми рукописа и прикупљању илустративног материјала СЕ, за сада, несметано се одвијају.

ЕДИЦИЈА „БИБЛИОГРАФИЈЕ”

(руководилац пројекта проф. др Александра Вранеш)

Током 2010. године у оквиру Едиције „Библиографије” наставило се са радом на редиговању другог тома *Српске библиографије 1851–1879*, аутора Душана Панковића. Библиографија обима 10.000 библиографских јединица представља тематску целину са првим томом. До сада је урађено 7.000 библиографских јединица. Требало би да редактура буде завршена до јуна месеца идуће године и текст спреман за припрему за штампу.

Отпочело се са процесом припреме за штампу *Библиографије часописа „Мисао”*, обима 5.030 библиографских јединица, аутора Добрила Аранитовића. Аутор је извршио прекуцавање библиографије, тако да редакција располаже компјутерски обрађеним текстом. Урађен је регистар аутора, преводилаца, регистар разрешених псеудонима, шифара и иницијала, регистар неразрешених псеудонима, шифара и иницијала, као и предметни регистар.

Отпочет је рад на припреми за штампу *Библиографије српске гитаристичке лијературе*, аутора Уроша Дојчиновића. Књига, обима 525 страна, састоји се од музиколошко-књижевноисторијске студије и библиографије од 1.000 јединица.

Отпочет је рад на *Библиографији „Цариградског гласника” (1895–1909)*, аутора Наташе Јовановић. Крајем 19. и почетком 20. века, календар *Голуб* и *Цариградски гласник*, готово четврт века после вилајетског листа *Призрен*, била су једина два гласила на српском језику намењена православним Србима у Отоманском царству.

Такође се започело са радом на *Библиографији манасџира Манасија*, аутора Александре Вранеш, Драгане Грујић и Бранкице Ресан. Пажња ретких библиографа 18. века задржавала се пре и више на старим српским штампаним књигама него на истраживању грађе о манастирима, будући да су први библиографи били историчари књижевности, књижевници, лингвисти, уредници периодичних публикација

У току је рад на *Библиографији о Сјерији*, као и на *Библиографији Матице српске* (у сарадњи са Библиотеком Матице српске), аутора Марије Јованцаи. До сада је урађено 80 посто од планираног обима библиографских јединица.

Настављен је рад на формирању азбучника Лексикона српских библиографа.

Започето је планирање прелиминарних истраживања за Библиографију фототипских издања.

Одржане су две седнице Уредништва Едиције „Библиографије” до краја календарске године.

Одељење за друштвене науке

НАСЕЉА И СТАНОВНИШТВО ВОЈВОДИНЕ (руководилац пројекта: проф. др Бранислав Ђурђевић)

Изучавање насеља и становништва у Војводини започето је у оквиру Научног одељења Матице српске далеке 1956. године. Настављено је и када је ово одељење прерасло у Одељење за друштвене и Одељење за природне науке Матице српске. Пројекат је мултидисциплинаран и обухвата археолошка, историјска, етнолошка, социолошка, географска, демографска и друга истраживања.

Социолошки модел одрживог руралног развоја у нас (носилац теме: проф. др Милован Митровић)

Истраживања на овој теми планирана су за период 2009–2012. године и имају задатак да на синтетички начин повежу резултате парцијалних увида у различите аспекте и проблеме руралног развоја Србије и да операционализују ауторов теоријски концепт руралног развоја у конкретним условима савременог српског друштва. Значај социолошког истраживања ове теме огледа се у могућности да се, с једне стране, утемељи конкретна рурална и аграрна политика, а са друге да се изнађу најрационалнији и најоптималнији акциони облици и подстакну практични актери као конкретни носиоци руралног развоја у Србији.

У 2010. години као резултат истраживања публикован је рад под насловом „Проблеми одрживог руралног развоја у Србији”, *Споменица Јована Тирпића – Од њујорка до аустралије*, Ниш, 2010. Рад се састоји из три дела. У првом се разматрају теоријска начела и глобални услови одрживог руралног развоја као типичног облика зависног друштвеног развоја, као и проблеми с којима се Србија и српско село суочавају. У другом делу разматрају се локални актери руралног развоја, посебно политичке, економске и културне институције у селима Србије (месне заједнице, сеоске школе и земљорадничке задруге). У трећем делу указује се на неопходност нове аграрне реформе у Србији.

Етнолошка и демографска истраживања Шајкашке (носиоци теме: проф. др Весна Марјановић и мр Љубица Ивановић)

Етнолошка истраживања (носилац теме: проф. др Весна Марјановић)

Полазећи од парадигме појма границе, те примењујући концепте интеркултуралних и мултикултурних проучавања, истраживан је српски ентитет у саставу с другим етничким заједницама које живе у шајкашким насељима. Имајући у виду миграцијску мобилност Срба, просторну дисперзију, различите историјске контексте и екосистеме, истраживања на пројекту била су усмерена на утврђивање вишеструких и вишеслојних идентитета појединих српских породица и њихових појединачних улога у животном циклусу обичаја, односно у обичајима везаним за рођење новог члана заједнице и онима везаним за култ покојника.

У истраживањима је примењен компаративни приступ, и то на два нивоа: поређење обичаја животног циклуса међу српским ентитетом и поређење с другим заједницама у истим срединама (углавном Мађари).

Квалитативна истраживања (U. Flick) примењена су на Шајкашку у облику идентификације, описивања, евалуације емпиријског материјала, а потом обраде презентације наративних интервјуа, метода посматрања. У протеклом периоду урађено је следеће:

- Учешће са радом на антрополошком конгресу у Минску, Академија наука Белорусије и публикован рад у зборнику радова са скупа *Problems of Traditional Serbian Culture: Context of Serbian Funereal Customs in Transition Times* (2010);
- Рад под насловом „Старе навике умиру споро – индивидуални и колективни ритуали у животном циклусу становништва Шајкашке” предат уредништву часописа *Рад Музеја Војводине*, позитивно рецензиран (публикација у припреми);
- Припрема студије о животном циклусу обичаја у Шајкашкој „Рођење и смрт у култури становништва Шајкашке”. Студија садржи сређену грађу (техничком интервјуа испитано је око 160 казивача из сеоских домаћинстава из Шајкаша, Вилова, Лока, Титела, Гардиноваца, Жабља, старости 40–87 година, оба пола), аналитички ниво и обрађену релевантну литературу и архивску грађу.

Сумирањем рада може се констатовати да су досадашња етнолошка истраживања на терену Шајкашке, потом у архивима (Рукописно одељење у библиотеци Музеја Српске православне цркве, Етнографски архив САНУ, етнографска грађа у Упитницима Етнолошког атласа Југославије – архивирана у Етнографском музеју у Београду – 7 упитника свеске бр. 4) показала да су ритуали везани за погребну структуру обредне праксе сачувани код већине становништва, и православне и католичке провенијенције. Такође, уочене су знатне промене у структури обрета везаних за рођење детета, однос према васпитању и социјализацији деце (карактеристични су примери из Титела). У прошлости су жене рађале током читавог фертилног периода и без обзира на број рођене деце. Уједно је запажен и прилично висок степен морталитета деце. Међутим, од друге половине 20. века па до данас сасвим је другачија слика наталитета и односа према броју деце. Осим тога, и веровања и ритуали посвећени структури обредне праксе везане за рођење деце у савременом добу бледе, те се само у фрагментима назире, и то махом у породицама у којима живи више генерација заједно.

Демографска истраживања (носилац теме: мр Љубица Ивановић)

Истраживања на овој теми започета су 2009. године и требало је да буду завршена 2010. Уз сагласност руководиоца пројекта истраживања ће се продужити и 2011. године. Током 2010. године прикупљен је велики број података неопходних за анализу појединих аспеката демографског развоја ове области у Јужнобачком округу.

Резултати истраживања представљени су у три објављена рада:

- Љубица Ивановић, Бранислав Ђурђев, „Промена броја становника Шајкашке од 1869. до 2002. године”, *Зборник Матице српске за друшћивене науке*, свеска 131, 2010;
- Даниела Арсенивић, Љубица Ивановић, Бранислав Ђурђев, „Природни прираштај Каћа и његов утицај на промену броја становника”, Природноматематички факултет, Департман за географију, туризам и хотелијерство, 2010;

- Љубица Ивановић, „Морталитет Шајкаша у 20. веку”, *Зборник радова Дејарџмана за географију, туризам и хотелијерство*.

Први рад саопштен је на четвртом научном симпозијуму „Академик Бери-слав Бета Берић – Одрживи регионално-демографски развој”, 11–12. новембра 2010. године, у организацији Владе Војводине, Покрајинског секретаријата за социјалну политику и демографију, Матице српске и Универзитета у Новом Саду. У раду је анализирано бројно кретање становништва свих 14 насеља која припадају Шајкашкој области, и то од првог званичног пописа 1869. године до последњег пописа 2002. године. Како се дошло до одређених података о бројности ове популације и пре 1869. године, у раду су дати и преглед и процена броја становника од 1769. до 1869. године. Анализиран је допринос појединих фактора који су утицали на повећање бројности дате популације.

Друга два рада објављена су у *Зборнику Дејарџмана за географију, туризам и хотелијерство*.

Рад на тему „Природни прираштај и његов утицај на промену броја становника, студија случаја – општина Тител” (аутори Љубица Ивановић, Бранислав Ђурђевић, Анђелија Ивков Џигурски) биће саопштен на II конгресу географа Србије који организује Природно-математички факултет, Департман за географију, туризам и хотелијерство.

Специфичности социјализације деце и омладине у Војводини и појава насиља
(носилац теме: проф. др Гордана Вуксановић)

Истраживања на овој теми реализована су у периоду 2009–2010. године и обухватају ученике основних школа на подручју Војводине. Као посебне целине истраживани су: а) распрострањеност насиља међу ученицима основношколског узраста; б) утицај породице на појаву, односно превенцију насиља; в) утицај школе на појаву, односно превенцију насиља, г) утицај социјалног окружења на појаву, односно превенцију насиља. Истраживањем су обухваћени ученици осмог разреда из петнаест основних школа са подручја Новог Сада. Током 2010. године настављен је рад на ширем упознавању релевантне научне и стручне литературе. Истовремено, рад на теми је обухватио и анализу и интерпретацију прикупљених емпиријских података. Такође, у 2010. години публиковани су или припремљени за штампу следећи радови:

- монографија *Појаве: узроци, последице и методе за њихово истраживање* (резултат рада на теми која је рађена до 2009. у оквиру пројекта Методолошке специфичности истраживања социјалних последица елементарних непогода). Средства је одобрило Министарство за науку и технолошки развој Републике Србије, издавач Филозофски факултет Нови Сад;
- чланци:

Branislav Đurđević, Gordana Vuksanović, Anđelija Ivkov Đžigurski, “Education and Status of Women in Vojvodina Province, North Serbia”, *Geographica Timisiensis*, vol. 19, 2010;

Гордана Вуксановић, „Насиље у школи – један вид асоцијалног понашања младих”, *Социолошки годишњак*, Социолошко друштво Републике Српске, Источно Сарајево, 2010.

Проблеми природног прираштаја сеоског становништва АП Војводине
(носилац теме: проф. др Бранислав Ђурђевић)

У досадашњим истраживањима разматрана је текућа старосно-структурна транзиција и указано је на следеће проблеме: све већи број умрлих у односу на број

живорођених; све ређе и касније склапање брака; све већи удео остарелих, нарочито жена и све чешћи самачки живот. У 2010. години разматрани су утицаји фактора модернизације, посебно утицај нупцијалитета и диворцијалитета на природни прираштај.

У 2010. години припремљен је за штампу рад: Бранислав Ђурђевић, Тамара Лукић, Милан Цветковић, "Household Composition and Well Being of Rural Serbia in the Second Part of 19th Century". Рад је предат уреднику часописа са ISI листе *Journal of Family History* и прошао је прву рецензију. Други рад: Бранислав Ђурђевић, Љубица Ивановић „Промене броја становника Шајкашке 1869–2002. године” саопштен је на четвртом симпозијуму о одрживом регионално-демографском развоју „Академик Берислав Бета Берић” и објављен у *Зборнику Матице српске за друштвене науке*, свеска 131.

Активности учесника на пројекту у 2010. години биле су усмерене и на реализацију IV научног симпозијума о одрживом регионално-демографском развоју „Академик Берислав Бета Берић” који су организовали Влада АП Војводине, Покрајински секретаријат за социјалну политику и демографију, Матица српска, Одељење за друштвене науке и Универзитет у Новом Саду. Симпозијум је одржан 11–12. новембра 2010. године у Великој сали Скупштине АП Војводине у присуству великог броја учесника. Саопштено је 47 позитивно рецензираних радова.

Традиционални циљ овог симпозијума је да упореди популационе процесе у Војводини са савременим популационим трендовима у другим деловима Републике и у окружујућим суседним регионима. Ова сазнања треба да укажу на све последице које ће депопулација изазвати у будућности и да омогући осавремењивање програма демографског развоја. Од самог почетка симпозијум је представљао најбројније окупљање свих стручњака који се баве проучавањем становништва у Србији. На првом симпозијуму (10–11. новембар 1997) посвећеном демографском развоју Војводине представљено је 29 реферата. Други (8–9. новембра 2001) је био посвећен актуелним проблемима демографског развоја АП Војводине и на њему је представљено 35 реферата. Трећи симпозијум (10–11. новембра 2005) имао је међународни карактер, представљена су 53 домаћа реферата и 14 из иностранства. Четврти симпозијум је био заказан за 13. и 14. новембар 2009. године, с намером да буде обухватнији и бројнији од претходних и да један од покровитеља буде и Европска асоцијација за популационе студије (ЕАПС). Нажалост, због опасности од епидемије грипа Организациони одбор је одлучио да се одржавање симпозијума помери за новембар 2010. године, што је за 20% умањило број првобитно пријављених реферата. Ипак, пријављено је чак 65 радова.

У тематској свесци *Зборника Матице српске за друштвене науке* св. 131/2010, објављени су сви позитивно рецензирани радови. Број објављених радова за трећину је мањи од броја пријављених радова, што говори о ригорозности рецензија. Радови су овога пута одштампани пре одржавања самога скупа, како би се скратило време излагања и продужило време за дискусију. Председник Организационог одбора скупа и главни уредник ове тематске свеске био је проф. др Бранислав Ђурђевић.

Топонимија средњовековног Срема (носилац теме: Жарко Димић)

Истраживања на овој теми започета су 2009. године, а током 2010. године ушла су у завршу фазу. Обрађено је и у пригодном облику припремљено за презентацију мноштво података о насељима (и пустарама) у Срему у средњем веку (до 1526. године). Извршена је и последња селекција, којом су отклоњене бројне недоумице о тачној или приближној локацији појединих места и топонима. Еви-

дентирани су и они који досад нису били забележени у нашој литератури, или им је била непозната локација.

Током 2010. године наставило се са прибављањем и обрадом грађе и литературе која се делимично или у целини бави средњовековним периодом у нашим крајевима. Поред радова похрањених у библиотекама и архивама, добар део радова је прибављен преко интернета. То се посебно односило на грађу и литературу чије би директно коришћење захтевало додатна материјална средства. Путем дигитализоване online базе података био је доступан делимичан приступ фондовима архива у Мађарској, као и дигиталној библиотеци у оквиру сервиса Google books. То се првенствено односи на публикације средњовековне грађе мађарских, али и других историчара, путописаца и хроничара. Истраживања су вршена у Историјском архиву у Сремској Митровици, Архиву Војводине у Новом Саду, Архиву САНУ у Сремским Карловцима, Заводу за заштиту споменика културе у Сремској Митровици, Завичајном музеју у Руми. Прегледана је грађа из 18. и 19. века, а односи се на разне пописе села и пустара, скице и описе разграничења манастирских и властелинских поседа. Нарочито драгоцен је картографски материјал.

У 2010. години проширена је мрежа сарадника (највише у делу који је везан за преводе са латинског и мађарског и за топониме).

Дневне миграције активног становништва Војводине (носилац теме: проф. др Слободан Ђурчић)

Истраживања на овој теми започета су 2010. године и биће завршена до краја овог средњорочног плана, 2012. године. Део су географских истраживања карактеристика становништва која су презентована у четири објављене књиге о броју становника, досељавањима у Војводину и биолошким структурама становништва у Војводини. Дневне миграције представљају важан фактор у географским истраживањима, јер су у савременим процесима секундарне фазе урбанизације оне често пресудан фактор трансформације урбаних и ширих простора. Осим тога, дневне миграције су један од пресудних фактора целокупног развоја популација појединих места и представљају прву фазу расподеле функција унутар урбаних подручја.

Током 2010. године, прве године рада на овој теми, као што је и планирано, прикупљени су и обрађени подаци пописа становништва из 1961, 1971, 1981, 1991. и 2002. године о броју дневних миграната до нивоа насељених места и остали демографски подаци потребни за ова проучавања (број становника насеља, економски положај становника, старост становништва и др.), као и потребна литература. Даља истраживања мораће да сачекају попис становништва 2011. године и објављивање потребних података.

Старосно-полни контингенти становништва Војводине (носилац теме: проф. др Милка Бубало Живковић)

Истраживања на овој теми започета су 2010, трајаће до 2012. године и наставак су досадашњих истраживања везаних за географске карактеристике становништва Војводине. Ова истраживања реализују се паралелно са истраживањима о дневним миграцијама становништва у Војводини, која су предмет истраживања посебне теме у оквиру пројекта Насеља и становништво Војводине.

Полна структура становништва зависи од наталитета, структуре живорођене деце, морталитета, односно смртности по полу. Зависи и од миграција, ратова и неких других утицаја. Анализом полно-старосне структуре становништва стиче се увид у стање неке популације и промене на одређеном простору. Детаљна обрада старосно-полне структуре војвођанске популације обухвата и обраду контингената.

У овим истраживањима биће анализирана старосно-полна структура становништва Војводине у периоду 1953–2011, и то становништва по петогодишњим и великим старосним групама, средња старост становништва мушке, женске и укупне популације, индекс старости и коефицијент маскулинитета. Даље се обрађују предшколски, основношколски, радни и фертилни контингент становништва. И код ових контингената анализираће се стање популације по половима и укупне популације, осим код фертилног контингента где се анализира само женска популација.

У 2010. години резултати истраживања објављени су у следећим радовима:

- Др Милка Бубало Живковић, др Тамара Ковачевић, Бојан Ђерчан, „Демографске карактеристике војвођанских насеља у гравитационој зони Београда”, *Зборник Матице српске за друштвене науке*, св. 131, 2010;
- Анђелија Ивков Цигурски, др Милка Бубало Живковић, др Тамара Лукић, др Александра Драгин, мр Љубица Ивановић, мр Милана Пашић, *Демографски развој пограничних оштина Баната у другој половини 20. века* (монографија), Нови Сад, 2010;
- Др Милка Бубало Живковић, Бојан Ђерчан, др Тамара Лукић, др Александра Драгин, „Емиграција из Србије у последњих 40 година” (саопштење на научном скупу „Демобалк”, Будва, мај 2010.

Словаци у Војводини

(носилац теме: академик Чедомир Попов)

Реализација истраживања на овој важној теми започета су 2009. године и одвијају се кроз сарадњу Матице словачке из Словачке (Мартин), Матице Словака у Војводини (Бачки Петровац) и Матице српске. Словаци у Војводини су потомци досељеника из 18. и 19. века и као такви представљају својеврстан мост, не само између Словака и Срба већ и између регија, друштава и разних етницитета на северу и југу некадашње Краљевине Мађарске. Историја Словака у Војводини била је предмет многих истраживања. Ипак, постоји читав низ важних и неистражених тема које оправдавају предложена истраживања.

Рад на овом пројекту у 2010. години био је отежан из два основна разлога. Прво, поједини сарадници на чији рад се рачунало нису се ангажовали, или због тренутне заузетости на другим пословима или због незаинтересованости за рад на овом пројекту. Друго, знатан део послова, непосредно или посредно, везан је за демографске податке, а наредне године се очекује нови попис становништва чији резултати су веома важни. Њихово објављивање може се очекивати тек крајем 2012. или, што је још реалније, 2013. и наредних година. Како је став Министарства за науку и технолошки развој да се време истраживања на пројектима ограничи на три године, одлучено је да се наставе само етнолошка истраживања, за која нису неопходни подаци демографске статистике, а да се остала истраживања одложе за касније. Због тога је у 2010. години утрошен само део одобрених средстава.

Етнолошка истраживања теме Словаци у Војводини наставиће се у оквиру пројекта Насеља и становништво, а укупна истраживања на пројекту Словаци у Војводини биће настављена када се обезбеди довољан број истраживача.

Након резимирања рада на теми Етнологија Словака у Војводини везаних за историјска и етнографска истраживања важна су била следећа полазишта: а) словачка култура јавља се у изворима у 18. и 19. веку на просторима јужне Угарске, у динамичним просторима изразитих интеркултуралних и транскултуралних додира, прожимања и преслијавања; у матичној Словачкој овај феномен је практично непознат; б) развој словачке културе у Војводини видљив је у време већ узрапре-

довалих процеса етноконфесионализације који су пресудно утицали на формирање њиховог идентитета, односно који су антиципирани протонационалне идентитете.

Досадашња истраживања заснивала су се на општој методологији друштвених и хуманистичких наука (Haviland, *Cultural Methodology*). Осим тога, у обзир су узета и сазнања до којих су дошли истакнути етнологски методолошки приступи (O. Löfgren, *Linking the Local, The National and the Global: Past and Present Trends in European Ethnology*; Th. Schweizer, *Interkulturelle Vergleichsverfahren*).

Дакле, приликом истраживања словачког идентитета у Војводини у процесу је примена компаративног приступа у проучавањима, тј. сагледавање развоја словачке културе у етнологском светлу: поређење словачког ентитета између себе (у насељима Срема, Баната и Бачке) служећи се смерницама које су поставили еминентни истраживачи националних заједница попут Смита (Smith), Андерсона (Anderson), Гелнера (Gellner), Бенкса (Banks) и Барта (Barth).

У току истраживања до сада се настојало утврдити до којег степена се може говорити о словачкој култури као хомогеној етнокултурној појави на простору Војводине (заједничко име, језик, вера, традиционални облици материјалне и духовне културе). Очекује се да се у завршним истраживањима покаже и у којој мери су Словаци задржали своју потпуну особеност, те дистинктивност и регионално специфично обликовање своје заједнице. Очекује се да ће се постављене хипотезе о етнокултурном обликовању Словака у Војводини потврдити применом херменеутичког приступа и компаративне анализе, што подразумева критику извора, прикупљање допунске теренске грађе и компарацију материјала с истог подручја из различитих периода. Потом ће се обавити интеграција података у целину, да би се добила узрочно-последична повезаност. Стога комбиновање дијахроног и синхроног истраживања традиционалне и савремене културе Словака доводи до холистичког приступа у истраживању националног, социјалног и културног идентитета, као и до етнокултурног обликовања словачке етничке заједнице ван матичне земље.

У 2010. години обављено су следећа истраживања:

Емпиријски рад (А. Сечова Пинтер, В. Марјановић: насеља Ковачица, Стара Пазова, Гложан, Кулпин, Бачка Паланка):

- Прикупљена је емпиријска грађа о савременом начину живота Словака у мултиетничкој средини према избору демографских центара у Војводини (узорак – Бачка Паланка, теренски рад – сарадник Анка Сечова Пинтер); Стара Пазова, Ковачица, Гложан, Кулпин (др Весна Марјановић – прикупљена и обрађена грађа о колективним обичајима код Словака у Ковачици – „кирвај” о обичајима годишњег циклуса у време божићних празника (Бадњи дан и Божић, Адам и Ева, Силвестрово, Нова година) и грађа из животног циклуса обичаја – савремена словачка свадба у Банату.
  - Прикупљен је материјал о савременим облицима исказивања етничког идентитета путем различитих манифестација и представљања словачких фолклорних група на јавним манифестацијама у Земуну, Београду, Новом Саду, организованих под покровитељством државних институција у контексту представљања културног диверзитета, на чему инсистира политичка власт у Србији, односно на чему се већ неко време инсистира у вођењу опште културне политике.
- Презентација грађе (В. Марјановић):
- В. Марјановић – култура исхране – грађа парцијално објављена у публикацији *Обичајни и обредни хлеб у Војводини*, приређивач Димитрије Вујадиновић, Балканкулт, Нови Сад, 2010 (о култном божићном хлебу – Кулпин, Гложан).
  - Саопштења дела грађе о Словацима као етничкој мањини у Војводини и визуелизацији њихове културе у музејским поставкама у оквиру научног скупа –

симпозијума о савременим проблемима у етнографској музеологији, Музеј Града Новог Сада, Нови Сад, 2009, са темом: „Нови модели музејске организације у српском друштву – дискурс етнографске музеологије” (допуњено подацима из 2010. године), зборник радова, Нови Сад (у штампи) – текстови прикупљени у новембру 2010.

- Саопштење о етничком плурализму, користећи и укључујући словачки ентитет у музејским презентацијама словачке културе у теми: „’Us and Them’ in the Communication of Ethnographic Collections and the Expositions (with the example of works in Serbian museum ethnology)”, у зборнику радова *Музеји као местиа ѿмирења*, Београд, 2009, 116–125.

Састављен је део библиографије о Словацима у Војводини (В. Марјановић);

Састављен је преглед музеалија као маркера словачког ентитета у Војводини у збиркама Етнолошког одељења Музеја Војводине (Анка Сечова Пинћир) и Етнографског музеја у Београду: 112 предмета и око 100 фотографија (Весна Марјановић) са једним видео записом о словачкој свадби у Старој Пазови из 90-их година 20. века.

Будући да овакав пројекат захтева темељно познавање проблематике словачке заједнице у Војводини, сва истраживања која су до сада практикована допринеће бољем увиду у развој културе ове заједнице. С обзиром на то да стручњаци Музеја Војводине у оквиру пројекта Живети заједно припремају и изложбу о Словацима и Србима у Војводини, која ће се реализовати у 2012. години, сматрамо да резултати који су добијени и који ће се добити путем емпиријског рада на терену у оквиру научног пројекта покренутог у Одељењу за друштвене науке Матице српске могу на неки начин представљати део целовитог истраживања традиционалне и савремене културе Словака на простору данашње Војводине. Тако би се, на пример, кроз студије случаја у појединим локалним словачким заједницама до краја рада на пројекту проучавале оне теме које су предложене из укупне етнографске баштине и самим тим би постале репрезентативне за презентацију заједнице. У досадашњим истраживањима уочено је да се мора усмерити посебна пажња на механизме који делују у поступку селекције, као и на делове који имају удела на сегменте селективне традиције у медијском дискурсу.

Осим наведеног, уочено је да је неопходно у оквиру пројекта истражити и питања сродства, породице и локалне заједнице, као аспект друштвеног, свакодневнoг и традиционалног живота, породичних веза и система међусобне помоћи. Ови би се сегменти истражили с нагласком на традиционалним облицима породичних окупљања (досадашња истраживања су показала да су ови облици још увек у пракси код словачког ентитета) и елементима обичајног права и родбинских веза (о овом проблему говори досадашња прикупљена грађа из Ковачице). Испоставило се да би се тако могао добити бољи увид у значај породичних веза и структуру породичне помоћи (као извора социјалне и емоционалне подршке и уједно контроле) током 19. и 20. века. Осим тога, увидом у прикупљену грађу уочено је да је друштвени живот, попут обичајног, као аспект истраживања подложен променама, али и то да досадашња истраживања указују како постоје извесне константе на основу којих се поједини елементи породичног живота Словака могу пратити кроз 19. и 20. век и одредити као традиционални, што показују заједнице у Ковачици и Старој Пазови. Сумарни резултати који се добијају на основу досадашњег рада крећу се у два смера – један има за циљ да обликује традиционалне и савремене облике материјалне, духовне и социјалне културе Словака као заједнице која се више од три века развија на простору данашње Војводине, а други то да се створи што бољи оквири за представљање и визуелизацију културе Словака кроз разноврсне студијске изложбе и визуелне материјале (фотографије, видео записе и сл.).

АТЛАС НАСЕЉА ВОЈВОДИНЕ (руководилац пројекта: проф. др Слободан Ђурчић)

У првој години рада на овом пројекту планирани су припремни радови и израда првог тома *Атласа насеља Војводине*. Учесници на пројекту су у раду наилазили на тешкоће (поједини учесници и институције одустали су од сарадње, каснила је набавка дела картографског материјала и сл.), али су проблеми углавном превазиђени и приведен је крају највећи део предвиђених послова.

Током 2010. године набављена је комплетна опрема за рад, највећи део картографског материјала потребног за све три године рада (недостају само неке карте издања Војно-географског института из Београда, потребне за рад у 2011. и 2012. години) и написана су поглавља: „Картирање територије Војводине после Првог светског рата” (28 страна); „Формирање мреже насеља у Војводини” (30 страна); „Насеља Срема” (280 страна) и израђена је прегледна карта Срема. У завршној фази је састављање карата насеља Срема, оријентационе израде 1780, 1820, 1880, 1910, 1950. и 1990. године (око 780 карата), а у току је израда текстова „Увода” и дела уводног чланка „Картирање територије Војводине пре Првог светског рата”.

Предвиђено је да се преостали послови обаве током јануара 2011. године и да се рукопис преда на рецензију.

Напомена: Истраживања на овом пројекту финансира Град Нови Сад.

ИСТОРИЈА МАТИЦЕ СРПСКЕ (руководилац пројекта: др Душан Попов)

Након објављивања четири тома *Историје Матице српске* (аутори: академик Живан Милисавац I, II, III том, др Душан Попов IV том) планирана су истраживања на петом тому у периоду 2009–2012. године. У петом тому биће обрађен период 1941–1964: деловање Матице од краја мирнодопског периода у априлу 1941, мађарска окупација, обнављање рада у новим условима, до почетка модерног доба 1964, докле је дугогодишњи секретар и потоњи председник Живан Милисавац исписао историју Матице српске у посебној књизи, од оснивања у Пешти 1826. до 1964. године, времена када је Радомир Радујков био председник Матице српске.

Пети том почиње временом мађарске окупације и садржи послератну обнову, унапређење и ширење свеколике делатности. Окупацијско време обухвата 60 страна са следећим насловима појединих поглавља: „Мирнодопска делатност Матице уочи рата 1941”; „Сиротиште Марије Трандафил на Сајлову”; „Преврат у земљи и Априлски рат 1941”; „Ратна седница пре окупације”; „Стравична убиства невиних људи”; „Отпор окупаторским властима”; „Матица под комесарском управом”; „Промене у Сиротишту Марије Трандафил”; „Претрес Матичине библиотеке”; „Спровођење мађаризације”; „Укључење Бачке и Барање у мађарску државу”; „Фашистичка рација у Шајкашкој и Новом Саду”; „Страдања чланова и пријатеља Матице српске у рацији”; „Проширење рације на Србобран и Бечеј”; „Брига о шарварској српској деци”; „Стипендирање и помагање ђака и студената”; „Текући послови под комесарском влашћу”; „Враћање Матици аутономних права”; „Прва седница Управног одбора под окупацијом”; „Основна правила Матице у време окупације”; „Стипендирање и помагање ђака и студената”; „Задужбине Матичиних добротвора”; „Матичари нису служили окупатору, а бранили су и чували Матицу”; „Резолуција бачких Срба”; „Смрт великог добротвора Матице Богдана Дунђерског”; „Укидање Сиротишта Марије Трандафил”; „Послови и спорови око задужбина”; „Трећа седница Управе под окупацијом”; „Чиновничка питања”; „Случај благајника Ђорђа Рушкуца”; „Стање у Матичиној библиотеци”; „Привремено

побољшање стања у Матици”; „Последња година под окупацијом”. Наставак петог тома садржи следећа поглавља: „Ослобођење Новог Сада”; „Васа Стајић поново на челу Матице”; „Смрт и сахрана Васе Стајића”; „Под секретарством Живана Милисавца”; „Нови председник др Милан Петровић”; „Проширење рада Библиотеке Матице српске”; „Покретање научног рада”; „Први научни зборници Матице српске”; „Новосадски договор о српскохрватском језику”; „Рад на првом послератном Правопису”; „Шестотомни речник Матице српске”; „Галерија Матице српске”; „Сарадња Матице и САНУ”; „Сарадња са словенским матицама”; „Послератне скупштине Матице српске”; „Задужбине Матице српске”; „Свечане седнице и прославе”; „Установљење Змајеве награде за поезију”; „Почетак рада на Историји Матице српске”; „Сарадња са иностраним институцијама”; „Летопис Матице српске”; „Чланови и чланови сарадници Матице српске”; „Реновирање зграде, нове читаонице”; „Издавачка делатност у оквиру предузећа”; „Уређивање Рукописног одељења”; „Рад Извршног и Управног одбора”; „Одељења Матице српске”; „Музеј Матице српске и спајање са Војвођанским музејом”; „Рад Матице српске”.

Петом томом ће, као и претходним томовима, садржавати велики број фотографија знаменитих појединаца из историје Матице српске, са радних састанака, као и делове извештаја о раду и спискове чланова радних тела.

У 2010. години припремљен је за штампу, преломљен и у завршној је фази штампања рукопис мр Ненада Дошлића *Историја Матице српске 1941–1951*. као резултат истраживања на овом пројекту.

СРПСКИ НАЦИОНАЛНИ ПОКРЕТ У АУСТРИЈСКОЈ ЦАРЕВИНИ 1790–1861. ГОДИНЕ

(руководилац пројекта: проф. др Љубомирка Кркљуш)

У раду на пројекту у 2010. години учествовали су: проф. др Љубомирка Кркљуш, доц. др Бранко Бешлин, доц. др Владан Гавриловић и Урош Станковић. У току 2010. године настављена су истраживања различитих аспеката српског националног покрета у периоду од Темишварског конгреса до Благовештенског сабора. Истраживани су крупни, преломни догађаји, какви су били сам Темишварски сабор и политичка делатност Саве Текелије, правни статус српског народа и његова борба за територијалну аутономију, Српски народни покрет 1848–1849. године, организација српске власти која је тада изграђена и деловање појединих личности које су учествовале у покрету, потом значајне личности чија је делатност обележила овај период у целини, идејни и други утицаји који су имали уплива на обликовање њихове политичке идеологије и акције, политичких ставова и програма. Као резултат истраживања објављено је неколико научних чланака, као и неки извори. Припремљено је за објављивање и неколико одредница за *Српски биографски речник*.

Проф. др Љубомирка Кркљуш

У току 2010. године настављен је рад на истраживању организације српске власти у току Српског народног покрета 1848–1849, али и других питања везаних за српски национални покрет у времену од 1790. до 1861. године. Објављени су или предати у штампу следећи радови:

- „Законодавна и извршна власт у документима Српског народног покрета 1848–1849. године”, *Архив за њравне и друштвене науке*, 3–4, јули–децембар 2009, 131–149.
- „О програму Саве Текелије за обнову српске државе”, *Зборник Матице српске за историју*, 81, 2010, 7–23.

- „Савез Српске Војводоине и Троједне краљевине у програмским документима Српског народног покрета 1848–1849. године”, предато за штампу у *Годишњаку Правног факултета у Источном Сарајеву*, 17 страница.
- „Аутономија Војводине до 1918. године – да ли је постојала, када и каква?”, предато у штампу у *Аналима Правног факултета у Београду*, 25 страница.
- „Прописи о штампи у време Српског народног покрета 1848–1849”, предато у штампу у *Свескама Мајице српске, Грађа и њилози за културну и друштвену историју*, 50, 2010, 11–35.
- „Закон војени и Уредба о преком суду 1848. године”, предато у штампу у *Свескама Мајице српске, Грађа и њилози за културну и друштвену историју*, 50, 2010, 35–43.

Доц. др Бранко Бешлин

У складу са планом рада, у претходном извештајном раздобљу истраживање је било усмерено на школовање будућих предводника национално-либералног покрета у Јужној Угарској које се одвијало током прве половине 19. века. Похађали су углавном протестантске више школе у северној Угарској (данашњој Словачкој). С обзиром на то да су у српској историографији неки аспекти овога феномена (број студената, више школе које су похађали, планови и програми) подробно фактографски обрађени, нагласак у истраживању стављен је на то у којој су мери протестантска етика и поглед на свет препознатљиви у идеологији српских либерала у Јужној Угарској. Иначе, утицај протестантизма на српску друштвену мисао и књижевност није занемарен – овом проблематиком бавио се низ истакнутих научника, с тим што је њихова пажња била усмерена скоро искључиво на 18. век. У свом истраживању, осим релевантне литературе, анализирани су бројни текстови српских либералних првака објављени у периодици или засебним публикацијама, углавном током друге половине 19. века. Сажетак резултата истраживања је следећи:

Протестантизам се зачео у северозападној Европи, у поднебљу и култури удаљеним и страним Србима и другим народима на Балкану који су своју културу засновали на онима хришћанског истока. Реформација је битно утицала на обликовање духовности, а тиме и животних навика својих верника, чиме је преумерила развој друштва у целини и то је чинило разлику између православног и протестантског света још израженијом. Школовање на реформатским лицејима није утицало на то да неки од српских интелектуалаца промене веру, чак ни да у знатнијој мери усвоје навике и обичаје који би били карактеристични за протестанте. Извесни утицаји су ипак приметни. Мање или више они су уочљиви већ код српских просветитеља, нпр. Доситеја Обрадовића, Михаила Максимовића, Јована Мушкатиновића. Код српских либерала из друге половине 19. века наклоност према протестантизму је наглашенија и испољавала се чешће, отвореније и у различитом контексту. Међутим, било би погрешно ако бисмо ту њихову наклоност довели у непосредну везу са боравком у протестантским школама. Највише су повољно о реформацији писали либерали из Кнежевине Србије (нпр. Стојан Бошковић, Чедомиљ Мијатовић), који уопште нису похађали протестантске лицеје. Као образовани људи знали су колико је важну улогу имала реформација у настанку идеја које су они сами заступали. Осим тога, протестантске земље предњачиле су у економском и друштвеном развоју, а српски либерали били су уверени прогресисти. Светозар Милетић и његова странка су у другој половини 19. века водили борбу против свештенства око првенства у црквено-школској аутономији – тежили су да наметну велику улогу световњака у управљању црквом и њеном имовином, што је помало подсећало на устројство реформисаних цркава. Поред тога, приметна је у њиховим иступима и извесна протестантска аргументација. Позивали су се највише на то да српској цркви желе да поврате њен „народни” и „демократски” карактер који је одвајкада

имала док га није угрозила јерархија која је, угледајући се на католике, усвојила „цезаропапистичке манире”. Понекад су као пример узорног уређења указивали на протестантске цркве. Тврдње конзервативаца и православног клера да су либерали пали под утицај протестаната биле су претеране, али не сасвим без основа.

Доц. др Владан Гавриловић

Под појмом „Српски народни покрет” обично се издваја и подразумева период револуционарних збивања 1848–1849. године и стварања Српске Војводине (Војводине) као аутономне, националне области Срба у Монархији.

О овом периоду постоји обимна грађа, чија се основа може наћи у Архиву Српске академије наука и уметности у Сремским Карловцима (АСАНУК), као и у Рукописном одељењу Матице српске у Новом Саду и у иностраним архивима, пре свих у Бечу и Будимпешти.

Настављена су досадашња истраживања везана за досад мање познату личност – народног капетана Милоша Војновића. Његова заоставштина се налази у Рукописном одељењу Матице српске у Новом Саду. Како сам Војновић наводи, он је као „већ изузетно стар човек, од осамдесет лета” своја документа предао тадашњем управнику Матице и добром пријатељу Теофилу Димићу. Поједина документа о капетану Војновићу откривена су и у Архиву САНУ у Сремским Карловцима (АСАНУК). Војновић је као народни капетан Српског народног покрета био послат од стране Главног одбора у Карловцима на терен, у Бачку, јула и августа 1848. Он је као командант на терену иницирао преговоре српске и мађарске стране, што је резултирало вишедневним примирјем.

У току 2010. припремљен је текст везан за порекло породице Војновић, из личке регименте. Текст ће бити предат редакцији *Зборника Матице српске за историју*, за један од бројева у 2011. години. Истраживања посвећена овој личности ће овим текстом бити завршена, те би се за период 2011/2012. године могла пријавити књига грађе, која би са раније издатим текстовима о народном капетану Милошу Војновићу могла прерасти у монографију. Она би могла бити штампана током 2012. године као део пројекатске теме о Српском народном покрету, чиме би се проширила сазнања о Српском народном покрету 1848–1849. године и његовим познатим и непознатим судеоницима. Такође, написано је неколико биографија личности из Српског народног покрета које ће се појавити у наредном тому *Српског биографског речника*.

Сарадник у настави Урош Станковић

У оквиру рада на пројекту Матице српске Српски национални покрет у аустријској царевини 1790–1861. истраживана је публицистичка национална делатност историчара и свештеника Павла Стаматовића (1805–1864).

Истраживање је обухватило рад на изворима и на литератури.

Најзначајнији извор којем је посвећена пажња је штампа – у првом реду *Србска њела*, алманах чији је Стаматовић био уредник, као и други листови у којима је објављивао чланке с националном тематиком (*Лейтхоис Матице српске*, *Србска новина*, *Пешћанско-будимски скорошечка* и други). Наравно, помоћ у истраживању Стаматовићеве публицистичке делатности може пружити и необјављена грађа. Она се налази у Архиву Српске академије наука и уметности у Сремским Карловцима (фондови Митрополијско-патријаршијског архива и Конзисторије Сремске епархије) и Рукописном одељењу Матице српске (преписка Павла Стаматовића са многим истакнутим личностима тадашњег јавног живота, нпр. Симом Милутиновићем Сарајлијом). Прегледом ове грађе прикупљен је материјал неопходан за израду научног рада.

Посвећена је пажња литератури која у кратким цртама излаже Стаматовићев живот и његове везе са културним посленицима и политичким првацима осталих словенских народа. У прву групу спадају *Новосадске биографије* (V том) Васе Стајића, *Историја Мајнице српске* (I том) Живана Милисавца, *Енциклопедија Ново̄ Сада*, *Народна енциклопедија ср̄ско-хрвајско-словеначка* и многе друге. Другу групу чине дела Ђорђа Живановића (*Срби и њољска књижевност*), Виктора Новака (*Вук и Хрвајци*, *Анџолоџија југословенске мисли и народног јединства*), Буре Шурмина (*Хрвајски њрејород*) и др. Сва ова дела садрже корисне податке о Стаматовићевој националној публицистичкој делатности који су укључени у резултате овог истраживања.

Након проучавања извора и литературе, сарадник на пројекту је приступио изради научног рада „Павле Стаматовић као национални публициста”. Рад обухвата 21 страну куцаног текста и у њему су представљена сазнања до којих је дошао истражујући грађу. Рад је предат Уредништву *Зборника Мајнице српске за историју*.

ПРИВАТНО ПРАВО У ВОЈВОДИНИ ИЗМЕЂУ ДВА СВЕТСКА РАТА (руководилац пројекта: проф. др Душан Николић)

У протеклом периоду истраживачки рад је био сконцентрисан на праксу Касационог суда – одељење Б у Новом Саду. Судске одлуке су проучаване у контексту основних грана приватног права. Посебна пажња посвећена је стваралачкој улози Суда, која је представљала једну од главних специфичности војвођанског приватног права. Та тематика је била предмет истраживања и у 2010. години. Истовремено, настављена су и упоредна истраживања започета 2009. године. Приватно право, које је важило у Војводини између два светска рата, поређено је са тада важећом правном регулативом у другим деловима Краљевине. Историјска компаративна анализа ограничена је само на карактеристична подручја у региону. Током 2010. године правно наслеђе Војводине је доведено и у везу са савременим домаћим, страним, међународним и наднационалним правом. У том контексту посебна пажња је посвећена зближавању правних култура у свету, проблематици тзв. правних транспланата, мешовитом правном систему који настаје у оквиру Европске уније, и улози истакнутих правника у обликовању правног система.

Сарадници на пројекту су, као што је планирано, употпунили и методолошки ускладили своје прилоге са концепцијом монографије која треба да буде објављена током 2011. године.

Пројектни задаци су реализовани уз незнатна одступања од усвојеног Плана и програма рада за 2010. годину.

Реализовани пројектни задаци:

Др Душан Николић, редовни професор Правног факултета у Новом Саду:

- Истраживао је актуелни процес зближавања правних култура, правне транспланте и обликовање мешовитих правних система. Циљ истраживања био је да се сагледају сличности и разлике између некадашњег војвођанског приватног права и савремених тенденција у Европи и свету. Посебну пажњу посветио је утицају истакнутих правника (превасходно правних теоретичара) на обликовање правних система на простору некадашње Југославије и Европске уније.
- На XVIII светском конгресу за упоредно право, одржаном јула 2010. године у Вашингтону, у својству националног референта, презентовао је рад “*Legal Cultures and Legal Transplants*” („Правне културе и правни транспланати”),

обима 50 страна. У посебној напомени наведено је да је део реферата настао као резултат истраживања у оквиру пројекта који је покренула Матица српска. Рад ће бити објављен у посебној публикацији коју припрема Међународна академија за упоредно право у Паризу.

- Део резултата истраживања објавио је у књизи: *Private Law in Eastern Europe – Autonomous Legal Developments or Legal Transplants?*, као посебно поглавље под називом “Development of Property Law in Serbia – Both Autonomous Legal Development and Legal Transplantation”. Mohr Siebeck, Tübingen, 2010, 237–267. У фусноти је наведено да је текст делимично заснован на резултатима рада на Пројекту.
- Неке од резултата истраживања изложио је у оквиру реферата “Influence of Distinguished Lawyers on the Development of Legal System”, на научном скупу “Private Law Reform in South East Europe”, одржаном у Београду септембра 2010. године. Рад је у целини објављен у књизи *Private Law Reform in South East Europe*, Београд, 2010, 337–351.

Др Олга Цвејић Јанчић, редовни професор Правног факултета у Новом Саду:

- Раније написан рад „Брачно право у Војводини између два светска рата”, обима 25 страна, прилагођен је за објављивање у монографији.

Др Гордана Ковачек Станић, редовни професор Правног факултета у Новом Саду:

- Истраживала је правну праксу у области родитељског права. Циљ истраживања био је да се утврде сличности и разлике између правних правила војвођанског приватног права и правних норми које су у исто време важиле на простору централне Србије. У том контексту, правно наслеђе је поређено са савременим нормативним решењима.
- Написала је рад на тему „Породичноправни односи родитеља и деце у Војводини између два светска рата”, обима 27 страна. Рад је методолошки усклађен са концепцијом будуће монографије.

Др Невена Петрушић, редовни професор Правног факултета у Нишу:

- Истраживала је праксу Касационог суда – одељење Б са становишта грађанског процесног права. Циљ истраживања био је да се сагледају значајније фазе судских поступака и начин на који су обликоване одлуке прецедентног карактера.
- Написала је и предала рад на тему „Правностваралачка улога Одељења Б Касационог суда у Новом Саду у време Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца”, обима 13 страница. Рад је током 2010. године, на основу додатних истраживања, употпуњен и методолошки усклађен са концепцијом будуће монографије.

Др Раденка Цветић, редовни професор Правног факултета у новом Саду:

- Употпунила је и за објављивање у монографији припремила рад „Стварно право у Војводини између два светска рата”.

Др Наташа Стојановић, редовни професор Правног факултета у Нишу:

- Истраживала је правну праксу у области наследног права. Циљ истраживања био је да се утврде сличности и разлике између правних правила војвођанског приватног права и правних норми које су у исто време важиле на простору централне Србије.
- У 2010. години завршила је рад на тему „Наследноправни положај супружника у приватном праву Војводине између два светска рата, са посебним освртом

на право наслеђа супружника у савременом српском праву”. Рад је методолошки усклађен са концепцијом будуће монографије.

Др Гордана Дракић, асистент Правног факултета у Новом Саду:

- Прикупила је и анализирала грађу која се односи на организацију, персонални састав и начин рада Касационог суда – Одељење Б у Новом Саду.
- Током 2009. године написала је и предала рад на тему „Одељење Б Касационог суда у Новом Саду (1920–1941)”, обима 16 страница. Рад је током 2010. године на основу додатних истраживања употпуњен и методолошки усклађен са концепцијом будуће монографије.

Др Јелена Видић, асистент Правног факултета у Новом Саду:

- Учествовала је у прикупљању и обради додатне грађе за монографију.

Др Сања Радовановић, асистент Правног факултета у Новом Саду:

- Учествовала је у прикупљању и обради додатне грађе за монографију.

Др Маша Кулазов, асистент Правног факултета у Новом Саду:

- Учествовала је у прикупљању и обради додатне грађе за монографију.
- Употпунила је и прилагодила за објављивање у монографији свој рад „Постанак, развитак и развојачење Војне границе аустријске монархије”.

Нереализовани пројектни задаци:

Др Ирина Сфердиан, ванредни професор Правног факултета у Темишвару (Румунија), истраживала је приватно право које је било у жупанији Тимиш између два светска рата. Циљ истраживања био је да се сагледају основни принципи развоја правног система, који се почетком 20. века заснивао на истим принципима и сличним правилима. Напомена: Завршни рад није достављен. Ауторски хонорар није исплаћен.

Др Томаж Керестеш, доцент Правног факултета у Марибору (Словенија): Истраживање није реализовано због спречености сарадника. Ауторски хонорар није исплаћен.

Др Мирослав Лазић, редовни професор Правног факултета у Нишу: Истраживање је због измена у организацији рада на Пројекту изостало. Ауторски хонорар није исплаћен.

Одељење за природне науке

ПРОУЧАВАЊЕ ФРУШКЕ ГОРЕ

(руководилац пројекта: проф. др Пал Божа)

Проучавање Фрушке горе у Матици српској започето је још у Научном одељењу у време када је њен секретар био академик Бранислав Букуров. Децембра 1968. године утврђен је први план рада на овом пројекту, по коме су предвиђена проучавања становништва, земљишта, геолошке грађе, климе, флоре, фауне, вода Фрушке горе. Појединачних истраживања Фрушке горе било је и раније, па је тако прва књига из овог пројекта објављена већ 1966. године. Рад на пројекту одвија се преко самосталних тема из области биологије, хемије, биохемије, географије и других природних наука. Резултати истраживања до сада су објављени у 26 монографских студија и у бројним радовима објављеним у периодици са листе Министарства науке Републике Србије.

Биолошки активне материје биљака Фрушке горе
(носиоци теме: проф. др Неда Мимица Дукић и проф. др Пал Божа)

У току 2010. године учесници на овој теми реализовали су задатке предвиђене планом рада. Настављен је рад на трећем тому, који обрађује биљке са иридоидима.

Реализација пројектних задатака обухватила је активна теренска истраживања, лабораторијска испитивања и претраживања база података у информационам центрима, као и већ постојеће информације о врстама које садрже истраживану групу активних биомолекула. Теренска испитивања обухватила су проверу станишта и процену стања популација, проналажење нових локалитета и станишта иридоидних биљака на подручју Фрушке горе. Саставни део теренског рада је и евидентирање фактора угрожавања испитиваних таксона. Колектовање материјала праћено је сакупљањем одговарајућих количина и њиховом припремом за даље поступке екстракције и изолације циљне групе једињења. Укупан материјал је обрађен у Хербаријуму Департмана за биологију и екологију ПМФ у Новом Саду, те је том приликом и одвојен примерак јемства (Voucher specimens).

На основу прегледане литературе урађен је преглед основних праваца биосинтезе иридоида у биљкама из породица Valerianaceae, Lamiaceae (subfam. Nepetoideae), Plantaginaceae, Rubiaceae, Gentianaceae, Oleaceae и Scrophulariaceae. Поред тога, прикупљена је и литература која садржи податке о биосинтези ове класе секундарних биомолекула код животиња (првенствено мрава рода *Iridomyrmex*). Обрађене су и основне групе структурних типова иридоида (иридодал и непетактон) и секоиридоида (секологанин, генциопикрозид, олеозид и логанин) у биљкама, као и главни фармаколошки ефекти. Већина биљака које садрже иридоиде користе се као горке дроге *Amarapura* за јачање организма, али испољавају и антимикробно, антипиретичко и спазмолитичко деловање, а најновија истраживања указују и на њихов антиканцерни потенцијал.

Прикупљена је и обрађена литература која обухвата разлике у хемијском саставу биљака Фрушке горе које садрже иридоидне гликозиде као активну компоненту, као и употребу у конвенционалној, али и традиционалној медицини српског и других народа. Рад у информационам центрима омогућио је адекватно тумачење добијених података, те умногоме допринео дефинисању и карактеризацији појединих биљних дрога. Такође, констатован је недостатак комплексног информационог модула о лековитим биљкама, како на простору Војводине тако и на простору целе Србије.

Постигнути резултати:

На Фрушкој гори су констатовани нови локалитети за око 20 врста иридоидних биљака. Међутим, поједини локалитети богати констатованим иридоидима су уништени и морају бити брисани из распрострањења врсте. Нови локалитети су констатовани за врсте из фамилије Plantaginaceae, Gentianaceae, Vrbenaceae и неароматичних представника фамилије Lamiaceae (подфамилија Lamioideae). Стање популација на већини локалитета је задовољавајуће. Најчешћи фактори угрожавања су антропогени. Нестају делови читавих екосистема, усељавају се адвентивне биљке и формирају се засади алохтоних врста. Установљене су разлике у садржају и саставу иридоидних гликозида, како између различитих врста тако и унутар врста сакупљених са различитих локалитета. Метанолни екстракти подвргнути су хидролизи у циљу добијања иридоидних агликона. С обзиром на то да су аглиconi веома нестабилни, било је потребно применити различите методе. Њихова идентификација је у току.

На основу претраживања у информационим центрима, после упоређивања са флором Фрушке горе, издвојено је између 40–60 врста које би могле бити иридоидне биљке.

Низијски рељеф Војводине
(носилац теме: проф. др Слободан Марковић)

Протекла истраживачка година била је изузетно успешна, како са аспекта теренских и лабораторијских истраживања тако и по питању презентовања резултата на међународним и домаћим научним скуповима, односно по публиковању радова у интернационалним и домаћим часописима. Током 2010. године обављена су завршна теренска истраживања која су реализована у сарадњи са колегама Улрихом Хамбахом из Немачке, Кизом Кесеом из Холандије и Томасом Стивенсом из Велике Британије. Највећи део одобрених средстава управо је потрошен при реализацији поменутих теренских истраживања.

Лабораторијска истраживања се реализују на Универзитету у Бајројту, Институту за примењене геонауке у ХанOVERу и Универзитету у Бремену, као и Седиментолошкој лабораторији Слободног универзитета у Амстердаму.

У овом периоду публиковани су радови у интернационалним часописима из категорије M21 *Quaternary Science Reviews* и *Quaternary Geochronology*, док су 6 радова из категорије M22 објављени су у часопису *Quaternary International*. На интернационалним научним скуповима саопштена су 2 пленарна (M32) и 27 оралних и постер презентација (M33). У прилогу је дат списак објављених радова.

На основу изнетих чињеница може се закључити да су све амбициозно планиране активности у потпуности реализоване током предходне истраживачке године.

Током 2010. године настављен је рад на научној монографији *Лес Фрушке горе*. Надамо се да ће се овај посао у потпуности привести крају половином наредне године и да ће Матица српска објавити овај текст у оквиру едиције монографија о Фрушкој гори.

Списак објављених радова:

- Schimdt, E., Machalett, B., Marković, S. B., Tsukamoto, S., Frechen, M., 2010, “Luminescence chronology of the upper part of the Stari Slankamen loess sequence (Vojvodina, Serbia)”, *Quaternary Geochronology*, 5, 137–142 (M21);
- Ujvári, G., Kovács, J., Varga, G., Raucsik, B., Marković, S. B., 2010, “Dust flux estimates for the Last Glacial Period in East Central Europe based on terrestrial records of loess deposits: a review”, *Quaternary Science Reviews*, 29, 3157–3166 (M21);
- Petrović, A., Marković, S. B., 2010, “Annus mirabilis and the end of the geocentric causality: Why celebrate the 130th anniversary of Milutin Milanković?”, *Quaternary International*, 214, 114–118 (M22);
- Shcetz, A. K., Zech, M., Buggle, B., Gulyás, S., Hambach, U., Marković, S. B., Sümegi, P., Scholten, T., online published, “The late Quaternary loess record of Tokaj, Hungary: Reconstructing palaeoenvironment, vegetation and climate using stable C and N isotopes and biomarkers”, *Quaternary International*, doi:10.1016/j.quaint.2010.10.009 (M 22);
- Smalley, I., Marković, S. B., Svirčev, Z., online published, “Loess is [almost totally formed by] the accumulation of dust”, *Quaternary International*, doi:10.1016/j.quaint.2010.07.011(M22);
- Vasiljević, Dj. A., Marković, S. B., Hose, T. A., Smalley, I., Basarin, B., Lazić, L., Jović, G., online published, 2010, “Geoconservation of Loess-Palaeosol Sequences

in the Vojvodina Region: significant Geoheritage of Serbia”, *Quaternary International*, doi:10.1016/j.quaint.2010.07.008 (M22);

- Buggle, B., Glaser, B., Hambach, U., Gerasimenko, N., Marković, S. B., online published, “An evaluation of geochemical weathering indices in loess–paleosol studies”, *Quaternary International*, doi:10.1016/j.quaint.2010.07.019 (M22);
- M. P. Bokhorst, J. Vandenbergh, P. Sümegi, M. Łanczont, N. P. Gerasimenko, Z. N. Matviishina, S. B. Marković, M. Frechen, online published, “Atmospheric circulation patterns in central and eastern Europe during the Weichselian Pleniglacial inferred from loess grain-size records”, *Quaternary International*, doi:10.1016/j.quaint.2010.07.018 (M22);
- Hadžić, O., Marković, S. B., Vasiljević, Dj. A. and Nedeljković, M. (2010), “A dynamical model for assessing tourism market attractiveness of a geosite”, *International conference on Geoheritage and Geotourism Research Geotrends'10*, Novi Sad, June 24th–June 26th 2010, Abstract book, 23–25 (M32);
- Marković, S. B., Smalley, I., Vasiljević, Dj. A., Hose, T. A., Hadžić, O., Stevens, T., Basarin, B., Lazić, L. and Lukić, T. (2010), “Towards Loess (Geo) Tourism”, *International conference on Geoheritage and Geotourism Research Geotrends'10*, Novi Sad, June 24th–June 26th 2010, Abstract book, 28–29 (M32);
- Paško, B., Marković, S. B., Vasiljević, Dj. A., Basarin, B. and Lukić, T. (2010), “Loessland Project”, *International conference on Geoheritage and Geotourism Research Geotrends'10*, Novi Sad, June 24th–June 26th 2010, Abstract book, 61–62 (M33);
- Lukić, T., Marković, S. B., Stevens, T., Vasiljević, Dj. A., Basarin, B., Milojković, N., Lazić, L., Obreht, I. and Đorđević, J. (2010), “Importance of geoconservation of the loess ‘cave’ in Surduk village as rare pseudokarst landform in the loess–paleosol sequences of Vojvodina (N Serbia)”, *International conference on Geoheritage and Geotourism Research Geotrends'10*, Novi Sad, June 24th–June 26th 2010, Abstract book, 64–65 (M33);
- Tomić, N., Marković, S. B. and Vasiljević, Dj. A. (2010), “Lazar’s Canyon as Potential Geotourism Destination of Serbia”, *International conference on Geoheritage and Geotourism Research Geotrends'10*, Novi Sad, June 24th–June 26th 2010, Abstract book, 67–68 (M33);
- Jovanović, A., Marković, S. B., Vasiljević, Dj. A. and Lukić, T. (2010), “Đavolja Varoš (Devil’s Town) – Geoheritage Symbol of South Serbia”, *International conference on Geoheritage and Geotourism Research Geotrends'10*, Novi Sad, June 24th–June 26th 2010, Abstract book, 69 (M33);
- Savić, D., Marković, S. B., Korać, M., Vujičić, M. D., Vasiljević, Dj. A. and Blešić, I. (2010), “Mammoth Skeleton in Viminacium Archaeological Park”, *International conference on Geoheritage and Geotourism Research Geotrends'10*, Novi Sad, June 24th–June 26th 2010, Abstract book, 70 (M33);
- Vasiljević, Dj. A., Savić, D., Marković, S. B., Hose, T. A., Basarin, B. and Lukić, T. (2010), “The Use of Web-Based Dynamic Maps in the Promotion of a Geotourism Destination – the Case Study of Titel Loess Plateau (Vojvodina, Serbia)”, *International conference on Geoheritage and Geotourism Research Geotrends'10*, Novi Sad, June 24th–June 26th 2010, Abstract book, 77 (M33);
- Hambach, U., Marković, S. B., Zöller, L. (2010), “A continuous record of Pleistocene paleoclimate – The loess sequences of the Vojvodina, North Serbia”, *GeoDarmstadt 2010–Geowissenschaften sichern Zukunft Geosciences Secure the Future*, Frankfurt am Main & Darmstadt, October 9th–14th 2010, Abstract book, 222–223 (M33);
- Marković, S. B., Sümegi, P., Stevens, T., Zech, M. (2010), “The Upper and the latest Middle Pleistocene paleoenvironment and paleoclimate of the brickyard section at Crvenka (North Serbia), based on Quaternary mollusk remains”, *EQMal 2010–*

- Conference of the European Quaternary Malacologist*, Szeged, August 15th–18th 2010, Abstract book, 23 (M33);
- Gaudényi, T., Jovanović, M., Marković, S. B. (2010), “Paleoenvironment of Petrovaradin (Sloga brickyard) loess section (Srem Loess Plateau) based on malacological studies”, *EQMal 2010–Conference of the European Quaternary Malacologist*, Szeged, August 15th–18th 2010, Abstract book, 19 (M33);
  - Gaudényi, T., Jovanović, M., Marković, S. B. (2010), “The paleoenvironment of Pozarevac-brickyard loess section based on malacological studies”, *EQMal 2010–Conference of the European Quaternary Malacologist*, Szeged, August 15th–18th 2010, Abstract book, 18 (M33);
  - Gaudényi, T., Jovanović, M., Marković, S. B. (2010), “The paleoenvironment of Irig-brickyard loess section (Srem Loess Plateau) based on malacological studies”, *EQMal 2010–Conference of the European Quaternary Malacologist*, Szeged, August 15th–18th 2010, Abstract book, 17 (M33);
  - Hambach, U., Marković, S. B., Zöller, L. (2010), “A continuous record of Pleistocene paleoclimate – The loess sequences of the Vojvodina, North Serbia”, *Hugo Obermaier-Gesellschaft für Erforschung des Eiszeitalters und der Steinzeit e.V.*, Leipzig, April 6th–10th 2010, Abstract book, 29–30 (M33);
  - Marković, S., Stevens, T., Hambach, U., Machalet, B., Bokhorst, M., Vandenberghe, J., Svirčev, Z., Zöller, L. (2010), “High resolution multi-proxy records of the last 60 kyr in the Southeastern Carpathian basin: towards a paleoclimatic reconstruction from NW to SE Europe”, *European Geosciences Union – General Assembly 2009*, Vienna, Austria, 02–07 May 2010, Geophysical Research Abstracts Vol. 12, EGU2010–1217 (M33);
  - Svirčev, Z., Marković, S., Krstić, S., Krstić, K., Obreht, I. (2010), “Ecoremediation (ERM) and Saprobology-is there a link?”, *European Geosciences Union – General Assembly 2010*, Vienna, Austria, 02–07 May 2010, Geophysical Research Abstracts Vol. 12, EGU2010–2052 (M33);
  - Oches, E. A., Machalet, B., McCoy, W. D., Marković, S. (2010), “Deciphering the Geochronological Framework of Serbian Loess Using Amino Acid Stratigraphy”, *AGU Fall Meeting*, San Francisco, December 13th–17th 2010, AGU Fall Meeting Abstracts, PP13A–1483 (M33);
  - John, I., McCoy, W. D., Marković, S., Endlicher, W. (2010), “Late-Quaternary Speleothem Records from the Balkan Peninsula-Potential, Objectives and First Results”, *AGU Fall Meeting*, San Francisco, December 13th–17th 2010, AGU Fall Meeting Abstracts, PP41B–1627 (M33);
  - Markley, C., Machalet, B., Oches, E. A., Marković, S., Endlicher, W. (2010), “Aeolian Dust Dynamics and Synoptic Atmospheric Circulation Patterns in the Black Sea Region Since Marine Isotope Stage 15”, *AGU Fall Meeting*, San Francisco, December 13th–17th 2010, AGU Fall Meeting Abstracts, PP13A–1496 (M33);
  - Hambach, U., Marković, S. B., Buggle, B., Zöller, L. (2010), “Loess along the Danube-occurrence, stratigraphy, magnetic properties and palaeoclimatic significance”, *2nd Serbian Geographer’s Congress – Towards Europe*, Novi Sad, December 10th–11th 2010, Abstract book, 28–29 (M33);
  - Marković, S. B., Gavrilović, Lj. (2010), “Physical geography in Serbia-Quo Vadis?”, *2nd Serbian Geographer’s Congress – Towards Europe*, Novi Sad, December 10th–11th 2010, Abstract book, 31 (M33);
  - Basarin, B., Vandenberghe, D. A. G., Marković, S. B., Catto, N., Hambach, U., Vasiliniuc, S., Derese, C., Rončević, S., Vasiljević, Dj. A., Dalmacija, M., Lukić, T., Popov, D. (2010), “The Belotinac (Southern Serbia) section at the southern limit of the European loess belt”, *2nd Serbian Geographer’s Congress – Towards Europe*, Novi Sad, December 10th–11th 2010, Abstract book, 33 (M33);

- Gavrilov, M. B., Marković, S. B., O'Hara-Dhand, K., Gavrilov, M. M. (2010), "Some proposals for development of magnetic susceptibility spectral analyses", *2nd Serbian Geographer's Congress – Towards Europe*, Novi Sad, December 10th–11th 2010, Abstract book, 34 (M33);
- Gavrilov, M. M., Marković, S. B., Nikolić, Z., Gavrilov, M. B., Basarin, B. (2010), "Loess depth scale conversion into age scale by method of variation", *2nd Serbian Geographer's Congress – Towards Europe*, Novi Sad, December 10th–11th 2010, Abstract book, 35 (M33);
- Lukić, T., Marković, S. B., Gavrilov, M. B., Vasiljević, Dj. A., Vujičić, M. D., Basarin, B., Obreht, I. (2010), "Geomorphic diversity of the loess-paleosol sequences in SE parts of the Banat region (Vojvodina, Serbia)", *2nd Serbian Geographer's Congress – Towards Europe*, Novi Sad, December 10th–11th 2010, Abstract book, 46–47 (M33);
- Gavrilov, M. B., Marković, S. B., Momčilo, M. M. (2010), "Ice Age definition", *2nd Serbian Geographer's Congress – Towards Europe*, Novi Sad, December 10th–11th 2010, Abstract book, 52 (M33);
- Ruman, A., Gavrilov, M. B., Marković, S. B., Bugle, B. (2010), "Numeric simulation of climate during glacials", *2nd Serbian Geographer's Congress – Towards Europe*, Novi Sad, December 10th–11th 2010, Abstract book, 53 (M33);
- Vasiljević, Dj. A., Marković, S. B., Hose, T. A., Mijović, D. (2010), "Geotourism – Instrument for Conservation and Promotion of Geodiversity", *2nd Serbian Geographer's Congress – Towards Europe*, Novi Sad, December 10th–11th 2010, Abstract book, 156 (M33);
- Vujičić, M. D., Vasiljević, Dj. A., Marković, S. B., Hose, T. A., Lukić, T., Hadžić, O. (2010), "Preliminary geosite assessment model (GAM) and its application on Fruška gora Mountain, potential geotourism destination of Serbia", *2nd Serbian Geographer's Congress – Towards Europe*, Novi Sad, December 10th–11th 2010, Abstract book, 157 (M33).

Фауна Фрушке горе
(носилац теме: проф. др Смиљка Шимић)

На теми Фауна Фрушке горе – Бескичмењаци Фрушке горе до сада је учествовало 25 истраживача. Објављене су две монографије са 16 научних прилога, од којих већина садржи прве податке за Фрушку гору. Током 2010. године у раду на пројекту је учествовало девет истраживача, а резултати су садржани у трећој монографској студији која је позитивно рецензирана. Рукопис је припремљен за штампу. Урађено је следеће:

- Simuliidae (Insecta: Diptera) до сада нису обрађиване на Фрушкој гори. Установљено је укупно 11 врста, при чему је посебна пажња посвећена мамофилним врстама, тј. врстама које се хране човечјом и животињском крвљу. Идентификована су развојна станишта и станишта одраслог стадијума, анализирана биологија, екологија и понашање најзначајнијих врста. Рад поред фундаменталног има и изузетан практични значај.
- Дневни лептири (Lepidoptera: Hesperioidea i Papilionoidea) су на Фрушкој гори интензивно и дуго истраживани. Иначе је познато да су они најбоље истражена група бескичмењака на свету. Међутим, дневни лептири су и даље предмет рада, али више у моделирању и процени квалитета екосистема. Додатна систематска анализа на Фрушкој гори показала је присуство 113 врста од укупно 193 забележене за Србију и 289 за Балканско полуострво. У фауни дневних лептира на Фрушкој гори доминирају средњоевропске, понтомедитеранске и субмедитеранске врсте. Захваљујући богатству фауне ових врста Фрушка

гора је уврштена у листу Одабраних подручја за дневне лептире Србије (Prime Butterfly Areas in Serbia).

- Током 2010. године сумирана су и десетогодишња истраживања лисних бува (Hemiptera: Psylloidae) Фрушке горе. Обрађена су 34 локалитета, пре свега агробиоценозе, насеља и рудерална станишта. До ових истраживања, на Фрушкој гори је било познато девет врста лисних бува, а сада се наводе подаци за 24 врсте, што представља трећину укупно регистрованих врста у Србији. На дрвенастим биљкама је утврђено 18 врста, на зеластих 3 врсте и једна на полупаразитској *Viscum album*.
- Нематофауна (Nematode: Dorylaimida: Longidoridae) Фрушке горе никада није систематски истраживана. Током рада на овом пројекту утврђено је 8 врста (5 из рода *Xiphinema* и 3 из рода *Longidorus*). Уз кратак опис врста, микрофотографије, списак локалитета и биљака домаћина, ово представља прве до сада познате податке о фитопаразитним нематодама на Фрушкој гори.
- Истраживања фауне совица (Lepidoptera: Noctuidae) на подручју Фрушке горе датирају још од 2002. године. Утврђене су 204 врсте. За 77 врста ово је први налаз на Фрушкој гори, а 6 врста представљају прве налазе за Србију. Ове изузетно вредне резултате употпуњује и податак да 7 врста совица постоји само на Фрушкој гори.
- Недовољно истраживане врсте у Србији генерално, па тако и на Фрушкој гори, јесу рачићи из групе Ostracoda (Crustacea). Током рада на овом пројекту, са 56 истраживаних локалитета, установљена је 21 врста. Неке припадају категорији ретких, а чак за 11 врста Фрушка гора представља једино место налаза у Србији.
- Фауна мегахилидних пчела (Hymenoptera: Apoidea: Megachilidae) је током 20 века истраживана спорадично. На основу ранијих и података добијених радом на овом пројекту, забележено је 27 врста из 8 редова. Поред фаунистичког дела рада, приказана је и биологија и фенологија ових врста.
- Истраживања Sphingidae (Lepidoptera), познатих као лептири вештице, започета су на Фрушкој гори 2003. године и могу се сматрати првим систематским истраживањима на подручју Војводине. Утврђено је 15 врста.
- Вилински коњици (Insecta: Odonata) су такође сакупљани и анализирани током дужег периода на Фрушкој гори. На основу постојећих и новоспроведених истраживања установљено је укупно 30 врста. Дати су подаци о распрострањењу, припадности различитим зоогеографским областима, понашању – територијалности и коегзистенцији врста. На основу разноврсности станишта на Фрушкој гори претпоставља се присуство још неколико врста и предлаже наставак истраживања.

ИСТОРИЈА МЕДИЦИНЕ И ЗДРАВСТВЕНЕ КУЛТУРЕ НА ТЛУ ДАНАШЊЕ ВОЈВОДИНЕ (руководилац пројекта: проф. др Јован Максимовић)

Истраживања на овом дугогодишњем мултидисциплинарном пројекту Одељења за природне науке започета су 1989. године. Мултидисциплинарни приступ истраживања организован је тако што је раздобље од праисторије до данашњих дана подељено према различитим, хронолошки логичним историјским периодима, а коначни резултати истраживања биће објављени у засебним томовима. Паралелно са историјом периода ради се на историји појединих медицинских дисциплина. Објављена је историја ветеринарске медицине, а у 2010. години завршена је и *Историја аиошекарства Војводине*, аутора мр Илије Савкова. Рукопис је достављен Оде-

љењу, позитивно је рецензиран и спреман да уђе у издавачку процедуру Матице српске.

Током 2010. године група сарадника на засебној теми овога пројекта – Судско-медицинска и патоанатомска делатност на тлу данашње Војводине – прикупила је обимну библиографску грађу о члановима Научног друштва за историју здравствене културе Војводине и о члановима Секције за патологију Друштва лекара Војводине и Српског лекарског друштва. Истраживачки тим, којим руководи проф. др Драгиша Поповић, након сталних консултација и састанака у Матици, приводи крају истраживање и у првим месецима наредне године очекује се готов рукопис. Истраживачи су из Новог Сада, Суботице, Сомбора, Зрењанина, Сенте, Кикинде, Сремске Митровице, Вршца, Панчева и Врбаса.

РИТОВИ ВОЈВОДИНЕ

(руководилац пројекта: проф. др Анте Вујић)

У 2010. години реализована је прва фаза рада на пројекту у четири истраживачка корака за сваки пројектни задатак: 1) прикупљање литературе и њена класификација; 2) теренска истраживања; 3) обрада прикупљеног материјала и података; 4) обједињавање резултата и припрема публикација.

Теме које су обрађиване у оквиру пројекта односе се на поједине групе организација, или су везане за поједине аспекте ритских станишта: 1) географска истраживања ритова Војводине; 2) истраживања флоре ритова Војводине; 3) истраживање фауне ритова Војводине. Осим уобичајених садржаја везаних за наведене теме, посебна пажња је усмерена на истраживања о одрживом управљању и коришћењу ритских станишта, развоју активне заштите ових подручја и увођењу посебних садржаја који потпомажу одрживост и развој, као што је екотуризам.

У 2010. години посебна пажња је била усмерена на истраживања Ковиљско-петроварадинског рита и ритских станишта уз реку Саву. Са ових подручја је до сада познато највише података, тако да је уз допунска истраживања могуће приступити њиховом обједињавању и публиковању. У овој години се радило на реализацији четири пројектна задатка, који су резултирали два монографским студијама. Такође, ове године су завршена истраживања из области географије и резултат је монографија о географским карактеристикама ритова Бачке, уз поглавље о могућем коришћењу природних вредности у развоју делатности које могу да буду у складу са конзервацијом подручја. Монографија *Ритови Бачке – географске карактеристике, исцртавање, коришћење и заштитна природе*, аутора др Владимира Стојановића, др Драгослава Павића и мр Минучер Месарош, рецензирана је и у издавачкој је процедури Одељења.

Ботанички део истраживачког тима радио је на допунским истраживањима неколико значајних ритских станишта: Горње Подунавље, Ковиљско-петроварадински рит и Засавица и завршио рукопис монографије *Биљни свет Лабудовог окна* (група аутора), која је такође рецензирана и у издавачкој је процедури Одељења.

Резултати рада на овом пројекту саопштени су и у следећим радовима:

- Nedeljković, Z., Vujić, A., Ricarte, A., Šimić, S., Radenković, S. (2010), “New data on the genus *Syrphus* Fabricius, 1775 (Diptera: Syrphidae) from the Balkan Peninsula including the first record of *Syrphus nitidifrons* Becker, 1921”, *Acta entomologica serbica*, 15 (1): 91–106.
- Radenković, S., Vujić, A., Šimić, S., Nedeljković, Z. (2010), “Conservation strategy for protected and strictly protected hoverflies species (Insecta: Diptera: Syrphidae) in Serbia”, 11th International Symposium Interdisciplinary Regional Research, Szeged, Hungary.

- Radenković, S., Nedeljković, Z., Vujić, A., Šimić, S. (2010), “Protected and strictly protected hoverflies species (Diptera: Syrphidae) in Serbia”, XXXV Plant Protection Meeting, Ohrid, Macedonia.
- Milankov, V., Ludoški, J., Ståhls, G., Vujić, A. (2010), “Estimating genetic and phenotypic diversity in a northern hoverfly reveals lack of heterozygosity correlated with significant fluctuating asymmetry of wing traits”, *Journal of Insect Conservation*, 14(1): 77–88.
- Milankov V., Francuski Lj., Ludoški J., Ståhls, G., Vujić A. (2010), “Genetic structure and phenotypic diversity of two northern populations of *Cheilosia* aff. *longula* (Diptera, Syrphidae): evolutionary and conservation implications”, *European Journal of Entomology*, 107: 305–315.

МИКОЛОГИЈА, МИКОТОКСИКОЛОГИЈА И МИКОЗЕ (руководилац пројекта: проф. др Марија Шкрињар)

Истраживања на овом пројекту започела су као логичан наставак проучавања везаних за проблематику три ранија научна скупа под истим насловом и четвртог међународног, који ће се априла 2011. године одржати у Матици српској. И у овој извештајној години истраживања су била посвећена испитивању миколошког и микотоксиколошког квалитета одређених група животних намирница и сточне хране, антифунгалног деловања неких зачина, као и антибактеријског деловања бактерија млечне киселине и бифидобактерија, са посебним освртом на фреквенцију распрострањења токсигених гљива и појаву појединих микотоксина. У 2010. години значајна истраживања су била посвећена проблематици распрострањености, пре свега, охратоксина А–продукујућих врста плесни охратоксина А (ОТА) у храни за исхрану животиња и у животним намирницама анималног порекла, честој фреквенцији појављивања охратоксигених врста, њиховом уделу у изолованим микопопулацијама, као и охратоксина А у нашим климатским условима и значају који он има за здравље и људи и животиња.

Резултати ових истраживања доступни су важним привредним гранама у производњи хране и лекова и у заштити животне средине. Током 2010. године сарадници на овом пројекту остварили су значајну научну сарадњу и са Суботичком млекарном и са фабриком за производњу минералних вода и освежавајућих безалкохолних напитака „Витинка” из Републике Српске.

Према програму ЕУ (Basileus program, Gent, Belgija), а у оквиру предавања из области микробиологије хране на Биотехничком факултету у Љубљани проф. др Марија Шкрињар је у својим предавањима саопштила и резултате истраживања из области микологије и микотоксикологије хране до којих се дошло радом на овом значајном пројекту Матице српске.

Резултати досадашњих истраживања, као и истраживања у 2010. години, обједињени су у монографску студију *Увод у микробиологију хране*, аутора др Марије Шкрињар и др Славице Весковић Морачанин. Рукопис је готов, у припреми је илустративни материјал и књига ће бити достављена Одељењу за природне науке Матице српске. Још две монографије истих аутора су у припреми: *Микробиолошка контрола хране и воде за њиће* и *Микробиологија хране*.

Активности учесника на овом пројекту у 2010. години биле су везане и за припрему IV међународног научног скупа „Микологија, микотоксикологија и микозе”, који ће се у организацији Матице српске одржати априла месеца 2011. године.

Резултати истраживања у 2010. години, такође, изнети су у научним саопштењима, презентованим на два значајна међународна скупа: у Кракову, 8–10. јуна и

Каиру, 25–27. октобра 2010. године, предавањима по позиву на научним скуповима и радовима у научним часописима.

Предавања по позиву на међународном скупу (штампана у целини, М31):

- Slavica Vesković Moračanin, Marija Škrinjar, M. Rašeta, Mirjana Đorđević, L. Turubatović, S. Stefanović, Saša Janković, 2010, “Specificities of ‘Užička’ sausage produced in traditional way of manufacture”, Економика пољопривреде.

Предавања по позиву на међународном скупу (штампана у целини, М31):

- Marija Škrinjar, Slavica Vesković Moračanin, Dobrila Jakić Dimić, Nevena Nemet, Ksenija Nešić, “Ochratoxin A in animal food products – frequency, health risks and Legislation”, *Proceedings of 6th International Eco-Conference “Safe Food”*, Novi Sad, 22–25. September, 2010, 39–54.
- Marija Škrinjar, Slavica Vesković Moračanin, Nevena Nemet, “Mycopopulations of fermented sausages during the process of ripening and storage”, *Proceedings of 12th Symposium NODA 2010. “Meat – technology, quality and safety”*, Novi Sad 19–21, October, 2010, 156–163.

Учешће на међународним скуповима (радови штампани у изводу, М34):

- Marija Škrinjar, Dobrila Jakić Dimić, D. R. Milićević, Nevena Nemet, “Ochratoxin A – producing moulds and ochratoxin and ochratoxin A in forages”, *The 2nd International moniQA Conference*, Krakow, 8–10 June 2010, Book of Abstracts, 55.
- Marija Škrinjar, Slavica Vesković Moračanin, Nevena Nemet, L. Turubatović, “Toxigenic moulds, aflatoxins and ochratoxin A on surfaces of industrial cooked sausages”, MacoRed International Workshop on Mycotoxicological Risks in Mediterranean Countries, Cairo, Egypt, 25–27 October 2010.

Радови у водећем часопису националног значаја (М51):

- D. R. Milićević, Marija Škrinjar, Tatjana Baltić, 2010, “Real and perceived risks for mycotoxin contamination in foods and feeds: challenges for food safety control”, *Toxins*, 2, 572–592.
- T. Könyves, Marija Škrinjar, Mira Ač, 2010, “Fungal contamination of milking cows”, *Feed. Review of Faculty of Engineering, Analecta Technica Szegedinensia*, 1, 66–70.

ПРОЦЕС СТРУКТУРНИХ И ФУНКЦИОНАЛНИХ ПРОМЕНА НА ЖИВИМ ЋЕЛИЈСКИМ И ТИЛАКОИДНИМ ВЛАКНИМА (руководилац пројекта: проф. др Чедомир Раденовић)

Истраживања на овом пројекту започета су 2006. године. У 2010. години резултати истраживања објављени су следећим научним радовима:

- Č. Radenović et al., “Significant breeding properties of inbred maize lines as the basis for creating new, higher yielding hybrids”, *Russian Agricultural Sciences*, 2009, vol. 35, 6, 374–377;
- Č. Radenović et al., “Interdependence between oscillations and transients of delayed fluorescence induction processes in the thylakoid membrane of the intact maize leaf-responses to effects of increased temperatures and drought”, *Matica Srpska Proceedings for Natural Sciences*, Novi Sad, 2010, 118, 7–26;
- Č. Radenović et al., “The prestigious maize inbred lines and hibrids with erect top leaves are characterised by a property of an efficient photosynthetic model and a satisfactory base for the further progress in breeding and selection”, *Physiology and biochemistry of cultivated plants*, 2010, 42, 3, 187–201;

- Č. Radenović et al., Prestižna i selekciona svojstva samooplodnih linija kukuruza – dobra osnova za progres u oplemenjivanju, *Arhiv za poljoprivredne nauke*, 2010, vol. 71, 254, 43–61;
- Č. Radenović et al., “Bio-physicochemical characteristics of photosynthetic model of inbreed lines and maiza hibrids”, *Proceedings Physical chemistry 2010*, 2010, vol. I, 358–360.

КАТАЛИТИЧКО УКЛАЊАЊЕ НИТРАТА ИЗ ПОДЗЕМНИХ ВОДА (руководилац пројекта: проф. др Горан Бошковић)

Истраживања на овом пројекту започета су 2007. године. У истраживачкој 2010. години настављена су испитивања на каталитичком систему слојевитих хидроксида (LDH) на бази Mg-Cu-Al, тако што је систем оплемењен паладијумом. Претходна испитивања у оквиру овог пројекта показала су значајан капацитет, како адсорпциони тако и каталитички, двоструких слојевитих хидроксида у уклањању нитрата из воде. Разлог је то што мешани оксиди добијени термијском разградњом слојевитих хидроксида представљају идеалан медијум за концентрацију нитрата између слојева, да би затим ови били редуковани до нитрата и потом у другом степену, до азота. Закључено је да је оправдано у систем LDH на бази Mg, Cu и Al унети Pd као активни метал с обзиром на његову познату каталитичку активност у редукацији нитрата у азот, односно алтернативно у амонијак. У ту сврху су претходно синтетисана два узорка LDH са константним садржајем Cu од 10 mol%, док је садржај Mg и Al варирао. Узорци LDH су калцинисани у циљу колапса структуре и формирања мешовитих оксида, а у овај је, затим, методом влажне импрегнације додат Pd у количини од 1 mas%. TPR испитивања редукибилности добијених узорака катализатора указује на нешто лакшу редукацију узорка Pd-Mg75-Cu10-Al15 с обзиром на померање главног пика за око 30 степени C ка нижим температурама. Ово је у складу са резултатима испитивања активности катализатора, односно скоро двоструко већом оствареном конверзијом нитрата у првом случају. Иста је, нажалост, праћена и најмањом селективношћу, односно значајном производњом NH₄⁺ у концентрацији од 42 ppm након 3 часа рада. Испитивање разлога за овакво понашање катализатора Pd-Mg75-Cu10-Al15 је у току и резултати ће бити публиковани и презентовани следеће године.

Паралелно са испитивањима могућности примене двоструких слојевитих хидроксида у редукацији нитрата у воденим растворима, приступило се припреми угљеничних нанотуба (CNTs) са крајњим циљем њихове примене као носача катализатора у истој реакцији хидроденитрације воде. У ту сврху синтетисани су нометални и биметални катализатори на бази Fe, Co и Ni, а на носачима као што су SiO₂, Al₂O₃ и MgO и на њима је методом каталитичке разградње супстанце, која представља извор угљеника (етилен у овом случају), извршена синтеза CNTs. Добијене нанотубе су изувијане структуре пречника од око 10–30 nm и дужине од неколико стотина nm. Вишеслојних су зидова, што је карактеристично за механизам раста у коме честица активне фазе катализатора, с обзиром на слабу интеракцију са носачем, губи контакт са њим и налази се на врху издижуће C-наноцеви. Неки од испробаних катализатора показали су одличан принос, мерено у односу на масу редукованог катализатора, са веома добром селективношћу с обзиром на одсуство аморфног угљеника.

Резултати истраживања саопштени су на научном скупу у Катару марта 2010. године и објављени:

- G. Bošković, T. Vulić, “Mg-Cu-Al layered double hydroxides based catalysts for the reduction of nitrates in aqueous solutions”, *Acta Periodica, Technol.*, 4, 2010, 121–139.

АКУМУЛАЦИЈА, ДИСТРИБУЦИЈА И ФИЗИОЛОШКО ДЕЈСТВО
ИТРИЈУМА У ВИШИМ БИЉКАМА
(руководилац пројекта: академик Рудолф Кастори)

Истраживања на овом пројекту започета су 2009. године.

Елементи ретких земаља (ЕРЗ), у које се убраја и итријум чине хемијски униформну групу елемената са веома сличним физичким и хемијским особинама и широко су распрострањени у биосфери. Ови елементи се користе у индустрији, пољопривреди, медицини, биотехнологији и у многим другим пољима. У многобројним огледима утврђено је њихово позитивно или негативно, пре свега неспецифично дејство на животне процесе виших биљака, као и на растење, развиће и принос гајених врста, али физиолошки механизми дејства још увек нису разјашњени. Један од основних разлога за то је што итријум, као и остали елементи ЕРЗ, према досадашњим сазнањима нису неопходни за више биљке, и шире – за живе организме. У литератури о итријуму има веома мало података, поред осталог и због тога што се у природи налази у веома малим концентрацијама. Такође, потребно је истаћи да у нуклеарним реакцијама настаје неколико изотопа итријума у значајним количинама.

Имајући све у виду, резултати ових истраживања поред академског имају и практичну важност, кад се зна да у нуклеарним реакцијама настају у већим количинама изотопи итријума, који се у биљкама могу накупљати и преко њих ућу у ланац исхране, угрожавајући на тај начин здравље људи и животиња.

У 2010. години у оквиру пројекта проучаван је утицај различитих концентрација итријума у полуконтролисаним условима на растење, биолошки принос и акумулацију појединих елемената, посебно итријума, у појединим органима младих биљака кукуруза.

Као што је истакнуто, о проблему накупљања и дејства итријума на биљни свет у литератури има веома мало података, па смо сматрали да је важно да се постојећи подаци сакупе, систематизују и објаве у виду прегледног рада.

Део резултата објављен у: Rudolf R. Kastori, Ivana V. Maksimović, Tijana Zereński, Marina I. Putnik Delić, "Rare earth elements – Yttrium and Higher Plants", *Зборник Мајице српске за природне науке*, 118, 2010.

Одељење за ликовне уметности

УМЕТНИЧКЕ ТОПОГРАФИЈЕ ГРАДОВА У СРБИЈИ (руководилац пројекта: проф др Александар Кадијевић)

На пројекту Уметничке топографије градова у Србији у 2010. години су се обављали научноистраживачки послови на Уметничкој топографији Новог Сада и Уметничкој топографији Земуна.

Уметничка топографија Новог Сада
(носилац теме: Донка Станчић, историчар уметности, саветник-конзерватор)

Током 2010. настављен је рад према плану и договору са оним сарадницима који нису предали прилоге.

- Завршено је писање студијског текста о урбанистичко-архитектонском настанку Петроварадинске тврђаве са Подграђем, којег прати каталог свих затечених војних и цивилних објеката. Сремска страна допуњена је и текстом

о Рибњаку – зони летњиковаца богатијих Новосађана формираној између два светска рата.

- Завршен је текст о урбанистичком развоју и градитељству Новог Сада. Раније планирани обим каталога (са сремском страном) од око 400 страна показао се нереалним, јер је на крају удвостручен и износи око 800 страна. Још увек није могуће дати коначан обим овог материјала, пошто у наредном периоду следи методолошко и стилско усклађивање.
- Захтеван текст, са каталогом, о истраживању и систематизовању прилика на пољу примењене уметности је у току и напредује задовољавајућом динамиком. Договорени рок за завршетак и предају текста је средина наредне године. Сарадници у 2010. години су Слободанка Бабић, архитекта, Катарина Максимов, архитекта, Катарина Добрић, историчар уметности, Валентина Брдар, историчар уметности, Јасмина Јакшић, историчар уметности и Бранко Лучић, фотограф.

Уметничка топографија Земуна (носилац теме: проф. др Бранко Вујовић)

С обзиром на чињеницу да је у 2010. години као главни задатак планирано техничко снимање архитектуре црквених споменика и других религиозних објеката Земуна (укупно 17, од којих ће бити најмање 10 детаљно обрађених), одобрена и добијена средства за пројекат су недовољна. До сада добијена средства у овој години дата су архитекти др Војиславу Матићу за извршење тог главног задатка. Урађени су важни цртежи, за Николајевску цркву и за саборну Богородичну цркву. До краја ове године биће довршено 8–10 цртежа.

Преостали део екипе бавио се допунском обрадом историјских извора који се односе на покретна културна добра и сликарска дела у црквама Земуна.

СРПСКО СРЕДЊОВЕКОВНО СЛИКАРСТВО (руководилац пројекта: проф. др Сретен Петковић)

Сликарство Боке Которске XVII и XVIII века у средњовековним традицијама (носилац теме: доц. др Зоран Ракић)

Током лета 2010. године рад на пројекту Сликарство Боке Которске XVII и XVIII века у средњовековним традицијама одвијао се у два смера: настављено је прикупљање документације на терену, а потом се приступило њеном сређивању и стилској и иконографској анализи. Теренска истраживања су овом приликом обухватила опис икона бококоторских зографа у збирци Галерије умјетнина у Сплиту и, као што је најављено у плану за 2010. годину, опсежан рад на фрескама и иконостасним преградама у црквама Светог Ђорђа у селу Шишићи и Свете Петке у Мрковима, у Грбљу и на Луштици (околина Котора), сликарским ансамблима који представљају кључна остварења у опусу бококоторског зографа Димитрија. Студија о живопису и иконама у храму Светог Ђорђа у Шишићима припрема се за публикавање у *Зборнику Мајнице српске за ликовне уметносџи*.

Током лета и јесени настављен је рад на обради икона бококоторских мајстора у збирци Секулић и у Народном музеју у Београду, а остварен је и увид у невелику али значајну и недовољно проучену колекцију бококоторских икона у Умјетничкој галерији у Дубровнику. Због објективних околности, иконе из ове збирке нису могле да буду снимљене ни детаљније обрађене.

Фотографисање и опис икона бококоторских зографа у манастиру Пиви, који су такође били планирани за ову годину, нису обављени због недостатка средстава.

Сав прикупљени материјал, који обухвата преко 100 дигиталних снимака и теренске белешке, биће стављен на располагање Одељењу за Ликовне уметности Матице српске.

Српско зидно сликарство у позном средњем веку (1200–1459)
(носилац теме: доц. др Драган Војводић)

Током ове године настављен је истраживачки рад на теми Српско зидно сликарство у позном средњем веку (1200–1459) у оквиру пројекта Српско средњовековно сликарство и приведена је крају његова друга фаза.

У складу с Планом четворогодишњег рада, друга фаза истраживања била је усмерена ка проучавању споменика српског зидног сликарства позног средњег века у средишњим и северним областима данашње Републике Македоније. Због уплате умањених финансијских средстава у односу на планирана и инфлације вредности новца, теренска истраживања су трајала знатно краће но што је било предвиђено (од 25. до 31. маја) и била су сведена на области Куманова и Скопља (према Плану четворогодишњег рада било је предвиђено да се у току ове године проуче и споменици у Прилепу и околини, области Црне Реке и Струмице, односно Злетова и Криве Паланке). Истраживачки посао обављен је у сарадњи с колегом др Миодрагом Марковићем, који ради на теми Иконографија српског средњовековног сликарства. У питању су две веома сродне теме, које су укључене у исти пројекат. Стога је заједнички теренски рад из више разлога, укључујући и могућност смањења трошкова, представљао и овога пута најцелисходније решење.

У оквиру теренског истраживачког рада обављено је детаљно дигитално снимање цркава у околини Куманова и Скопља – Светог Ђорђа у Старом Нагоричину, манастира Матеича, Светог Никите, Светог Спаса у Кучевишту, Светог Николе у Љуботену, Андреаша, Светог Николе Шишевског, Марковог манастира и Богородичине цркве у Сушици. Поред дигиталног снимања архитектуре и живописа наведених цркава, пописана је тематика живописа и преписани су најзначајнији натписи на фрескама. Прикупљени теренски подаци су подвргнути обради и систематизацији. И знатно сведен обим истраживања могао је бити остварен само захваљујући настојању да се расположива средства што рационалније утросе. На тај начин је бар део пројектних задатака предвиђених за 2010. годину реализован. Копија снимљеног материјала у дигиталној форми биће предата на располагање Одбору Одељења за ликовне уметности Матице српске.

Део истраживачких резултата остварених на нашој теми у току 2009. и 2010. године представљен је научној јавности у оквиру саопштења прочитаних на три научна скупа одржана ове године. Реч је о деветом симпозијуму под називом „Ниш и Византија” (Ниш, 4–6. јун), затим о симпозијуму „Ђурђеви ступови у црквеном животу и историји – у сусрет осамстогодишњици Будимљанске епархије” (Беране, 15–17. октобар) и најзад о Петој националној конференцији византолога (Београд, 4–6. новембар).

Иконографија српског средњовековног сликарства
(носилац теме: др Миодраг Марковић, ванредни професор)

Током 2010. године настављен је рад на теми Иконографија српског средњовековног сликарства у оквиру пројекта Српско средњовековно сликарство. Као што је било предвиђено Планом четворогодишњег рада, друга фаза истраживања посвећена је проучавању иконографије српског зидног сликарства позног средњег века у средишњим и северним областима данашње Републике Македоније. Теренска истраживања трајала су три седмице (од 25. маја до 31. маја и од 1. до 14. августа),

а односила су се на споменике у Прилепу и његовој околини (Свети арханђели, манастир Зрзе), области Црне Реке и Струмице (Свети Ђорђе у Полошком), области Злетова и Крива Планка (манастир Лесново, манастир Псача), област Куманова и Скопља (Свети Ђорђе у Старом Нагоричину, Свети Никита на Скопској Црној Гори, Богородичина црква у Кучевишту, Свети Никола у Љуботену, Марков манастир код Скопља).

У току истраживања обављено је детаљно дигитално снимање наведених цркава и манастира. Поред дигиталног снимања архитектуре и живописа наведених цркава, у току теренског рада пописана је тематика живописа и преписани су најзначајнији натписи на фрескама. Прикупљени теренски подаци подвргнути су обради и систематизацији. Копија снимљеног материјала у дигиталној форми биће предата на располагање Одбору Одељења за ликовне уметности Матице српске.

Рад је делимично обављен у сарадњи с др Драганом Војводићем, који ради на теми Српско зидно сликарство у позном средњем веку (1200–1459). Реч је о две међусобно компатибилне теме које су укључене у исти пројекат, па је заједнички теренски рад из више разлога, укључујући и могућност смањења трошкова, представљао оптимално решење.

Уз описани теренски рад, који је резултирао прикупљањем грађе, из рада на пројекту су произашла и два чланка који су публиковани ове године. То су:

- „Култ и иконографија светог Евстатија Солунског у средњем веку”, *Ниш и Византија*, осми научни скуп (Ниш, 3–5. јун 2010), зборник радова, VIII, Ниш, 2010, 283–296.
- „The Painter Eutybios – Father of Michael Astrapas and Protomaster of the Frescoes in the Church of the Virgin Peribleptos in Ohrid?”, *Зборник Матице српске за ликовне уметности*, 38, 2010, 9–34.

Осим тога, део резултата истраживања на пројекту представљен је на Петој националној конференцији византолога, одржаној од 4. до 6. новембра 2010. у Београду (наслов саопштења: „Неколико запажања о програму и иконографији најстаријих фресака цркве Богородице Перивлепте у Охриду”).

ЕВРОПСКИ ОКВИРИ СРПСКЕ УМЕТНОСТИ НОВОГ ВЕКА (руководилац пројекта: проф. др Мирослав Тимотијевић)

Барокни верско-политички програм Карловачке митрополије (носилац теме: проф. др Мирослав Тимотијевић)

Током 2010. године настављена су теренска истраживања и израда топографије споменика и уметничких дела на територији Карловачке митрополије од важности за разумевање веза српске барокне уметности и културе, која су неопходна за прелазак у следећу фазу пројекта. Настављен је рад на топографији српских сакралних и профаних споменика, као и лоцирање појединачних уметничких дела, што је подразумевало неопходан теренски рад у Новом Саду, Вршцу, Суботици и Сомбору, а у наведеним местима обављала се идентификација, обрада и снимање споменика и уметничких дела битних за реализацију пројекта. Резултати тих истраживања публиковаће се у виду научних студија, или ће се објавити кроз саопштења на научним скуповима.

Професор Тимотијевић је током 2010. године радио на припреми обимне монографије *Ризница Манасџира Крушедола*, а публикација се очекује 2011. године. У њој ће бити објављени резултати истраживања са ове теме.

У току 2010. године проф. Тимотијевић је радио и на следећим пословима:

Књиге:

- Радио је на другом издању књиге: *Паја Јовановић – Paul Joanowich*, Београд, 2010.

Приређивање зборника:

- Поводом изложбе у Галерији Матице српске приредио је зборник радова са проф. др Лидијом Мереник: *Између естетике и живописа – Представа жене у сликарству Паје Јовановића*, Галерија Матице српске, Нови Сад, 2010.
- У истој публикацији написао је уводну студију: „Увод: Представа жене као идеолошког естетског субјекта у сликарству Паје Јовановића”, *Између естетике и живописа – Представа жене у сликарству Паје Јовановића*, прир. М. Тимотијевић, Л. Мереник, Галерија Матице српске, Нови Сад, 2010, 21–49.

Поглавља у књигама:

- За књигу *Србија – културна сјона Истока и Запада*, коју је Матица српска приредила поводом изложбе организоване у Бечу написао је два поглавља, која су објављена на српском, енглеском и немачком језику: *Србија – Културна сјона Истока и Запада*, Матица српска, Нови Сад, 2010: „Српска уметност у XVIII веку”, 97–119; „Српска уметност у XIX веку”, 121–142; *Serbia – The Cultural Bridge Between East and West*, Matica srpska, Novi Sad, 2010: “Serbian Art in the XVIII Century”, 97–119; “Serbian Art in the XIX Century”, 121–142; *Serbien – Kulturelle Brücke zwischen Ost und West*, Matica Srpska, Novi Sad, 2010: “Serbische Kunst im 18. Jahrhundert”, 105–129; “Serbische Kunst im 19. Jahrhundert”, 131–156.

Штампане студије:

У часописима објавио две студије везане за изучавање српске визуелне културе 18. века:

- „Духовно ходочашће и Описаније Јерусалима Христофора Цефаровића”, *Зборник Народног музеја у Београду*, XIX–2, 2010, 218–248.
- Проспект манастира Крушедола у Срему: бакрорез Захарије Орфелина из 1775, *Зборник Матице српске за ликовне уметности*, 38, 2010, 111–136.

Студија прихваћена за штампање:

- У оквиру истраживања везаних за култ чудотворних икона Карловачке митрополије написао и предао у штампу рад о Богородици Шиклушкој: „Између сећања и историје: Предање о чудотворној икони Богородице Шиклушке”, Саопштења Републичког завода за заштиту споменика културе (у штампи).

Српски споменици на Фрушкој гори, у Мађарској и у румунском Банату
(носилац теме: др Војислав Матић, архитекта)

Уметност на подручју Фрушке Горе
(носилац подтеме: др Војислав Матић)

У већем делу 2010. године рад се одвијао на припреми за штампу рукописа „Манастир Шишатавац”, у сарадњи са колегама из Матице и са дизајнером Мирком Петковићем из Београда. Овај обимни посао коначно је довршен, те ће монографија бити одштампана до краја године.

Довршење монографије о уништеном манастиру Бешенову је у току. И овај рад, као и претходни, припада пројекту Уметност на Фрушкој Гори и у Срему. Рукопис ће бити припремљен за штампу до краја ове или у првим месецима наредне године.

У оквиру наведеног пројекта изведене су неопходне допуне рукописа „Записи и написи манастира Крушедола”. Јубилеј се слави до 2012, па би се овај рукопис морао наћи у плановима Одељења за 2011. годину.

Радило се и на започетим монографијама о манастиру Дивши и манастиру Кувеждину, чије су прве верзије настале у претходним годинама. У овој години извршене су само мање допуне.

Српски споменици у Мађарској
(носилац подтеме: др Војислав Матић)

У вези са тренутно угашеним пројектом Споменици будимске епархије, довршеним у обиму једне трећине, ове године мало је рађено, с обзиром да средства нису планирана. Мање допуне изведене су на довршеном рукопису „Сентандрејске цркве”.

Српски споменици у Румунском Банату
(носилац подтеме: др Војислав Матић)

На две подтеме чији је носилац др Војислав Матић средства нису додељена, тако да је истраживачки рад био онемогућен.

Камени натписи и примјери сепулкралне умјетности
на српским споменицима у Далмацији
(носилац теме: др Бранко Чоловић)

Година 2010. је друга година рада на теми Камени натписи и примјери сепулкралне умјетности Срба у Далмацији. Планирани теренски рад је углавном заокружен. Обиђена су градска гробља у Шибенику, Задру и Дубровнику, пописане све репрезентативне гробнице и капеле, преписани су важнији натписи и пронађен је довољан број узорака за анализу, како иконографску тако и епиграфску. У ту сврху сачињен је поприличан број фотографских снимака, који ће бити приложени Одбору Одељења за ликовне уметности као грађа. Верује се да ће та грађа бити довољна за квалитетна закључивања о предмету. Прва прилика за објаву резултата истраживања биће научни скуп у Београду под називом „Простори памћења: архитектура, баштина и уметност”, планиран за април 2011, за који је пријављена тема „Капеле и надгробници као вид самоидентификације Срба у Далмацији”. Овим истраживањем није исцрпљена сва слојевитост споменичке баштине Срба, али је употпуњена слика о њеном грађанском периоду.

Георгије Мишковић
(носилац теме: др Мирјана Лесек)

Током рада на монографији о Георгију Мишковићу, сликару који је радио у Срему и Банату, и у 2010. години су истраживани и научно обрађивани детаљи из живота и рада овог занимљивог уметника, који је започео своје уметничко стваралаштво са Стефаном Тенецким, у духу руско-украјинског барока. Истраживања су вршена у следећим банатским црквама: Бочару (иконостас је раније припадао цркви у Врањеви – данас Нови Бечеј), Ковину (комплетан иконостас из последње деценије 18. века), Панчеву (иконостас старе Преображенске цркве са целивајућим иконама, док је за Успенску цркву радио само целивајуће иконе). Мишковић је радио и у цркви у Опову, у чијој су данашњој цркви сачуване само престоне иконе.

Због обима посла наставиће се истраживања и обрада цркава у Куштиљу и Боки (прикупљени делови иконостаса из Преображенске цркве у Панчеву), затим у Банатском Брестовцу, Острову, Црепаји, Гају и Омољници. Ова истраживања биће спроведена током 2011. године.

Српски иконостас у XIX веку
(носилац теме: др Ненад Макуљевић, ванредни професор)

Рад на пројекту Српски иконостас у XIX веку био је током 2010. организован према предвиђеном плану. Обављена су теренска истраживања, прикупљена архивска грађа и стручна литература. Део резултата је публикован и изложен стручној јавности.

Теренска истраживања су се одвијала у различитим областима у којима је настајала српска црквена уметност, у складу са постављеним циљем – да се оствари увид у структуру и типологију српских иконостаса насталих у овом периоду. Истраживачка путовања су обухватала подручје Хрватске, Босне и Херцеговине и Србије. Рад у Хрватској обухватао ја првенствено Загреб, где су посећени црква Светог Преображења и Музеј српске православне цркве. Рад у Босни и Херцеговини обухватио је истраживања у Старој цркви у Сарајеву и Музеју српске православне цркве. Детаљно је снимљен иконостас и прегледана музејска збирка, па су јасно утврђене и разлике између изгледа олтарске преграде у деветнаестом веку и данас. На подручју Србије истраживања су обухватила бројне парохијске храмове. По свом значају издваја се иконостас градске цркве у Новом Пазару, где су иконе олтарске преграде сликала браћа Ђиновски.

Истраживања обављена 2010. потврђују раније изнету методолошку тезу да српски иконостаси деветнаестог века немају јединствену форму. Јасно се уочавају одлике иконостаса насталих у Османској империји, Краљевини Србији и Хабзбуршкој монархији. Такође се јасно увиђа да иконостасне целине спадају у најрепрезентативнија дела српске визуелне културе деветнаестог века.

Током рада на пројекту прикупљена је обимна фото и документарна грађа.

Резултати рада на пројекту били су укључени у писање више објављених научних радова:

- Н. Макуљевић, „Црквено-општинско здање и црква Светог Саве у Бечу”, у: *Српска црквена оштинска Свештог Саве у Бечу 1860–2010*, Београд–Беч, 2010, 104–183.
- Н. Макуљевић, „Андреја Дамјанов: Архитекта позноосманског Балкана”, *Зборник Мајнице српске за ликовне уметности*, 38, 2010, 137–150.
- Н. Макуљевић, „Танзимат и визуелно креирање јавног идентитета Босне и Херцеговине”, *Зборник радова са научног скупа „Идентитет Босне и Херцеговине кроз историју”*, Институт за историју Сарајево (у штампани).

Резултати рада на пројекту су били изложени и у саопштењу на научном скупу:

- “Centres and peripheries in Ottoman Architecture”, Sarajevo, 22–24. IV 2010 (Nenad Makuljević, “State, society, and visual culture: late Ottoman architecture in Serbia, Macedonia, and Bosnia-Herzegovina”).

Уметност и просветитељство
(носилац теме: мр Владимир Симић)

Током 2010. године у Вршцу су обављена теренска снимања за потребе завршетка рукописа књиге *Пајрија и пајриолизам у српској култури и уметности 18. века* у Вршцу. Приступило се истраживању депоа Градског музеја, у којем је

идентификовано неколико дела од важности за тему пројекта, али и за публикацију у припреми. Ради се о икони великог формата *Лоза Јесејева*, са хералдичким обележјима владарске династије Хабзбурговаца, познатог сликара Стефана Тенецког, као и о портрету непознатог сликара на којем је представљен аустријски цар Франц II Хабзбуршки. Такође, у бечком Историјско-уметничком музеју идентификована је православна икона *Богородица Живоносног источника*, датирана у крај 17. или прву деценију 18. века, која се везује за сликарску радионицу која је у то време деловала у православној цркви у Ђеру (Мађарска), а која је важна због својих иконографских специфичности. Ниједна од ових слика није позната широј научној јавности, нити је била предмет анализе у српској стручној литератури. У два од три случаја направљене су квалитетне колор-фотографије, чији је аутор Мирослав Лазих, и обезбеђена су ауторска права за репродуковање.

Као део резултата рада на пројекту у *Зборнику Народног музеја 19/2 (2010)* објављен је приказ књиге *Новосадске дрворезбарске радионице у 18. веку* др Бранке Кулић. Такође, у припреми за штампу се налази текст *Сава Текелија: иашириџа, ипросветиџиљ и мецена на размеђи 18. и 19. века* (рецензенти др М. Тимотијевић, др Н. Грдинић).

Иконе и иконостаси у Хрватској у 18. столећу (носиоци теме: др Мирослава Костић и др Бранка Кулић)

Рад на пројекту Иконе и иконостаси у Хрватској у 18. столећу одвијао се у два правца. Први је био посвећен прикупљању литературе и фотодокументације и архивским истраживањима у Осијеку и Загребу, а други научној обради, стилској и иконографској анализи појединачних споменика, идентификацији материјала, њиховој селекцији и груписању. На основу прикупљене грађе биће могуће прецизније закључивање о овом делу Карловачке митрополије, која је имала своје специфичности у уметничкој продукцији 18. века.

С обзиром на то да је пажња истраживача посебно усмерена на дрворезбарство и сликарство, теренски рад је обухватао обилазак и идентификацију православних храмова у Славонији битних за успешну реализацију ове фазе пројекта. Теренски рад је због смањеног обима средстава обављен само у Славонском Броду и Осијеку.

Прибављена је обимна и изванредна дигитална фотодокументација иконостаса, икона и мобилијара из манастира Крке и цркава у Скрадину, Задру, Шибенику и Ријечи, коју нам је свесрдно уступила стручна служба Покрајинског завода за заштиту споменика културе у Новом Саду, чиме је надомештен недостатак средстава за теренски рад.

Обављена су и архивска истраживања у Осијеку и Загребу, али неопходна су још опсежнија како би се добили резултати који би омогућили јасније атрибуције и прецизности технологију.

Европско уметничко наслеђе новог века у српској култури: рецепција, колекције и интерпретација (носилац теме: доц. др Саша Брајовић)

Током 2010. године – у другој фази четворогодишњег пројекта – наставило се са истраживањем колекције стране уметности Народног музеја у Београду. Започето је и истраживање збирке стране уметности у Меморијалу Павла Бељанског у Спомен-збирци Павла Бељанског у Новом Саду. Одлучено је да се обраде уметничка дела која су настала током 17. века. Предузета су опсежна архивска истраживања неопходна за разумевање рецепције и интерпретације тих уметничких

дела, као и начина њиховог доласка у поменуте институције. Љубазношћу запослених у тим институцијама прибављене су квалитетне фотографије, те се приступило писању студије о овим делима. Њено окончање биће могуће након добијених информација у вези са техничком експертизом поменутих дела.

У сарадњи са Татјаном Бошњак, кустосом Збирке стране уметности Народног музеја у Београду, објављена су два рада, за чију су израду добијена средства од Матице српске:

- „Степениште парка палате Фарнезе у Капрароли Ибера Робера у Народном музеју у Београду”, *Зборник Народног музеја*, XIX–2, Београд, 2010, 137–174.
- „Парк на језеру Ибера Робера у Народном музеју у Београду, *Зборник Матице српске за ликовне уметности*, 38, 2010, 79–96.

Настављено је и са припремом монографије о сликама француског уметника Ибера Робера које се чувају у колекцији француске уметности Народног музеја у Београду. Њено објављивање очекује се током следеће, 2011. године.

СРПСКА УМЕТНОСТ У XX ВЕКУ

(руководилац пројекта: проф. др Станислав Живковић)

Српски импресионисти као иконописци

(Носилац теме проф. др Станислав Живковић)

Генерација српских импресиониста обухвата сликаре који су уметничко школовање започели 1895. године у Српској цртачкој и сликарској школи Кирила Кутлика, односно у Уметничко-занатској школи Ристе и Бете Вукановић, а завршавали на академијама у Минхену или у школи Строганов у Москви. Проучена је њихова историјска улога у изграђивању модерног израза у српском сликарству и о њој постоје објављени радови. Међутим, није проучена чињеница да је готово сваки од њих дао свој прилог и црквеном сликарству. То је тема овог пројекта.

У 2010. години дефинитивно су обрађени аутори који су урадили један или више иконостаса:

- Милан Миловановић: Црква Св. Ане у Глоговици код Зајечара. Цркву је подигао индустријалац Ђорђе Вајферт, који је у овом крају имао рудник злата. Иконостас је осликао Милан Миловановић 1911. године – 20 икона на платну.
- Коста Милићевић: Црква Светог краља Стефана Дечанског у Железнику код Београда. Тронушење цркве обављено је 1906. године у присуству краља Петра и донаторке Катарине Јовановићке. Приликом снимања цркве и иконостаса од стране свештеника-старатеља обавештени смо да је увелико завршен нови иконостас, који треба да замени оригинални рад. С обзиром на то да се не зна шта ће бити са Милићевићевим иконама, могућа је значајна штета по српску културу.
- Коста Јосиповић: Црква Св. Петра и Павла у Рибници код Ваљевске Мионице. Иконостас је осликао Коста Јосиповић 1908–1909. године.
- Рафаило Ђорђе Момчиловић: Црква рођења Пресвете Богородице у Великој Крсни. Црква, чији је донатор била Драга Машин, по други пут је освећена 1903. године под покровитељством династије Карађорђевић. Иконостас је осликао Рафаило Ђорђе Момчиловић 1901–1902. године.
- Рафаило Ђорђе Момчиловић: Црква Св. Арханђела Михаила и Гаврила у Раковици. Иконостас је осликао Рафаило Ђорђе Момчиловић 1905–1906. године. Последњих година оригинални Момчиловићев рад замењен је новим иконостасом. Захваљујући игуманији манастира оригиналне иконе су засад сачу-

ване и смештене у звонику цркве. Као и у случају Железника, отворено је питање судбине икона са иконостаса Рафаила Момчиловића.

- Живорад Настасијевић: Покровска црква у Београду. Цркву је пројектовао архитект Момир Коруновић 1928–1930. године. Иконостас је око 1930. године осликао Живорад Настасијевић, иначе аутор зидних композиција у Успенској цркви у Панчеву. После страдања за време окупације 1941–1944. године, обновљеној цркви Светог Петра и Павла у Личком Петровом селу патријарх Герман поклонио је 1973–1974. године иконостас са 33 иконе Живорада Настасијевића из Покровске цркве у Београду. Црква у Личком Петровом селу тренутно није доступна.

Настављено је истраживање и обрада основне документације о изради следећих иконостаса аутора Рафаила Ђорђа Момчиловића: Црква Св. Вазнесења Господњег у селу Сиколе (тимочка епархија), 1907–1908, Црква Св. Петра и Павла у Пачиру, 1908–1909, Црква Вазнесења Господњег у Горњем Ковиљу, 1909–1910, Црква Ружица у Београду, 1925.

Сликарство Милана Кечића (носилац теме: проф. др Срђан Марковић)

Стицајем околности, план на истраживању стваралаштва Милана Кечића претрпео је одређене измене у редоследу, у хронолошком смислу. Наиме, првобитним планом било је предвиђено да се 2010. године истражује Кечићево стваралаштво у Новом Саду – да се изврши увид у његову архиву, копира грађа и сниме дела која се налазе у власништву породице, тачније дела која су изложена у његовој спомен-галерији „Палета” у Сремским Карловцима. Развој догађаја са колекцијом слика у власништву господина Вилима Конена условио је да се почне најпре од њега. Фотографисано је 10 слика које су остале у Коненовом власништву и 5 слика које је господин Конен отуђио, а нови власници су дозволили да оне буду снимљене.

За снимање и обраду снимљеног материјала коришћена је сарадња професионалног фотографа.

Осим снимљених слика прибављено је осам каталога са његових самосталних изложби.

Прибављена је, такође, књига Љубисава Андрића *333 ишћања Милану Кечићу*, Нови Сад, 1993.

У току је рад на проналажењу написа о сликарству Милана Кечића у периодици.

ИСТОРИЈА НОВИЈЕ СРПСКЕ АРХИТЕКТУРЕ (крај 18–крај 20. века) (руководилац пројекта: проф др Александар Кадијевић)

Реализовани пројектни задаци:

Током 2010. године, у оквиру рада на пројекту Историја српске архитектуре у 19. и 20. веку сакупљана је различита фототечка, архивска, хемеротечка и техничка документација, као и историографска грађа. Извршен је увид у значајне постојеће објекте на терену, као и у документе о несачуваним делима националног грађитељства у 19. и 20. веку. Нагласак је стављен на објекте и пројекте везане за Београд, главни центар новије српске архитектуре. Фотографисан је и анализиран већи број знаменитих грађевина, као и више здања до сада недовољно примећених у домаћој науци. Проучавана су и дела хрватских архитеката у Београду (20. век), као и новије престоничке и војвођанске цркве (1990–2010). Разматране су и идео-

логије у новијој војвођанској, српској и светској архитектури. Извршена су и специјалистичка компаративна истраживања кључних нововековних и модерних градитељских споменика у Риму (5 дана) и Бечу (8 дана). Осим разматрања римских (тријумфални славолуци, ранохришћанске базилике, Палацо Дорија, Катедрала Св. Петра, Мусолинијев ЕУР итд) и бечких узора (црква Карла Боромејског, Парламент, Бургтеатар, Историјско-уметнички музеј, примери сецесије и др.) генерација српских архитеката новијег доба, посебно је проучаван и скулпторски мотив каријатиде у бечкој архитектури, који је имао знатног одјека на урбани милје Београда. Посећена је и изложба о Србији приређена у организацији Матице српске у бечком Музеју Катедрале Св. Стефана. Уреднички је приређена је и свеска 38 *Зборника Матице српске за ликовне уметности* за 2010. годину.

Део раније сакупљене грађе и документације обрађен је и прокоментарисан кроз чланке, приказе и монографске прилоге, а у току је и припрема за објављивање запажања базираних на обради преосталих докумената. Посебно истичемо расправу *Архитектура и дух времена*, објављену у форми књиге, која обједињује делимичне резултате рада на основној теми из 2009. и 2010. године, а превасходно материју обухваћену пројектом Методологија архитектонске историографије (за кљученом пре две године). Такође је важно истаћи и објављивање три рада на страним језицима (енглеском и француском), као и сарадњу у првом тому *Српске енциклопедије*.

Учествовало се и са рефератом на научном симпозијуму „Очување градитељског наслеђа – стварно и могуће” (одржаном средином 2010. године у Заводу за заштиту споменика културе града Београда).

Листа публикованих резултата рада на пројекту у 2010. години:

- „Савремено српско црквено градитељство – токови, истраживање и вредновање”, *Новопазарски зборник*, 32, Нови Пазар, 2009, 149–163. (објављено у 2010. год.).
- “Mixture of Styles and Civilizations in the Ecclesiastical Architecture of Andreja Damjanov in Balkanic Regions under Turkish Rule”, *XV Turk Tarih Kurumu Kongresi*, Ankara, 2010, 377–394.
- „Други међународни конгрес савремене религијске архитектуре”, *Гласник ДКС*, 34, Београд, 2010, 209–211.
- „О архитектури спомен-обележја на Зејтинлику и Виду, *Лесковачки зборник*, L, Лесковац, 2010, 197–206.
- „Александра Ступар: ’Град Глобализације’”, *Зборник Матице српске за ликовне уметности*, 38, 2010, 289–290.
- „Благо града. Дивна Ђурић Замоло: *Градитељи Београда 1815–1914* (друго издање, Музеј града Београда 2009)”, *Полишка*, 6. март 2010, додаток „Култура, уметност, наука”, 2–3.
- “Relation des architectures Francaise et Serbe (depuis la fin du XIX siecle jusqu’a 1941)”, у: D. T. Bataković (dir.), *La Serbie et la France une alliance atypique 1870–1940*, Belgrade, 2010, 531–544.
- „Терминологија српске архитектонске историографије: Дух времена”, *Архитектура*, 149–150, Београд–Подгорица, 2010, 28.
- *Архитектура и дух времена*, Београд, 2010.
- „Ideologije i arhitektura u kontekstu duha vremena. Ideologies and architecture in the context of the spirit of time”, у: *Ideologije i ideali. Prilozi istraživanju arhitekture 20.veka u Vojvodini* (ur. Lj. Milović), Novi Sad, 2010, 4–11, 106–113.
- „Од турских кућерака до монументалног парламента: Богдан Несторовић, *Архитектура Србије у XIX веку*”, *Зборник Народног музеја*, XIX–2, Београд, 2010, 651–653.

- „О архитектури југословенског посланства у Анкари”, *Наслеђе*, XI, Београд, 2010, 57–72.
- „Три новије цркве Београда – три подстицаја развоју српског сакралног градитељства”, *Наслеђе*, XI, Београд, 2010, 115–135.
- „О карактеру и запостављеним темама историографије новије архитектуре Београда”, *Очување ėрадићелскоė наслеђа – стварно и моћуће* (зборник радова, ур. М. Грозданић), Београд, 2010, 47–53.
- „Академизам, Архитектура (18. век–половина 20. века)”, *Српска енциклопедија*, том 1, Нови Сад–Београд 2010, 91–93, 354–355.

Одељење за сценске уметности и музику

ТЕАТРОЛОШКЕ И МУЗИКОЛОШКЕ СТУДИЈЕ (руководилац пројекта: проф. др Душан Рњак)

Пројекат Театролошке и музиколошке студије је дугогодишњи пројекат и због своје свеобухватности он нема одређени рок завршетка, него се само теме, које су и саме вишегодишње, смењују. Основни циљ пројекта је да се маркантни феномени разних уметности (драмска књижевност, глума, режија, музика, музичко-сценска уметност и др.) осветле као обележја одређених временских сегмената у последњих 250 година. Пројекат је конципиран тако да стваралачки обједини научне потенцијале истраживача различитих струка и профила. Предложене теме већином нису до сада истраживане.

Овакав назив пројекат је добио 2002. године.

Свака тема има свој план, динамику и методологију истраживања. У оквиру театролошких студија током 2010. радило се на следећим темама:

Егзегетски и драмски елементи у омилијама Светог Јована Златоустог
(носилац теме: доц. др Весна Марковић)

Прва и, чини се, најтежа фаза рада на овом пројекту јесте превод омилија са класичног грчког језика. Након тога треба прећи на анализу егзегетских, потом драмских елемената омилија, те на описивање и тумачење њиховог међусобног односа.

Предвиђен је превод једанаест омилија – досад су у потпуности преведене две (*Слово на Благовести* и *Слово на Благовести Богородици*); трећа се управо преводи (*Слово о четвородневном Лазару*).

Резултати у вези са досадашњим радом су, премда невеликог обима, веома импресивни. Богате и емотивно снажне омилије Златоустове представљају величанствена уметничка дела – истовремено, традиционално су утемељене на постулатима хришћанске науке. Егзегетски елементи ових омилија, иако још увек нису анализирани, исувише су очигледни и веома заступљени. То није, у свету науке, посебна новост, будући да је Златоусти познат и признат као највећи егзегет. Но, значајан допринос овога рада огледаће се, верујемо, у томе што ће сви цитати *Јеванђеља*, *Ејџиптола*, *Псалама* итд. бити издвојени, протумачени и упоређени са бројним упоредним местима из целе Библије.

Драмски елементи Златоустових омилија су, из досад преведених омилија, такође веома уочљиви и необично интересантни.

Сценска тумачења *Пере Сеџединца* Лазе Костића
(носилац теме: др Зоран Т. Јовановић)

Због немогућности рада у научним читаоницама Народне библиотеке Србије и током 2010. године, планирани завршетак пројекта Сценска тумачења *Пере Сеџединца* Лазе Костића није био могућ у потпуности.

Током 2010. године настављено је прикупљање илустративног документационог материјала.

Ако рукопис студије о делу Лазе Костића буде прихваћен и објављен током 2012, њиме би се могла обележити 130-годишњица првог извођења *Пере Сеџединца* у нашим позориштима.

Драмски писци јужнословенских народа на сценама професионалних
мађарских позоришта у Војводини (1945–1985)
(носилац теме: проф. др Каталин Каич)

Прикупљање грађе је завршено, те се током године приступило писању научног рада. Под насловом „A kölcsönösség szinpadtere I” („Сцена заједништва I”) објављен је рад на мађарском језику у збирци радова под насловом *Kód-irodalom-kultúra-régió IV* (стр. 89–105), а у V тому исте збирке (стр. 117–153) други део („Сцена заједништва II”), у којем су представљена драмска дела Стерије, Нушића и Крлеже која су била изведена пре свега у суботичком Народном позоришту – Драма на мађарском језику и у Новосадском позоришту (*Леда, Госиода Глембајеви, Пућ у рај, Вучјак* итд.)

У току је писање трећег дела, у којем ће бити представљени остали аутори, њих педесетак.

Позоришни живот Срба у Великом Бечкерек у Петровграду
(од око 1800. до 1945)
(носилац теме: доц. др Софија Кошничар)

У оквиру овога пројекта током 2010. године пажња је посебно посвећена:

- Даљем прикупљању грађе о аматерском позоришном животу и раду у Великом Бечкерек – Петровграду (посебно: недовољно истражен и грађом недовољно употпуњен мирнодопски период 1930–1940, када у граду веома активно ради и делује аматерско Соколско друштво и његов позоришни огранак Матица);
- Писању рукописа потпројекта о раду и деловању аматерског соколског позоришта Матица, у Великом Бечкерек – Петровграду у време Краљевине Срба Хрвата и Словенаца и Краљевине Југославије, а на основу до сада прикупљене и обрађене грађе;
- Систематизацији и обради прикупљене грађе о аматерском позоришном животу и раду других аматерских дружина у Великом Бечкерек – Петровграду после Првог светског рата до оснивања Соколског друштва у В. Бечкерек (документи: плакати, афише, фотографије, писма, стара штампа, посебно *Банайска йошйа* и друга одговарајућа периодика). Реч је о аматерским, махом локалним српским позоришним дружинама, али и дружинама припадника других националности које су деловале у Великом Бечкерек – Петровграду (углавном дружине у оквиру цеховских или националних друштава), или су ту гостовале. Грађа је делимично припремљена за писање потпројекатског извештаја.

За потребе овога пројекта неколико пута се радило на терену у Зрењанину ради провере и допуне грађе (Историјски архив Града, Градска библиотека, приватна колекција).

Реторика сцене и сценског у приповедној и романескној прози
наших и европских великана
(носилац теме: др Софија Кошничар)

У 2010. години истраживачка пажња највише је посвећена сагледавању реторичких аспеката позоришног и сценског у уметничкој и публицистичкој прози Милоша Црњанског. У току је писање потпројекатске студије под радним насловом „Реторика женског дискурса у публицистичкој прози Милоша Црњанског”. Реч је о његовим интервјуима које је тридесетих година прошлог века водио са женама уметницама (оперским певачицама, глумицама, књижевницама, вајаркама...), али и са другим интелектуалкама, на простору Краљевине Југославије, у различитим контекстима, а који су, на веома интересантан начин, имали упула у прозу Црњанског. Рукопис ове књиге, као потпројекат поменутог ширег пројекта, биће завршен и у основи припремљен за штампу средином 2011.

За реализацију овог пројекта повремено су коришћене услуге Народне библиотеке, Задужбине Милоша Црњанског и Института за књижевност и уметност у Београду.

Пољска драма у Србији
(носилац теме: проф. др Јадвига Сопчак, у сарадњи са доц. др Весном Крчмар)

Преписка између Тадеуша Ружевича и Петра Вујичића
(носилац подтеме: проф. др Јадвига Сопчак, у сарадњи
са доц. др Весном Крчмар)

Јадвига Сопчак, дугогодишња сарадница из Пољске, после завршене преписке између Казимјежа Дејмека и сарадника из Српског народног позоришта о режији Казимјежа Дејмека у Југословенском драмском позоришту у Београду и у Српском народном позоришту у Новом Саду, који су дати у штампу (двојезично, на пољском и српском) у позоришном часопису Пољске академије наука, радила је током 2010. године на припреми Преписке између Тадеуша Ружевича и Петра Вујичића. Такође је театролошки обрађивала Ружевичеву *Клојку* у режији Невене Јанаћ на сцени Српског народног позоришта (11. фебруар 1988) заједно са др Весном Крчмар. По садашњим сазнањима био је то један од последњих текстова Тадеуша Ружевича, који је Српско народно позориште брзо уврстило у свој репертоар.

Обрађиван је други део преписке Петар Вујичић – Тадеуш Ружевич. Тако урађена преписка нашег најплоднијег преводиоца са пољског са познатим, вишеструко награђиваним пољским писцем, уз компетентне коментаре, била би део штампаног материјала у току 2011.

Милан Савић – позоришни критичар и драмски писац
(носилац теме: доц. др Весна Крчмар)

У току претходног периода радило се на обради позоришне критике Милана Савића, углавном из *Позоришта*, чија је библиографија прошле године наведена. Настављено је са прикупљањем осталих позоришних критика у периодици тог времена, јер је он био изузетно плодан позоришни критичар.

Драме и теоријско-критичарски рад Ранка Младеновића
(носилац теме: др Ивана Игњатов Поповић)

У протеклом периоду прикупљени су досад необјављени драмски текстови Ранка Младеновића, као и његови теоријски и критичарски радови објављивани у часописима и новинама: *Мисао*, *Српски књижевни гласник*, *Време*, *Југословенски гласник*, *Позоришће*, *XX век*, *Трибуна*, *Полишка...* Обрадом текстова утврђена је сагласност између самих драма Ранка Младеновића и његових критичко-теоријских текстова који се односе на драму и позориште. Утврђено је да је нова стремљења, на која је указивао у својим теоријским текстовима, Младеновић примењивао и у свом драмском стваралаштву.

На основу прикупљене грађе до сада су објављени текстови:

- „Критичарски осврт Ранка Младеновића на проблем 'дечјег позоришта'”, *Детињство*, XXXIV, 3, 2008, 46–51.
- „Симболика *Драмских зајки* Ранка Младеновића, *Зборнику Матице српске за сценске уметности и музику*, 42, 2010, 79–114.

Припремљено за штампу:

- Припремљена је за штампу монографска публикација под називом *Драмско стваралаштво и критичко-теоријска мисао о драми и позоришћу Ранка Младеновића* (320 стр.).
- Уз опсежан предговор за штампу су припремљене грађанске драме и драме Ранка Младеновића настале током његовог боравка у заробљеништву: *Сирах од верности*, *Човек њонсан што нема среће*, *Тешамениј за две жене*, *Кад догори до нокаша*, *Силазак са јресцола*, *И зидови имају уши*. Осим *Сираха од верности* (објављеног у часопису *Сцена* 1994. године) и *Кад догори до нокаша* (објављеног у часопису *Mons Aureus* 2004. године) ниједна од наведених драма није раније штампана.
- Такође су, уз опсежан предговор, припремљене за штампу и *Драмске зајке* (*Синџири*, *Даћа*, *Гривна*) Ранка Младеновића. У предговору је посебно указано на уплив српске, али и словенске народне традиције, али и на утицај тада модерног, сликарства и фреско-сликарства на одабир мотива које је Младеновић користио у својим *Гайкама*. На утицај сликарства на драмско стваралаштво Ранка Младеновића до сада није указано ни у једној студији која се бавила Младеновићевим стваралаштвом.

Домаћи писци на сцени Српског народног позоришта
у периоду од 1869. до 1903. године
(носилац теме: доц. др Нада Савковић)

У току 2010. године извршена је жанровска подела дела која су изведена у периоду од 1869. до 1903. године да би се указало на укус тадашње позоришне публике. На репертоару су биле: драме, комедије, шалјиве игре, лакрдије, скице и комади из народног живота. У оквиру жанровске поделе обрађене су шалјиве игре лакрдије, скице и комади из народног живота. Уз анализу текстова уочено је оно што им је заједничко. Предложено је да се већина шалјивих игара бави љубавном тематиком.

На V међународном научном скупу „Српски језик, књижевност, уметност: Жене: род, идентитет, сексуалност, књижевност”, одржаном у Крагујевцу 29. и 30. октобра 2010. у организацији Филолошко-уметничког факултета, представљен је рад „Наше прве драмске списатељке”, који је резултат истраживања у току 2010. године. У припреми су посебни текстови о Даници Бандић Телечки (1871–1950), пошто се 2011. навршава 130 година од њеног рођења и Милеви Симић (1858–1946),

јер је 2011. године 65. годишњица њене смрти, као и текстови о Албини Подградској. Ова тема се наметнула и издвојена је из целокупног истраживања и због обежавања 150 година од оснивања Српског народног позоришта.

У току године сагледан је проблем посрба Косте Трифковића у тексту „Проблем оригиналности посрба Косте Трифковића”, који ће бити објављен у 43. броју *Зборника Матице српске за сценске уметности и музику*. Због обимности материјала наставља се рад на обради преосталих шаљивих игара.

У току је рад на сагледавању музике у драмским представама Српског народног позоришта до 1903. године, поготову у комадима из народног живота. Евидентирани су и сви композитори и капелници. Према мелодији, позоришне песме у драмским представама могу бити усмене или „исхитрене” – што значи да је композитор непознат – и компоноване. Музику и позоришне песме у СНП су писали капелници СНП и капелници других позоришних кућа. Дешавало се и да се позоришна музика измени или допуни, или да се прераде позоришне песме као, на пример, у представи *Сеоски лоло* са музиком Исе Бајића.

У току 2011. године требало би да се истраживање фокусира на драме домаћих писаца у периоду од 1869. до 1903. године. Сагледавају се домаћи и страни утицаји који су допринели томе да проучавани писци обрађују одређену тематику.

У зборнику *Имџеријални оквири књижевности и културе*, књига II, Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац, 2010, 75–88, објављен је текст „Значај едиције ’Зборник позоришних дела’ Српског народног позоришта”, који је представљен 30. и 31. октобра 2009. у Крагујевцу на IV међународном интердисциплинарном скупу „Српски језик, књижевност, уметност” у организацији Филолошко-уметничког факултета. Иако је ауторка изричито напоменула да је рад настао као резултат пројекта Одељења за сценске делатности и музику Матице српске и замолила да се то назначи, рад је објављен без те напомене.

Српско народно позориште од 1918. до 1941. године (носилац теме: мр Зоран Максимовић)

У циљу што потпунијег, обухватнијег и прецизнијег прикупљања релевантне грађе о историји и уметничком раду Српског народног позоришта између два светска рата (1918–1941), период је подељен на четири фазе истраживања: 1. фаза: СНП 1918–1931, 2009. година; 2. фаза: СНП 1931–1935, 2010. година; 3. фаза: СНП 1935–1939, 2011. година, и 4. фаза: СНП 1939–1941, 2012. година. За сваку фазу, тј. за одређене сезоне уметничког делања СНП, потребно је истражити, проучити и фотокопирати документа, плакате и други документациони материјал (Архив Војводине, Фонд Друштва за Српско народно позориште, Архив Српског народног позоришта, Рукописно одељење Матице српске, Позоришни музеј Војводине), као и текстове из периодике тога времена (Библиотека Матице српске: критике, најаве представа, вести и остали текстови).

Осим тога, планирано је и скенирање прикупљених фотографија и појединих докумената (Архив Српског народног позоришта, Позоришни музеј Војводине).

У Другој фази научноистраживачког рада, у 2010. години, прикупљена је релевантна грађа која сведочи о делању СНП-а у периоду од 1931. до 1935. године. На основу тог документационог материјала, плаката и фотографија, као и самог истраживања и консултовања постојеће литературе, формиран је репертоар СНП-а од 1918. до 1935. по сезонама. Увидом у репертоар сазнајемо да су осим драмских представа, које чине већину, у репертоару СНП-а, заступљена и музичко-сценска дела – опере и оперете, као и прва балетска представа.

Редитељи Српског народног позоришта 1945–1980
(носилац теме: мр Милена Лесковац)

Боривоје Ханауска

Боривоје Ханауска важи за једног од најбољих редитеља Српског народног позоришта. У нашем најстаријем националном театру остварио је тридесет режија и оставио неизбрисив уметнички траг у историји театра. Расветљавање његовог уметничког рада и анализа његове редитељске естетике допринели би развоју театрологије, али и историји нашег позоришта, као и режији уопште.

Током 2010. године обављени су разговори са Ханаускиним савременицима, који ће представљати нека од кључних полазишта за расветљавање његовог редитељског рада у Српском народном позоришту. Током 2010. сви разговори су снимљени на аудио-траке. Такође је прикупљена нова грађа (записи са репризних представа, извештаји о настајању појединих представа, фотографије и др.)

Грађа која је до сада прикупљена класификована је и обрађена. Утврђен је основни концепт рада и одређена су поглавља.

У оквиру музиколошких студија током 2010. радило се на следећим темама:

Етномузиколошка истраживања у Војводини
(носилац теме: проф. др Драгослав Девећ, сарадници на теми: мр Сања Ранковић, др Данка Лајић Михајловић, мр Весна Ивков, др Зоран Јерковић)

Каталогизација дигитализоване грађе
(носилац подтеме: проф. др Драгослав Девећ)

У оквиру плана рада у 2010. години није обављена предвиђена каталогизација због недостатка материјалних средстава. Наредне 2011. планира се сређивање дигитализоване грађе према врстама песама и инструменталним комадима. За овај посао из целокупне грађе треба раздвојити снимке на вокалну и инструменталну музику. Ово ће резултирати новим каталозима, према појединачном садржају снимка, што ће омогућити брзо проналажење траженог снимка.

Нови дискови имаће поред основног „мастера” и копију, која ће бити на располагању заинтересованима који желе да слушају или транскрибују одговарајући пример песме или свирке.

Певање и свирање Срба у Војводини
(носилац подтеме: мр Сања Ранковић)

Етномузиколошка истраживања музичке праксе Војводине у току 2010. године резултирала је обимном грађом прикупљеном од Срба староседелаца, али и од динарског становништва. У околини Зрењанина забележено је неколико група које певају банатске песме. Две женске групе – „Сеферини” и „Веселе Банаћанке” – и једна мушка (из села Меленци), негују аутохтони вокални израз. Њихов репертоар је разноврстан – од љубавних и свадбених, преко асталских песама. Поред певача снимљен је и свирач на гајдама из Зрењанина – Вања Илијев. Он је извео типичне банатске игре, које су се у прошлости свирале на гајдама.

Од динарских група забележена је група досељеника из босанског Подриња досељена у село Лукићево код Зрењанина. Они негују старије форме певања са потресањем гласа и свирку на шаргији. У околини Кикинде интервјуисани су казивачи из Босанске Крајине насељени у Накову и Банатском Великом Селу. У Накову

су снимљени певачи мушке и женске групе који углавном изводе песме „на бас”. У Банатском Великом Селу постоје две мушке певачке групе које свој репертоар базирају на гроталицама и песмама „на бас”. Поред обиласка терена и бележења грађе од самих казивача, као и сваке године, у плану је и посета фестивалу „Нашем роду и потомству” и снимање концерта певачких група које ће наступити.

Посебна пажња у истраживачком и етнографском раду била је посвећена покушају да се прикупе релевантни звучни записи музичке праксе Срба староседелаца у Банату. При испитивању музичког наслеђа нарочито је обрађена пажња на сагледавање кода традиционалних музичких правила и термина који су присутни у свакодневном музичком испољавању (а нису довољно поентирани у досадашњим радовима). Испитивање вокалног идиома становништва Војводине подразумева и указивање на семантику певачког наслеђа у савременом тренутку, али и на његов значај у дијахронијском току. Посебна пажња при вођењу интервјуа посвећена је жанровској разноврсности и контекстуалној равни. Сва грађа је снимљена звучно и визуелно и обрађена на одговарајући начин, што подразумева адекватне спискове и транскрипције.

Традиционални музички инструменти и инструментална музика у Војводини (носилац подтеме: др Данка Лајић Михајловић)

У односу на план истраживања ове теме за другу годину пројектног периода, може се констатовати да је реализован највећи део планираних пројектних задатака, а да за нереализовани постоје већ прецизни планови и договори са казивачима-певачима за децембар 2010. године. Настављено је теренско истраживање и снимање грађе, урађене су архивске и радне копије, грађа је пописана, транскрибовани су материјали у вербалној форми (казивања), селектован је музички материјал и у току је рад на његовом мелографисању. Пажња је, у жанровском смислу, посвећена првенствено епском певању уз гусле, али је у обзир узета и шира, традиционална инструментална баштина становништва Војводине. У проблемском смислу, и даље су актуелни односи утицаја јавног и приватног контекста на музички текст и динамичност индивидуалних извођачких стилова. Посебан акценат ове године је стављен на „гусларску педагогију” – процес преношења усмене традиције у градским условима живота и односу јавних манифестација, пре свега гусларских такмичења и функционално-естетских критеријума на мотивацију и усмеравање стилова младих гуслара. Настављена је сарадња, прикупљање материјала за рад на проучавању музичке когниције гуслара на примеру Зорана Самарџића из Врбаса. Истраживања су реализована у Врбасу, Новом Саду и околини Кикинде, где је забележен следећи аудио и видео материјал:

- Индивидуални стил Витомира Вулина, гуслара из Сремске Митровице / Новог Сада.
  - Индивидуални стил Зорана Јелића, гуслара из Новог Сада.
  - Индивидуални стил Предрага Ковача, гуслара из Гацког / Новог Сада.
  - Извођачка пракса диплара и двојничара Воје Радојичића из Новог Сада.
  - Разговор са члановима Друштва гуслара „Свети Никола” из Новог Сада.
  - Извођачка пракса Милана Вашалића, свирача на традиционалним музичким инструментима из Банатског Великог Села код Кикинде.
  - Индивидуални стил Зорана Самарџића, гуслара из Врбаса.
- У односу на план одступило се у погледу снимања Александра Пешића, гуслара из Новог Сада, због његовог изостанка са договореног састанка.

Према плану, у децембру би требало да се обави снимање инструменталне праксе колониста и њихових потомака који живе у околини Кикинде.

Народне инструменталне мелодије у Војводини
(истраживања инструменталних мелодија Срба у Бачкој)
(носилац подтеме: мр Весна Ивков)

За потребе прикупљања музичко-фолклорне грађе спроведена су теренска истраживања у одабраним градским и сеоским срединама, у више наврата. Снимљено је више десетина музичких примера извођења на фрули, као и казивања самих извођача.

Истраживања и сакупљања народних мелодија од стране извођача у Бачкој имају вишеструки значај. Он се најпре огледа у архивској вредности, очувању наше народне музичке баштине, али доприноси и компаративном сагледавању опште музичке праксе у Војводини. Ова истраживања имају и шири међународни и географски значај, имајући у виду да је и сам назив „фрула” страног порекла, те је овај тип инструмента познат и присутан на ширем европском музичко-фолклорном подручју.

Остале активности носиоца подтеме:

- Мај 2010: концерт традиционалне музике студената етномузикологије на Академији уметности, извођене су српске народне инструменталне мелодије.
- У периоду од фебруара до новембра 2010. носиоцу подтеме и његовом раду посвећено је више од 10 прилога радијских и телевизијских емисија РТВ Војводине.
- Август 2010: члан жирија Међународног фестивала хармонике, Сокобања 2010.
- Август 2010: члан жирија аудиције за фестивал „Прва хармоника Војводине”.
- Август 2010: фестивал „Прва хармоника Војводине”, Стапар 2009. Носилац теме је организатор, а фестивал је посвећен неговању српске народне и компоноване музике за хармонику. Фестивал је директно преносила РТВ Војводине.
- Октобар 2010: у штампи је књига са компакт-диском под називом *Прва хармоника Војводине, Стапар 2009*.
- Октобар 2010: учешће у раду научног симпозијума „Музика у друштву” у Сарајеву.
- Новембар 2010: учешће у оквиру научног пројекта Универзитета у Бону и презентација рада.

Фолклорни бисери – од традиционалне до концертантне музике
(носилац теме: проф. др Нице Фрациле)

Народни певачи су одувек тежили стварању нових песама у складу са традицијом, сопственим афинитетима, надарености, менталитетом и укусом љубитеља традиционалне музике. Познато је, међутим, да даровити певачи већ одавно „стварају нове песме” у варошком или традиционалном стилу и тако што преузимају поједине морфолошке елементе из других култура и прилагођавају их, најчешће, традиционалним естетским критеријумима сопствене фолклорне баштине. У почетку народ обично осећа присуство страног елемента, стране мелодије, ритмичких образаца, нарочито онда кад над лексичким акцентом преовлађује музички. Временом, истински певачи обликују, прилагођавају и оплемењују преузете мелодије у духу сопствене традиције. У таквим песмама, преношеним усмено, с колена на колена, касније нестаје траг о пореклу мелодијског типа – не налазе га чак ни музички стручњаци – и оне постају део двеју или више култура. Такви примери снимљени су у неколико насеља Војводине (Равно село, Сивац, Куштиљ, Владимироввац). Ове песме умногоме превазилазе фолклорни ареал Србије.

Полазећи од чињенице да су многи даровити свирачи широм Србије често приморани да врхунске традиционалне инструменталне мелодије и концертантне

композиције свирају „на слух” или из нестручне литературе, што обично оставља бледуњав уметнички дојам на саму интерпретацију чак и изванредних извођача, носилац теме сматра корисним трагање за репрезентативним нотним записима српских и румунских мелодија народних игара, као и инструменталним делима најистакнутијих српских и румунских свирача – од традиционалне до концертантне музике.

На основу теренских снимака, као и досадашњих истраживања фоно-архива и нототека у Радио Новом Саду и Радио Београду, први научни резултати биће објављени у *Зборнику Мајнице српске за сценске уметности и музику* током прве половине 2011. године.

Музика и позоришни живот Срба барокног доба (носилац теме: др Катарина Томашевић)

Истраживачки рад на теми обухватио је почетак израде библиографије новије литературе из области опште културне историје барокног доба. Започело се са изучавањем појединих извора релевантних за подручје књижевности, ликовних уметности и музике (нпр. Д. Давидов, *Српска графика XVIII века; Срем кроз векове: слојеви култура Фрушке горе и Срема*; М. Тимотијевић, *Српско барокно сликарство; Рађање модерне приватности. Приватни животи Срба у Хабзбуршкој монархији од краја 17. до почетка 19. века*; Ј. Todorović, *An Orthodox Festival Book in the Habsburg Empire. Zaharija Orfelin's Festive Greeting to Mojsej Putnik (1757); Мајирање моћи и карловачки сјеќањак у 18. веку*). Остварен је увид и у новије музиколошке радове посвећене развоју српског појања (Д. Стефановић, Д. Петровић, И. Перковић Радак, В. Пено, М. Марковић). Пажња је била поклоњена и компаративном истраживању нелитургијских напева, са посебним акцентом на напевима у вертепској драми. Досад прикупљени примери спремни су за компјутерски унос нотног текста. Извршена је редакција обимног текста Ђорђа Перића „Орације Рождества Христова” – вертепска школска игра из XVIII века” (за *Зборник Мајнице српске за сценске уметности и музику*).

Фундаментална истраживања историје српске музике 18 и 19. века (носилац теме: проф. др Даница Петровић)

Др Даница Петровић, научни саветник Музиколошког института САНУ.

Сарадници: мр Маријана Кокановић, асистент Академије уметности у Новом Саду, Катерина Томанек, Данијела Весић, дипломанти Академије уметности у Новом Саду.

- Објављена је књига *Православно српско црквено ијеније по сћаром карловачком начину удесио Тихомир Остојић за мешовити и за мушки лик* (1896), 380 страна, нотни текст редиговала Јелена Вранић, уредник Д. Петровић. Зборник је допуњен ауторским прилозима Д. Петровић („Тихомир Остојић и српска музичка баштина”, „Принципи издања”, 9–28) и прилозима самог Остојића („Неколико речи о овом делу и предмету”, „Кратко правило црквено за ликовођу и певаче”, 29–37). Текстови су објављени двојезично, на српском и енглеском језику. Књига је допуњена са шест снимака из Остојићеве заоставштине у Рукописном одељењу Матице српске и његовим портретом из времена када је био секретар Матице српске, а који се чува у Галерији Матице српске.
- Објављена је књига *Из новосадских салона. Албум салонских иџара за клавир*, 57 страна, приредила Маријана Кокановић, главни и одговорни уредник Даница Петровић, нотограф Владан Остојић. Књига садржи салонске ком-

позиције за клавир Александра Морфидиса Нисиса, Јулије Велисављевић, Славе Атанасијевић и Исидора Бајића, као и ауторске прилоге М. Кокановић: „Предговор”, „О салонским играма за клавир”, „Извори” (7–13), те биографије А. М. Нисиса (стр. 21), Ј. Велисављевић (стр. 29), С. Атанасијевић (стр. 33), И. Бајића (стр. 43). Сви текстови, изузев биографија композитора, преведени су и на енглески језик. Књига садржи и фотографије композитора.

У оквиру подтеме Библиографија написа о музици у српској штампи XIX века ове године није рађено, јер средства нису била на располагању на време да би посао био организован.

Грађа прикупљена на овом пројекту коришћена је у раду Данијеле Весић, „Драгутин Блажек као музички писац”. Коначна верзија рада предата је уредништву *Свезака Матице српске*. Грађа је коришћена и у дипломском раду Катерине Томанек „Музика на репертоару Српског народног позоришта у Новом Саду (1861–1914)”, одбрањеном на Академији уметности у фебруару 2010. године.

М. Кокановић је грађу сакупљану у оквиру овог пројекта користила у преми презентације у оквиру пројекта Музичка култура градова, који на Универзитету у Лајпцигу води проф. Х. Лос; као и у раду „Salonmusik des 19. Jahrhunderts bei Serben”, који је излагала на међународној конференцији „Musik in der 'Lebenswelt': Immaterielle Dimensionen der Musikkultur von Deutschen in (und aus) den Südosteuropäischen Siedlungsgebieten” у Бону, 11. новембра. Том приликом, представила је и албум *Из новосадских салона*.

Проф. др Даница Петровић је као уредница учествовала у представљању монографије Катарине Томашевић *На раскршћу Истиока и Зајада* (заједничко издање Матице и Музиколошког института САНУ) у Библиотеци града Београда 1. марта 2010. године. Слово о овој књизи објављено је у *Књижевном листу* маја 2010. Исту књигу М. Кокановић је приказала у *Зборнику Матице српске за сценске уметности и музику*.

Проучавање, редиговање и објављивање српске музичке баштине (носилац теме: проф. др Соња Маринковић, сарадници: мр Богдан Ђаковић, мр Аница Сабо, мр Бојан Суђић, мр Светлана Савић, Слободан Варсаковић)

У склопу пројекта Истраживање, редиговање и објављивање српске музичке баштине до сада је објављена Пауновићева *Југословенска симфонија*, а за штампу су припремљен рукописи *Првог ђудачког кваријетта* Милоја Милојевића (ред. Аница Сабо, рукопис је на другој коректури и очекују се конкурси Министарства културе за штампање, како би се обезбедила средства) и *Византијске литургије* Миленка Живковића (ред. Богдан Ђаковић). Динамика прилива средстава на овом пројекту не прати финансијске трошкове, тако да је за ову годину планирано само покривање трошкова преписа партитуре за *Симфонијски триптих* Петра Коњовића (ред. Бојан Суђић), док се други део рада, који подразумева критичко издање (израда пратеће студије, рецензије, две коректуре), оставља за наредну годину. Из претходних година су такође пренете обавезе у вези са преписивањем, редакцијом и израдом студије за *Други ђудачки кваријет* Милоја Милојевића. Стога планирани рад на редакцији и препису *Симфоније у це-молу* још није могао да буде започет.

Аспекти музичке тишине у српској постмодерној музици (носилац теме: проф. др Мирјана Веселиновић Хофман)

Почетком 2010. завршена је студија „Вода, земља и ваздух једне престонице тишине – Радиофонска поема Иване Стефановић *Мејројола тишине/Сћари Рас*”, чије је обликовање започето крајем прошле године. Паралелно је настављен рад

на музичкој анализи композиторкиних дела која су одабрана као основа за појединачна проблематизовања аспеката музичке тишине (нпр. *Четири ноћна зајиса* или *Антиохијске ђесме*), укључивши сада, као нови корак у раду, испитивање методолошке ефикасности и функционалности неких од могућих референтних теоријских углова тог проблематизовања.

Такође, истраживање су проширена на још једно дело И. Стефановић (гудачки квартет *Play Strindberg*), које првобитно није било у најужем кругу интересовања.

Рукописно одељење

ПРЕПИСКА ЛАЗЕ КОСТИЋА

(руководиоци пројекта: др Душан Иванић и мр Милица Бујас)

Током 2010. године радило се на другој књизи *Прејиске Лазе Костића*. Књига ће садржати преко 380 писама. Рађена је преписка са Миланом Савићем. Сва су писма фотокопирана, сравњена са дактилограмима из заоставштине Младена Лесковца, истраживана су и решавана нејасна места у вези са датирањем писама. Нађено је шест нових писама Лазе Костића Јовану Пачуу у Музеју Војводине. Писма су прекуцана и написани коментари за њих. Настављено је истраживање грађе, односно трагање за новим писмима у Народној библиотеци у Београду и Архиву Академије наука.

ПРЕПИСКА ЈОВАНА ДУЧИЋА

(приређивач: Соња Боб)

Током 2010. године настављен је рад на истраживању архивске грађе Матице српске и Записника, на прикупљању података који се односе на сарадњу Дучића у Матици, *Лейојису*, као и писама и других прилога који нису раније издвојени из архиве, рецензија односно „оцена радова” Дучићевих поднетих Књижевном одбору. Писма су прекуцана и у току је сравњивање прекуцаних текстова и оригинала, унос података и исписивање напомена уз поједина писма.

ПРОУЧАВАЊЕ, РЕДИГОВАЊЕ И ОБЈАВЉИВАЊЕ СРПСКЕ ПОЗОРИШНЕ БАШТИНЕ

(носилац пројекта: мр Исидора Поповић)

У оквиру овог пројекта радило се на потпројекту Корпус драмског наслеђа у Матици српској до 1918. године.

Театролошки текстови у *Лейојису Матице српске* до 1918. године
(носилац теме: мр Исидора Поповић)

У току 2010. године извршена је ревизија раније прикупљених података који се односе на ову подтему пројекта. Детаљније су анализирани театролошки текстови из *Лейојиса Матице српске* до 1861. Планирано је њихово повезивање у први део студије на ову тему – „Театролошки написи у ЛМС до оснивања Српског народног позоришта”.

Драме анонимних аутора у Рукописном одељењу Матице српске
(носилац теме: мр Исидора Поповић)

У току 2010. године идентификоване драме су анализиране. Настављени су послови на идентификацији осталих драма.

Темишварски одбор

СРЕЂИВАЊЕ АРХИВСКЕ ГРАЂЕ ТЕМИШВАРСКЕ ЕПАРХИЈЕ
(руководилац пројекта: академик Василије Крестић,
руководилац рада на терену: Павле Станојевић)

Рад на сређивању архивске грађе
Манастира Бездина у 2010. години

Наставак сређивања архивске грађе манастира Бездина која је 2009. године пренета у Архив Темишварске епархије у Темишвару реализован је од 8. до 16. октобра 2010. године. Сређивање архивске грађе Темишварске епархије започето је 2005. године у оквиру пројекта Матице Српске. Руководилац пројекта је академик Василије Ђ. Крестић, а руководилац рада на терену је Павле Станојевић, управник Рукописног одељења Матице српске.

Као и прошле, 2009. године, рад у Темишвару омогућен је само из средстава Министарства вера Републике Србије и Покрајинског секретаријата за науку и технолошки развој. Остала министарства у Влади Републике Србије, која су претходних година учествовала у суфинансирању пројекта – пре свега Министарство културе, Министарство за науку и технолошки развој, Министарство за дијаспору и одговарајући секретаријати у АП Војводини – и ове године без образложења су одбили да помогну рад на сређивању архивске грађе Темишварске епархије. За 2010. годину тражено је 600.000, а добијено 400.000 динара. Из тог разлога је и број архивиста ангажованих у раду на терену уместо предвиђених осам извршилаца смањен на пет, а дужина боравка и рада чланова екипе у Темишвару је уместо четрнаест смањена на свега девет дана.

По добијању благослова од Његовог преосвештенства владике будимског и администратора Темишварске епархије Лукијана настављен је рад на сређивању дела грађе који је остао необрађен 2009. године. У екипи су били следећи архивисти:

- Павле Станојевић, управник Рукописног одељења Матице српске, радио на сређивању старије архивске грађе;
- Данијела Бранковић, виши архивист, Архив Војводине, стручњак за обраду грађе на немачком и мађарском језику, ради на старијој архивској грађи;
- Катарина Марковић, виши архивист, Архив Војводине, обрађује новију архивску грађу;
- Тихомир Костовић, виши архивист, Архив Војводине, обрађује новију архивску грађу;
- Зоран Вељановић, виши архивист, Историјски архив Суботице, обрађује новију архивску грађу.

Архивска грађа манастира Бездина пренета је из манастира у Темишвар 2009. године да би се сачувала од даљег уништавања. Била је смештена у неодговарајућим условима, у просторији са разбијеним прозорским стаклима. Рукописи су нађени разбацани, без поретка и редоследа по годинама, помешаних тематских скупина, изгужвани и прекривени прашином и прљавштином. Да би се спасила од

даљег пропадања пренета је у просторије архива Темишварске епархије, где постоје нешто бољи услови за њено чување. Том приликом пренето је око 15 дужних метара грађе. Преузета је без пописа, у несређеном и расутом стању. Током 2010. године радило се на првом разврставању материјала, идентификацији постојећих целина, сортирању и одвајању грађе на веће групе и целине и проналажењу места сваком предмету.

Задржан је исти принцип обраде као и приликом прошлогодишњег сређивања. Ова грађа је настала у великом распону, од половине 18. до половине 20. века, на српском, немачком, румунском, мађарском и латинском језику. Разврставање материјала, прва хронолошка и тематска идентификација одређених целина, одвајање са сортирањем грађе на веће групе и целине рађено је у великој сали Владичанског двора у Темишвару.

Старија архивска грађа, нарочито она из 18. века, само је делимично сачувана. Грађа 19. и 20. столећа је обимнија, са много више докумената важних за боље познавање историје манастира. Класификација архивског материјала обухватала је следеће послове: класификацију грађе по годинама; систематизацију грађе у оквиру година по тематским скупинама; сређивање списа по регистратурским ознакама (деловодним бројевима); пописивање кутија сређене грађе; израду унутрашњих листа; израду сумарних инвентара.

Да би се добио увид у садржину грађе прегледан је и разврстан сваки документ настао у распону од 1748. до 1968. године. У сређивању фонда примењен је принцип слободне провенијенције, јер деловодне књиге манастира Бездина до сада нису пронађене. Сређена грађа манастира Бездина смештена је у 63 кутије (пет кутија више него приликом прошлогодишњег сређивања), зависно од садржаја сваког документа. Нова грађа је улагана у већ постојећу грађу по кутијама и поретку какав је већ био устројен. Архивска грађа је класификована на следеће тематске групе: Преписка по деловодном протоколу; Општи списи; Инвентари манастира Бездина; Приходи и расходи манастира Бездина; Рачуни и признанице ман. Бездина; Инвентарне књиге ман. Бездина.

Старија архивска грађа писана је највише на немачком (око 30%), српском (30%), латинском (20%), мађарском (10%) и румунском (10%). Због значаја наведене грађе заузет је став да се ништа не шкартира. За наредну годину остаје да се среди још један део грађе донете из манастира Бездина. Када се и ти нови списи убаце у поредак, треба приступити изради новог сумарног инвентара који би обухватио све допуне и измене у разврставању грађе. На тај начин би се грађа архивистички обрадила и могло би се приступити изради историјске белешке.

Катарина Марковић и Тихомир Костовић радили су на сређивању списа без сигнатура, који су предходних година грубо подељени на фондове друге провенијенције, као и тематске групе. Прегледана је грађа из групе „Списи црквених општина”, допуњена новим документима, а затим коначно систематизована и стављена у кошуљице према формираним целинама. Ова грађа ће бити пописана када се прегледа још и део грађе која није обрађена ове године.

Формирана је још једна тематска група – Годишњи статистички искази о стању парохија – и израђен попис ове грађе. Поред тога, издвојени су документи којима је допуњена епархијска преписка (документи са сигнатуром) из свих обрађених година, као и раније формиране тематске групе :

- Инвентари непокретне и покретне имовине црквених општина 1891–1982;
- Српске православне вероисповедне школе 1875–1948;
- Манастири 1890–1965;
- Буџети и завршни рачуни црквених општина и храмова СПЦ 1896–1940;
- Мање тематске групе 1895–1959.

Том приликом дошло је и до померања граничних година за ове групе докумената, па су спискови исправљени и допуњени. Сви сређени списи су упаковани у архивске кутије и извршена је нумерација књига и кутија. Архивска грађа је сређена по архивистичким правилима. Укупно је сређено шест дужних метара архивске грађе. За сређивање су преостали платни спискови из старијег периода и персонални списи из свих периода, кад је у питању архивска грађа Темишварске епархије, као и накнадно донета грађа манастира Бездина.

Приликом првог разврставања донете грађе манастира Бездина уочено је да постоји већи број докумената који су везани за рад Православне вероисповедне школе у Мунари (некадашњем прђавору манастира Бездина), па је одлучено да се они обраде као посебан фонд.

Приликом обраде архивске грађе из овог фонда 2010. године рађени су следећи послови:

За књиге:

- Разврставање књига на фондове; Идентификација књига; Списак књига; Разврставање по привременом списку; Обрада књига; Исписивање привремене етикете и инвентарног броја.

За списе:

Формирање предмета од грађе без броја; Сређивање предмета по бројевима (тамо где их је било); Стављање грађе у кутије; Исписивање спољне етикете; Исписивање инвентарног броја; Обрада књига; Обрада списка; Израда Сумарног инвентара;

Попис грађе за Сумарни инвентар: Увод у Сумарни инвентар; Историјска белешка; Попис књига – допуна;

Попис архивске грађе за аналитички инвентар и израда аналитичког инвентара: Попис књига, допуна; Попис списка, допуна.

Сви архивистички послови предвиђени код обраде грађе и формирања једног новог фонда за ову годину су урађени. За наредну годину остаје још да се обради мањи део донете архивске грађе, сравњивање књига са пописом и уписивање додатних квалитетних информација у Сумарни инвентар и Аналитички инвентар. Очекује се да у преосталој грађи има још списка везаних за Српску вероисповедну школу у Мунари. По евентуалном улагању нове количине докумената израдиће се унутрашњи опис кутија, аналитички инвентар списка и довршити историјска белешка.

НАУЧНИ И СТРУЧНИ СКУПОВИ

Одељење за књижевност и језик

НАУЧНИ СКУП „ГРАМАТИКА И ЛЕКSIKA У СЛОВЕНСКИМ ЈЕЗИЦИМА”

Матица српска и Институт за српски језик САНУ организовали су Међународни симпозијум „Граматика и лексика у словенским језицима”, који је трајао од 14. до 16. септембра 2010 (Матица српска: 14. септембар, САНУ: 15. и 16. септембар).

Почасни председник Одбора била је академик Милка Ивић.

Организациони одбор радио је у саставу: проф. др Ивана Антонић, проф. др Вера Васић, проф. др Јасмина Грковић Мејџор, дописни члан САНУ, проф. др Александар Лома, дописни члан САНУ, доц. др Слободан Павловић, проф. др Предраг Пипер, дописни члан САНУ, проф. др Љубомир Поповић, др Јованка Радић, виши

научни сарадник, проф. др Милорад Радовановић, дописни члан САНУ, др Стана Ристић, научни саветник, проф. др Владислава Ружић, проф. др Срето Танасић. Секретари Организационог одбора биле су Јулка Ђукић и мр Марина Николић.

Пре почетка симпозијума објављен је зборник сажетака пријављених реферата.

Скуп је отворио проф. др Предраг Пипер, председник Организационог одбора, а скупу су се поздравним говорима обратили: академик Чедомир Попов, председник Матице српске и проф. др Мато Пижурица, секретар Одељења за књижевност и језик.

Отварању скупа присуствовали су сви чланови Организационог одбора.

По отварању скупа учесници су разгледали изложбу Библиотеке Матице српске *Грамајшица и лексика славенских језика у издањима објављених у Србији*, постављену испред Свечане сале у Матици.

На скупу су учествовала 53 референта (са 51 рефератом) из 15 земаља (Белорусија, Бугарска, Велика Британија, Италија, Македонија, Немачка, Пољска, Русија, САД, Словенија, Србија, Финска, Холандија, Чешка и Шведска). Од пријављених, учешће је отказало шест странаца (из Русије, Немачке, Македоније и Бугарске) и три домаћа учесника (из Београда и Новог Сада).

Првог дана скупа, на пленарној седници, којом је председавала академик Зузана Тополињска, било је присутно 65 слушалаца и прочитано је шест полчасовних реферата. После сваког прочитаног реферата вођена је жива дискусија.

За учеснике скупа приређен је заједнички ручак у ресторану „Старо здање“. Учесницима скупа успешан рад и пријатан боравак у Новом Саду пожелео је проф. др Предраг Пипер, председник Организационог одбора, а на лепом пријему захвалио се академик Јуриј Д. Апресјан.

После ручка учесници скупа су заједнички разгледали град, а током разгледања о местима у Новом Саду које су обишли говорила им је Кристина Главоњић из Туристичког савеза Новог Сада.

Другог дана скупа, у Српској академији наука и уметности, добродошлицу учесницима пожелели су проф. др Срето Танасић, директор Института за српски језик САНУ и проф. др Предраг Пипер, председник Организационог одбора Скупа.

У холу САНУ на првом спрату била је приређена изложба издања Института за српски језик САНУ.

Наставак рада одвијао се у две секције, на којима је прочитано 45 реферата. Председавали су: Франческа Фичи, Срето Танасић, Милорад Радовановић, Андреја Желе, Јасмина Грковић Мејдор, Владислава Ружић. Рад секција пратило је 20–30 учесника и сарадника. На крају сваке секције вођена је жива дискусија у којој је узело учешћа 30 учесника. У оквиру рада прве секције саопштени су реферати чланова Граматичке комисије Међународног славистичког комитета. У оквиру рада друге секције саопштени су резултати истраживања на научним пројектима Матице српске, Филозофског факултета у Новом Саду и Института за српски језик САНУ у Београду посвећеним проучавању српског језика. Поједини учесници присуствовали су раду и једне и друге секције и узимали реч у дискусији. Раду скупа присуствовало је и више слависта који нису имали реферат. Неки од њих су учествовали у дискусији.

Првог дана рада у Београду чланови Граматичке комисије Међународног славистичког комитета одржали су своју организациону седницу, на којој су размотрили питања припреме за предстојећи 15. међународни славистички конгрес у Минску 2013. и изабрали три нова члана. Седницу је водио председник Граматичке комисије МСК Предраг Пипер.

НАУЧНИ СКУП „ФИЛИП ВИШЊИЋ – МЕЂАШ УСМЕНЕ И УМЕТНИЧКЕ ПОЕЗИЈЕ”

У оквиру манифестације „Вишњићеви дани” у Шиду, Матица српска је 14. новембра 2010. у Градској библиотеци одржала Научни скуп „Филип Вишњић – међаш усмене и уметничке поезије”. На скупу су учествовали сарадници са рефератима: Миро Вуксановић, „Кључне речи Филипа Вишњића”, др Славко Гордић, „Савремени Филип Вишњић”, др Ђорђе Ђурић, „Филип Вишњић и Вук у контексту европске историје”, др Ненад Лемајић, „Српски певачки слој XVI века у народној песми”, др Миодраг Матицки, „Искорак ка спеву Филипа Вишњића”, др Љиљана Пешикан Љуштановић, „Представа о времену у песништву Филипа Вишњића”, др Мато Пижурица, „Језичке напомене уз једину Вишњићеву песму насталу у Срему *Лазар Муџај и Арајин*”, др Драган Симеуновић, „Друмови Филипа Вишњића”, др Снежана Шаранчић Чутура, „Експресивност детаља у песмама Филипа Вишњића”. Сви радови, прочитани на овом скупу, биће објављени у публикацији Матице српске.

АРХИВИСТИЧКА ДЕЛАТНОСТ РУКОПИСНОГ ОДЕЉЕЊА

Током 2010. године основна делатност Одељења одвијала се у складу са програмским циљевима који подразумевају прикупљање грађе, евидентирање, сређивање, израду информативних средстава, информисање и издавање архивалија на коришћење.

Архивистички послови – обрада Фонда Матице српске и Збирки одељења – као и рад са истраживачима обављали су се на уобичајени начин.

Након мера предузетих да би се приступило информатичкој обради архивске грађе и осавремењавању услужне делатности Одељења, омогућено је Одељењу да отпочне са процесом пружања квалитетније услуге корисницима грађе, као и побољшања рада приликом обављања послова.

Током године су обављане уобичајене референтске дужности, које подразумевају припрему седница Одбора Одељења, писање периодичних Извештаја о делатностима унутар Одељења, преписку са сарадницима, пријем и разврставање приспеле грађе у Збирке, вођење књиге улазног инвентара (поклона и откупа) и финансијске послове.

Фонд Матице српске
(архивистичка обрада: Владимир Николић)

Током 2010. године аналитички су обрађени записници из седам година: 1906 (835 страна), 1907 (718 страна), 1908 (655 страна), 1909 (580 страна), 1910 (473 страна), 1911 (706 страна) и 1912 (854 страна), укупно 4821 страна. За сваки Записник урађена су регеста, именски и предметни регистар. Регеста и регистри доступни су за компјутерско претраживање и налазе се и у физичком облику. Обављали су се и следећи послови: рад у читаоници и депоу РОМС, скенирање и фотокопирање грађе за потребе сарадника, попис књига у магацину Матице српске, рад за потребе Опште службе Матице српске.

Збирка писама
(архивистичка обрада: Бранислав Карановић)

Током 2010. инвентарисано је 326 писама (60.738–61.064) из преписке Рашка Димитријевића за именски каталог писама по адресату и адресанту и откуцани картони; за каталог личности које се помињу у писмима исписано је 49 нових картона за нове личности и 74 одредница у картонима већ постојећих личности. Обављали су се и следећи послови: дежурство и рад у читаоници и депоу РОМС; рад на сређивању архиве писама; рад на припреми података за изложбу РОМС; рад на сређивању приспеле грађе; рад на сређивању текстова записника са седница Председништва Матице српске за потребе управника послова, тј. правне службе; рад на истраживању докумената Матичиних задужбина за потребе управника послова, тј. правне службе; рад на сређивању текстова за *Гласник Матице српске*; рад на прикупљању библиографских података за *Летопис Матице српске*; рад на истраживању грађе Матице српске за потребе Галерије Матице српске; рад на попису књига у Матицином магацину.

Збирка манускрипата
(архивистичка обрада: мр Исидора Поповић)

Настављено је са раније започетим пословима на обради грађе Јована Ердељановића. Грађа из заостале 2 кутије је разврстана и обрађено је 37 преосталих рукописа. Обрада личног фонда: Од априла 2010. године отпочети су послови на обради грађе за Лични фонд „Божидар Ковачек”. Сачињен је досије фонда. Грађа од око 300 различитих докумената која је затечена у кабинету проф. др Божидара Ковачека разврстана је у седам предвиђених група. Грађа која не припада фонду одвојена је у посебне групе. Приведени су крају послови на обради IV групе фонда (преписка). Обрађено је 815 писама и другог материјала који припада овој групи фонда. Обрађена грађа је унета у EXCEL табелу и разврстана азбучно, према презимену/називу адресанта. Обављали су се и следећи послови: израда информативних средстава; израђено је и уложено 325 каталожких картица, сачињен је попис грађе Јована Ердељановића која се чува у РОМС, извршен је преглед каталога РОМС и Архиве Матице српске и издвојена је грађа о председницима МС, за потребе изложбе „Матица српска — српском народу”, у договору са Председнишвом МС, сачињен је синопсис и сценарио за филм о Матици српској „Тако, а не иначе” и дежурство и рад у читаоници и депоу РОМС.

Предметна обрада рукописа
(архивистичка обрада: Соња Боб)

У току 2010. године у оквиру предметне обраде грађе обрађено је 340 рукописа (М 10.393–М 10.733), откуцано и узбучено 726 каталожких картона, на појединим местима у инвентарним књигама и каталозима рукописа, писама и фотографија извршена је ревизија података и замена старих картона новим. Обављали су се и следећи послови: у читаоници и депоу Одељења радило се према утврђеном распореду. На захтев Галерије МС прикупљани су подаци из архиве МС за 1925, 1933, 1934 (дописи Уроша Предића, Јосифа Фалте), припремани рукописи, Записници МС, документа из архиве и поједини бројеви *Летописа Матице српске* за изложбу о Сави Текелији. На молбу академика Димитрија Стефановића истраживани су подаци о Андрији Радовановићу, рођаку Милутина Миланковића. Радило се и на сређивању пристигле грађе: поклон др Душана Попова (рукописи, преписка, фотографије, штампа и др.), сређивању дела грађе Издавачког предузећа МС

(рукописи Флорике Штефан и рукопис проф. др Срђана Шаркића „Теза Лазе Костића”). Прегледан је каталог збирке рукописа и сачињен предлог списка рукописа, експоната, за изложбу *Мајица Српска – српском народу* и за *Панихеон Мајице српске*. У оквиру комисије за процену и откуп архивске грађе прегледана је грађа Богдана Станојева понуђена на откуп (писма и рукописи), сачињен је Уговор о откупу и налог за исплату. Одвјао се и рад за потребе Опште службе и рад на попису књига у новом магацину МС.

Збирка фотоџрафија
(архивистичка обрада: Огњен Карановић)

У току 2010. године настављена је сумарна и аналитичка обрада и инвентарисање збирке фотографија од кутије V 55–62 („Албум породице Јовановић Ћирић”). Ревизија је рађена у кутијама VI 1–90 („Албум породице Милана Хаџића”), VII 1–24 („Албум породице Милана Хаџића”), VIII 2–33 („Познати стари Новосађани”), IX 1–34 („Новосађанке познате”), X 1–35 („Новосађанке непознате”) и на 27 фотографија које су се налазиле у наведеним албумима, али инвентарно нису ту припадале. Укупно је обрађено 250 архивалија из наведене групе фотографија. Од почетка септембра над свим појединачним архивалијама вршио се поступак скенирања и техничког уређивања. Скениране копије архивалија и њихових регеста уносе се у базу података EDOPS програма. Израђено је 100 каталожских картица са регестима. Урађена је аналитичка обрада и скенирање 31 фотографије породице и потомака једног од оснивача Матице српске, Петра Рајића, које су 26. јануара 2010. године добијене на увид од госпође Маје Матић из Београда, иначе Рајићеве потомкиње (F 1–31), као и 417 фотографија насталих на теренским истраживањима др Јована Ердељановића, српског етнолога (F 32–119). Урађен је аналитички инвентар за наведене фотографије, а регеста су унесена у инвентарну књигу. Израђено је 105 каталожских картица, које су смештене у новоформирани Предметни каталог збирке фотографија. Анализирана је и 51 фотографија различитих личности и догађаја из јавног и приватног живота људи на подручју Новог Сада, Војводине и Србије (F 120–170). У питању су фотографије Николе Тесле, Михајла Пупина, Милорада Павића, чланова породице Кода и појединих народних свечаности. У процесу обраде налазе се фотографије и пратећи фотографски и архивски материјал везан за активности и делатност Матице српске од 1928. до 2004. године. Велики део претходно наведеног архивског материјала налази се похрањен на DVD и CD носачима података. Истовремено, извршене су припреме за почетак обраде фотографија које се налазе у кутији под насловом „Александар Кода, Ђорђе Кода, Јустина Кода, Вера Кода, породица трговца К. Миросављевића, породица Светислава Банице”. Сумарни сегмент аналитичког инвентара састоји се од 471 архивалије. Обављали су се и следећи послови: издавање архивалија сарадницима и читаоцима у РОМС, као и њихово фотокопирање и скенирање. За изложбу „Благо Рукописног одељења” припремљено је 117 експонатских ставки са више стотина архивалија из збирке фотографија одељења. Припремљен је и предлог списка архивалија из збирке фотографија за изложбу „Матица српска – српском народу”, поводом 185. годишњице њеног оснивања. Настављена је свеобухватна ревизија архивалија из збирке фотографија које је Матица српска добила у посед пре 1983. године (тзв. „старе” необрађене фотографске грађе и пратећег материјала).

Скенирање архивске грађе

Током године скенирано је 604 архивалије из збирке фотографија, као и 173 архивалије из збирке писама и рукописа. Скениране копије рукописа и писама

Лазе Костића, Јулке Паланачки Костић, Ленке и Лазара Дунђерског (129), снимљене су и на компакт-дискоте. Скенирано је и 8 страна *Аутиобиографије* Саве Текелије, као и 17 других докумената (рукописа, делова Записника Матице српске, преписа тестаментa, публикација итд.) везаних за живот и делатност Саве Поповића Текелије (укупно 53 скениране странице).

Нова грађа

У току године Одељење је преузело из Општег одељења следећу грађу:

- Архива која је у вези са свечаним збивањима и активностима у Матици српској (фотографије, компакт-дискови, позивнице са свечаних скупова, предавања и промоција) из 2008. и 2009. године;
- Грађа на немачком језику у вези са организовањем и отварањем изложбе у Бечу *Србија – културна синона Исидора и Заида*;
- Грађа Књижевног одељења добијена након одржаног Међународног симпозијума „Граматика и лексика у словенским језицима”.
- Захвалница Матици српској за успешну сарадњу и разумевање исказану према хору „Исон” из ОШ „Милан Петровић”;
- Повеља Матици српској за подршку и партнерство Економском факултету из Суботице;
- Повеља Матици српској за изузетан допринос развоју Факултета техничких наука у Новом Саду.

Поклони

Рукописном одељењу уручили су поклоне следећи дародавци:

- Витко Алексић из Београда – писмо игумана Платона упућено архимандриту манастира Бођан из 1932. године;
- Драгољуб Гаварић из Београда – прилози, текстови и писма биографске садржине из 2010. године;
- Јелена Ковачек Светличић из Новог Сада – део заоставштине проф. др Божидара Ковачека, председника Матице српске;
- Др Витомир Лудајић из Сенте – три адвокатске дипломе у свитку и регистар судских предмета из периода од 1921. до 1954. године;
- Проф. др Боривоје Маринковић из Новог Сада – рукопис песме „Дубровачки фрагменти” и фотографију академика Милорада Павића из 1953. године;
- Проф. др Радмила Милентијевић из Сједињених америчких држава – фотокопије преписке Алберта Ајнштајна и Милеве Марић употребљене у току рада на књизи о Милеви Марић Ајнштајн;
- Др Душан Попов из Новог Сада – примерци *Службених гласника* (укупно 8) Занатске коморе Војводине и Трговинско-индустријске коморе Војводине у периоду од 1946. до 1949. године;
- Др Душан Попов и Богдан Станојев из Новог Сада – збирка фотографија коришћених током израде *Енциклопедије Новог Сада* (3.040 фотографија);
- Проф. др Емил Столић из Швајцарске – Запис о породицама Столић, општи део.
- Бранко Мићић из Новог Сада – поклатио је седам књига (*Срби у Буџојну*, *Приче из родног краја* и друге).

Опшкун грана

Током 2010. године Рукописно одељење се, након више различитих понуда за откуп архивске грађе, определило за откуп грађе понуђене од стране Богдана Станојева из Новог Сада. Комисија за процену и откуп грађе у Рукописном одељењу (Павле Станојевић, управник Одељења, Соња Боб и Александра Јовановић, архивисти Одељења), прегледала је понуђену грађу: рукописи и писма Павла Ивића, Вељка Петровића, Младена Лесковца, Мирослава Антића, Голуба Добрашиновића, Павла Кићевца, Пеђе Милосављевића, проте Веселина Петровића и др.

За понуђену грађу процењена је вредност на 10.000,00 динара нето. Комисија за откуп грађе донела је одлуку да понуђена грађа буде откупљена по тој вредности.

Услужна делатност

Сви архивисти Рукописног одељења радили су у читаоници и депоу Одељења.

Током 2010. године грађу из Збирки Одељења користило је 154 истраживача. Они су остварили укупно 331 посету Одељењу. Истраживачи су долазили из Баваништа, Бањалуке, Бачког Јарка, Београда, Буковца, Будисаве, Војводе Степе, Вршца, Земуна, Зрењанина, Кикинде, Ковиља, Новог Сада, Ниша, Оцака, Панчева, Подгорице, Сенте, Сомбора и Чачка.

Одељење су посетили многи сарадници Рукописног одељења, којима су запослени пружили стручну помоћ током њиховог истраживачког рада. Треба истаћи и да је Рукописно одељење било укључено у рад на бројним Матичиним пројектима, кроз пружање услуга и помоћи у налажењу потребне архивске грађе. Одељење је пружало помоћ бројним установама у области културе и образовања кроз налажење, скенирање и уступање наше архивске грађе за излагање на изложбама, или репродуковање у објављеним књигама (Галерија Матице Српске, Музеј Града Новог Сада, Педагошки факултет у Сомбору, Богословски факултет у Београду, Српска православна гимназија у Новом Саду, Музеј Војводине, и многи други). Више телевизијских екипа и представника писаних медија затражили су и добили одговарајућу стручну помоћ од запослених у Рукописном одељењу Матице српске.

ИЗДАВАЧКА ДЕЛАТНОСТ

Одељење за књижевност и језик

Периодична издања

Летопис Матице српске

Уредништво *Летописа Матице српске*, које је радило у саставу: Иван Негришорац (Драган Станић, главни и одговорни уредник), Михајло Пантић, Јован Попов и Саша Радојчић, настојало је да *Летопис* и у протеклој 2010. години буде средишњи часопис српске књижевности, у којем ће се регистровати актуелне вредности, превредновати традиција и, колико је то могуће, регулисати токови књижевног и културног развоја. У 186. години излагања објављене су књиге 485 и 486, свака са по шест свезака, а на преко 2.450 страница, тј. око 153 штампарских табака.

Летопис је настојао да објављује прилоге наших најзначајнијих књижевника, али исто тако и да пружи подршку сасвим младим писцима који тек треба да дају праве резултате.

Новe песничке прилоге објавили су Дара Секулић, Ђорђо Сладоје, Драган Јовановић Данилов, Мирољуб Тодоровић, Љубивоје Ршумовић, Вук Крњевић, Флорика Штефан, Димитрије Николајевић, Драган Драгојловић, Владимир Копицл, Ранко Павловић, Живорад Недељковић, Предраг Бјелошевић, Небојша Деветак, Емсура Хамзић, Станиша Нешић и други.

Својом приповедном прозом часопис су обогатили Драгослав Михаиловић, Александар Тишма, Воја Чолановић, Мирослав Јосић Вишњић, Миро Вуксановић, Јовица Аћин, Мирослав Тохол, Миленко Пајић, Владислав Бајац, Миодраг Матици, Рајко Лукач, Милош Латиновић Александар Бјелогрлић и други.

Преведеном поезијом или приповедном прозом представљени су савремени немачки, бугарски, пољски, руски, италијански, француски, енглески и амерички аутори. Уз текстове добитника Нобелове награде Жан-Мари Гистава ле Клезиоа и Херте Милер објављени су и текстови Уве Колбеа, Георги Господинова, Валерија Попова, Керол Ен Дафи, Пјера Виторија Тонделија, Марина Сорескуа, Адријана Попескуа, Густава Херлинга-Груђињског и других.

Огледе су објавили: Владета Јеротић, Иво Тартаља, Витомир Вулетић, Слободан Жуњић, Мило Ломпар, Марко Паовица, Ранко Поповић, Владимир Гвозден, Емилија Џамбарски Завишић и други.

У рубрици „Сведочанства”, нажалост, више је некролошких текстова посвећених значајним писцима и проучаваоцима књижевности који су у претходној или овој години преминули. О Драгомиру Брајковићу писао је Слободан Ракитић, о Вујици Решину Туцићу Владимир Копицл, о Милораду Павићу Јован Делић и Иван Негришорац (објављен је, први пут, и Павићев *Дубровачки фразменат*), а о Михаилу Марковићу Мирко Зуровац.

Посебна пажња поклоњена је овогодишњем добитнику Змајеве награде за поезију Слободану Зубановићу објављивањем његове беседе са Свечане седнице Матице српске, беседе Ивана Негришорца о песнику, такође текстом Милете Аћимовића Ивкова о поезији лауреата и интервјуом који је са њим водио Мирослав Максимовић. Беседу на Свечаној седници је поводом 175-годишњице Сретењског устава одржао Сима Аврамовић. Објављена је и светосавска беседа „Свети Сава и наше доба”, коју је у Матици српској одржао Владета Јеротић. Поводом Награде „Младен Лесковац” о Лесковчевом делу говорио је добитник Душан Иванић, а о добитнику Иво Тартаља. Посебни тематски блокови посвећени су Лази Костићу (Миливој Ненин, Зорица Хаџић), улози интервјуа у српској књижевности (Добрица Ћосић, Дарко Танасковић, Предраг Пипер, Миро Вуксановић и др.), добитнику Награде „Извиискра Његошева” Рајку Петрову Ногу (владика Јоаникије Мићовић, Милутин Мићовић), вези Матице српске и његошевске Црне Горе (митрополит Амфилохије Радовић, Чедомир Попов, Радојка Вукчевић, Славко Гордић, Јасмина Грковић Мејџор и др.), добитници Нобелове награде Херти Милер (Миодраг Вукчевић) и др. Објављени су још и разговори Драгане Белеслијин са Емсуром Хамзић, Ђорђа Деспића са Славком Гордићем, Радмиле Гикић Петровић са Зденком Лешићем и Зоране Опачић са Грозданом Олујић, те низ разговора „Српске средњовековне теме”, које је Милоје Петровић водио са Радмилом Маринковић, Смиљом Марјановић Душанић, Горданом Стокић Симончић, Татјаном Суботин Голубовић, Љиљаном Пешикан Љуштановић и Светланом Томин.

Објављени су и прикази преко стотину нових књига, а своје прилоге дали су Светозар Кољевић, Мирослав Егерић, Василије Ђ. Крестић, Сава Бабић, Стеван Тонтић, Љиљана Пешикан Љуштановић, Миливој Ненин, Горана Раичевић, Марија Цунић Дрињаковић, Бранко Стојановић, Александар Б. Лаковић, Милета Аћимовић Ивков, Младен Весковић, Драгица С. Ивановић, Драгана Белеслијин, Светлана Милашиновић, Ненад Станојевић, Михаел Антоловић, Бранислава Васић Ракочевић, Зорана Опачић и други.

Часопис је редовно излазио, а појавило се дванаест свезака, од чега су два дво-броја, јануар–фебруар и јул–август. Секретар Уредништва и лектор био је Влади-мир Шовљански, коректор Бранислав Карановић, а технички уредник Вукица Туцаков. Техничку припрему обављао је Младен Мозетић, „Графичар”, Нови Сад, а штампу „Будућност”, Нови Сад. Објављивање часописа финансијски је омогу-ћило Министарство културе Републике Србије, а помагао је и Покрајински Секре-таријат за образовање и културу.

Зборник Мајице српске за књижевности и језик

Уредништво је радило у саставу: др Јован Делић (главни и одговорни уред-ник), др Бојан Ђорђевић, др Пер Јакобсен (Копенхаген), др Марија Клеут, др Перси-да Лазаревић ди Ђакомо (Пескара), др Горан Максимовић, др Слободан Павловић (секретар), др Иво Тартаља и др Роберт Ходел (Хамбург). Уредништво је одржало седницу 14. јула.

Зборник је задржао концепцију научног часописа за књижевноисторијско и књижевнотеоријско проучавање, пре свега српске књижевности и њеног статуса у контексту европске књижевности.

Из штампе су изашле две свеске LVIII књиге за 2010. годину у обиму од 458 страна, а трећа свеска је у штампи.

Уредништво је сакупило радове за наредне свеске за 2011. годину.

У књизи LVIII за 2010. годину објављени су прилози по врстама: Студије и чланци (26), Истраживања (3), Поводи (2), Прилози и грађа (2), Интервју(1), Оцене и прикази (33), In memoriam (2). Јавило се 18 нових сарадника (из Београда, Новог Сада, Крагујевца, Ниша, Српског Сарајева).

Зборник Мајице српске за славистику

Уредништво је радило у саставу: мр Мирјана Бошков, др Петар Буњак, др Дојчил Војводић (секретар Уредништва), др Маја Ђукановић, др Корнелија Ичин, др Љиљана Пешикан Љуштановић, др Предраг Пипер (главни и одговорни уред-ник), др Људмила Поповић, академик Зузана Тополињска (Скопље), др Михал Хар-пањ, др Вјачеслав Океански (Иваново). Уредништво је одржало седнице 25. јуна и 24. децембра 2010).

Зборник Мајице српске за славистику је у 2010. години, као ми до сада, уре-ђиван као међународни научни часопис у којем се објављују резултати проучавања словенских језика, књижевности и култура, посматраних у целини, у поређењима или понаособ.

У августу је изашла из штампе св. 77, прва за 2010. у обиму од 256 страна, а св. 78, друга за 2010. годину крајем децембра у обиму од 172 стране. Круг сарадника, међу којима је знатан део слависта из других земаља, стално се проширује, радо-ви се објављују на више језика. Радови су проблемски и методолошки разноврсни и актуелни.

У *Зборнику* 77 и 78 за 2010. објављени су прилози по врстама: Студије и ра-справе (16), Прилози и грађа (5), Прикази (17), Хронике (1), Некролози (2), Библио-графија (1), Индекс кључних речи (2), Упутство за припремање рукописа за штампу. Јавило се 17 нових сарадника (из Београда, Новог Сада, Љубљане, Софије, Сапо-роа, Варшаве, Сомбора, Кубана, Вороњежа, Петрограда, Кемерова).

Зборник Мајице српске за филологију и лингвистику

Уредништво је радило у саставу: др Јасмина Грковић Мејдор (главни и одго-ворни уредник), академик Милка Ивић, др Јован Јерковић, др Слободан Павловић

(секретар), др Драгољуб Петровић, др Мато Пижурица, др Милорад Радовановић, академик Зузана Тополињска (Скопље), академик Герхард Невекловски (Беч), академик Светлана Толстој (Москва), др Драга Зец (Итака). Уредништво је одржало седницу 16. новембра.

Зборник је задржао сва она обележја по којима је та публикација постала препознатљива у породици сродних научних часописа код нас и у свету.

Из штампе су изашле обе свеске књиге LII за 2009. у обиму од 284 и 272 стране.

У штампи су две свеске LIII књиге за 2010. у величини од 26,32 а. т. и 21,18 а. т. У првој свесци блок радова посвећен је сећању на дугогодишњег главног уредника – академика Александра Младеновића.

У књизи LIII објављују се прилози по рубрикама: Чланци и расправе (27), Критике и прикази (10), Хроника (1), Упутство за припремање рукописа за штампу. Јавило се 11 нових сарадника (из Беча, Торина, Загреба, Ниша, Новог Сада и Београда).

Зборник Маџице српске за класичне студије

Уредништво је 2010. године радило у саставу: др Сима Аврамовић (Београд), др Војислав Јелић, др Виктор Кастелани (Денвер, САД), др Карл Јоахим Класен (Гетинген), др Ксенија Марицки Гађански (Београд), главни уредник, др Емилија Масон (Париз), др Ливио Росети (Перуђа), др Данијела Стефановић (Београд), др Мирјана Д. Стефановић (Нови Сад), др Бојана Шијачки Маневић (Београд). Секретар Редакције је Јулка Ђукић (Матица српска, Нови Сад).

Из штампе је изашла свеска 11 *Зборника* у обиму од 347 страна за 2009. годину, а свеска 12 величине 21,64 а. т., предата је у штампу.

У свесци 12 објављени су прилози по врстама: Студије и чланци (12), Прва истраживања (3), Наслеђе (6), Критике и прикази (6), Хроника (8), Упутство сарадницима (1). Јавило се 5 нових сарадника (из Атине, Ниша, Београда и Новог Сада).

Текстови у *Зборнику* се објављују на српском или на неком од страних језика (енглески, француски, италијански, грчки, словеначки), увек с резимеом на другом језику.

Уредништво је већ почело припрему броја 13 (2011), за који, поред наших, показују интересовање и многи аутори из више земаља (Грчка, САД, Италија, Шпанија, Пољска, Немачка, Белгија).

Језик данас – гласило Маџице српске за културу усмене и писане речи

Уредништво је радило у саставу: др Радојица Јовићевић, академик Иван Клајн (главни и одговорни уредник), др Мато Пижурица, др Милорад Радовановић (секретар), академик Милосав Тешић, др Милан Шипка. Из штампе није изашао ниједан број од 2007. године.

Свеске Маџице српске. Серија за књижевност и језик

Уредништво чине: др Љиљана Суботић, др Весна Берић, др Сава Дамјанов, др Бранко Момчиловић и др Јелка Ређеп (главни уредник). У припреми је наредна свеска.

*

У 2010. години за научне часописе лекторске послове обављали су: др Љиљана Пешикан Љуштановић, Владимир Шовљански, Вера Василић, Татјана Пивнички

Дринић, др Дојчил Војводић; коректорске Вера Василић, Татјана Пивнички Дринић, Бранислав Карановић, Ката Мирић; послове техничког уредника Вукица Туцаков; преводе резимеа на енглески др Предраг Новаков, на руски др Дојчил Војводић. Компјутерски слог за све зборнике припремао је Младен Мозетић „Графичар”, а штампу штампарије „Будућност” Нови Сад, „Идеал” Нови Сад, „ALFAgraf” Петоварадин, „КриМел” Будисава. *Лейтоиис* се штампа у тиражу од 1.000 примерака, а сви зборници у тиражу од 500 примерака.

Едиције

ЕДИЦИЈА „ПРВА КЊИГА”

У 2010. години Уредништво је радило у саставу: Ласло Блашковић, др Владислава Гордић Петковић (главни уредник), Ђорђе Деспић, Ненад Милошевић, Иван Радосављевић. Уредништво је одржало две седнице (22. јуна и 12. јула).

Октобра 2010. године из штампе су изашле четири књиге ове едиције, које чине коло за 2010. годину: 252. Викторија Кромбхолц, *Плес њо жици*, студија, 105 стр.; 253. Чарна Поповић, *Аутиоканибализам*, песме, 50 стр.; 254. Јана Растегорац, *Исечак 8*, поетска проза, 91 стр.; 255. Марија Цветковић, *Алоџариймије*, поезија, 36 стр.

Ликовну опрему за цело коло осмислио је Иван Француски, коректорске послове обавила је Јулкица Ђукић, техничко уређивање Вукица Туцаков, припрему за штампу „Графичар” Нови Сад, а штампу штампарија „Идеал” из Новог Сада. Тираж едиције је 300 нумерисаних примерака. Реализација издања укључена је у програм Издавачког центра Матице српске. На Сајму књига у Београду 30. октобра одржана је промоција на којој је ово коло представила др Владислава Гордић Петковић, главни уредник, као и аутори, а 13. децембра у Матици српској, на којој су говорили књижевни критичар мр Драгана Белеслијин, др Владислава Гордић Петковић и аутори. Промоцију је отворио проф. др Мато Пижурица, секретар Одељења за књижевност и језик.

ЕДИЦИЈА „СТУДИЈЕ О СРБИМА”

Уређивачки одбор Едиције „Студије о Србима” је у 2010. години радио у саставу: др Мирослав Егерић, Милош Јевтић, др Предраг Пипер, дописни члан САНУ, заменик главног уредника, др Слободан Г. Марковић, др Милорад Радовановић, дописни члан САНУ, главни уредник, др Јелка Ређеп. Едицију заједнички објављују Матица српска из Новог Сада, Завод за уџбенике из Београда и Вукова задужбина из Београда. Три књиге су изашле из штампе:

Илија Конев, *Сусреши у књижевности двају блиских народа* (188 стр.), са поговором проф. др Слободана Ж. Марковића. Редактор књиге је академик Радомир В. Ивановић. Књига је изашла као 19. у Едицији „Студије о Србима”.

Герхард Невекловски, *Српске и јужнословенске теме* (224 стр.), са поговором редактора проф. др Јасмине Грковић Мејџор, дописног члана САНУ и проф. др Милорада Радовановића, дописног члана САНУ. Књигу су рецензирани проф. др Мирјана Д. Стефановић и проф. др Мато Пижурица. Књига је објављена као 18. у Едицији „Студије о Србима”.

Александар Албијанић, *Прилози о српском њредвуковском књижевном језику* (122 стр.). Књигу је са енглеског превела проф. др Јасмина Гровић Мејџор, дописни члан САНУ, поговор је написала и редактуру урадила проф. др Љиљана Суботић. Књига је изашла као 21. у Едицији „Студије о Србима”.

Књига Алојза Шмауса *Студије о јужнословенској народној епизици* је у штампи и предвиђена је под бројем 20 у Едицији.

Све књиге су штампане у тиражу од по 500 примерака. За трошкове штампања и припреме побринуо се Завод за уџбенике.

Други рукописи су у различитим фазама: за рукопис Е. Петровића очекује се мишљење, од књиге М. Квапила се одустало, књига Ј. Вјежбицког је у разматрању, књига А. Соболева на превођењу. Предложени су и нови аутори: Н. Јорга, Ф. Грчевић, Вл. Богишић. Рад на књизи јапанских слависта је у току.

У склопу Едиције „Студије о Србима” објавиће се докторска дисертација финског слависте Јуханија Нуорлуота, редовног професора Универзитета у Упсали, у Шведској, *Језик Јована Сјејућа*. Теза је одбрањена у Хелсинкију 1988. на енглеском. Члан комисије је био академик Павле Ивић. Књигу ће превести проф. др Љиљана Суботић.

БИБЛИОТЕКА „ЗМАЈЕВА НАГРАДА”

У 2010. години закључен је и у децембру предат у штампу зборник посвећен Мирославу Цери Михаиловићу, добитнику Змајеве награде за 2004. годину. Током 2010. године урађен је највећи део посла на изради зборника о Драгану Јовановићу Данилову, добитнику Змајеве награде за 2005. годину. Обављени су договори о изради зборника о Братиславу Р. Милановићу, добитнику за 2006, Ивану Негришорцу, добитнику за 2007, Небојши Дветаку, добитнику Награде за 2008. годину, и Слободану Зубановићу, добитнику за 2009. Уредници Едиције су др Славко Гордић и Иван Негришорац.

ПОСЕБНА ИЗДАЊА

У 2010. години из штампе су изашле следеће књиге:

- *Правопис српскога језика, измењено и допунљено издање* (у обиму од 508 страна). Редакторска група, у саставу: Мато Пижурца (главни редактор), Милорад Дешић, Бранислав Остојић и Живојин Станојчић, приредила је измењено и допуњено издање *Правописа српскога језика* Матице српске из 1993 (и у поновљеним издањима 1994. и 2002), чији је главни аутор био Митар Пешикан, уз сарадњу са Јованом Јерковићем и Матом Пижурцом. Рецензенти првог издања били су Павле Ивић и Драго Ђупић, а измењеног и допуњеног Иван Клајн и Драго Ђупић.

Као пројекат Матице српске, а у организацији Одбора за стандардизацију српског језика, актуелни *Правопис српскога језика* Матице српске је у измењеном и допуњеном издању:

- прекомпонован (у редоследу поглавља вратио се логици предмета и белићевској традицији);
- испуштени су прилози који не спадају у правописну проблематику;
- текст је темељно прерађен, знатно скраћен и престилизован;
- ослобођен је позивања на *Правопис српскохрватскога језика* двеју матица из 1960. године и свих релација према хрватској стандардизацији (нису, наравно, при томе увођене ни релације према другим „новим” језицима);
- уведене су ограничене новине у скоро свим поглављима, али углавном само у детаљима у којима је пракса демантовала важећа правила (у смислу несналажења или свесног отпора примени појединих решења);

- лишен је сувишних ужеправописних двојстава, што се такође мора сматрати интервенцијама у норми (граматичка двојства и тројства, којих, нажалост, није мало, правопис само преузима из важећих граматика, различитих врста речника и језичких приручника и саветника);
- написан је готово нов текст (потпунији и, верујемо, инструктивнији) о интерпункцији (аутор је Ж. Станојчић), а одељак о транскрипцији допуњен је скандинавским језицима (прилог урадио Јб. Рајић), замењен је текст о писању имена из енглеског језика (прилог Т. Прћића), а ретуширан је и проширен део о француском (на основу елаборације Д. Точанац Миливојев) и незнатно о словенским језицима (на основу предлога Б. Терзића);
- речник уз правопис је допуњен и то, пре свега, пописом примена правописних правила актуелном грађом, али с мером (из бојазни да се правописна проблематика не затрпа примерима који нису правописно спорни);
- уведено је знатно више инструктивних детаља и илустрација којима се подржава разноврснија функционална писменост;
- у складу с нашом традицијом, ново издање је сачувало карактер приручног језичког саветника итд.

Рецензенти су академик Иван Клајн и др Драго Ћупић, технички уредник Вукица Туцаков, коректори („Правила и њихови основи”) Дејан Милорадов, Драгана Радовановић и Гордана Штрбац („Речник уз правопис”), ревизију је урадио Мато Пижурица, компјутерску припрему Младен Мозетић, „Графичар”, Нови Сад, а штампала је „Будућност” из Новог Сада у тиражу од 3.000 у меком и 2.000 у тврдом повезу.

- Снежана Самарџија, *Народна проза у „Вили”*, (182 стране). Ова књига је резултат рада на пројекту Матице српске Библиотека усмене књижевности, 13. је по реду коју Матица објављује у истименој едицији заједно са Институтом за књижевност и уметност из Београда. Књигу су рецензирани др Миодраг Матицки и др Бошко Сувајџић, технички уредила Вукица Туцаков, компјутерски слог Младен Мозетић, „Графичар”, Нови Сад, а штампао „Прометеј”, Нови Сад, у тиражу од 500 примерака.
- Милорад Радевић, Миодраг Матицки, *Народне њесме у „Српско-далматинском маџазину”*, (315 страна). Ова књига је резултат рада на пројекту Матице српске Библиотека усмене књижевности, 14. је по реду коју Матица објављује у истименој едицији заједно са Институтом за књижевност и уметност из Београда. Књигу су рецензирани др Снежана Самарџија и др Бошко Сувајџић, технички уредила Вукица Туцаков, компјутерски слог Татјана Стојковић, Нови Сад, а штампао је „КриМел” из Будисаве у тиражу од 500 примерака.
- Зборник радова *Жанрови у српској њериодици* (уредила др Весна Матовић, научни саветник и директор Института), „Историја српске књижевне периодике”, књ. 20.
- Жарко Рошуљ, *Час опис часописа IV. Српска џаљива њериодика (1850–1870)*, (335 страна). Ова књига је резултат рада на пројекту Наука о књижевности – Историја српске књижевне периодике, књ. 6, као заједничко издање Матице српске и Института за књижевност и уметност из Београда. Књигу су рецензирани др Драгана Вукићевић и др Миодраг Матицки, технички уредила Вукица Туцаков, компјутерски слог Младен Мозетић, „Графичар”, Нови Сад, а штампала је „Будућност” из Новог Сада у тиражу од 300 примерака.
- *Реџиција књижевноџ дела Милорада Павића у свеџу*, зборник радова који приређује Иван Негришорац, биће закључен у фебруару 2011. године и предат у штампу. Очекује се допуна већ постојећих текстова, да би се показало како је у различитим културама регистрована смрт Милорада Павића. Де-

таљно је приказана рецепција у Француској, Немачкој, Енглеској, САД, Италији, Шпанији, Португалији, Јужној Америци, Мађарској, Украјини, Пољској, Словенији, Израелу, Кини, Кореји, Јапану. Ови описи не само што јасно показују размере интересовања за Павићево дело, него и врсте читања којима је то дело било подвргавано, као и успоне и падове у самој рецепцији.

- Зборник радова са научног скупа посвећеног Младену Лесковцу за штампу припрема проф. др Јован Делић.

Уредник свих издања ове едиције је проф. др Маго Пижурица, секретар Одељења за књижевност и језик.

Лексикографско одељење

- *Грађа за Лексикон њисаца Југославије*, V том, слово О, Нови Сад, 2010.

Грађа која је објављена у прва четири тома обухвата целокупно подручје некадашње Југославије. Распад заједничке државе који се у међувремену догодио одразио се и на концепцију *Лексикона*. На седници Уређивачког и Редакционог одбора у новом сазиву одржаној 16. априла 2009. одлучено је да се део материјала који Редакција Лексикона поседује објави као *Грађа за Лексикон њисаца Југославије*, на слова О и П. Тиме би биле окончане дугогодишње недоумице које прате овај пројекат, а чија је последица и велика пауза у издавању *Лексикона*. Ипак, без обзира на дужину ове паузе и евентуалну анахроност коју она намеће, Уређивачки и Редакциони одбор су сматрали да би потпуно укидање пројекта и необјављивање сакупљене и припремљене грађе представљало ненадокнадиву штету. Одреднице у *Лексикону њисаца* се по свом обиму и исцрпности не могу заменити ниједном постојећом лексикографском публикацијом. Надаље, *Лексикон* је јединствена ризница такзованих „малих“ писаца, који се по правилу не налазе у другим књижевним лексиконима. Због свега тога Редакција и Уредништво су донели одлуку да се постојећа грађа, уз неопходне допуне, изда у три тома, а да се паралелно планира и будуће издавање *Лексикона* српске књижевности, који би се добрим делом могао заснивати и на већ сабраној и објављеној грађи.

Први од три преостала тома *Грађе за Лексикон њисаца Југославије* из штампе је изашао у септембру 2010. године. Грађа која обухвата 193 одреднице на слово О и пратеће спискове историја књижевности, периодике и скраћеница пречишћена је, допуњена и прерађена током 2009. и 2010. године. Пошто је реч о грађи, одустило се од објављивања иначе драгоценог илустративног материјала. Одлучено је и да се ова грађа стави на интернет, како би се што већи број евентуалних корисника упознао са њом.

- *Српска енциклопедија*, том I, књига 1 (А—Беобанка), Нови Сад, Београд, 2010.

Матица српска и Српска академија наука и уметности, заједно са Заводом за уџбенике као извршним издавачем, објавили су прву књигу првог тома *Српске енциклопедије* (А—Бео). На тај начин започиње реализација замисли о националној енциклопедији у десет томова, замисли коју су Матица српска и Српска академија наука и уметности изнели још почетком 90-их година прошлог века.

Српска енциклопедија је национална енциклопедија општег типа, заснована на савременим научним и лексикографским знањима. Њен главни циљ јесте сакупљање, систематизовање и енциклопедијско тумачење свеукупног историјског развоја и савременог положаја српског народа. Ова публикација на систематизован начин обрађује културно-историјску баштину српског народа и описује његов допринос европској и светској култури и цивилизацији. О свим пословима на изради *Српске енциклопедије* брине Уређивачки одбор који су формирали Српска академија наука и уметности и Матица српска. Уређивачки одбор, који обавља све

функције Централне редакције, има 24 члана. Уз то је било ангажовано 114 сарадника у оквиру 33 стручне редакције, као и 511 аутора текстова. Уређивачки одбор планира да за следећу годину припреми другу књигу првог тома *Српске енциклопедије*, која ће обухватити преостали део слова Б.

Одељење за друштвене науке

ПЕРИОДИЧНА ИЗДАЊА

ЗБОРНИК МАТИЦЕ СРПСКЕ ЗА ДРУШТВЕНЕ НАУКЕ

У току 2010. године о *Зборнику Мајнице српске за друштвене науке* бринуло је Уредништво у саставу: др Гордана Благојевић, др Бошко Бојовић (Француска), др Рајко Буквић, др Бранислав С. Ђурђевић, др Масајуки Ивата, инострани члан САНУ (Јапан), др Милош Марјановић, др Јована Милутиновић (секретар Уредништва), др Милован Митровић, др Душан Николић, др Драго Његован, др Часлав Оцић, дописни члан САНУ (главни и одборни уредник), др Питер Радан (Аустралија).

Зборник Мајнице српске за друштвене науке је у 2010. години (као и у претходних пет година) рангиран у категорији М-24. Два броја *Зборника* за 2010. годину су изашла из штампе, а преостала два су у завршним фазама припреме.

Зборник Мајнице српске за друштвене науке, 129. свеска за 2009. годину, изашла је из штампе почетком априла 2010. године.

Зборник Мајнице српске за друштвене науке, 130. свеска за 2010. годину, закључена је на седници Уредништва 20. маја 2010. године, а изашла је у октобру 2010. године. У овом броју је објављено и ново, свеобухватно Упутство за ауторе.

Зборник Мајнице српске за друштвене науке, 131. свеска за 2010. годину закључена је на седници Уредништва 25. маја 2010. године. То је тематска свеска у којој су објављена саопштења са 4. међународног симпозијума „Академик Берић-Бета Берић” о одрживом регионално-демографском развоју.

Зборник Мајнице српске за друштвене науке, 132. свеска за 2010. годину, у завршној је фази. Ова свеска *Зборника* има специфичну структуру: поред четири чланка и једног приказа, она садржи Библиографију прилога објављених у 130 свезака *Зборника Мајнице српске за друштвене науке* у временском распону од 1950. до 2010. године. Уз „Библиографију” (и одговарајући „Предговор”) сачињен је и „Предметни регистар” и „Регистар аутора”.

Зборник Мајнице српске за друштвене науке, 133. свеска за 2010. годину, састоји се од десет чланака и расправа.

У току 2010. године стручни сарадник на пословима издавања *Зборника* била је Јулкица Боаров, лектор и коректор била је Мирјана Зрнић, преводилац проф. др Предраг Новаков, а технички уредник Вукица Туцаков.

ЗБОРНИК МАТИЦЕ СРПСКЕ ЗА ИСТОРИЈУ

У току 2010. године о *Зборнику Мајнице српске за историју* бринуло је Уредништво у саставу: академик Милош Благојевић (главни и одговорни уредник), Жарко Димић, академик Василије Крстић, др Ана Столић, др Биљана Шимуновић Бешлин.

У првој половини јануара 2010. године из штампе је изашла свеска 79–80 *Зборника* за 2009. годину.

На седници Уредништва 22. априла 2010. године закључена је 81. свеска *Зборника* за 2010. годину. На седници се разговарало о Упутству за ауторе и о томе шта из Акта о уређивању научних часописа Уредништво може и треба да прихвати, а шта не. Такође се разговарало и о Акту који предлаже стил библиографског цитирања и о начину цитирања који би одговарао *Зборнику Мајнице српске за историју*.

На седници Уредништва 24. јуна 2010. године закључена је 82. свеска *Зборника* за 2010. годину. На тој седници је прихваћен предлог Упутства за ауторе који је сачинила проф. др Љубомирка Кркљуш.

Почетком октобра 2010. године из штампе је изашла 81. свеска *Зборника Мајнице српске за историју*. За сваких десет изашлих бројева *Зборника* Уредништво сачини библиографију, те је тако и у 81. свесци објављен „Садржај по ауторима”, свеска 71–80 (2005–2009).

Свеска 82. за 2010. годину је у штампи.

СВЕСКЕ МАТИЦЕ СРПСКЕ серија друштвених наука

У току 2010. године 50. број *Свезака* је закључен и налази се на паусу, чекају се финансијска средства за њихово штампање. Стручни сарадник на издавању *Свезака* је Мирјана Зрнић, такође лектор и коректор. Главни и одговорни уредник је проф. др Љубомирка Кркљуш, а технички уредник Вукица Туцаков.

ПОСЕБНА ИЗДАЊА

- Др Гојко Маловић, *Сеоба у Мајницу. Ойџирање Срба у Мађарској 1920–1931*, I том и *Сеоба у Мајницу. Сџискови српских ойџанайџа у Мађарској 1920–1931*, II том. Књига је изашла из штампе марта месеца 2010. године. Величина књиге је 127 ауторских табака. За рукопис књиге *Сеоба у Мајницу* Одељење је било заинтересовано јер се тема књиге поклапа са ранијим предлозима у Одељењу да се покрену истраживања на ову тему. Рецензенти књиге су проф. др Никола Гаћеша и проф. др Љубодраг Димић, главни и одговорни уредник је проф. др Љубомирка Кркљуш. За издавача: проф. др Душан Николић, генерални секретар Матице српске и Љубомир Алексов, председник Самоуправе Срба у Мађарској. Стручни сарадник на књизи је Јулкица Боаров, а лектор и коректор Мирјана Зрнић. Технички је књигу уредила Вукица Туцаков. Компјутерски слог радила је Слађана Новаковић, а штампала је штампарија „Stylos”, Нови Сад. Штампање ове књиге помогли су Покрајински секретаријат за културу АП Војводине и Јавна фондација за националне и етничке мањине у Мађарској.
- Проф. др Слободан Ђурчић, *Насеља Војводине. Географска синџеза*. Књига је изашла из штампе у току 2010. године, маја месеца. Резултат је рада на дугогодишњем пројекту Одељења Матице српске за друштвене науке Насеља и становништво Војводине. *Насеља Бачке, Насеља Срема, Насеља Банайџа* су монографије које су већ објављене као резултат истраживачког рада на овом пројекту. Обим рукописа износи 23,00 ауторска табака. Рецензенти су проф. др Србољуб Стаменковић и проф. др Мирко Грчић. Главни и одговорни уредник књиге је проф. др Љубомирка Кркљуш. За издавача: проф. др Душан Николић. Стручни сарадник на књизи је Јулкица Боаров, лектор и коректор Мирјана Зрнић, а технички уредник Вукица Туцаков. Слог је радио Љубомир

Станковић, а штампу „Верзал”, Нови Сад. Штампање књиге финансирао је Град Нови Сад, Градска управа за културу.

- Др Радмила Милентијевић, *Милева Марић Ајнштајн. Животи са Албертом Ајнштајном*. Почетком октобра 2010. године књига је изашла из штампе. Величина књиге износи 41 ауторски табак. Рецензенти књиге су Ђорђе У. Крстић и академик Чедомир Попов. Главни и одговорни уредник је проф. др Љубомирка Кркљуш, а уредник издања Владимир Давидовић. За издавача: проф. др Душан Николић. Књигу је технички уредила Вукица Туцаков. Текст је са енглеског превела Марија Гицић Пуслојић, а лектор и коректор је била Вера Василић. Идејно решење и припрему корица дали су Вукица Туцаков, Филип Малетић и Павле Пејак. Компјутерски слог: Младен Мозетић, „Графичар”, Нови Сад, а штампу је урадила штампарија „Будућност” из Новог Сада. Штампање књиге финансијски је омогућила ауторка, др Радмила Милентијевић.
- Мр Ненад Дошлић, *Матице српске 1941–1951. године*, Почетком октобра 2010. године рукопис књиге предат је техничком уреднику на прелом и штампање. Рукопис се налази на коректури код Vere Василић. То је рукопис који се ослања на дугогодишњи пројекат Одељења за друштвене науке – Историја Матице српске. Рукопис су рецензирали др Биљана Шимуновић Бешлин и проф. др Љубодраг Димић. Лектуру је урадила Вера Василић. Главни и одговорни уредник је проф. др Љубомирка Кркљуш, а стручни сарадник Јулкица Боаров.

У припреми је рукопис *Атлас насеља Војводине*. Аутори рукописа су: проф. др Слободан Ђурчић, др Тивадар Гаудеањи, др Млађен Јовановић и мр Александар Илић. Руководилац пројекта, проф. др Слободан Ђурчић, са сарадницима, предлаже да рецензенти рукописа буду: др Драгољуб Секуловић, редовни професор, декан Војне академије у Београду, геодета; др Мирко Грчић, редовни професор, Географски факултет у Београду, географ; др Бранко Бешлин, доцент, Филозофски факултет у Новом Саду, историчар.

Одељење за природне науке

ПЕРИОДИЧНА ИЗДАЊА

ЗБОРНИК МАТИЦЕ СРПСКЕ ЗА ПРИРОДНЕ НАУКЕ

У току 2010. године о *Зборнику* је бринуло Уредништво у саставу: др Славка Гајин, др Васкрсија Јањић, др Видојко Јовић, др Дарко Капор, академик Рудолф Кастори (главни и одговорни уредник), др Лазар Лепшановић, др Ивана Максимовић, академик Војислав Марић, др Слободан Ђурчић. Consulting Editors: др Atanas Atanassov (Бугарска), др Peter Hocking (Аустралија), др Aleh Rodzkin (Белорусија), др Monique Simmonds (Велика Британија), др Stanko Stojilkovic (САД), др Günter Schilling (Немачка), др György Várallyay (Мађарска).

У априлу је из штампе је изашла 118. свеска *Зборника* за 2010. годину.

На седници Уредништва *Зборника Матице српске за природне науке*, 7. октобра 2010. године, закључена је 119. свеска *Зборника* за 2010. годину. После превода и лектуре, почетком новембра, *Зборник* је предат техничком уреднику на прелом и штампање.

У току 2010. године, поред DOI бројева, чији основни циљ је повећање видљивости и обезбеђивање сталног присуства научних чланака из научне периодике

објављених у Србији у пуном формату преко интернета, радови из *Зборника* доступни су у пуном формату и на сајту Матице српске. Уз ангажовање секретара Одељења Матице српске за природне науке, академика Рудолфа Касторија, и неких од чланова Уредништва, од 2010. године *Зборник Матице српске за природне науке* налази се у базама: SCIndeks (српски цитатни индекс), EBSCO Academic Search Complete, USA, до ниво извода у бази Agris (FAO).

Почетком јуна 2010. године Уредништво је поново обавештено да је Матични научни одбор МНТР за биотехнологију и агроиндустрију донео одлуку да се *Зборник* категорише као водећи национални часопис у категорији М-51.

У току 2010. године стручни сарадник на пословима издавања *Зборника* била је Јулијана Боаров. Лекторске и коректорске послове на *Зборнику* радила је Вера Василић (српски језик) и Станка Матејашев (енглески језик), а послове техничког уредника Вукица Туцаков.

СВЕСКЕ МАТИЦЕ СРПСКЕ серија природних наука

У 2010. години из штампе није изашла ниједна *Свеска*. *Свеска* 51. је на паузу, чека већ дуго одобрење за штампу. Стручни сарадник на издавању *Свезака* је Мирјана Зрнић, такође лектор и коректор, технички уредник је Вукица Туцаков. Главни и одговорни уредник *Свезака* је проф. др Јован Максимовић.

ПОСЕБНА ИЗДАЊА

- *Бескичмењаци (Invertebrata) Фрушке џоре*, III том. У оквиру Одељења Матице српске за природне науке половином године је завршена монографска студија под називом *Бескичмењаци (Invertebrata) Фрушке џоре*, III том. Трећи том монографије је проистекао (такође и претходна два) као резултат рада истраживача у оквиру вишегодишњег пројекта Одељења Матице српске за природне науке Фауна Фрушке горе. Руководилац пројекта и уредник монографије је проф. др Смиљка Шимић. Рецензенти су: др Jenö J. Purger (Мађарска) и Владимир Т. Крпач (Македонија). Рукопис је у фази у којој можемо конкурисати за финансијска средства за штампање. Два тома ове монографије – *Бескичмењаци (Invertebrata) Фрушке џоре*, I, II – су већ су произашла као резултати научноистраживачког рада на овом пројекту Одељења Матице српске за природне науке.
- *Ритови Бачке. Географске карактеристике исушивања, коришћење и заштите природе*, др Владимира Стојановића, др Драгослава Павића и Минучер Месарош. Из истраживања на пројекту Ритови Војводине – јуче, данас, сутра (носилац пројекта проф. др Анте Вујић) проистекао је и други рукопис – *Ритови Бачке. Географске карактеристике исушивања, коришћење и заштите природе*, др Владимира Стојановића, др Драгослава Павића и Минучер Месарош. Рецензенти рукописа су проф. др Слободан Ђурчић и проф. др Живан Богдановић. Рукопис је спреман за процедуру штампања. Недостају финансијска средства.
- *Историја ајошекарска Војводине*, мр Илије Савкова. Рукопис је завршен. Проистекао је из дугогодишњег пројекта Одељења Историја медицине и здравствене културе на тлу данашње Војводине. Рецензенти су проф. др Јован Максимовић и проф. др Драгиша Поповић. Спреман је за конкурисање за финансијска средства за штампање.

- *Биљни свејџ Лабудовоџ окна* групе аутора је монографски приказ који је настао као један од резултата истраживања у оквиру вишегодишњег мултидисциплинарног пројекта Одељења Матице српске за природне науке под називом *Ришкови Војводине – јуче, данас, сунџа*. Рукопис се налази на рецензији код проф. др Снежане Радуловић и проф. др Љиљане Николић.

Одељење за ликовне уметности

ЗБОРНИК МАТИЦЕ СРПСКЕ ЗА ЛИКОВНЕ УМЕТНОСТИ

Редакција *Зборника Матице српске за ликовне уметности* радила је у следећем саставу: проф. др Александар Кадијевић, главни и одговорни уредник, др Миодраг Марковић, ванредни професор, проф. др Лидија Мереник, др Ненад Макуљевић, ванредни професор и проф. др Кокан Грчев (Скопље, Македонија).

Зборник Матице српске за ликовне уметности излази једанпут годишње.

Рецензенти текстова зборника су сви чланови Уредништва и сарадници Одељења који по својој стручности одговарају садржајима појединих текстова. Сваки текст рецензирају два рецензента.

У 2010. години изашла је из штампе свеска *Зборника* број 38. Редакција је сакупила довољан број текстова и за бр. 39 за 2011. Сакупљају се радови и за бр. 40 за 2012.

Садржај свеске 38 чине: чланци, расправе, прилози (14 радова), и прикази (6 радова). Свеска 38, обима 39 штампарских табака, закључена је на седници Уредништва *Зборника* 28. јануара 2010. године.

Преводилац за енглески језик је Биљана Радић Бојанић. Лектор и коректор је Татјана Пивнички Дринић, која је израдила и именски и географски регистар. Технички уредник је Вукица Туцаков. Стручни сарадник је Марта Тишма. Компјутерски слог урадио је Младен Мозетић, „Графичар”, Нови Сад. Штампа: Штампа-рија Стојков, Нови Сад.

ПОСЕБНА ИЗДАЊА

- Др Војислав Матић, *Манастир Шишатовца*

Монографија о манастиру Шишатовцу резултат је рада на подтеми Уметност на подручју Фрушке горе, обрађиваној у оквиру теме Српски споменици на Фрушкој гори, у Мађарској и у румунском Банату Одељења за ликовне уметности Матице српске. Књига има 193 стране. Аутор фотографија је Мирко Петковић. Рецензенти су Олга Микић и проф. др Бранко Вујовић. Стручни сарадник на књизи је Марта Тишма, лектор и коректор Татјана Пивнички Дринић, преводилац резимеа на енглески Биљана Радић Бојанић. Дизајн и графичка припрема поверени су Мирку Петковићу, а штампа штампарији „Будућност”. Тираж је 500 примерака.

Одељење за сценске уметности и музику

ЗБОРНИК МАТИЦЕ СРПСКЕ ЗА СЦЕНСКЕ УМЕТНОСТИ И МУЗИКУ

Уредништво *Зборника Матице српске за сценске уметности и музику* радило је у следећем саставу: проф. др Мирјана Веселиновић Хофман, др Зоран Т. Јовановић (главни и одговорни уредник), проф. др Каталин Каич, др Даница Петровић

(заменик главног и одговорног уредника), проф. др Душан Рњак, академик Димитрије Стефановић, проф. др Јадвига Сопчак (Пољска) и мр Душан Михалек (Израел).

Рецензенти текстова *Зборника* су сви чланови Уредништва и сарадници Одељења који по својој стручности одговарају садржајима појединих текстова. Сваки текст рецензирају два рецензента.

Одштампане су две свеске *Зборника* – број 42 и 43 за 2010. годину.

Садржај свеске 42 чине: студије, чланци, расправе (7 радова), сећања, грађа, прилози (1 рад) и прикази (5 радова). Свеска 40, обима 11,00 штампарских табака, закључена је на седници Уредништва *Зборника* 18. фебруара 2010. године.

Садржај свеске 43 чине: студије, чланци, расправе (5 радова), сећања, грађа, прилози (2 рада) и прикази (6 радова). Свеска 43, обима 10,60 штампарских табака, закључена је на седници Уредништва *Зборника* 30. јуна 2010. године

Лектуру, коректуру и регистар оба *Зборника* урадила је Татјана Пивнички Дринић. Преводац резимеа на енглески језик је др Биљана Радић Бојанић. Технички уредник је Вукица Туцаков. Стручни сарадник је Марта Тишма. Компјутерски слог броја 42 урадио је Младен Мозетић, „Графичар”, Нови Сад, а штампала га је штампарија „Идеал” из Новог Сада. Компјутерски слог броја 43 урадио је Владимир Васић, а одштампала га је штампарија „Прометеј”, Нови Сад. Тиражи су по 400 примерака.

ПОСЕБНА ИЗДАЊА

- *Православно српско црквено њјеније њо сѡаром карловачком начину удесио Тихомир Осѡјоѡић*, приређивач др Даница Петровић. Књига је резултат рада на теми Фундаментална истраживања српске музике. Издавач је Матица српска, у сарадњи са Музиколошким институтом САНУ, у оквиру Извора за историју српске музике. Рецензент је академик Димитрије Стефановић.
- *Плеѡенице сѡилских фиѡура у омилијама Св. Јована Златѡусѡоѡ*, др Весне О. Марковић, Књига је резултат рада на истоименој теми. Рецензенти: проф. др Војислав Јелић и проф. др Душан Рњак.
- *Из новосадских салона* – Албум салонских композиција за клавир. Приређивач мр Маријана Кокановић. Резултат рада на теми Фундаментална истраживања српске музике. Рецензенти су др Катарина Томашевић и др Даница Петровић.

У Одељење су предати следећи завршени рукописи:

- Др Зоран Т. Јовановић, *Позоришно дело Милана Грoла* (400 стр.) Рецензенти су проф. др Душан Рњак и мр Зоран Максимовић
- Др Ивана Игњатов Поповић, *Драмско сѡваралаѡѡво и криѡичко-ѡеоријска мисао о драми и ѡзоришѡу Ранка Младеновића* (320 стр.). Рецензенти су др Софија Кошничар, ванредни професор, доц. др Весна Крчмар и др Зоран Ђерић.

У припреми су следеће публикације:

- Зборник радова са научног скупа „Композитор и његово окружење”, поводом 175-годишњице рођења Корнелија Станковића и 150-годишњице рођења Стевана Стојановића Мокрањца. Суиздавачи су Музиколошки институт САНУ, Београд и Матица српска, Нови Сад. Уредник је др Даница Петровић.

Његошев одбор

ЊЕГОШЕВ ЗБОРНИК МАТИЦЕ СРПСКЕ

Уређивачки одбор *Њеѓошевог зборника Маџице српске* у саставу: академик Александар Младеновић, Миро Вуксановић, дописни члан САНУ, главни уредник Зборника, проф. др Сава Дамјанов, академик Светозар Кољевић, председник Организационог одбора, проф. др Мило Ломпар, проф. др Нада Милошевић Ђорђевић, дописни члан САНУ, проф. др Богољуб Шијаковић, уредио је први зборник који је изашао из штампе јуна 2010. године, у обиму од 275 страна. Језичку редактуру урадио је академик Александар Младеновић, коректуру Вера Василић, а техничко уређивање Вукица Туцаков. Стручни сарадник Његошевог одбора је Јулка Ђукић. Компјутерску припрему урадио је Младен Мозетић, „Графичар”, Нови Сад, а штампала штампарија „Идеал” из Новог Сада у тиражу од 500 примерака. Издање *Зборника* су помогли донатори Јованка и Младен Вучинић.

Промоција првог *Њеѓошевог зборника Маџице српске* одржана је 8. октобра у Матици српској. Поздравну реч је изговорио академик Чедомир Попов, председник Матице српске, а о Зборнику су говорили: архиепископ цетињски, митрополит црногорско-приморски господин Амфилохије, академик Светозар Кољевић, проф. др Јасмина Грковић Мејдор, дописни члан САНУ и проф. др Славко Гордић. Његошеве стихове казивао је Гојко Шантић, првак Југословенског драмског позоришта и члан Његошевог одбора Матице српске. Зборник је промовисан 11. октобра у Подгорици и у склопу представљања издавачке делатности Матице српске у 2010. години на Београдском сајму књига, потом у Кикинди, Зрењанину и Нишу.

Представљање *Њеѓошевог зборника Маџице српске*

Остала издања Матице српске

ЕДИЦИЈА „БАШТИНА”

Јован Хаџић

*О узроцима развода брака,
према учењу источне православне цркве христјове*

Jovan Hadžić

*De causis matrimonium dissociantibus,
juxta disciplinam Orthodoxae Ecclesiae Christi Orientalis*

Књига садржи оригинални текст дисертације на латинском (у фототипском облику), превод на српски који је урадио Владимир Тодоровић и прилоге на српском и енглеском језику чији су аутори: академик Чедомир Попов, проф. др Гордана Ковачек Станић, проф. др Љубомирка Кркљуш, проф. др Љиљана Суботић и проф. др Душан Николић.

Приредио: Проф. др Душан Николић. Рецензент: др Марија Драшкић, редовни професор Правног факултета у Београду и судија Уставног суда Србије. Лектор и коректор латинског превода: мр Снежана Вукадиновић. За издавача: проф. др Душан Николић, генерални секретар Матице српске. Технички уредник: Вукица Туцаков. Књига је објављена уз финансијску подршку Управе за културу Града Новог Сада.

СРБИЈА – КУЛТУРНА СПОНА ИСТОКА И ЗАПАДА

Књига је приређена поводом изложбе *Србија – културна спона Истока и Запада*, која је одржана у Бечу од 30. јуна до 30. октобра 2010. године.

Аутори текстова су: проф. др Душан Николић, проф. др Љубомирка Кркљуш, проф. др Бранислав Тодић, академик Сретен Петковић, проф. др Мирослав Тимотијевић, мр Тијана Палковљевић, Ненад Трајковић, проф. др Богољуб Шијаковић, Владислав Ристић, проф. др Јасмина Грковић Мејџор, Душица Грбић, проф. др Душан Иванић, Гордана Стојаковић и Миодраг Мецановић. Приредио: проф. др Душан Николић. Графички дизајн: Мирјана Исаков. За издавача: проф. др Душан Николић, генерални секретар Матице српске. Књига је објављена уз финансијску подршку Министарства за културу Републике Србије. Објављена су и посебна издања на енглеском и немачком језику.

SERBIA – THE CULTURAL BRIDGE BETWEEN EAST AND WEST

Аутори текстова су: проф. др Душан Николић, проф. др Љубомирка Кркљуш, проф. др Бранислав Тодић, академик Сретен Петковић, проф. др Мирослав Тимотијевић, мр Тијана Палковљевић, Ненад Трајковић, проф. др Богољуб Шијаковић, Владислав Ристић, проф. др Јасмина Грковић Мејџор, Душица Грбић, проф. др Душан Иванић, Гордана Стојаковић и Миодраг Мецановић. Приредио: проф. др Душан Николић. Превод на енглески језик: проф. др Веселин Костић, проф. др Биљана Радић Бојанић, Бојан Стефановић, Бошко Каћански и Андреј Калмар. Лектор: проф. др Биљана Радић Бојанић. Графички дизајн: Мирјана Исаков. За издавача: проф. др Душан Николић, генерални секретар Матице српске. Књига је објављена уз финансијску подршку Покрајинског секретаријата за културу АП Војводине.

SERBIEN – KULTURELLE BRÜCKE ZWISCHEN OST UND WEST

Аутори текстова су: проф. др Душан Николић, проф. др Љубомирка Кркљуш, проф. др Бранислав Тодић, академик Сретен Петковић, проф. др Мирослав Тимо-тијевић, мр Тијана Палковљевић, Ненад Трајковић, проф. др Богољуб Шијаковић, Владислав Ристић, проф. др Јасмина Грковић Мејџор, Душица Грбић, проф. др Душан Иванић, Гордана Стојаковић и Миодраг Мецановић. Приредио: проф. др Душан Николић. Превод на немачки језик: Маја Матић, Мерал Тарар Тутуш, Све-тлана Вучковић, Јелена Костић Томовић и проф. др Роберт Ковач. Лектор: проф. др Роберт Ковач. Графички дизајн: Мирјана Исаков. За издавача: проф. др Душан Николић, генерални секретар Матице српске. Књига је објављена уз финансијску подршку Покрајинског секретаријата за културу АП Војводине.

ГЛАСНИК МАТИЦЕ СРПСКЕ

У 2010. години објављено је десет бројева *Гласника Матице српске*. У при-преми *Гласника* учествовали су: Александра Јовановић, Светлана Милашиновић, Вукица Туцаков и Љиљана Дражић (запослени у Матици српској). Прилоге из Би-блиотеке Матице српске припремала је Силвија Чамбер, а прилоге из Галерије Матице српске мр Тијана Палковљевић. Фотографије: Бранко Лучић. Уредник *Гла-сника* је проф. др Душан Николић, генерални секретар Матице српске.

Сви бројеви *Гласника Матице српске* налазе се на веб-сајту Матице српске: www.maticasrpska.org.rs.

ПРОМОТИВНА ИЗДАЊА

Током 2010. године, уз финансијску подршку Града Новог Сада, припремљене су две тематске изложбе (једна о Матици српској и друга о Јовану Хаџићу), које се састоје од двојезичних банера и паноа на форексу, копија рукописа и докумената. У ту сврху први пут је у целисти преведено оснивачко писмо Матице српске на савремене српски језик (превод: проф. др Јасмина Грковић Мејџор). Текст је потом са српског преведен на енглески језик и тако учињен доступним међународној јавно-сти. У 2010. години штампани су промотивни леци (флајери) о Матици српској (на више језика) и о часницима и добротворима Матице српске.

ВЕБ-САЈТ МАТИЦЕ СРПСКЕ

Током 2010. године развијен нови концепт веб-сајта Матице српске. Информа-ције о активностима институције доступне су на српском, енглеском, француском, немачком, руском, словачком и мађарском језику. У припреми су прилози и на другим страним језицима. Сајт је садржински значајно обогаћен.

ПРЕДСТАВЉАЊЕ КЊИГА

Представљање издавачке делатности Матице српске

НА МЕЂУНАРОДНОМ САЛОНУ КЊИГА У НОВОМ САДУ

Матица српска је учествовала на шеснаестом међународном Салону књига у Новом Саду. Том приликом представљена су издања Матице српске, Издавачког центра Матице српске, Библиотеке Матице српске и Галерије Матице српске која

су публикована након прошлогодишњег Салона књига. Поред нових издања, на полицама сајамског штанда наша су се и старија издања за које читалачка и научна публика показује интересовање. Сајамски штанд је визуелно обогаћен информативним постерима, изложеним на конструкцији куле самог штанда, и банерима о Сави Текелији и Марији Трандафил. Након свечаног отварања, штанд Матице српске су посетили министар културе Републике Србије Небојша Брадић, специјални саветник Министарства културе Зоран Хамовић и генерални директор Новосадског сајма Горан Васић и упознали се са новим издањима. Госте је поздравио председник Матице српске академик Чедомир Попов.

НА МЕЂУНАРОДНОМ САЈМУ КЊИГА У БЕОГРАДУ

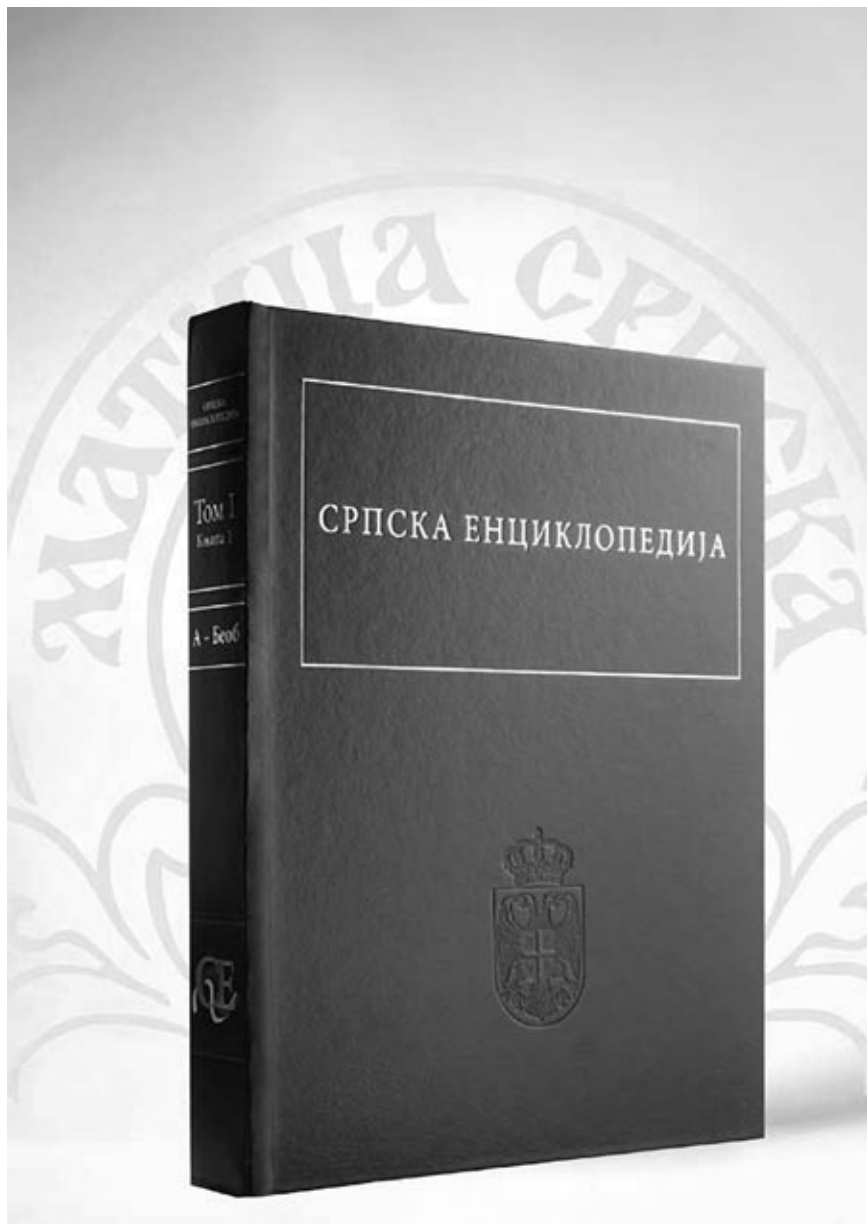
На Сајму књига у Београду, у сали „Борислав Пекић”, 28. октобра је одржана промоција целокупне издавачке делатности Матице српске у периоду од 2009. до 2010. године. Том приликом су говорили: академик Чедомир Попов, председник Матице српске (о издавачкој делатности), проф. др Мато Пижурца, секретар Одељења Матице српске за књижевност и језик (о *Правопису српскога језика* и језичким питањима), проф. др Драган Станић, главни уредник *Српске енциклопедије* (о *Српској енциклопедији*), проф. др Славко Гордић, потпредседник Матице српске (о издавачкој делатности Издавачког центра Матице српске и о *Његовом зборнику Матице српске*), проф. др Душан Николић, генерални секретар Матице српске (о едицији „Баштина”), проф. др Слободан Ђурчић, потпредседник Матице српске (о издању *Насеља Војводине*), проф. др Даница Петровић, члан Управног одбора Матице српске (о издавачкој делатности и издањима из области музикологије).

Представљање издавачке делатности Матице српске на Међународном сајму књига у Београду

У ЗРЕЊАНИНУ

У Барокној сали Општине Зрењанин, 3. децембра 2010. године, академик Чедомир Попов, председник Матице српске и проф. др Мато Пижурица, секретар Одељења за књижевност и језик представили су издавачку делатност Матице српске. Том приликом је о првој књизи првог тома *Српске енциклопедије* говорио председник Уређивачког одбора проф. др Драган Станић.

www.maticasrpska-publikacije.com

МАТИЦА СРПСКА

Национална српска академија, културна и научна институција

1864.

... намереније јест распрострањеније Книжевноста и просветителнија народа Српског, то јест да се Книге Српске рукописне на свет издају и распрострањавају, и то сад и онда без престанка за свагда."

1864.

КАТАЛОГ НОВИЈИХ ИЗДАЊА

НАУЧНИХ ОДЕЉЕЊА, ИЗДАВАЧКОГ ЦЕНТРА,
БИБЛИОТЕКЕ И ГАЛЕРИЈЕ МАТИЦЕ СРПСКЕ

МС

У НИШУ

У Нишу је 8. децембра одржана промоција издавачке делатности Матице српске. Том приликом присутнима су се обратили председник Матице српске академик Чедомир Попов, потпредседник Матице српске проф. др Слободан Ђурчић, генерални секретар Матице српске проф. др Душан Николић, секретар Одељења за књижевност и језик проф. др Мато Пижурца и главни уредник *Лейојиса Матице српске* и *Српске енциклопедије* проф. др Драган Станић.

Одељење за књижевност и језик

Правојис српскога језика

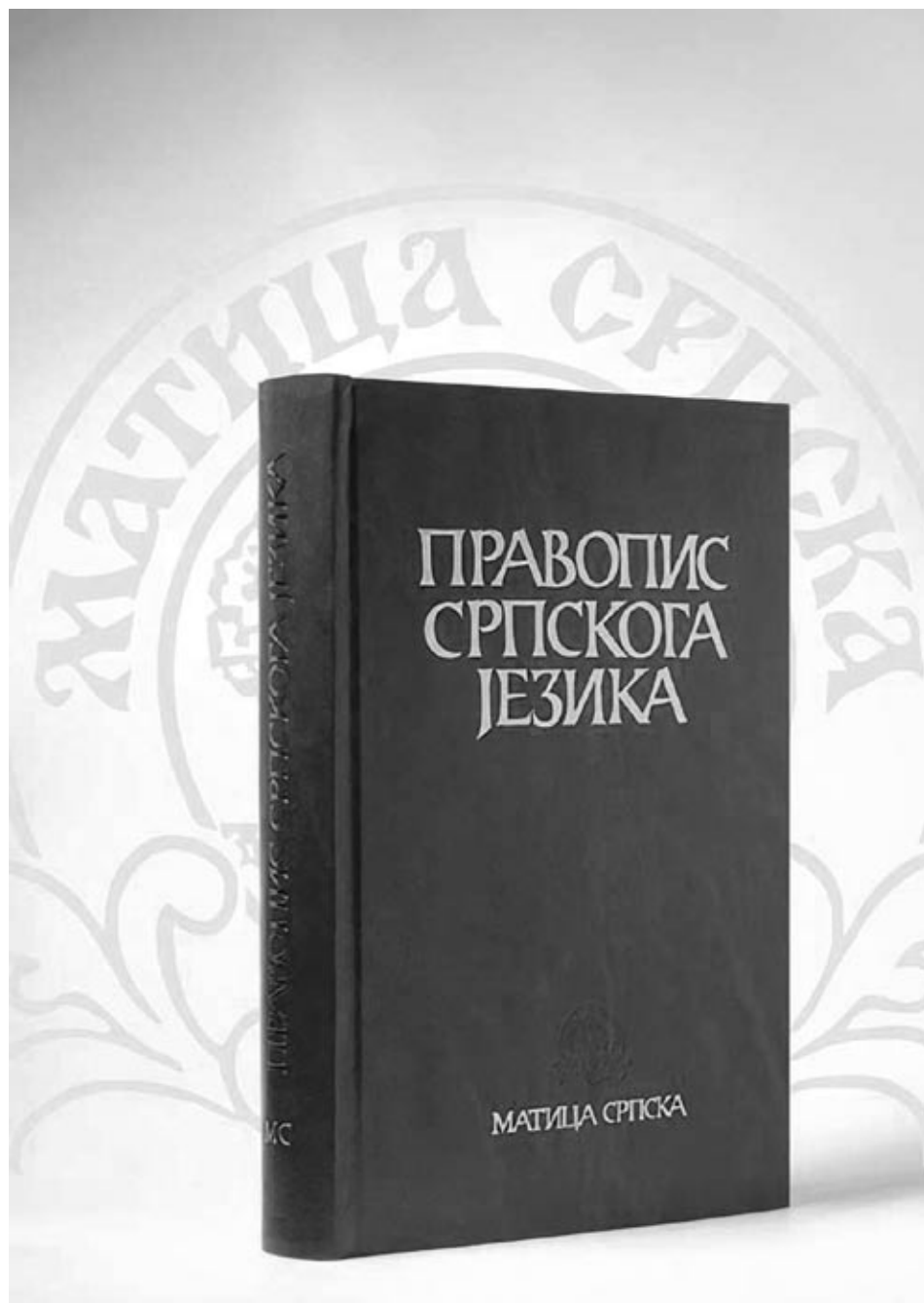
Ново измењено и допуњено издање *Правојиса српскога језика* промовисано је у склопу представљања укупне Матичине издавачке продукције у 2010. години у Кикинди, Зрењанину и Нишу.

Књига је у Матици српској представљена 17. децембра. О новом измењеном и допуњеном издању говорили су академик Иван Клајн, проф. др Живојин Станојчић, Јован Ђирилов, проф. др Милош Ковачевић и проф. др Мато Пижурца. Присутне је поздравио председник Матице српске академик Чедомир Попов.

Представљање *Правојиса српскога језика* у Матици српској

Промотивни плакат

Лексикографско одељење

Српски биографски речник

У Нишу, у Галерији Синагога, 11. маја 2010. године одржана је промоција четири тома *Српског биографског речника*. Књиге су представили: др Славенко Терзић, проф. др Горан Максимовић и академик Чедомир Попов. Скуп је поздравила Марица Максимовић, директорка Народног музеја у Нишу.

Српска енциклопедија

У Новом Саду, у Матици српској, 23. новембра 2010. године промовисана је I књига I тома *Српске енциклопедије*. На промоцији су говорили: академик Чедомир Попов, академик Василије Крестић, академик Зоран Ковачевић, проф. др Мило Ломпар и проф. др Драган Станић, председник Уређивачког одбора. У уметничком програму је учествовао хор Гимназије „Јован Јовановић Змај”, којим је дириговала Јасмина Нешковић.

Промоција *Српске енциклопедије* у Матици српској

Одељење за друштвене науке

Др Гојко Маловић

Сеоба у мајцицу – Ойштирање Срба у Мађарској 1920–1931

Књига др Гојка Маловића *Сеоба у мајцицу, Ойштирање Срба у Мађарској 1920–1931*, I том и *Сйискови српских ойштанайа у Мађарској*, II том, представљена је у Свечаној сали Матице српске 27. априла 2012. године. Том приликом поздравне речи изговорили су академик Чедомир Попов, председник Матице српске и др Бојан Пајтић, председник Владе АП Војводине. О књизи су говорили проф. др Љубодрог Димић, проф. др Родољуб Етински, проф. др Мирјана Радојевић и аутор.

Представљање књиге Гојка Маловића у Матици српској

Проф. др Радмила Милентијевић

Милева Марић Ајншћајн – живој са Алберћом Ајншћајном

Књига Радмиле Милентијевић *Милева Марић Ајншћајн – живој са Алберћом Ајншћајном* представљена је у Матици српској 12. октобра 2010. године. О књизи су говорили: академик Чедомир Попов, академик Драгољуб Живојиновић, проф. др Дарко Капор, проф. др Владислава Гордић Петковић и ауторка. У уметничком делу програма учествовала је Радослава Варагић, мецосопран, уз клавиру пратњу.

Књига је, такође, представљена 15. октобра 2010. године у Београду, у Коларчевој задужбини. О књизи су говорили: академик Чедомир Попов, проф. др Нада Поповић Перишић, академик Василије Крестић, проф. др Дарко Капор, проф. др Драган Поповић и ауторка. У уметничком делу програма учествовао је Урош Дојчиновић, гитариста.

Академик Чедомир Попов, председник Матице српске и проф. др Мато Пижурица, секретар Одељења за књижевност и језик, представили су издавачку делатност Матице српске 18. новембра 2010. године у Свечаној сали Општине Кикинда. Том приликом представљена је и књига Радмиле Милентијевић *Милева Марић Ајнштајн – животој са Албертој Ајнштајном*. О књизи су говорили проф. др Мира Радојевић и ауторка.

Представљање књиге Радмиле Милентијевић у Коларчевој задужбини

Одељење за ликовне уметности

Др Станислав Живковић
Небојша Миширић

Књига Станислава Живковића *Небојша Миширић* представљена је 18. маја 2010. године у Матици српској.

Одељење за сценске уметности и музику

Др Катарина Томашевић
*На раскрсћу Истиока и Зајада –
О дијалогу традиционалног и модерног у српској музици (1918–1941)*

Књига Катарине Томашевић *На раскрсћу Истиока и Зајада – О дијалогу традиционалног и модерног у српској музици (1918–1941)* представљена је 1. марта у Библиотеци Града Београда. О књизи су говорили академик Предраг Палавестра, др Даница Петровић, др Ђорђе С. Костић и ауторка.

Миодраг А. Васиљевић
Народне њесме из Војводине

У оквиру седнице Одбора Одељења за сценске уметности и музику одржане 17. маја, др Драгослав Девић, приређивач књиге Миодрага А. Васиљевића *Народне њесме из Војводине*, приказао је ово издање. Књига је резултат рада на теми Етно-музиколошка истраживања у Војводини. Рецензенти су др Даница Петровић и мр Јелена Јовановић. Суиздавач је Завод за културу Војводине.

Проф. др Марко Бабац
Бошко Токин – Први српски естетичар, јублициста и критичар филма

Књига проф. др Марка Бабаца *Бошко Токин – Први српски естетичар, јублициста и критичар филма* представљена је 17. маја. Аутор је био носилац истоимене научноистраживачке теме у Одељењу. О књизи су говорили др Зоран Т. Јовановић и Милан Влајчић.

Монографија о Бошку Токину промовисана је и на Радио Београду током јануара 2010. Промоција је одржана и у оквиру ФЕСТ-а, у Сава центру, 23. фебруара 2010. Говорили су Милан Влајчић и аутор. На промоцији у Градском Музеју у Вршцу 24. марта 2010. говорили су Милан Влајчић, Јавор Рашајски и аутор.

Прва југословенска симфонија – „На Лињару” Миленка Пауновића (1889–1924)
приређивач мр Биљана Милановић

Књига *Прва југословенска симфонија – „На Лињару” Миленка Пауновића (1889–1924)*, коју је приредила мр Биљана Милановић, представљена је 16. јуна, на концерту који је одржан у Коларчевој задужбини. Изведени су уводни део првог става и финале. Наступао је Оркестар РТС са диригентом Бојаном Суђићем. Књига је резултат рада на теми Проучавање, редиговање и објављивање српске музичке баштине, чији је носилац проф. др Соња Маринковић. Рецензенти су проф. др Соња Маринковић, музиколог и проф. Бојан Суђић, диригент.

Др Соња Маринковић
Методологија научноистраживачког рада у музикологији

Књига др Соње Маринковић *Методологија научноистраживачког рада у музикологији* представљена је 17. јуна полазницима курсева на Специјалистичким студијама Факултета музичке уметности у Београду

13. октобра књига је представљена полазницима мастер курсева и докторских студија на Интердисциплинарним студијама Теорије уметности и медија на Универзитету уметности у Београду.

*Православно српско црквено њјеније
јо сјаром карловачком начину удесио Тихомир Осјојић,*
приређивач др Даница Петровић

На Сајму књига у Београду 28. октобра представљена је књига *Православно српско црквено њјеније јо сјаром карловачком начину удесио Тихомир Осјојић*, коју је приредила др Даница Петровић. О књизи је говорила др Даница Петровић.

*Из новосадских салона – Албум салонских композиција за клавир
приређивач мр Маријана Кокановић*

На Сајму књига у Београду 28. октобра је представљена књига *Из новосадских салона – Албум салонских композиција за клавир* приређивача мр Маријане Кокановић. О књизи је говорила др Даница Петровић.

Др Весна О. Марковић
Плејџенице сџилских фиџура у омилијама Св. Јована Злајџоусџоџ

Др Каталин Каич
Траџом саживоџа

Др Петар Марјановић
Почеџи срџскоџ џрофесионалноџ националноџ џозориџџа.

Три театролошке књиге: доц. др Весна О. Марковић, *Плејџенице сџилских фиџура у омилијама Св. Јована Злајџоусџоџ*, проф. др Каталин Каич, *Траџом саживоџа* и проф. др Петар Марјановић, *Почеџи срџскоџ џрофесионалноџ националноџ џозориџџа*, представљене су 16. децембра у Матици српској. О књигама су говорили проф. др Душан Рњак, др Зоран Т. Јовановић и проф. др Љиљана Пешикан Љуштаговић. Представљање књига забележили су и новинари РТВ Војводине и Радио Новог Сада.

Представљање посебних издања Матице српске

ЕДИЦИЈА „БАШТИНА”

Јован Хаџић
*О узроџима развода брака,
џрема учењу исџочне џравославне цркве хрисџове*

Jovan Hadžić
*De causis matrimonium dissociantibus,
juxta disciplinam Orthodoxae Ecclesiae Christi Orientalis*

Књига је представљена у Свечаној сали Градске куће у Новом Саду 4. маја, на годишњицу смрти Јована Хаџића, једног од оснивача Матице српске, сенатора новосадског Магистрата и заслужног грађанина Новог Сада. О књизи су говорили академик Чедомир Попов, проф. др Марија Драшкић (рецензент), проф. др Љубомирка Кркљуш, проф. др Душан Николић (уредник едиције и приређивач издања), проф. др Љиљана Суботић и Владислав М. Тодоровић (преводиолац).

У склопу промоције приређена је изложба о Јовану Хаџићу.

Свечано представљање књиге организовала је Матица српска, под покровитељством Града Новог Сада.

Представљање књиге о докторској дисертацији Јована Хаџића

Представљање књига других издавача

У сарадњи са Филолошким факултетом у Београду, Друштвом за античке студије Србије и Правним факултетом у Београду (Forum Romanum), Матица српска је 16. марта 2010. године организовала предавање „Black and White: Two American Experiences on Stage”, које је одржао проф. др Виктор Кастелани (Victor Castellani, Denver, Colorado, USA).

Књига проф. др Саве Живанова *Русија 1917*, у издању „Нолита” и „Информатике”, представљена је 20. априла 2010. године. О књизи су говорили проф. др Никола Б. Поповић, Зоран Живковић, главни и одговорни уредник „Нолита” и аутор.

Књига Пера Јакобсена *Јужнословенске теме* и зборник радова *У часи Пера Јакобсена* у издању „SlovoSlavie” из Београда, представљени су 5. маја 2010. године. У програму су учествовали: проф. др Дејан Ајдачић и проф. др Персида Лазаревић ди Ђакомо (приређивачи), Иван Негришорац и проф. др Пер Јакобсен.

СВЕЧАНОСТИ МАТИЦЕ СРПСКЕ

СВЕТОСАВСКА АКАДЕМИЈА

Традиционална Светосавска академија одржана је 26. јануара 2010. године. Свечану беседу на тему „Свети Сава и данашње време – Позитивне и негативне особине српског православног конзервативизма” одржао је академик Владета Јеротић. Након беседе уручена је награда питомцима Хуманитарног фонда „Привредник” Нели Цветковић, ученици IV године Карловачке гимназије и Бојану Босанцу, сту-

денту I године Факултета техничких наука, из донације Јованке и Младена Вучинића. Музички део свечаног програма извео је октет „Академац” из Новог Сада, отпевавши *Светосавску химну* и композиције *Јако да Царја* Исидора Бајића и *Текелијанска химна* Евгенија Стојановића.

СВЕЧАНА СЕДНИЦА МАТИЦЕ СРПСКЕ

Традиционална Свечана седница Матице српске, одржана 16. фебруара, била је посвећена 175. годишњици Сретењског устава. Беседу под називом „Сретењски устав” одржао је проф. др Сима Аврамовић. Змајеву награду Матице српске за 2009. годину Слободану Зубановићу за збирку песама *Сонети са села* уручио је председник Матице српске академик Чедомир Попов. О награђеној књизи говорио је Иван Негришорац. Стихове из награђене књиге казивао је драмски уметник Миодраг Петровић, док је музички део програма извео октет „Академац” из Новог Сада.

СВЕЧАНОСТИ У ЧАСТ МАТИЦЕ СРПСКЕ

Мушка вокална група „Академац” одржала је 8. априла концерт *Матици на дар*. Програм концерта чиниле су композиције српских хорских класика и певана грађанска лирика 19. и почетка 20. века. Октетом „Академац”, која и у другим свечаним приликама учествује у јавним програмима Матице српске, диригује господин Јован Јерков. Реч о хору и поздрав гостима изговорио је генерални секретар Матице српске проф. др Душан Николић.

Мешовити инклузивни хор „Исон” је 21. априла у Свечаној сали Матице српске одржао јубиларни 300. концерт под називом *Инклузијом ка култури*. Хор „Исон” окупља децу са посебним потребама из Школе за основно и средње образовање

Концерт вокалне групе „Академац”

Концерт хора Исон

„Милан Петровић” у Новом Саду, наставнике и професоре ове школе, родитеље, као и ученике и професоре из других школа. Хором диригује професор историје у Школи за основно и средње образовање „Милан Петровић” и оснивач хора Миодраг Близанац. У име Матице српске учеснике концерта и присутну публику поздравио је генерални секретар Матице српске проф. др Душан Николић. О Школи за основно и средње образовање „Милан Петровић” и самом хору говорила је директорка мр Славица Марковић.

Доситејева задужбина је у Свечаној сали Матице српске 18. маја 2010. године одржала свечани програм *Досијеј – духовносћ без граница*. Том приликом говорили су академик Чедомир Попов, председник Матице српске и проф. др Душан Иванић, члан Управног одбора Доситејевог задужбине. У уметничком програму учествовали су Ненад Грујичић, Перо Зубац, Милан Ненадић, Ђорђо Сладоје, песници; др Урош Дојчиновић, гитара; Драгана Радаковић, сопран и Гојко Шантић, глумац.

МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА И ПОСЕТЕ ИЗ ИНОСТРАНСТВА

Матицу српску и Библиотеку Матице српске је 16. фебруара посетила Карин Маршал (Karin Marschall), аташе за културу Амбасаде Савезне Републике Немачке.

Матицу српску су 16. марта посетиле представнице Библиотеке Краљевског музичког колеџа у Стокхолму (Royal College of Music in Stockholm) Карин Нордгрен и Јудит Шелд (Karin Nordgren, Judit Schöld), које су у Новом Саду боравиле као гошће Академије уметности. Добрила Мартинов, стручни сарадник Матице српске за односе са јавношћу, информисала их је приликом посете о историји и актуелним догађајима у Матици српској и Библиотеци Матице српске.

Поводом 90 година од оснивања руске избегличке колоније у Новом Саду, и уједно од оснивања Одбора за прихватање и помагање руских избеглица, на чијем челу је био угледни новосадски адвокат Коста Хаџи, 13. априла, у Свечаној сали Матице српске, одржана је свечана Академија у организацији Одбора за обележавање 90. годишњице постојања Руске колоније у Новом Саду. Након пригодног музичког програма у извођењу хора „Свети Стефан Дечански”, председник Матице српске академик Чедомир Попов одржао је поздравни говор, а потом су говорили господин Алексеј Арсејев, представник потомака Руске колоније у Новом Саду, господин Коста Хаџи млађи и др Татјана Марковић.

Матицу српску је 3. маја посетила група слависта из Пољске. Госте је примио проф. др Драган Станић, главни и одговорни уредник *Лейопис Матице српске*, и упознао их са историјом институције и њеним активностима у области културе и науке.

Матицу српску је 18. маја посетила делегација Министарства културе Републике Кине у саставу: господин Song Mingchang, заменик министра задужен за општу управу за штампу и издаваштво НР Кине, господин Chen Yujiang, главни надзорник, господин Wang Zhicheng, заменик генералног директора одељења управе за ауторска права, господин Song Jianxin, заменик генералног директора одељења за спољну размену и сарадњу, господин Li Zehong, званичник Министарства, господин Wu Lin, званичник Министарства и Марко Деспотовић, сарадник амбасаде НР Кине у Београду. Уважене госте су примили генерални секретар проф. др Душан Николић и проф. др Мато Пижурца, секретар Одељења за књижевност и језик. Разговорима је присуствовала Јулка Ђукић, стручни сарадник Одељења за књижевност и језик.

Матицу српску су 20. маја посетили проф. др Михаел Гајстлингер (Michael Geistlinger) задужен за међународну сарадњу Универзитета у Салцбургу (Аустрија) и проф. др Петер Мадер (Peter Mader) продекан Правног факултета у Салцбургу.

Разговори са кинеском делегацијом

Госте је примио проф. др Душан Николић, генерални секретар Матице српске. Том приликом вођени су разговори о могућности да се организују заједнички научно-истраживачки пројекти и научни скупови који би били финансирани средствима Европске уније. Проф. др Душан Николић је у име Матице српске гостима уручио, за библиотеку Универзитета у Салцбургу, једномномни *Речник српскога језика*, четири тома *Српског биографског речника* и вишејезично издање о докторској дисертацији Јована Хаџића.

Председник Матице српске академик Чедомир Попов и потпредседник Матице српске проф. др Славко Гордић су 7. јула примили бразилског песника и компаративисту Марка Лукезија (Marko Lukezi) у пратњи директора Библиотеке Града Београда Предрага Ђукића. Посета је реализована у складу са ранијим договором са амбасадором Републике Србије у Бразилу господином Љубомиром Милићем.

Генерални секретар Матице српске проф. др Душан Николић је током Светског конгреса за упоредно право, одржаног од 24. јула до 2. августа у Вашингтону, посетио Правну библиотеку Конгреса САД (Law Library of Congress) на позив господина Питера Рудика (Peter Roudik), помоћника директора Библиотеке. Том приликом вођени су разговори о откупу научних часописа и других публикација Матице српске за потребе Конгресне библиотеке, као и о размени научне литературе са институцијама у Србији.

Матицу српску су 5. августа посетили полазници Летње школе српског језика Филозофског факултета у Новом Саду коју води декан Филозофског факултета проф. др Љиљана Суботић. Полазнике школе је са историјом Матице српске и њеним активностима упознао Драган Тубић, стручни сарадник Лексикографског одељења.

Матицу српску су 14. септембра посетили учесници Међународног научног славистичког скупа у организацији Задужбине Доситеј Обрадовић и Филолошког факултета у Београду. Госте је примио проф. др Мато Пижурица, секретар Одељења Матице српске за књижевност и језик.

Учесници Међународног научног славистичког скупа у Матици српској

Матицу српску су 23. септембра посетили др Ханс Шнајдер (Hans Schneider), проф. др Олаф Лајсе (Olaf Leïße) и студенти са Катедре за европске студије Универзитета „Фридрих Шилер“. Гостима је, као дар за универзитетску библиотеку, уручен комплет новијих издања научних одељења Матице српске и Галерије Матице српске. Госте су примиле Добрила Мартинов, стручни сарадник за протокол и односе с јавношћу, и Александра Јовановић, стручни сарадник Рукописног одељења.

Генерални секретар Матице српске проф. др Душан Николић је 30. септембра био у радној посети Музеју катедрале Светог Стефана у Бечу, поводом изласка из штампе немачког издања Каталога изложбе *Србија – Културна сиона Исиока и Зайада*. Током боравка у престоници Аустрије проф. др Душан Николић се састао са господином Миодрагом Мецановићем, секретаром Српске православне црквене општине у Бечу.

Поводом 200 година од рођења чешког песника Карела Хинека Махе (Karel Hupек Mácha), 15. октобра је одржано предавање у Матици српској. О песнику су говорили: проф. др Милош Зеленка, Педагошки факултет у Чешким Будјејовицама, на тему „Karel Hupек Mácha, веђејнја soukromý“ и доц. др Александра Корда Петровић, Филолошки факултет у Београду, на тему „Махин субјективни романтизам“. Проф. Зеленку су у име Председништва Матице српске поздравили проф. др Душан Николић, генерални секретар Матице српске и проф. др Мато Пижурица, секретар Одељења Матице српске за књижевност и језик.

Матицу српску је 21. октобра посетио амбасадор Аустрије у Београду др Клеменс Која (Clemens Која). У разговору са председником Матице српске академиком Чедомиром Поповим, потпредседницима академиком Димитријем Стефановићем и проф. др Славком Гордићем и генералним секретаром проф. др Душаном Николићем, господин амбасадор се упознао са историјом Матице српске и активностима

Гости из Чешке

у различитим областима културе и науке, а посебно са капиталним издавачким подухватима и организацијом изложбе *Србија – културна спона Истока и Запада*, која је поводом 150. годишњице оснивања Српске православне црквене општине Свети Сава одржана у Бечу. Господин амбасадор је нагласио да је изложба резултат успешне сарадње Матице српске и Музеја Катедрале Светог Стефана.

На позив директора Српског културног центра у Вуковару Пере Матића, потпредседник Матице српске проф. др Слободан Ђурчић је 28. октобра представљао Матицу на отварању изложбе икона XVIII и XIX века Епархије осјечко-пољске и барањске у Вуковару, чиме је уједно озваничен почетак рада Српског културног центра. Проф. др Слободан Ђурчић је том приликом уручио више капиталних и репрезентативних издања Матице српске за будућу библиотеку Српског културног центра.

Средином године у Москви је из штампе изашао пети том зборника *Српско-руске књижевне и културне везе XIV–XX века*.

ИЗЛОЖБЕ

СРБИЈА – КУЛТУРНА СПОНА ИСТОКА И ЗАПАДА

Изложба поводом 150. годишњице Српске православне црквене општине Свети Сава у Бечу

Поводом јубилеја Српске православне црквене општине Свети Сава, од 30. јуна до 30. октобра 2010. године у Музеју Катедрале Светог Стефана, у самом средишту Беча, под високим покровитељством председника Републике Србије господина Бориса Тадића и председника Републике Аустрије господина Хајнца Фишера, одржана је изложба *Србија – културна спона Истока и Запада*, у оквиру које је представљена српска култура од оснивања прве средњовековне српске државе до наших дана. Реч је о пројекту од прворазредног значаја за промовисање српске традиције, народа и државе. Изложбени простор посетило је хиљаде тамошњих Срба и Аустријанаца, као и многи туристи који су боравили у Бечу током лета и ране јесени.

Организовање изложбе је, уз благослов Српске православне цркве, поверено Матици српској, као најстаријој књижевној, културној и научној институцији српског народа. У припрему изложбе укључени су: Галерија Српске академије наука и уметности, Музеј Српске православне цркве, Народни музеј, Галерија фресака, Галерија Матице српске, Библиотека Матице српске, Српска православна црквена општина у Бечу, Министарство културе Републике Србије, Министарство вера Републике Србије, Министарство спољних послова Републике Србије, Министарство за дијаспору Републике Србије, Министарство за Косово и Метохију Републике Србије, као и више истакнутих научника и универзитетских професора из разних области. Стручним одбором који је припремио ову изложбу руководио је генерални секретар Матице српске проф. др Душан Николић.

У делу Музеја Катедрале Светог Стефана који је намењен представљању културног наслеђа других народа било је изложено око сто експоната који илуструју развој српске културе у различитим епохама. Већину су чинили оригинални предмети и уметничка дела од изузетног историјског значаја и високе уметничке вредности. Међу њима је било и оних који су били издвојени из сталних поставки најзначајнијих националних институција Републике Србије. Део верског и културног наслеђа приказан је текстуално, у форми постера, каталога и других пригодних публикација, на српском, немачком и енглеском језику.

Serbien

Kulturelle Brücke zwischen Ost und West
30. Juni – 30. Oktober 2010

Ausstellung zum 150. Jahrestag der
Gründung der Serbisch-Orthodoxen
Kirchengemeinde in Wien

Dienstag – Samstag | 10 – 17 Uhr
1010 Wien | Stephansplatz 6
www.dommuseum.at

domMUSEUM

In Kooperation mit

Mit Unterstützung von

Mit Unterstützung von

Partner des Dommuseums

Mit Unterstützung folgender Ministerien der Republik Serbien

Ministerium für Diaspora, Ministerium für Kultur, Ministerium für Religion, Ministerium für Wissenschaft und Technologie, Ministerium für auswärtige Angelegenheiten, Bildung und Kulturminister des autonomen Provinz Vojvodina

Посебна пажња је била посвећена личностима које су обележиле националну историју, али и појединцима који су представљали културну спону са другим народима. Део простора је био коришћен за савремену, мултимедијалну презентацију српске културе. У том контексту била је приказана судбина верског и културног наслеђа на размеђи XX и XXI века, посебно оног на Косову и Метохији, које је под заштитом UNESCO-а и других међународних организација.

Изложба је свечано отворена 29. јуна 2010. године, у присуству високих званичника обе државе, црквених великодостојника, дипломатског кора и великог броја угледних званика из јавног живота Србије и Аустрије. На отварању су говорили: Њ. е. надбискуп бечки кардинал Кристоф Шенборн, Њ. п. епископ бачки господин Иринеј Буловић, председник Републике Србије господин Борис Тадић и председник Републике Аустрије господин Хајнц Фишер. У уметничком делу свечаности, наступио је хор „Стефан Дечански” из Новог Сада и госпођа Милица Стојадиновић, првакиња опере Српског народног позоришта у Новом Саду.

Високи покровитељи: Изложба је реализована под високим покровитељством председника Републике Србије господина Бориса Тадића и председника Републике Аустрије господина Хајнца Фишера. Организација изложбе: Музеј Катедрале Светог Стефана у Бечу и Матица српска, Нови Сад. Координатор пројекта: проф. др Душан Николић. Аутор концепције изложбе: академик Динко Давидов. Кустос изложбе: др Бранка Кулић, управница Галерије Матице српске. Организациони одбор: др Бранка Кулић, Јелена Межински Миловановић, др Татјана Цвјетићанин, Миро Вуксановић, мр Бојан Поповић, Мирослав Илић, Душица Живковић, мр Александар Раковић, Драгана Вујић, Ђорђо Прстојевић, Ненад Трајковић, протојереј ставрофор Ђорђе Кнежевић, академик Динко Давидов и проф. др Душан Николић, председник Одбора. Дизајн пратећег материјала: Мирјана Исаков. Експонате за изложбу су уступили: Народни музеј у Београду, Галерија Српске академије

наука и уметности у Београду, Историјски музеј Србије у Београду, Музеј Града Београда, Галерија Матице српске у Новом Саду, Библиотека Матице српске у Новом Саду, Музеј српске православне цркве у Београду, Музеј Николе Тесле у Београду и Национална библиотека у Бечу. Реализацију изложбе су финансијски омогућили: Влада Републике Србије – Министарство иностраних послова, Министарство вера, Министарство културе, Министарство за дијаспору, Министарство за Косово и Метохију, Влада Аутономне Покрајине Војводине – Покрајински секретаријат за културу и Српска црквена општина у Бечу.

САВА ТЕКЕЛИЈА – ВЕЛИКИ СРПСКИ ДОБРОТВОР

У Историјском музеју Србије је 17. децембра свечано отворена изложба *Сава Текелија – велики српски добротвор*, коју су поводом 250. годишњице рођења Саве Текелије приредили Галерија Матице српске и Рукописно одељење Матице српске. На отварању изложбе говорили су: др Ана Столић, директорка Историјског музеја Србије, мр Тијана Палковљевић, управница Галерије Матице српске, проф. др Душан Николић, генерални секретар Матице српске и Небојша Брадић, министар културе Републике Србије, који је изложбу званично отворио. Галерија Матице српске и Матица српска су уз подршку Министарства културе Републике Србије објавиле и публикацију *Сава Текелија* аутора мр Владимира Симића и Снежане Мишић. Поред уметничких дела изложена је и архивска грађа која се чува у Рукописном одељењу Матице српске и неколико раритетних публикација из фонда Библиотеке Матице српске. Изложба је употпуњена текстуалним легендама на српском и енглеском језику, као и презентацијом у Power Point програму.

ПРОМОТИВНЕ ИЗЛОЖБЕ У БЕОГРАДУ

У складу са споразумом о сарадњи са компанијом „Робне куће Београд”, Матица српска је 11. августа опремила два излога у објекту који се налази у непосредној близини Информативног центра Града Београда, у Кнез Михаиловој улици. У првом је изложен монитор са видео-презентацијом изложбе *Србија – културна сјена Истока и Запада* (која се у то време одржавала у Бечу), каталози изложбе на српском, енглеском и немачком језику, те више других пратећих публикација. У другом је представљена Матица српска. Изложена су најзначајнија идања Матице српске, Библиотеке Матице српске, Галерије Матице српске и Издавачког центра Матице српске, као и више банера са текстовима на српском и енглеском језику.

Матица српска је и у децембру наставила сарадњу са компанијом „Робне куће Београд” из Београда. У два излога у Кнез Михаиловој улици постављен је промотивни материјал. У једном је представљена Матица српска (поводом 185. годишњице оснивања), а у другом Сава Поповић Текелија (поводом 250. годишњице рођења).

У реализацији промотивних изложби учествовали су: Добрила Мартинов, Вукица Туцаков, Драган Тубић, Андреј Калмар, Павле Пејак, Саша Кулић и Душан Николић.

Протомотивне изложбе у Београду

НАГРАДЕ МАТИЦЕ СРПСКЕ

Одељење за књижевност и језик

Змајева награда Матице српске

Змајева награда Матице српске за 2009. годину уручена је 16. фебруара 2010. на Свечаној седници Матице српске песнику Слободану Зубановићу за збирку песама *Сонети са села* (у издању Завода за уџбенике, Београд, 2009). О поезији Слободана Зубановића говорио је Иван Негришорац, а стихове из награђене збирке песама казивао је драмски уметник Миодраг Петровић.

Жири Змајеве награде радио је у саставу: проф. др Славко Гордић, проф. др Михајло Пантић (председник), Ђорђо Сладоје, проф. др Бојана Стојановић Пантовић и академик Милосав Тешић. Жири је одржао две седнице (19. јануара и 4. фебруара 2010).

Бранкова награда Матице српске

Жири за доделу Бранкове награде Матице српске радио је у саставу: др Драгана Вукићевић, др Радослав Ераковић, др Војислав Јелић, др Љиљана Пешикан Љуштановић (председник), др Горана Раичевић – и једногласно је одлучио да додели:

Прву награду:

- Кристини Ђурић, студенткињи Филолошког факултета Универзитета у Београду, Катедра за српску књижевност и језик с компаратистиком, за рад „Проблем апсурда у делима Миодрага Булатовића (*Ђаволи долазе, Црвени ђеџао лејти према небу, Годо је дошао*)”;

Две друге награде:

- Милораду Дурутовићу, студенту Филозофског факултета Универзитета Црне Горе у Подгорици, Студијски програм за српски језик и јужнословенске књижевности, за рад „Споредно небо – поетска космогонија Васка Попе”;
- Јелени Крунић, студенткињи Филозофског факултета Универзитета у Новом Саду, Одсек за српску књижевност, за рад „Хришћанство у делу Лукијана Мушицког”;

Три треће награде:

- Дуњи Душанић, студенткињи Филолошког факултета Универзитета у Београду, Катедра за општу књижевност и теорију књижевности, за рад „Ауто-нарација у Стендалдовом *Живоју Анрија Брилара*”.
- Миленки Окука, студенткињи Филозофског факултета Универзитета Црне Горе у Подгорици, Студијски програм за српски језик и јужнословенске књижевности, за рад „*Роман о Лондону* Милоша Црњанског – прелазак Рјепнина преко Стикса”.
- Вањи Прстојевић, студенткињи Филозофског факултета Универзитета у Новом Саду, Одсек за српску књижевност, за рад „Тема инцеста у песмама *Удаја сестре Душанове* и *Душан хоће сестру да узме*”.

Награде добитницима уручио је потпредседник Матице српске проф. др Славо Гордић, 13. априла 2010. године у Салону Матице српске, а о добитницима је говорио доц. др Радослав Ераковић.

Награда „Младен Лесковац”

Жири за доделу Награде „Младен Лесковац” радио је у саставу: проф. др Јован Делић, академик Мирослав Пантић, председник, проф. др Иво Тартаља, проф. др Мирослав Егерић и проф. др Радмила Маринковић.

Жири је једногласно одлучио да се Награда „Младен Лесковац” за 2006, 2007. и 2008. годину додели проф. др Душану Иванићу за целокупно научно дело из области историје српске књижевности.

Награду добитнику уручио је председник Матице српске Чедомир Попов, на свечаности приређеној после седнице Управног одбора 12. априла 2010. О добитнику је говорио проф. др Иво Тартаља, члан жирија.

Ученичка награда за најуспешнији литерарни састав инспиран делом Пејтра II Пејровића Његоша

На основу слободно изражене воље донатора Јованке и Младена Вучинића, Матица српска је установила награду за најуспешнији литерарни састав инспиран делом Петра II Петровића Његоша за ученике из СОС Дечијег села из Сремске Каменице и потомце Хуманитарног фонда „Привредник”.

Жири у саставу: Раденко Кондић, представник СОС Дечјег села из Сремске Каменице, Јелена Табак, представник Хуманитарног фонда „Привредник” и Мато Пижурица, секретар Одељења за књижевност и језик (председник), донео је одлуку да награду додели потомцима Хуманитарног фонда „Привредник” Нели Цветковић, ученици IV године Карловачке гимназије и Бојану Босанцу, студенту I године

Факултета техничких наука. Награду је донатор уручио на Светосавској академији 26. јануара у Матици српској.

Одељење за природне науке

Награда професора Лазара Стојковића

У 2010. години по шести пут је додељена Награда професора Лазара Стојковића. Награда носи име Матициног добротвора, заслужног члана и потпредседника Матице српске, првог ректора Новосадског универзитета и оснивача и првог декана Пољопривредног факултета. По жељи професора Стојковића, награда се додељује млађим научним радницима који се баве првенствено питањима из области агроекологије и агроекосистема. На конкурс за награду пристигло је седам предлога од стране факултета, института и предлога члана жирија. Жири у саставу: проф. др Имре Молнар (председник), академик Рудолф Кастори, проф. др Ивана Максимовић, проф. др Нада Милошевић и проф. др Драган Шкорић (чланови) већином гласова је донео одлуку да се Награда професора Лазара Стојковића равноправно додели: др Игору Балалићу, за досадашњи научноистраживачки рад, магистарску тезу и докторску дисертацију, и Ивици Ђаловићу, за досадашњи научноистраживачки рад. Новчани износ награде (100.000 динара) донирало је Рибарско газдинство „Ечка.” На свечаности приликом уручења награде о професору Стојковићу је говорила проф. др Нада Милошевић, а о добитницима проф. др Ивана Максимовић.

ПРИЗНАЊА МАТИЦИ СРПСКОЈ И ЊЕНИМ ЧАСНИЦИМА

Генерални секретар Матице српске проф. др Душан Николић је 28. јуна на Видовданској академији у Бечу примио Велику грамату, коју је Матици српској доделила Српска православна црквена општина Свети Сава поводом 150 година постојања. За допринос обележавању овог јубилеја грамате су додељене др Бранки Кулић, кустосу изложбе *Србија – културна сјона Исиока и Зајада*, госпођи Мирјани Исаков за дизајн пратећих публикација, секретару Одбора за организовање изложбе госпођи Љиљани Дражић и председнику Организационог одбора проф. др Душану Николићу.

КАТЕДРА МАТИЦЕ СРПСКЕ

Катедра Матице српске у саставу: др Саша Радојчић, председник, и чланови проф. др Мирослав Егерић, проф. др Милорад Радовановић, проф. др Драгиша Поповић, Добрила Мартинов, Јулка Ђукић и Светлана Милашиновић, није се са-стајала током 2010. године.

МУЗИЧКЕ ВЕЧЕРИ МАТИЦЕ СРПСКЕ

Одбор Музичких вечери Матице српске радио је у следећем саставу: академик Димитрије Стефановић, председник Одбора, проф. мр Богдан Ђаковић, проф. мр Марина Милић Апостоловић, проф. мр Ненад Остојић, чланови Одбора и Марта Тишма, уредник Музичких вечери Матице српске.

Одбор се састао 16. фебруара 2010. године. На седници Одбора усвојен је Извештај о Музичким вечерима одржаним 2009. године. Усвојен је План Музичких вечери Матице српске за 2010. годину. Закључено је да уредник Музичких вечери има слободу планирања и измене понуђених програма у зависности од околности. Предложено је да висина хонорара за извођаче буде увећана за 50% у односу на претходну годину јер су хонорари врло мали.

У 2010. години одржано је 14 концерата соло и камерне музике. Разноврсни, квалитетни и занимљиви програми привукли су велики број посетилаца и новинара.

Током 2010. године одржане су следеће Музичке вечери:

- 24. фебруар – Вокални концерт младих извођача из класе проф. мр Вере Ковач Виткаи. Учествовали су: Агота Виткаи Кучера, сопран, Јована Рогуља, сопран, Горан Стргар, тенор, Жељко Андрић, бас и Тамара Јовићевић, клавијарски сарадник. Програм: Вивалди, Чајковски, Рахмањинов, Белини, Пучини, Григ, Верди, Хендл, Капуа, Доницети, Офенбах и др. Цео концерт снимила је РТВ Војводине. Репортаже и интервјуе снимали су РТВ Војводине – српска и мађарска редакција, ТВ Панонија, ТВ Канал 9, НС+ телевизија, Радио Нови Сад.
- 25. март – приређен је концерт на којем су свирале Марија Мисита, виолина и Наташа Митровић, клавијар. Изведена су дела Шуберта, Чајковског и Камија Сен-Санса. Цео концерт снимила је ТВ Мост.
- 14 април – Приређена је приповедачка представа *Човек човеку*. Приче великана српске књижевности причале су глумице Вјера Мујовић и Рада Ђуричин. Представу је приредила Рада Ђуричин. Костими: Љиљана Петровић. Музика: компакт-диск *Између сна и јаве* Боре Дугића. Сценски говор: Љиљана Мркић. Цео концерт снимила је ТВ Мост. Репортаже и интервјуе снимали су ТВ Панонија и ТВ Канал 9.
- 28. април – приређен је концерт на којем су наступиле Милана Вуксан, мецосопран, Жељка Спонза, харфа и Ксенија Мијатовић, флаута. Програм: Бах, Ђордани, Глук, Офенбах, Бајић, Пребанда, Масне, Дворжак, Гранадос, Монти и Бизе.
- 6. мај – наступила је Љиљана Вукелја Цвијић, пијанисткиња. Програм: Равел и Дитије. Репортажу и интервју снимала је ТВ Канал 9.
- 20. мај – наступиле су Мегуми Тешима, виолинисткиња из Јапана и Наташа Срдић Јан, пијанисткиња. Програм: Бах, Пуланк и Прокофјев.
- 27. мај – наступили су Миран Бегић, виолиниста и Бојан Мартиновић, пијаниста из Црне Горе. Програм: Моцарт, Дворжак, Таминцић, Равел и Григ.

- 1. јун – приређен је концерт под називом „Омаж певању”. Говорио је и свирао Душан Трбојевић, пијаниста и композитор. Гости вечери биле су Милица Стојадиновић, сопран, првакиња опере СНП и Маја Грујић, клавирски сарадник. Програм: Шуберт, Бах, Шопен, Лист, Дебиси, Мокрањец и Трбојевић. Цео концерт снимили су ТВ Мост, Телевизија Академије уметности у Новом Саду и Радио Нови Сад.
- 16. јун – приређен је концерт трија: Сенка Недељковић, сопран, Рудолф Балаж, кларинет и Александра Караџић, клавир. Програм: Крауцер, Шпор, Шуберт, Штраус и Лехар. Цео концерт снимила је ТВ Мост.
- 6. октобар – концерт Акација Оливеире, гитаристе из Бразила. Гост вечери био је гитариста Урош Дојчиновић. Изведена су дела Е. Вилја-Лобоса. Цео концерт снимили су Радио Нови Сад и ТВ Мост. Репортажу и интервју снимала је ТВ Канал 9. Концерту је присуствовала петочлана делегација из Амбасаде Бразила: Госпођа Марија Тереза де Лима, супруга амбасадора Бразила; госпођа Инес Фонсека Соарес, аташе – шеф администрације; госпођица Сандра Малта дос Сантос, вицеkonzул; Љубомир Орловић, Економско и трговинско одељење. Од домаћих званичника били су присутни Председник Скупштине Града Новог Сада Александар Јовановић и покрајински секретар за културу Милорад Ђурић.
- 20. октобар – концерт „Вече соло песме”. Дела су интерпретирали Гордана Гавриловић, сопран, Владимир Динић, баритон и Татјана Дробни, клавирски сарадник. На програму су била дела Х. Волфа, С. Рајичића, Д. Големовића, Д. Гостушког, В. Миланковић, С. Христића и М. Пребанде.
- 10. новембар – приређен је концерт „Српска музика за виолончело и клавир”. Свирали су Срђан Сретеновић, виолончело и Неда Хофман, клавир. У програму су изведена дела: И. Бркљачића, Д. Деспића, Љ. Марић, Н. Богојевић, Ј. Славенског и С. Хофмана. Цео концерт снимиле су Радио Нови Сад.
- 9. децембар – приређено је музичко поетско вече „Лаза Костић и музика”. У програму су учествовали Петар Краљ, драмски уметник и Марина Милић Апостоловић, пијанисткиња. Стихове Лазе Костића *Међу јавом и мед сном*, *У сјомен Ленки Дунђерски*, *У сјомен Јованки Сјојковићевеј*, *Сјомен на Руварца* и *Santa Maria della Salute* казивао је Петар Краљ уз музику Л. В. Бетовена, Ф. Шопена, В. Мокрањца, М. Тајчевића, С. Франка и Р. Шумана, коју је изводила Марина Милић Апостоловић. Репортажу је снимила РТВ Војводине, а Радио Нови Сад је снимиле концерт у целости.
- 23. децембар – приређено је „Вече танга”. Свирао је Belanima Трио. Чланови трија су Бобан Бјелић, хармоника, Владимир Павловић, виолончело и Катарина Мишић, клавир. Гости вечери били су плесачки пар Ана Наупарац и Дејан Лукић.

У ЧАСТ ЧАСНИКА, ДОБРОТВОРА И ИСТАКНУТИХ САРАДНИКА

Матица српска је у 2010. години различитим активностима одала признања некадашњим часницима, добротворима и истакнутим сарадницима.

ПАНТЕОН МАТИЦЕ СРПСКЕ

Током 2010. године, уз финансијску подршку Управе за културу Града Новог Сада, реализована је идеја Саве Поповића Текелије о формирању Пантеона у оквиру Матице српске.

У склопу пројекта обављени следећи послови: 1. скидање, чишћење и поновно постављање свих месинганих плочица са портрета часника, добротвора и сарадника Матице српске у задужбинском здању Марије Трандафил; 2. уклањање старе инсталације и дотрајалих дрвених лајсни из ходника; 3. спуштање плафона, глетовање и кречење; 4. брушење, чишћење и фарбање пода у ходнику; 5. преглед и селекција портрета у власништву Матице српске који су се налазили у Депоу Галерије Матице српске; 6. урамљивање портрета из Депоа; 7. транспорт портрета из Галерије Матице српске у задужбинско здање Марије Трандафил; 8. постављање портрета; 9. израда 109 краћих биографија личности чији се портрети налазе у склопу Пантеона; 10. превођење биографија на енглески језик; 11. израда 109 зидних легенди на плочицама од плексигласа са биографијама на српском и енглеском језику; 12. постављање зидних легенди; 13. израда 90 зидних легенди на плочицама од форекса са биографијама на српском и енглеском језику (за изложбу у Београду); 14. израда две верзије логотипа; 15. израда двојезичног банера; 16. припрема и штампање флајера о Пантеону МС на српском језику; 17. припрема и штампање флајера о Пантеону МС на енглеском језику; 18. креирање и дизајнирање компјутерске базе података *Пантеон Матице српске*; 19. креирање и дизајнирање компјутерске базе података *Српски биографски речник*; 20. креирање и дизајнирање компјутерске базе података *Секретарова библиотеке* (библиографија МС); 21. набавка и инсталација четири touch screen компјутера за претраживање база података; 22. израда и постављање носача монитора; 23. израда и постављање плочица за обележавање просторија; 24. попис и сређивање књига у склопу Секретарове библиотеке; 25. репарација и дорада витрина у холу код Свечане сале; 26. постављање лед расвете за портрете у ходнику; 27. израда ознаке за научна одељења Матице српске; 28. фотографисање свих портрета у висококвалитетној дигиталној техници; 29. формирање датотеке Пантеона Матице српске; 30. промотивне активности.

Део Пантеона Матице српске

Већи део грађе која је припремљена у склопу Пројекта коришћена је за припрему изложбе *Часници и добродјелници Матице српске* у Галерији Српске академије наука и уметности, поводом 185. годишњице Матице српске.

У обликовању Пантеона Матице српске учествовали су: мр Тијана Палковљевић, управница Галерије Матице српске; Драгана Белеслијин, стручни сарадник Матице српске; Александра Јовановић, стручни сарадник Рукописног одељења Матице српске; Вукица Туцаков, технички уредник издања Матице српске; Андреј Калмар, преводилац; Александра Стефанов, кустос Галерије Матице српске; Владимир Шовљански, лектор и коректор; Владимир Николић, стручни сарадник Рукописног одељења Матице српске; Мирјана Исаков, дизајнер; Мирослав Зарић, информатичар; дипл. инг. ел. Љубомир Борђошки, надзорни орган за јавно осветљење; Данило Вуксановић, конзерватор Галерије Матице српске и Саша Кулић, технички сарадник.

Руководилац пројекта је проф. др Душан Николић, генерални секретар Матице српске.

У ЧАСТ ЈОВАНА ХАЦИЋА

Председник Матице српске академик Чедомир Попов је 4. маја, у име институције, положио венца на гроб Јована Хаџића. Полагању венца и обележавању годишњице смрти оснивача Матице српске и сенатора новосадског Магистрата присуствовали су потпредседници проф. др Славко Гордић и проф. др Слободан Ђурчић, генерални секретар проф. др Душан Николић, секретар Одељења за друштвене науке проф. др Љубомирка Кркљуш и декан Филозофског факултета проф. др Љиљана Суботић. Хор „Академац” је у част Јована Хаџића отпевао химну Матице српске.

Полагање венца на гроб Јована Хаџића

ДАНИ ТЕОДОРА ПАВЛОВИЋА

На отварању манифестације Дани Теодора Павловића у Новом Милошеву, 25. јула, у име Матице српске говорио је проф. др Драган Станић, главни уредник *Летописа* и члан Управног одбора Матице српске.

ОБЕЛЕЖАВАЊЕ ЈУБИЛЕЈА ДР ДУШАНА ПОПОВА

Матица српска и Новосадски клуб су 23. фебруара пригодном свечаношћу обележили јубилеј др Душана Попова поводом осамдесет година живота, шездесет година рада у Матици српској и завршетка рада на *Енциклопедији Новој Сади*. На свечаности су говорили председник Матице српске академик Чедомир Попов, председник Новосадског клуба проф. др Александар Лучић, новинар Љуба Вукмановић и публициста Ђорђе Рандељ. Уметнички програм су извели сопран Милица Стојадиновић, у пратњи Маје Грујић, и мр Исидора Поповић.

Душан Попов на свечаности у Матици српској

ДОБРОЧИНСТВА

Академик Рудолф Кастори, секретар Одељења Матице српске за природне науке, ангажовао се и обезбедио материјална средства за наруџбину уметничког портрета професора Лазара Стојковића. Пракса Матице српске је да своје угледне функционере, донаторе и чланове овековечи уметничким портретима. Професор Лазар Стојковић је у два мандата био потпредседник Матице српске, главни и одговорни уредник *Зборника Матице српске за природне науке*, затим организатор и учесник бројних манифестација Матице и бројних пројеката Одељења Матице српске за природне науке. Такође је један од великих донатора Матице српске (кућа, уметничке слике, стилски намештај и др.). Директор Института за ратарство и повртарство, проф. др Борислав Кобиљски, свесрдно је прихватио идеју академика Рудолфа Касторија и Институт је финансирао израду уметничког портрета професора Лазара Стојковића. Портрет је израдила Бранка Јанковић Кнежевић, академски сликар. На свечаности 7. децембра 2010. године званично је откривен портрет професора Лазара Стојковића. Свечаност је отворио академик Чедомир Попов, пред-

седник Матице српске, а о животу и делу професора Лазара Стојковића говорио је академик Рудолф Кастори. Скупу се обратио и директор Института за ратарство и повртарство, проф. др Борислав Кобиљски и академска сликарка, госпођа Бранка Јанковић Кнежевић, аутор портрета. Проф. др Имре Молнар, председник жирија Награде професора Лазара Стојковића, на крају се захвалио учесницима и организаторима скупа и ауторки портрета.

Др Радмила Милентијевић, професор Градског колеџа у Њујорку, приликом посете Матици српској уручила је председнику Матице српске академику Чедомиру Попову и председнику Уређивачког одбора *Српске енциклопедије* проф. др Драгану Станићу своју донацију и донацију Мила Јелисијевића и Тијане Нинков за *Српску енциклопедију*.

Господин Стеван Бугарски из Темишвара, члан Управног одбора Матице српске, превео је са старог румунског језика део текста за књигу о докторској дисертацији Јована Хаџића, без накнаде, као добротинство Матици српској.

Породица Николић Неузински из Новог Сада је Матици српској поклонила специјални носач за видео-бим у Мултимедијалној сали, израђен по поруџбини.

Госпођа Мирјана Исаков из Новог Сада је без накнаде дизајнирала и припремила за штампу Захвалницу Матице српске која ће се додељивати на пригодним свечаностима.

Проф. др Дојчил Војводић је без накнаде превео на руски језик предлог Протокола о сарадњи са Институтом за историју Националне академије наука Белорусије и Матице српске, као и више других текстова о Матици српској.

ИНВЕСТИЦИЈЕ

МУЛТИМЕДИЈАЛНА САЛА, МЕДИЈА ЦЕНТАР И ДАТОТЕКА

Стварајући услове за савремени начин рада, примерен стандардима ХХИ века, Матица српска је у склопу недавно завршене реконструкције крова и дела задужбинског здања Марије Трандафил, коју су финансирали Извршно веће АП Војводине и Покрајински секретаријат за науку и технолошки развој, формирала вишенаменски простор који се користи као мултимедијална сала (са тридесет места),

Нова мултимедијална сала

медија центар и информатички центар са дадотеком. Већи део опреме је набављен уз финансијску подршку „Електровојводине”.

КЊИЖАРА И АНТИКВАРНИЦА

У складу са раније закљученим споразумом, у задужбинском здању Марије Трандафил 14. јуна свечано је отворена Књижара и антикварница Завода за уџбенике. Гостима су се том приликом обратили председник Матице српске академик Чедомир Попов и директор и главни уредник Завода за уџбенике Милољуб Албијанић. У уметничком делу програма наступили су мр Исидора Поповић, стручни сарадник Матице српске и ученици музичке школе „Јосип Славенски” из Новог Сада.

Завод за уџбенике је уложио значајна средства у уређење простора и преузео обавезу да редовно плаћа закупнину за његово коришћење.

Са отварања Књижаре и антикварнице

РЕСТАУРАЦИЈА САЛОНСКОГ НАМЕШТАЈА

Уз подршку Управе Града Новог Сада започета је рестаурација стилског намештаја из свечаних салона Матице српске. У првој фази биће детаљно сређен намештај који користи служба за протокол и односе са јавношћу.

ИДЕЈНО РЕШЕЊЕ ЗА ПРЕТВАРАЊЕ ТЕРАСЕ У САЛОНСКИ И ИЗЛОЖБЕНИ ПРОСТОР

Уз стручну подршку сарадника Одељења за ликовне уметности, Председништво Матице српске је започело припреме за израду пројектне документације за претварање терасе код Свечане сале у салонски и изложбени простор.

Завод за заштиту споменика културе Новог Сада је начелно подржао реализацију те идеје.

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

Извештај о раду Библиотеке Матице српске у 2010. години

Сажетак

Библиотека Матице српске (БМС) успешно је осмислила свој Програм рада у 2010. години, поштујући у складу са Законом о култури, Законом о библиотечкој делатности, Законом о културним добрима, Законом о Матици српској, Законом о јавним службама и другим одговарајућим подзаконским прописима.

Делатност БМС финансирана је из републичког буџета, преко Министарства културе, а део средстава обезбедило је Министарство за науку и технологију. Матичне функције минимално су финансиране преко Покрајинског секретаријата за културу.

У законима о библиотекама, обавезном примерку и старој и рејској књизи, који су у изради, у појединости се учвршћују дужности и послови БМС као националне библиотеке.

*

Управни одбор БМС радио је у саставу: проф. др Марија Клеућ, председник, и чланови: Лазар Чурчић, др Драган Симић, Борђе Виловски и мр Душица Грбић.

Управни одбор усвојио је Извештај о раду БМС за 2009. годину, Завршни рачун за 2009. годину, Пројекцију финансијског плана за 2010. годину, План набавки за 2010. годину, информације о примени Закона о култури и новим правилицима, Предлог Статута БМС, Програм рада БМС за 2011. годину, Ребаланс финансијског плана за 2010. годину, Ребаланс плана јавних набавки за 2010. годину, Пројекцију финансијског плана за 2011. годину. Донећ је Статут БМС и Пословник о раду Управног одбора БМС и прецизиран датум у Споразуму о продужењу радног односа уједнаженом Библиотеке Миру Вуксановићу.

Надзорни одбор радио је у саставу: Дејан Живанац, председник, и чланови Боровој Јуришин и Радован Мићић.

Надзорни одбор размислио је Завршни рачун БМС за 2009, Пројекцију финансијског плана и План набавки за 2010. годину и предложио Уједнаженом одбору да се ови документи усвоје.

*

У оквиру пројекта Опис ћирилских рукописних књига БМС прикупљена је грађа за опис рукописних пролога, служби и житија у циљу припреме за штампу петнаесте књиге у серији „Ћирилске рукописне књиге БМС”. Објављен је каталог Огласи, седма књига у Едицији „Каталог старих и рејских књига БМС”. Из збирке преосматраног савременог материјала објављено до 1867. године савремено је обрађено 227 јединица. Из збирке старе српске периодике обрађена су 62 наслова (120 јединица, 3.220 бројева). Наслављени су послови на обради и заштити библиотеке целина: Библиотеке Српске православне велике гимназије у Новом Саду (212 књига и 3 наслова периодике и допуњено је 350 записа књига и 1 запис

периодичне публикације), Библиотеке Бачке епархије (обрађено је 116 књига, а 50 запис је допуњено), леђања Владимира Ошковића (сортиране су и класификоване 2.242 јединице разне грађе у 22 фасцикле, презледано је и сређено 77 целина разних текстових смешених у 24 фасцикле, са укупно 2.290 листова) и Донације Никол и Срејена Марића (обрађено 12 ирисислих књига). У електронској бази каталога зовано је 290 наслова књига и 63 наслова периодичних публикација на микрофилму.

*

Свим видовима набавке (обавезни примерак, кувовина, размена, поклон, де-позициј) БМС је примила и у своје збирке укључила 78.123 публикације. Обавезним примерком примљена је 46.701 публикација, кувовином 2.535, разменом 7.158, поклоном 21.562 и де-позицијом 167 публикација. Из обавезног примерка Војводине Народне библиотеке Србије (НБС) у Београду и другим библиотекама са којима БМС размењује обавезни примерак упућена је 45.831 публикација.

БМС је кувовином упућунила своје збирке са 1.026 књига, 930 јединица посебних збирки и 427 бројева антикварне периодике. У оквиру координиране набавке БМС је добила 152 броја страних научних часописа.

Разменом из иностранства примљено је 7.055 публикација (2.903 књиге, 177 публикација за посебне збирке и 3.975 бројева периодике), а из земље 103 публикације. Иностраним партнерима у размени и лекторатима за српски језик послато је 3.325 књига и 4.134 броја периодике, а домаћим библиотекама 110 књига и 890 бројева периодике (од тога 500 књига и 4.000 примерака периодичних публикација издања Машице српске).

БМС је добила на поклон 32.105 публикација на разним језицима. Након провере, у збирке су укључене укупно 21.562 публикације (5.452 књиге, 5.336 јединица посебних збирки и 10.774 бројева периодике).

Примљено је 167 публикација из де-позиција ФАО и Унеско.

*

Настављен је рад у систему узајамне каталогизације у оквиру пројекта Виртуелна библиотека Србије (ВБС) чији је носилац НБС, а чију главнину чини база БМС.

Ажурно је обављана именска, предметна и децимална обрада нових публикација, уз истовремену ревизију збирки. Укупно је обрађено 78.067 публикација (књиге, периодика, прилози у периодичним публикацијама и не-књижни материјал).

Урађена су 2.542 СРП записа.

Аналистички су обрађена 16.983 прилога у периодици.

Формирано је 37.759 предметних одредница и 45.790 децималних бројева.

Редикована су 3.843 записа, а уједначен је 1791.

У Завичајној збирци Војводине настављено је попуњавање, обрада и заштитна публикација.

Приређена је и објављена Библиографија књига у Војводини за 2008. годину (1.970 јединица и 304 јединице допуна, на 796 страна) и настављени су послови на припреми наредних свезака.

Настављено је сређивање прикуљене и обрађене грађе за Библиографију Машице српске и грађе за библиографије добитника Змајеве наградe.

Настављена је обрада публикација посебних збирки.

*

У оквиру израде Библиографије Иве Андрића (према уговору са Задужбином Иве Андрића) укупно је обрађено 9.266 публикација, од тога су креирана 4.222 записа, 4.404 записа је допуњено, а из узајамне базе преузето је 506 записа.

*

Обављена је конзервација и рестаурација 24.261 страница ретких публикација. Урађено је 59.580 снимка. Осим публикација БМС рађена је заштитна публикација ризнице манастира Крушедол, Архива САНУ из Београда, Библиотеке Српске патријарха из Београда, Градске библиотеке из Новог Сада, Архива САНУ из Сремских Карловаца и Библиотеке Народног музеја из Зрењанина.

*

У пројекту заштите књига ризнице манастира Крушедол урађена је конзервација и рестаурација 7 ретких књига са преко 5.000 страница. Посао је финансиран из буџета Војводине.

*

Дигитализација је завршена снимањем збирке српских штампаних књига 18. и 19. века. На новом скенеру укупно су урађена 76.483 дигитална снимка у квалитету потребном за чување и коришћење.

Дигитализована грађа може се користити на рачунарима у Чикагоу радећи. Израђен је софтвер за презентацију дигиталне збирке, чијој истинској верзији се може приступити из мреже.

*

Изложбама и каталозима обележено је 12 значајних јубилеја из наше и светске културне историје.

*

Објављене су публикације: Огласи (седма књига у Едицији „Каталог старих и ретких књига БМС”), Библиографија књига у Војводини за 2008, Годишњак БМС за 2009, Анализа рада народних библиотека у Војводини за 2009. годину, Анализа рада високошколских библиотека у Војводини за 2009. годину, Вести, гласило БМС (4 редовна броја), каталози изложби (од броја 168 до 178).

У БМС су рађени уреднички и издавачки послови за Издавачки центар Матице српске.

*

Делатност БМС редовно су пратили дневни и други листови, радио и телевизијске станице.

БМС је поселило више културних и научних радника из наше земље и иностранства, као и неколико стручних библиотекара, студентки и мајсторица, који су приказани историјски развој Библиотеке и њене савремене функције.

*

Награду „Симојан Новаковић” Библиотекарског друштва Србије (БДС) добиле су Јасна Карпаловић и Свекла Вучковић за књигу Објављенија БМС 1791–1866.

Награду БДС за најбољег библиотекара у националним библиотекама добила је Марија Јованцаи, руководилац Одељења за каталогско-библиографску обраду публикација.

Сарадници БМС објавили су више стручних текстова, били су на усавањању у иностранству, радили су у стручним републичким органима, учествовали на скуповима.

*

Плате 150 запослених утврђиване су на основу резултата у редовним месечним извештајима свих запослених. Административни и финансијски послови обављани су ажурно и у складу са законом.

*

План рада за 2010. годину осмиварен је у целосици, а у неким сегментима и израмашен.

СТАРА И РЕТКА КЊИГА И ЛЕГАТИ

Према пројекту Опис ћирилских рукописних књига БМС прикупљана је грађа за опис рукописних пролога, служби и житија у циљу припреме за штампу петнаесте књиге у серији „Ћирилске рукописне књиге БМС“. Објављен је каталог *Огласи*, седма књига у Едицији „Каталог старих и ретких књига БМС“. Из збирке преосталог ситноштампаног материјала публикованог до 1867. године сигнирано је и обрађено 227 јединица. Обрађено је 145 старих словеначких књига, 106 хрватских и 1 македонска књига. Обрађена су 62 наслова (120 годишта, 3.220 бројева) старе српске периодике, а 1 запис је редигован. Из збирке илегалне и ратне штампе обрађено је 258 наслова (347 годишта, 3.236 бројева). Обрађен је 1 наслов (1 годиште, 7 бројева) периодичне публикације из збирке Аврама Ђукића, као и 3 наслова (3 годишта, 3 броја) старе хрватске периодике. За збирку Уједињене омладине српске пресигнирано и обрађено је 70 књига издвојених из редовног фонда БМС. Настављени су послови на обради и заштити легата Владимира Отовића: сортиране су и класификоване 2.242 јединице разне грађе у 22 фасцикле, прегледано је и сређено 77 целина разних текстова смештених у 24 фасцикле, са укупно 2.290 листова, 31 текст распоређен је у већ формиране фасцикле, обрађено је 14 књига, 1 наслов периодике, 203 текста која се налазе у 10 фасцикли, 215 листова или прилога из 4 фасцикле, као и два текста аналитички, инвентарисано је, сигнирано и смештено 7 књига, а рађени су и послови везани за књиговезачку заштиту грађе. Из Библиотеке Српске православне велике гимназије у Новом Саду обрађено је 212 књига и 3 наслова периодике и допуњено је 350 записа књига и 1 запис периодичне публикације. Из Библиотеке Бачке епархије обрађено је 116 књига, а 50 записа је допуњено. Из Донације Никол и Сретена Марића примљено је и обрађено 12 књига, а из збирке Дејана Медаковића обрађене су 2 књиге. Приликом ретроспективне обраде публикација БМС издвојене су 2 руске књиге 18. века и 1 наслов периодичне публикације са екслибрисом Васе Стајића и те публикације пресигниране су и припојене одговарајућим збиркама. Рађена је провера копираног и фотографисаног материјала у инвентарним књигама, у електронском каталогу и у збирци микрофилмова. Обрађено је 27 копираних књига и 4 наслова периодике чије оригинале БМС не поседује. У електронској бази каталогизовано је 290 наслова књига и 63 наслова периодичних публикација на микрофилму, а 1 запис допуњен је податком о CD-у. У Читаоници за раритете издате су на коришћење 1.424 раритетне књиге, 560 јединица периодике и 5 микрофилмова, а од публикација из осталих збирки овде је читано 178 књига и 99 наслова периодике. Припремљено је и предато на дигитализацију 879 српских штампаних књига 18. и 19. века. У Одељењу су обављани и послови који се тичу смештаја, топографске контроле, избора и припреме публикација за конзервацију, рестаурацију и микрофилмовање, давања предлога за откуп публикација, информисања и обавештавања корисника, пријема посета, телевизијског снимања и др. Обављени су и планирани послови везани за обраду, заштиту и промовисање књига из ризнице манастира Крушедол, а учествовало се и у припреми изложбе *Србија – културна сјона Истока и Запада* (Беч, 30. јуни – 30. октобар 2010), организоване поводом 150. годишњице Српске православне црквене општине у Бечу.

НАБАВКА И РАЗМЕНА ПУБЛИКАЦИЈА

Током 2010. године БМС је свим видовима набавке (обавезни примерак, куповина, размена, поклон, депозит) примила и у своје збирке укључила укупно 78.123 публикације (21.570 књига, 10.726 јединица посебних збирки и 45.827 бројева периодике). Обавезним примерком примљено је 46.701, куповином 2.535, разменом 7.158, поклоном 21.562 и депозитом 167 публикација.

Обавезни примерак

Обавезним примерком збирке БМС обogaћене су са 11.962 књиге, 30.460 бројева новина и часописа и са 4.279 јединица посебних збирки.

Обавезним примерком прикупљено је из војвођанских штампарија укупно 77.787 публикација. У збирке БМС укључене су 4.582 књиге, 9548 бројева периодике и 2.495 јединица посебних збирки.

Обавезним примерком од НБС примљено је 6.975 књига, 18.372 броја периодике и 1.724 публикације за посебне збирке.

Из обавезног примерка Војводине НБС и другим библиотекама са којима БМС размењује обавезни примерак упућена је 45.831 публикација. Преостале публикације распоређују се за слање у размену и за поклоне другим библиотекама.

У оквиру контроле достављања обавезног примерка упућени су спискови рекламација за непристигле публикације на адресе 99 штампарија у Војводини.

Куповина

БМС је куповином употпунила своје збирке са 1.026 књига, 930 јединица посебних збирки и 427 бројева антикварне периодике.

У оквиру координиране набавке (КоБСОН) у БМС су стигла 152 броја страних научних часописа.

Размена

Разменом са иностраним библиотекама током 2010. године примљено је 7.055 публикација (2.903 књиге, 177 публикација за посебне збирке и 3.975 бројева периодике), а из земље 103 публикације.

Иностраним партнерима у размени и лекторатима за српски језик послато је 3.325 књига и 4.134 броја периодике, а домаћим библиотекама 110 књига и 890 бројева периодике (од тога 500 књига и 4.000 примерака периодичних публикација издања Матице српске).

Поклон

БМС је на поклон примила 32.105 публикација на разним језицима. Након провере, у збирке су укључене укупно 21.562 публикације (5.452 књиге, 5.336 јединица посебних збирки и 10.774 броја периодике). Преостале публикације за које је утврђено да их БМС поседује распоређују се за поклоне другим библиотекама и за слање у размену.

БМС је у 2010. години послала на поклон институцијама и појединцима укупно 11.640 публикација, издања Библиотеке, као и књиге из дупликата БМС.

Радио Београду за акцију „Књига солидарности” упућено је 3.300 књига, Клиници за психијатрију у Новом Саду 200 књига, Библиотеци Универзитета Привредна академија у Новом Саду 300 књига, Библиотеци Факултета за европске

правно-политичке студије у Сремској Каменици 160 књига, Удружењу дистрофичара Београда 100 књига, ОШ „Бранко Радичевић” у Стапару 350 књига, Казнено-поправном заводу у Београду – Падинска Скела 300 књига, Библиотеци Универзитета у Новом Пазару 300 књига, ОШ „Вељко Ђуричин” у Јарковцу 600 књига, Народној библиотеци „Раде Драинац” из Прокупља 100 књига, Библиотеци Привредне академије у Шапцу 70 књига, ЕДУКОНС универзитету у Новом Саду 150 књига, Катедри за руски језик на Филозофском факултету у Новом Саду 200 књига, Народној библиотеци „Жарко Зрењанин” у Зрењанину за огранак „Златица” 400 књига, Православном удружењу „Свети Сава” у Новом Саду 155 књига, Народној библиотеци „Јован Поповић” из Кикинде 165 књига, Академији СПЦ за уметности и конзервацију из Београда 320 књига, Народној библиотеци „Жарко Зрењанин” у Зрењанину за библиотеку Опште болнице „Др Ђорђе Јовановић” 100 књига, Градској библиотеци у Суботици 800 књига, Радио-телевизији Србије 450 књига и ПУ „Радосно детињство” 120 књига.

БМС је библиотекама и научним радницима у нашој земљи на поклон послала 3.000 примерака својих издања књига и периодике.

Депозитом ФАО и Унеско примљено је 167 публикација.

ЕЛЕКТРОНСКА КАТАЛОШКО-БИБЛИОГРАФСКА ОБРАДА ПУБЛИКАЦИЈА

У периоду јануар–децембар 2010. године у електронски каталог БМС настављено је уношење података за публикације које се набављају у текућој години, као и за оне из ранијих година које су обрађене у лисном каталогу. Електронска база је допуњавана и подацима о чланцима и прилозима објављеним у новим бројевима периодичних публикација, међу којима су и *Лейтојис*, једанаест научних зборника Матице српске, *Годишњак БМС* и преко сто наслова текуће и старије периодике.

Укупно је креирано, допуњено или преузето из узајамне електронске базе 78.067 записа за све врсте публикација (књиге, периодика, прилози у периодичним публикацијама и некњижни материјал). Од тога је 37.377 нових записа, 22.613 записа је допуњено, а 18.077 записа је преузето. Редигован је 7.891 запис, а уједначено је 2.478 записа. Формиране су 63.344 предметне одреднице и 78.264 децимална броја. Урађена су 2.542 СРП записа.

Каталожка обрада књига

Обрађено је укупно 35.557 књига, од тога је креирано 15.936 записа, допуњена су 7142, а из узајамне електронске базе преузето је 12.479 записа. Формирано је 37.759 предметних одредница и 45.790 децималних бројева. Редигована су 3.843 записа, а уједначен је 1.791 запис. Пресигниране су 73 књиге и разрешено је 18 дупликата.

Аналитичка обрада прилога у периодичним публикацијама

Из *Лейтојиса* и једанаест научних зборника Матице српске, *Годишњака БМС* и из преко сто наслова текуће и старије периодике укупно су обрађена 16.983 прилога, за које је креирано 11.278 записа (и 2.052 на нивоу првог записа), 3.941 запис је допуњен и 1.764 записа су преузета из узајамне електронске базе (и 112 на нивоу првог записа). Формирано је 12.728 предметних одредница и 18.932 децимална броја.

Библиографска обрада књига

Настављено је прикупљање и обрада грађе за *Библиографију књиџа у Војводини*. Обрађене су све пристигле књиге, укупно 2.629. Креирано је 111 записа, 1.742 записа су допуњена, а 776 је преузето из узајамне електронске базе. Формирано је 3.906 предметних одредница и 3.881 децимални број. Редиговано је 2.295 записа, а уједначено је 6 записа. Завршена је и одштампана свеска *Библиографије књиџа у Војводини за 2008. годину* (1.970 јединица и 304 јединице допуна, на 796 страна).

За нормативну датотеку обележено је 2.006 личних имена аутора публикација, за које су истражене године рођења и утврђени јединствени облици.

За библиографије истраживача унето је 2.026 шифара.

Настављен је рад на припреми шестог тома *Библиографије Маџице српске* и грађе за библиографије добитника Змајеве награде.

За *Библиографију Иве Андрића* укупно је обрађено 9.266 публикација, од тога су креирана 4.222 записа (за књигу 110, а за прилоге у монографијама и периодици 4.112), 4.404 записа су допуњена (за књигу 10, а за прилоге у монографијама и периодици 4.394). Из узајамне базе преузето је 506 записа (за књигу 38, а за прилоге у монографијама и периодици 468). Уједначена су 134 записа.

Каталожка обрада Завичајне збирке

Настављено је попуњавање, сигнирање, обрада и евиденција за заштиту публикација Завичајне збирке. Сигнирана је 1.341 публикација, а инвентарисане су 264 публикације. Обрађено је укупно 996 публикација, од тога креирано је 488 записа, допуњен је 91, а из узајамне електронске базе преузето је 417 записа. Формирано је 1.028 предметних одредница и 1.371 децимални број. Уједначено је 156 записа. Проверено је у електронском и лисним каталозима 796 публикација понуђених на поклон или откуп. За попуњу збирке у базу је унето 687 дезидерата. За заштиту је евидентирано 306 публикација.

Каталожка обрада периодике

Сигнирано је 786 наслова периодичних издања. Укупно је обрађена 4.651 публикација, од тога је креирано 456 записа, допуњено је 1.076 записа старих наслова и 2.461 запис текућих наслова, а преузето је 658 записа. Редиговано је 236 записа. Допуњено је 1.011 наслова са 2.163 годишта и 8.704 броја. Урађена је ревизија 132 наслова са 1.661 годиштем и 7.245 бројева. Прегледано је и проверено 1.976 инвентарисаних текућих наслова са 4.189 годишта и 28.041 бројем. Пресигниран је 201 наслов са 595 годишта. Попуњен је 1.441 евиденциони картон и уложен у картотеке. За попуњу збирке проверено је 3.467 наслова.

Каталожка обрада посебних збирки

Сигнирано је 3.569 публикација, појединачно је инвентарисано 2.830, а групно 850 јединица. Укупно је обрађено 8.919 публикација, од тога је креирано 5.228 записа, допуњена су 522 записа, у збирној масци креирано 1.602, а преузето је 1.567 записа. Формиране су 7.923 предметне одреднице и 8.390 децималних бројева. Редиговано је 1.205 записа, а уједначено је 288 записа. Након обраде и коришћења у читаоници, у магацин је уложено 4.790 јединица. Евидентирано је 198 наслова периодичних публикација са 424 броја. За попуњу збирки проверено је 828 публикација понуђених на поклон или откуп.

Рад на прикупљању грађе за историју БМС

Настављена је анализа набављених књига на основу *Грађе за историју БМС*, књ. 1–4, као и рад појединих личности. Провере су обављане у лисним каталозима и електронској бази БМС.

БИБЛИОГРАФИЈА ИВЕ АНДРИЋА

Задужбина Иве Андрића (ЗИА) из Београда поверила је БМС израду *Библиографије Иве Андрића*. Уговор о изради *Библиографије* потписали су 8. јула 2009. управник Задужбине Драган Драгојловић и управник БМС Миро Вуксановић. На предлог Извршног одбора САНУ, Управни одбор БМС и Управни одбор ЗИА 24. новембра 2010. године формирали су Уређивачки одбор *Библиографије Иве Андрића*, која ће бити заједничко издање САНУ, ЗИА и БМС. Чланови Уређивачког одбора су Предраг Палавестра, Никша Стипчевић, Радован Вучковић, Драган Драгојловић, Миро Вуксановић и Марија Клеут. Главни уредник *Библиографије* је Миро Вуксановић, а аутори су Љиљана Клевернић, Ката Мирић, Весна Укропина, Слађана Субашић, Данијела Кермеци, Марија Ваш и Меланија Блашковић. У припремним и пратећим пословима учествовало је још двадесетак запослених у БМС.

Библиографија ће бити објављена у 2011. години и тиме ће се обележити јубилеј педесет година од додељивања Нобелове награде за књижевност Иви Андрићу. Грађа ће обухватити период од првог објављеног Андрићевог рада из 1911. године до децембра 2010. Израда *Библиографије Иве Андрића* има задатак да по међународном стандарду за библиографски опис монографских публикација ISBD(M) и према Упутству за примену ISBD у опису компонентних делова презентује податке о целокупном књижевном раду писца и литературе о њему, на српском и осталим језицима. Грађа ће бити доступна и преко интернета и претражива преко осамдесетак параметара.

Од потписивања уговора до краја 2010. године укупно је урађено 14.397 записа, а током 2010. године је урађено 9.266 записа. Од тога су креирана 4.222 записа (за књигу 10, за прилоге у монографијама и периодици 4.112), допуњена су 4.404 записа (за књигу 10, за прилоге у монографијама и периодици 4.394). Из узајамне електронске базе преузето је 506 записа (за књигу 88, за прилоге у монографијама и периодици 468). Уједначено је 134 записа.

ПРОЈЕКАТ КОНВЕРЗИЈЕ ЛИСНОГ КАТАЛОГА

Од 1992. године у БМС упоредо са ретроспективном обрадом књига обавља се и ревизија која је организована тако да омогућава несметано информисање и услуживање корисника.

У периоду јануар–децембар 2010. ревизијом и ретроспективном обрадом укупно је обухваћено 25.716 публикација, од тога је 20.435 књига, 1.643 годишта периодике и 3.638 јединица посебних збирки.

До сада је обављена ревизија и ретроспективна обрада 642.114 публикација (483.818 књига, 47.987 годишта периодике, 110.309 публикација посебних збирки).

ЕЛЕКТРОНСКИ КАТАЛОГ

Настављен је рад у систему узајамне каталогизације у оквиру пројекта ВБС. Обавезни примерак обрађиван је само на једном месту, а НБС и БМС међусобно

су преузимале записе. Групе редактора уједначавале су обраду у узајамном каталогу. Из заједничке електронске базе података БМС је преузела 18.020 записа.

Електронска база БМС (највећа у земљи) имала је 31. децембра 2010. године укупно 1.138.956 записа (810.725 за књиге, 28.658 за периодику, 226.766 за прилоге у часописима и новинама и 72.807 за публикације посебних збирки). Сваки од ових записа претражив је преко шездесетак параметара.

Електронски каталог БМС доступан је на интернету, на адреси <http://bmsalf.ns.ac.yu/cobiss/>. Веза са интернетом остваривана је у оквиру Академске мреже Србије. Интернет је највише коришћен за претраживање јавно доступних каталога великих светских библиотеке и издавачких кућа, као и за размену електронске поште.

Електронска база БМС, која чини основу узајамног каталога Србије, формираног у НБС у оквиру ВБС, доступна је и преко адресе <http://vbs.rs/cobiss/>.

БМС је ажурно одржавала свој интернет сајт, на адреси www.bms.rs одакле је омогућен приступ електронском каталогу БМС, узајамној бази и базама свих учесника система узајамне каталогизације.

ЧУВАЊЕ И КОРИШЋЕЊЕ ПУБЛИКАЦИЈА

У 2010. години у БМС се учланило 4.490 читалаца. У Читаоницама за периодику и истраживачки рад, Општој читаоници и Научној читаоници коришћено је 31.848 књига и 4.780 јединица часописа и новина. За научни и стручни рад коришћене су 6.442 публикације, за рад у одељењима 6.259 и за изложбе 1.353.

Настављен је процес аутоматизације позајмице обележавањем књига бар-кодovima и на тај начин убрзан је ток позајмице и раздуживање позајмљених књига, а започето је обележавање периодике бар-кодovima.

Обављена је ревизија приручника у служби информација и у читаоницама. Библиотекари информатори проверили су 1.015 приручника у служби информација.

Библиотекари информатори пружили су 8.549 каталожких и 333 библиографске информације, урадили 6.758 тематских претраживања електронског каталога и узајамне базе каталожко-библиографских података и сачинили 115 исписа из базе података. Реализовали су 1.855 захтева за међубиблиотечку позајмицу књига и 628 захтева за копије чланка и скенирање. Другим библиотекама упутили су 180 захтева за међубиблиотечку позајмицу књига и копије чланка.

Припремљене су публикације за снимање емисије о Л. Н. Толстоју и Бориславу Пекићу (РТС, РТВ). Дате су информације за Радио Нови Сад о раду са корисницима у БМС.

Топографски је евидентирано 39.177 књига, 6.122 годишта часописа и недељних листова са 45.610 бројева.

Публикације којима је потребна књиговезачка заштита предате су књиговезници (1.138). Заштићене публикације уложене су у магацине.

У Централни магацин уложено је 22.584 рекаталогизованих и нових књига.

У Нови магацин уложене су књиге примљене обавезним примерком, нове стране књиге, књиге, часописи и новине из поклоњених збирки – укупно 32.836 књига и 28.434 тома периодике и пренета је поклон-збирка Славка Боројевића (25 т, преко 9.000 сигнатура).

Припремљене су полице, часописи и новине фолио формата за улагање у регале. Померена је периодика I, II, и III формата и подешене су полице (531 метар). Фасцикловано је 2.669 наслова периодике и на 1.420 примерака су налепљене и замењене оштећене маркице са сигнатурама.

У Чешком магацину издвајане су публикације поручене за рад у читаоницама и у одељењима, за научни и стручни рад и за рекаталогизацију. Ослобођен је

простор за улагање периодике фолио формата, након измештања дела музејске периодике у Нови магацин. Уложено је 14.787 публикација и 1.913 бројева нове периодике. Сачињен је списак наслова југословенске периодике измештене у депозитни фонд, након прегледа 4.200 записа из COBISS-а. Разврстана је периодика за депозит и Централни магацин (хрватска, словеначка, македонска) – 29 кутија.

Пренето је 16 кутија периодике посебних збирки из Библиотеке у Чешки магацин.

Сређен је III и IV формат периодике у подруму Централног магацина. Пренето је 10 кутија књига из Епархије бачке у Библиотеку.

Смештене су књиге Издавачког центра Матице српске у Чешки магацин.

Из Чешког магацина настављено је преношење музејске периодике III формата и књига за рекаталогизацију.

Пренета је и уложена поклон-библиотека Стевана Јосифовића из Чешког магацина у Нови магацин.

Уложен је 5.071 број периодике у магацин испод доње читаонице. Припремане су полице за улагање.

Прегледана је периодика I, II, III, IV и V формата која је инвентарисана током 2009. године и почетком 2010. и смештена је у магацине Библиотеке, ради електронског задуживања.

Постављене су нове плочице са нумерацијом столова у свим читаоницама Одељења, као и у гардероби.

Од августа се евиденција коришћених и раздужених публикација, захваљујући електронском начину задуживања, излистава из програма COBISS.

У фотокопирници су урађене 206.123 копије за потребе читалаца и служби Библиотеке.

Уз госте из иностранства, у оквиру међународне сарадње, у Одељењу су током 2010. године примљени и: студенти са Филолошког факултета у Београду, Катедра за библиотекарство и информатику, ученици гимназије из Сенте, ученици ОШ „Никола Тесла” из Новог Сада, студенти Одсека за славистику Филозофског факултета у Новом Саду, ученици ОШ „Сава Ковачевић” из Михајловца, студенти са Технолошког факултета у Новом Саду, ученици основне школе из Подриња и I и II разреда гимназије из Панчева. БМС су, такође, посетили и студенти на пракси у Народној банци Србије, Љиљана Марковљев, управница Народне библиотеке „Јован Поповић” из Кикинде, ученици Гимназије „Вук Караџић” из Љубовије, ОШ „Алекса Дејовић” из Ужица, ОШ „Нада Матић” из Ужица, ученици из Велике Планае и из ОШ „Јожеф Атила” у Новом Саду.

РЕФЕРАЛНИ ЦЕНТАР CS-AGRIS

У изради базе података Србије о публикованим изворима информација и полупубликацијама из пољопривредних наука (CS-AGRIS) прегледано је 2.910 документационих јединица. Од тога је издвојено и обрађено 2.010 јединица, које су потом документалистички обрађене, а инпут је електронским путем послат у FAO AGRIS центар у Риму.

Истраживање цитираности на лични захтев и на захтев институција

БМС је, поред Универзитетске библиотеке „Светозар Марковић” у Београду, центар за испитивање цитираности радова у Индексима научних цитата (Science

Citation Index, Web of Science) и поседује највећу збирку Индекса научних цитата у земљи.

Спискови објављених радова испитиваних истраживача чија цитираност је праћена припремљени су по презименима првих аутора на објављеним радовима преко којих се прати цитираност. У припреми за истраживање цитираности сачињени су спискови објављених радова за 89 аутора, са укупно 6.966 референци, по презименима првих аутора, којих је било 1.516. Након ове припреме, цитираност аутора испитивана је у Индексима научних цитата. На лични захтев корисника из Новог Сада, Београда, Руме, Земуна и Винче истражена је цитираност радова у Индексима научних цитата, за 151 аутора било је 228 претраживања, те је за ове истраживаче у бази WoS нађено 7.833 цитата (5.872 цитата и 1.961 самоцитат). За 42 истраживача извршено је 45 истраживања цитираности у бази ScIndeks, Google Scholar i Scopus. Укупно је нађено 1.309 цитата (755 цитата и 554 самоцитата).

Корисницима су предати сертификати са библиографским подацима свих нађених цитата и самоцитата.

На лични захтев истраживача из Новог Сада и Београда рађена је цитираност радова произашлих из међународних пројеката. У питању су радови колективног ауторства. Критеријум за доделу сертификата био је заступљеност аутора међу именима на листи сарадника.

Цитираност научних истраживача у Војводини по уговору

Са Покрајинским секретаријатом за науку и технолошки развој 8. јула 2009. године закључен је уговор за пројекат Израда прегледа цитираности научних истраживача на територији Аутономне Покрајине Војводине према бази Science Citation Index, WoS до децембра 2008. године. Цитираност истраживача испитује се на основу онлајн Картона научних радника (КНР) који се налазе на сајту Факултета техничких наука.

Спискови испитиваних аутора припремљени су по презименима првих аутора на објављеним радовима преко којих се прати цитираност. Истраживање цитираности урађено је за укупно 3.124 научна истраживача Војводине и нађена су укупно 41.343 цитата (30.428 цитата и 10.915 самоцитата).

Завршни извештај о раду БМС од 8. јула 2009. године до 30. новембра 2010. године предат је 30. новембра 2010. године. Том приликом је Покрајински секретаријат за науку и технолошки развој затражио допуну цитираности и компакт-диск са накнадним подацима достављен је 20. децембра 2010. године. У Покрајинском секретаријату за науку и технолошки развој АП Војводине 27. децембра 2010. године одржана је презентација пројекта. На веб сајту овог Секретаријата <http://apv-nauka.ns.ac.rs/vece/index.jsp> истакнути су спискови свих цитираних истраживача.

Цитираност међународних пројеката на лични захтев

У Рефералном центру (РЦ) прати се цитираност истраживача на међународним пројектима, у објављеним радовима произашлих из пројеката, где се њихова имена налазе у списку истраживача.

За 12 истраживача, који су учествовали у међународном пројекту WHO MONICA издат је сертификат о цитираности према бази WoS до јула 2009. године.

За 2 истраживача, који су учествовали у међународном пројекту CGDUP издат је сертификат о цитираности према бази WoS до марта 2010. године. Нађено је укупно 34 цитата.

За једног истраживача са Медицинског факултета у Новом Саду издат је сертификат за учешће у међународном пројекту Term Breech Trial и у бази WoS до јуна 2010. године нађено је укупно 539 цитата.

За једног истраживача са Медицинског факултета у Новом Саду издат је сертификат за учешће у међународном пројекту Clarity Study, нађено је 33 цитата, а за MN 166-001 Investigators нађена су укупно 3 цитата.

Тематска и друга претраживања

Претраживања су најчешће обављена у електронским сервисима КоБСОН-а (Inočas, Naši и WoS, SCIDirect, Ebsco, WoS, Emerald, Sage, SCindeks и др.). За тематска и друга претраживања из страних база података коришћен је и приступ преко интернета (Google, Google Scholar, Агрис, Амазон, Британска библиотека и др.). За потребе међубиблиотечке позајмице у бази EleCas било је 137 претраживања часописа. Било је укупно 84 тематска претраживања и издвојено је 178 записа са апстрактима чланака и 114 чланка у пуном тексту који су штампани или снимљени на компакт дискове и предати корисницима. Са разних сајтова са интернета корисницима је штампано око 150 страница текста.

Међубиблиотечка позајмица

Путем међубиблиотечке позајмице из иностранства укупно је позајмљена 291 публикација (182 копије и 109 књига).

Из центра SUBITO (Document Delivery Services – Немачка), најуспешнијег система за међубиблиотечку позајмицу и брзу испоруку чланака, електронским путем поручена је 151 копија, која је стигла за мање од 72 сата, као и 88 књига. Из Британске библиотеке (BLDSC) поручено је 14 копија чланака и 29 књига. На основу IFLA ваучера поручена је 21 копија и 18 књига из библиотека у иностранству (Аустрија, Немачка, Хрватска, Русија, Норвешка, Бугарска, Италија, Румунија и Пољска).

Издавање примарног материјала

У читаоници Рефералног центра коришћено је 328 публикација (докторски и магистарски радови и ЈУС стандарди, компакт-дискови монографских публикација и др.).

Стране базе података на интернету у 2010. години

У 2010. години Министарство за науку и заштиту животне средине Републике Србије наставило је да финансира претплату на стране базе података, у оквиру Конзорцијума библиотека Србије за обједињену набавку (КоБСОН – www.nbg.bg.ac.yu/kobson). Доступне су следеће базе података: Web of Science, EBSCO – Publishing, Springer Link, Institute of Physics Publishing Emerald, ProQuest, ScienceDirect, Scopus, Oxford University Press и др., а очекује се реализација приступа и другим базама. Министарство финансира набавку компакт дискова, часописа у папирној форми, а део средстава одобрен је за међубиблиотечку позајмицу. Од децембра 2006. године у оквиру база КоБСОН-а доступна је домаћа база Српски цитатни индекс (SCIndex) у којој се обављају тематска претраживања и цитираност аутора у домаћим часописима.

КоБСОН у 2010. години покрива око 35.000 наслова часописа и око 40.000 електронских књига, као и неколико индексних база података и садржи информације о импакт факторима часописа.

БМС има могућност да претражи 29 наслова часописа на енглеском језику који су доступни онлајн, а у оквиру пројекта Journal Donation Project.

Сем наведених база у БМС се може претраживати и хост DIALOG који садржи преко 450 страних база података.

Збирке Рефералног центра

У електронској бази БМС евидентиране су и сигниране 162 докторске дисертације, 77 магистарских радова и 57 радова са стручних испита. Допуњено је 460 записа.

Збирка компакт-дискова

У цедетеку РЦ смештено је 189 монографских публикација на компакт-дискovima и 5 наслова периодике.

МАТИЧНИ ПОСЛОВИ

БМС је обављала матичне послове и организовала полагање стручних испита за библиотеке у Војводини у складу са својим законским обавезама из домена матичних функција.

На основу прикупљених статистичких и текстуалних извештаја, у сарадњи са окружним матичним библиотекама, урађена је и публикована *Анализа рада народних библиотека у Војводини за 2009. годину*, као и *Анализа рада високошколских библиотека за 2009. годину*. Статистички подаци унети су на рачунар у оквиру програмског пакета „Мрежа библиотека Србије”.

Прикупљани су и послати извештаји о раду матичних служби народних библиотека у Војводини (од 2003. до 2007) НБС.

Организован је састанак руководиоца матичних служби библиотека у Војводини на којем је размотрен План обављања матичних функција БМС у 2010. години.

Обављени су стручни надзори над радом: Библиотеке Одсека за социологију, Библиотеке Економског факултета у Суботици, Библиотеке Високе школе за образовање васпитача у Кикинди, Библиотеке Института за низијско шумарство, Градске библиотеке у Суботици (ванредни стручни надзор), Библиотеке Високе техничке школе струковних студија у Зрењанину, Библиотеке Института за онкологију у Сремској Каменици, Библиотеке Високе школе струковних студија за образовање васпитача (ванредни стручни надзор) и Библиотеке Одсека за русинистику Филозофског факултета у Новом Саду. О сваком стручном надзору сачињен је извештај који је прослеђен надлежним органима и институцијама. Такође, нерегистроване високошколске библиотеке су обавештаване о условима и процесу регистрације.

Библиотекама у Војводини послата су обавештења о роковима и начину полагања стручног испита и организована су два инструктивна и два консултативна семинара. У пролећном року испит је положило 30, а у новембарском 22 кандидата.

На семинару за библиотекаре високошколских библиотека у Војводини размотрене су теме „Нормативна контрола библиографских података у COBISS-у”,

„Библиотечке вештине и како помоћи истраживачу – новости у КоБСОН-у”, „Информативна писменост студената” и „Дигитализација библиотечке грађе”.

Информатичари су одржавали програмску оперативност рачунарског система и обављали редовну заштиту података.

Обављене су припреме и инсталиран је нови сервер за дигитализацију, одржаван је имејл-сервер и веб-сервер. Према потреби је ажуриран сајт. Настављено је коришћење и дорада програмског пакета COBISS2 за рад у локалном и узајамном каталогу, тестиран је рад COBISS3 апликације. Из рачунарског система припремани су за штампу каталози, библиографије, извештаји, каталози изложби и штампане инвентарне књиге.

Направљено је 1.285 дигиталних копија.

Припремљена су четири броја *Вести*, гласила БМС.

Редовно су припремани прилози за *Гласник Матице српске*.

ЗАШТИТА ПУБЛИКАЦИЈА

У Одељењу заштите публикација у протеклом периоду су у целости спроведене мере заштите које су предвиђене Програмом рада БМС за 2010. годину.

Поступци конзервације и рестаурације оштећених листова рукописа и старих штампаних књига примењивани су на пажљиво одабраним културним добрима, пре свега оним са изузетно великим степеном оштећености из БМС, ризнице манастира Крушедол, Архива САНУ из Београда, Библиотеке Српске патријаршије из Београда, Градске библиотеке из Новог Сада, Архива САНУ из Сремских Карловаца и Библиотеке Народног музеја из Зрењанина. Обављен је детаљан преглед, снимање пре конзервације и рестаурације и процена неопходних поступака заштите 146 раритета БМС.

У лабораторији за конзервацију и рестаурацију у овом периоду су спроведене мере конзервације и рестаурације на укупно 24.261 страници. Оштећен повез код појединих раритета рађен је поступцима реконструкције према оригиналном примерку. На тај начин је повезано 68 старих и ретких књига. У лабораторији је обављена превентивна заштита 369 књига легата Стевана Јосифовића које су из Чешког магацина пренете у нове магацине Библиотеке.

У лабораторији за микрографију, дигитализацију и фотографију успешно је обављена обука ангажованог фотографа на пословима микрофилмовања и снимања дигиталном камером. Набављена је и инсталирана опрема за дигитализацију микроформи ScanPro 2000, која ће обезбедити савремено коришћење микрофилмотеке (нарочито оних публикација које у Библиотеци постоје само на микроформама), дигитализацију и контролу квалитета микроформи, прихватљиву цену и већи квалитет принтер копија, већи обим планираних послова и брзу услугу корисницима. Настављено је заштитно микрофилмовање књига и појединих одабраних ретких или оштећених примерака. Израђено је 46.326 микроснимака на 16 и 35 mm микрофилмовима, у складу са захтевима важећих стандарда и у квалитету потребном за архивирање. За архивирање је развијено 15 ролни микрофилмова и обављена је контрола њиховог квалитета. За потребе корисника или Библиотеке израђено је 2.967 дигиталних снимака, 1.084 принтер копије и нарезано је 46 CD и 40 DVD дискова. На новом скенеру израђена су 76.483 дигитална снимка, а за потребе корисника и 891 црно-бела копија на А4 принтеру.

У књиговезници је у тврд повез са златотиском повезано 199 томова новина и 582 тома часописа. У мек или тврд повез повезана је или преповезана 1.001 књига и 909 примерака умножених публикација. Мерама књиговезачке заштите поправљено је 1.279 књига. У позлати је отиснуто 947 наслова, а за изложбе је накаширано

688 примерака. За заштиту публикација које се не кориче или за потребе пресељења публикација у нове магацине Библиотеке израђено је 11.416 заштитних фасцикли, 116 заштитних кутија и 37 омота. Израђено је 385 коверти, 837 међаша, пресована су 184 плаката и поправљена 1.343 листа. За потребе књиговезачке заштите из фондова Библиотеке прегледано је 626 публикација, а обављени су и други потребни књиговезачки послови.

Послови заштите дефинисани посебним уговорима

У оквиру послова заштите који су дефинисани посебним уговорима у току је конзервација и рестаурација 970 рукописних и 462 штампане странице Архива САНУ из Београда, 974 странице рукописних листова Архива САНУ из Сремских Карловаца и 12 рукописних и штампаних књига које садрже 4.630 страница из фонда старе и ретке књиге Библиотеке Народног музеја из Зрењанина. Завршена је конзервација и рестаурација седам раритетних књига са преко 5.000 страница из ризнице манастира Крушедол, 15 монографских и 5 серијских публикација са око 4.700 страница Завичајне збирке Градске библиотеке из Новог Сада, као и конзервација и рестаурација раритетног рукописа *Евхолоџион* из 16/17. века чије су 692 странице, према захтеву Библиотеке Српске патријаршије из Београда, снимљене дигиталном камером у квалитету потребном за израду фототипског издања, а снимци су нарезани на осам DVD дискова и достављени Библиотеци.

ЗАШТИТА КЊИГА РИЗНИЦЕ МАНАСТИРА КРУШЕДОЛ

Покрајински секретаријат за културу је 17. септембра 2009. године обезбедио БМС новац потребан за процене и извођења конзерваторско-рестаураторских радова на 17 књига, споменика културе, преузетих из манастира Крушедол, у циљу опремања сталне поставке манастирске ризнице поводом 500 година постојања. У току 2009. године урађени су детаљан преглед публикација, стручна анализа степена оштећености и процена вредности послова конзервације и рестаурације са приоритетима за 6 рукописа, 8 штампаних књига и 3 руске књиге из 17. века. Током 2010. године завршена је конзервација и рестаурација 7 раритетних књига са преко 5.000 страница и урађени су описи публикација. Обављени су сви планирани послови везани за обраду, заштиту и промовисање књига из ризнице манастира Крушедол и резултати су 12. новембра 2010. године презентовани у Галерији Матице српске.

ПРОЈЕКАТ ДИГИТАЛИЗАЦИЈЕ ЗБИРКИ БМС

У 2010. години настављена је реализација дугорочног Пројекта дигитализације збирки БМС, са циљем да се највредније публикације на још један начин заштите и истовремено учине доступним корисницима у дигиталном формату.

За дигитализацију збирки БМС коришћен је нови скенер Bookeye 3, скенери и дигитална камера, а за архивирање опрема за складиштење дигиталних снимака капацитета 1,2 Tb, као и рачунари за обраду и коришћење дигиталних докумената.

У Одељењу заштите публикација, уз сарадњу Одељења старе и ретке књиге и легата, настављен је рад на дигитализацији старе и ретке књиге као делу система заштите публикација. На новом скенеру започета је дигитализација збирки српских штампаних књига 18. и 19. века (дигитализовано је 208 књига 18. века и 671 књига 19. века). Укупно су израђена 76.483 дигитална снимка раритетних пу-

бликација у квалитету потребном за чување и коришћење (резолуције 300 пиксела у формату TIFF).

Набављен је и инсталиран сервер за презентацију дигитализоване грађе. Израђен је софтвер за презентацију Дигиталне збирке БМС, који је постављен на сервер, на адреси <http://digital.bms.rs> којој се, уз ауторизацију, може приступити преко интернета или из локалне мреже. Презентација је у фази тестирања и у њој се налазе 72 књиге и 50 годишта периодичних публикација са преко 9.000 страница. Направљен је мрежни софтвер за израду презентације у који библиотекари и информатичари могу уносити описе збирки, описе публикација, повезивати их са електронском базом и обрађеним дигиталним сликама и одређивати приступ преко интернета.

Дигитализована грађа може се користити на рачунарима у Читаоници раритета.

СТРУЧНИ ИСПИТИ У БМС У 2010. ГОДИНИ

БМС је организовала полагање стручних испита у библиотечкој делатности у пролећном и јесењем испитном року 2010. године, сагласно законским прописима и споразуму са НБС.

Комисија за полагање стручног испита радила је у следећем саставу: мр Душица Грбић (председник и испитивач за предмет Основи историје писма, књиге и библиотека), Марија Јованцаи (заменик председника и испитивач за предмет Основи библиографије), Радован Мићић (стални члан и испитивач за предмет Основи библиотекарства), Ђорђе Виловски (испитивач за Уставно уређење и прописе), Марија Маховац (Алфабетски каталог), Нада Новаков (Стварни каталози), Љиљана Клевернић (Стварни каталози) и Новка Шокица Шуваковић (Основи библиотечке информатике).

Инструктивни семинар за кандидате почетнике у раду организован је од 12. до 16. априла и од 11. до 15. октобра 2010. године у Учионици БМС, где су одржане и све друге испитне активности. Консултативни семинар за све кандидате одржан је од 10. до 14. маја и од 8. до 12. новембра 2010. године.

Током семинара предавачи су користили рачунарску опрему и видео-бим, презентујући примере из електронске базе БМС. Прво предавање било је посвећено историјату и савременим функцијама БМС, уз презентацију њеног интернет-сајта www.bms.rs.

Полагању испита приступило је 30 кандидата у пролећном и 22 у јесењем року. Испит је почео полагањем предмета Алфабетски каталог и Стварни каталози (усмени испит и практична провера знања из именске, предметне и децималне обраде публикација). Полагање осталих предмета настављено је по распореду: Основи библиотекарства, Уставно уређење и прописи, Основи библиотечке информатике, Основи историје писма, књиге и библиотека и Основи библиографије.

У пролећном року звање библиотекара стекло је 19 кандидата, звање вишег књижничара 4 и звање књижничара 7 кандидата, са просечном оценом 4,36.

У јесењем року звање библиотекара стекло је 15 кандидата, звање вишег књижничара 2 кандидата и звање књижничара 5 кандидата, са просечном оценом 4,32.

Уверења о положеном стручном испиту уручена су 1. јуна и 3. децембра 2010. године. Уз кандидате, свечаности су присуствовали чланови испитне комисије и управник БМС Мирко Вуксановић, који је поздравио присутне и уручио уверења.

ИЗДАВАЧКА ДЕЛАТНОСТ

У 2010. години БМС је објавила следећа издања:

Катало́г сѝтарих и рејѝких књи́га БМС, књига VII: Јасна Карталовић (редактор), Светлана Вучковић (редактор): *Оџласи БМС 1803–1867*;

Библиоџрафија књи́га у Војводини за 2008. годину, Марија Јованцаи (редактор), Љиљана Клевернић (редактор записа), Ката Мирић (редактор записа), Каталин Рафа, Весна Укропина;

Годишњак БМС за 2009. џодину;

Анализа рада народних библиоџека у Војводини за 2009. џодину;

Анализа рада високоџколских библиоџека у Војводини за 2009. џодину;

Весѝи, гласило БМС (четири редовна броја) и

Једанаест каталога изложби (од броја 168 до броја 178).

ИЗЛОЖБЕ

БМС је пригодним изложбама и каталозима (од броја 168 до броја 178) обележила значајне јубилеје из наше и светске културне баштине. Коришћена је грађа из збирки БМС и Рукописног одељења Матице српске. Обележено је 12 јубилеја из домаће и светске културе: 200 година од рођења Никанора Грујића (1810–1887), 150 година од рођења Војислава Илића (1860–1894), 150 година од рођења Антона Павловича Чехова (1860–1904), 175 година од рођења Марка Твена (1835–1910), 125 година од рођења Ђерђа Лукача (1885–1971), 175 година од првог броја *Сербскоџ народноџ лисѝа*, 200 година од рођења Фредерика Шопена (1810–1849), 150 година од рођења Мартина Кукучина (1860–1928), 150 година од првог броја *Данице* (1860), 100 година од рођења Меше Селимовића (1910–1982), 125 година од рођења Дежеа Костолањија (1885–1936) и 175 година од рођења Стевана Христића (1885–1958). Реализоване су и две ванредне изложбе: изложба поводом Међународног симпозијума „Граматика и лексика у словенским језицима” и изложба *Посвеѝе и џошѝиси француских ауџора у збиркама БМС*, у сарадњи БМС са Француским културним центром из Новог Сада. Све изложбе су представљене у медијима.

Аутори изложби су Ивана Гргурић, Силвија Чамбер и Петер Хајнерман, а у припреми изложби сарађивале су Оливера Михајловић, Марија Ваш, Каталин Рафа, Јелена Поповић, Слађана Субашић и Марија Јованцаи.

Изложбе ван БМС

Српској читаоници у Иригу за 47. сабор библиотекара Срема уступљена је изложба поводом 150 година од првог броја *Данице* (1860).

Успостављена је сарадња са новосадском Гимназијом „Јован Јовановић Змај” на припреми материјала за изложбу о Лази Костићу, као и са колегама из КИЦ „Лукијан Муѝицки” из Темерина на припреми материјала за изложбу *Лукијан Муѝицки и XXI век*.

БМС је из својих збирки за потребе изложби слала публикације Историјском музеју Србије у Београду за изложбу *Сава Текелија – велики срѝски доброџвор*, Музеју Града Новог Сада за изложбу *Сѝеван Ђирић – оруѝѝивена и џолиѝичка делатносѝи*, новосадској Гимназији „Јован Јовановић Змај” публикације Библиотеке Српске православне велике гимназије у Новом Саду за прославу 200. годишњице ове школе, Градској библиотеци из Сомбора за изложбу *Сомборски џериод Лазе Костића*, Народној библиотеци „Јован Поповић” у Кикинди за изложбу *72 сѝаи*

књиџа у храму посвећену фототипском издању *Мирослављевог јеванђеља*, Матици српској одабране публикације ради излагања на изложби *Србија – културна сиона Исиока и Заиада* одржаној у Музеју Катедрале Светог Стефана у Бечу, као и Музеју историје уметности Института за музику Мађарске академије уметности из Будимпеште ради излагања на изложби посвећеној мађарском композитору Ференцу Еркелу.

УЧЕШЋЕ НА СКУПОВИМА, НОВЕ КЊИГЕ И РАДОВИ, ПРИЗНАЊА

Током 2010. године библиотекари БМС учествовали су на стручним и научним скуповима, објављивали нове књиге и радове и добијали признања за свој рад.

БМС је од Високе техничке школе струковних студија добила Захвалницу за посебан допринос развоју Високе техничке школе, која је додељена поводом јубилеја 50 година постојања школе.

Академик Никола Хајдин уручује Повељу о избору за дописног члана САНУ књижевнику и управнику БМС Миру Вуксановићу

Миро Вуксановић, дописни члан САНУ, одржао је приступно предавање под називом „Како сам (и зашто) писао романе о речима” у новосадском Огранку ове институције.

Миро Вуксановић је објавио књигу приповедака *Чишћање љаванице*, електронско издање трилогије *Семољ гора*, *Семољ земља* и *Семољ људи* и антологијско научно издање *Пејтар II Пејтровић Њеџош* (за Антологијску едицију „Десет векова српске књижевности” Издавачког центра Матице српске).

Миро Вуксановић је покретач и главни уредник првог кола Антологијске едиције „Десет векова српске књижевности” (у десет књига) и Едиције „Матица” Издавачког центра Матице српске.

Миро Вуксановић је члан Уређивачког одбора првог тома *Српске енциклопедије*.

Миро Вуксановић је председник Управног одбора Института за српски језик САНУ, члан Одбора за изучавање историје књижевности САНУ, Управног одбора Задужбине Иве Андрића, кандидат САНУ за Национални савет за културу, главни уредник *Библиографије Иве Андрића*.

Приступно предавање књижевника и управника БМС Мира Вуксановића у новосадском Огранку САНУ поводом избора за дописног члана САНУ

Миро Вуксановић је председник жирија Награде „Ђура Даничић” и Одбора „Библионет 2010” и члан жирија Награде „Ђорђе Јовановић”.

Миро Вуксановић учествовао је у научним скуповима у САНУ о Лази Костићу, Мешу Селимовићу и Скендеру Куленовићу, као и о Филипу Вишњићу у Шиду.

Миро Вуксановић је говорио Светосавску беседу у Приједору. Беседама је отворио Бранково коло у Сремским Карловцима, Дане Настасијевића у Горњем Милановцу, Сајам књига на Данима српске културе у Темишвару, Стручни сабор библиотекара у Бијељини, беседио је о српским букварима у Педагошком музеју у Београду, на Сајму књига у Аранђеловцу, на свечаним академијама поводом јубилеја библиотека у Суботици, Кикинди и Прокупљу.

Миро Вуксановић је говорио на три представљања Антологијске едиције „Десет векова српске књижевности” Издавачког центра Матице српске, као и о књигама Стевана Раичковића, Ксеније Марицки Гађански, Радована Вучковића, Дарка Танасковића, Милоша Јевтића, Матије Бећковића, Емира Кустурице, Милована Данојлића, Стевана Тонтића и других писаца, те о једнотомном *Речнику српскога језика* Матице српске.

Миро Вуксановић је добио Статуету Бранка Радичевића, почасну награду Бранковог кола.

Јасна Карталовић и Светлана Вучковић добиле су Награду „Стојан Новаковић” за књигу *Оџласи*, седму по реду у Едицији „Каталог старих и ретких књига БМС”, чији су редактори.

Марија Јованцаи је добитница награде за најбољег библиотекара у националним библиотекама Србије.

Портрет Марије Јованцаи објављен је у 16. броју часописа *Глас библиотеке*.

Душица Грбић објавила је прилог „Српска рукописна и штампана књига” у каталогу изложбе *Србија – културна сјона Истиока и Зајада* и рад „Буквари за Србе у XVIII веку” у зборнику радова *Буквари и букварска наштава код Срба*.

Душица Грбић и Новка Шокица Шуваковић учествовале су на Округлом столу „Стара, ретка и уметничка књига – јуче, данас, сутра”, у организацији Библиотеке Града Београда, с рефератом „Реткости БМС”, који је био пропраћен видео-презентацијом.

Душица Грбић написала је 48 кратких прилога о реткостима БМС, који су објављени у листу *Дневник*.

У зборнику радова са „Сусрета библиографа 2008.” објављен је прилог Јасне Карталовић „О Каталогџу објављенија БМС”.

У монографији научних скупова Академије медицинских наука Српског лекарског друштва, број 4, објављен је рад Браниславе Аврамовић, Милорада Жикића и Здравка Шолака „Одјек WHO MONICA пројекта у светској стручној литератури”.

Јасна Карталовић учествовала је на 17. сусретима библиографа у Инђији са саопштењем „О Каталогџу огласа БМС”, Гордана Ђилас са радом о Душану Мартиновићу (in memoriam), док је Марија Јованцаи учествовала у раду Одбора и говорила о Види Зеремски.

Светлана Вучковић и Јасна Карталовић, добитнице Награде „Стојан Новаковић” и Марија Јованцаи, најбољи библиотекар у националним библиотекама у 2010.

Даниела Кермеци и Татјана Ракић учествовале су на 9. међународном научном скупу библиотекара Србије и Бугарске у Нишу са радом „Међубибличечка позајмица – значајан вид сарадње између јавних библиотека и БМС”.

Бранислава Аврамовић имала је на симпозијуму „MONICA пројекат – поруке” слајд презентацију рада „WHO MONICA пројекат у светској стручној литератури”.

Горан Влаховић је у Галерији Матице српске одржао презентацију конзерваторских и рестаураторских радова из ризнице манастира Крушедол.

Душица Грбић отворила је изложбу *72 сајна књижа у храму*, посвећену фототипском издању *Мирослављевог јеванђеља*, која је била приређена у храму Светог Николе у Кикинди поводом 165 година постојања Народне библиотеке „Јован Поповић”. Милица Цветковић је сарађивала на припреми књижевне вечери о Жерару де Кортансу и изложбе у оквиру манифестације „Молијерови дани”, Марија Ваш је била на отварању изложбе *Густав Малер и Беч* у Београду.

Марија Јованцаи и Новка Шокица Шуваковић су присуствовале семинару о пословању и иницијативама OCLC (Online Computer Library Center) у Библиотеци града Београда. Новка Шокица Шуваковић и Оливера Михајловић учествовале у раду прве конференције LFSA „Виртуелно окружење програмске опреме библиотечког система COBISS”.

Милица Цветковић, Весна Чонкић и Александар Радовић присуствовали су Међународној научној конференцији „Стандардизација и квалитет библиотечких услуга” одржаној у Новом Саду у организацији БДС.

Јелена Јовин, Слађана Поповић, Јованка Козловачки Дамјанов, Синиша Стојшић, Татјана Ракић и Милица Пјевач били су на почетном курсу за каталогизацију COBISS2 у НБС у Београду, након чега су добили лиценце за рад у узајамној каталогизацији.

Новка Шокица Шуваковић је добила лиценцу за извођење курса „Коришћење програмске опреме COBISS3/Преузимање записа и фонд”.

Гордана Ђилас објавила је књигу *Библиографија ИНДИС 1976–2009* (са Светланом Вуковић).

Гордана Ђилас учествовала је на Жичком духовном сабору и на Међународном књижевном фестивалу у Новом Саду.

Татјана Ракић је излагала на тему „Матица српска у Дубровнику, оснивање и издавачка делатност” и представила личност Ивана Стојановића у Скупштини града поводом скупа о обнављању Матице српске у Дубровнику. Татјани Ракић објављена је књига *Дум Иван Стојановић*, магистарски рад.

Гордана Ђилас је за књигу песама *Учишље сећања* добила Награду „Печат вароши сремскокарловачке”.

БМС је помогла објављивање превода књиге *Нови њчелар* Аврама Максимовића даривањем дигиталног примерка књиге. За превод те књиге Душица Грбић решила је, између осталог, симбол који означава фунту, јединицу мере за тежину.

Георг Јовановић направио највећу и најтежу књигу која се до данас појавила у Србији – *Реконструкција злочина*.

Говор управника БМС Мира Вуксановића на свечаности поводом отварања нове зграде и 160 година рада Народне библиотеке „Симеон Пишчевић” у Шиду

Бранислава Аврамовић добила је захвалницу Академије медицинских наука Српског лекарског друштва.

БМС је била присутна на прославама јубилеја Библиотеке Града Београда, Народне библиотеке „Раде Драинац” у Прокупљу, Градске библиотеке у Новом Саду, Градске библиотеке у Суботици, Народне библиотеке „Јован Поповић” у Кикинди, Народне библиотеке „Стојан Трумић” у Тителу, на Дану библиотеке у САНУ и на отварању Ромске библиотеке у Шангају.

Библиотекари БМС организовано су посетили Сајам књига у Београду и изложбу о Стевану Ђирићу у Народној скупштини Србије.

Библиотекари БМС учествовали су у раду обједињене комисије ВБС, комисије за доделу лиценци за рад у COBISS-у, комисије за доделу звања, скупштине и комисија БДС, Уређивачког одбора за израду и објављивање *Српске библиографије листова и часописа 1768–2005*, присуствовали су стручним скуповима, седницама Заједнице матичних библиотека Србије, промоцијама књига и изложбама.

У изради нацрта Закона о библиотечко-информационој делатности, Закона о старој и реткој библиотечној грађи и Закону о обавезном примерку, као чланови радних група радили су: Миро Вуксановић, Милена Мирић, Ђорђе Виловски и Душица Грбић. У текстовима закона побољшава се и утврђује положај БМС као националне библиотеке.

Маја Лазукић, дипломирани правник, референт за опште послове БМС, обављала је и послове директора Издавачког центра Матице српске.

МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА

Настављена је традиционална сарадња у размени публикација са око 320 институција из 54 земље света. Разменом из иностранства примљено је 7.055 публикација (2.903 књиге, 177 публикација за посебне збирке и 3.975 бројева периодике). Иностраним партнерима у размени и лекторатима за српски језик послато је 3.325 књига и 4.134 броја периодике.

За међународну базу AGRIS унето је 2.010 записа.

Обављана је међубиблиотечка позајмица преко Британске библиотеке у Лондону, преко немачког центра SUBITO и путем IFLA купона.

Набављене су стране базе података, часописи и књиге на компакт-дискovima. Обезбеђен је приступ иностранним базама часописа на сајту КоБСОН-а и на хосту DIALOG.

Настављено је претраживање Индекса научних цитата на компактним дисковима и на интернету.

БМС је обновила своје чланство у Међународној асоцијацији библиотека и библиотечких удружења (IFLA) и била је укључена у програме за заштиту културних добара Унеска.

Новка Шокица Шуваковић боравила је у Марибору на презентацији и курсу „Употреба програмске опреме COBISS3/Преузимање записа и фонд”.

Марија Ваш, Штефанија Маћко, Тамара Вујков Ђурановић и Јелена Поповић боравиле су у Бечу као стипендисти Министарства за иностране послове Аустрије.

Милица Цветковић је на позив Амбасаде Француске боравила у Паризу и учествовала у програму „Библиотеке, библиотекари, међународна сарадња”.

Марија Ваш је учествовала у разговорима са гостима из Немачке, са аташеом за културу Амбасаде Немачке Карин Маршал, и у разговору са Аном Јанковић, директорком Аустријског културног форума, која је посетила БМС.

Током 2010. године БМС је заједно са националним библиотекама Аустрије, Естоније, Чешке, Мађарске, Словачке и Словеније учествовала у припреми Пројекта NeO. Носилац пројекта је Fraunhofer Institut für Intelligente Analyse und Informationssysteme Sankt Augustin, Немачка, уз подршку фирме „Pixelprint GmbH”. Пројекат је део дигиталног пројекта Форума централне и источне Европе DiFMOE и предложен је Европској унији у оквиру пројекта Дигиталне библиотеке као дигитални садржаји *Europeana*. Пројекат NeO је предат комисијама Европске уније средином 2010. године и према оцени комисије није уврштен у пројекте који ће бити финансирани 2011. године.

БМС су посетили библиотекари из Републике Српске Љиљана Бабић, Жељка Комненић и Милка Давидовић, директор Аустријског културног форума из Београда Николаус Келер, представница Француског културног центра Новог Сада Сидони Перон, директорка Аустријског културног форума из Београда Ана Јанковић, сарадник Баварске националне библиотеке Фабијан Коп, сарадници Словачке националне библиотеке Јан Шраштетер и Петер Крацер, стручњаци из Немачке за књигу на готици, представници и учесници пројекта NeO, библиотекарке из Royal College of Music у Стокхолму из Шведске Карин Нордгрен и Јудит Шелд, Марко Лукези, универзитетски професор и песник из Бразила, проф. др Ватнабе Аикико из Јапана, лекторка Цо Суен Во са Универзитета Хандкук, Јужна Кореја, Љиљана Бањанин Куради са Славистичке катедре Универзитета у Торину, сарадница Академије наука и уметности Украјине из Лавова Ростислава Хримаљук са сарадником, проф. Драгана Обрадовић, лектор за српски језик на Универзитету у Торонту са сарадником, група студената и професора са Филозофског факултета у Загребу, библиотекар Књижнице Филозофског факултета у Загребу, водитељка Славистичке збирке Сања Слукан, проф. др Милош Зеленка, Педагошки факултет у Чешким Будјејовицама, докторанд из Белгије Питер Трох, докторанд Кента Сузуки са Токијског универзитета, докторанд Елена Завердина са Универзитета у Јанини у Грчкој, постдокторанди на Катедри за славистику Универзитета Сапиенца у Риму, Лука Вељо и Санела Мушија, отац Серафим из Хиландара, као и проф. др Иван Ћирић из Чикага, дародавац Поклон-библиотеке др Иринеја и Стевана Ћирића.

ОПШТИ ПОСЛОВИ

БМС је своју делатност у 2010. години обављала сагласно Закону о култури, Закону о библиотечкој делатности, Закону о културним добрима, Закону о Матици српској, Закону о јавним службама и другим одговарајућим законским и подзаконским прописима.

Управни одбор БМС одржао је 39, 40. и 41. седницу. На седницама су усвојени записници са 38, 39. и 40. седнице, Извештај о раду БМС за 2009. годину, Завршни рачун за 2009. годину, Пројекција финансијског плана за 2010. годину, План набавки за 2010. годину, информација о примени Закона о култури, информација о новим правилницима, Предлог Статута БМС, Програм рада БМС за 2011. годину, Ребаланс финансијског плана за 2010. годину, Ребаланс плана јавних набавки за 2010. годину, Пројекција финансијског плана за 2011. годину, донет је Статут БМС и Пословник о раду Управног одбора БМС, а прецизиран је и датум у Споразуму о продужењу радног односа управнику Библиотеке Миру Вуксановићу.

На 18. седници Надзорног одбора размотрени су и усвојени Записник са 17. седнице, Завршни рачун БМС за 2009. годину, Пројекција финансијског плана и План набавки за 2010. годину и предложено је Управном одбору да ове документе усвоји.

Одржано је шест седница Колегијума, саветодавног тела управника, на којима су разматрана питања из области пословања, организације и праћења извршења послова.

По одлуци Министарства културе, представници БМС су, као чланови радних група, учествовали у изради нацрта Закона о библиотечко-информационој делатности, Закона о старој и реткој библиотечкој грађи и Закона о обавезном примерку.

Јавне набавке малих вредности обављане су у складу са Законом о јавним набавкама (Сл. гласник РС, бр. 116/08) и Правилником о поступку јавне набавке мале вредности (Сл. гласник РС, бр. 50/09). Спроведено је 27 поступака јавних на-

бавки мале вредности. Извештаји о јавним набавкама достављени су Управи за јавне набавке.

Ажурно су обављани општи и административни послови.

Коришћење радног времена је свакодневно праћено, а зараде су утврђиване на основу индивидуалног доприноса запослених. Сви запослени су подносили месечне извештаје на обрасцу који је сачињен сагласно упутствима Министарства културе.

Обављена је редовна контрола и сервисирање противпожарних апарата, АДП централе, хидраната и јонизујућих јављача пожара.

Имовина БМС осигурана је у 2010. години.

ДАРОДАВЦИ

Објављивањем имена дародаваца који су БМС поклонили књиге и часописе током 2010. године желимо и на овај начин да им изразимо искрену захвалност.

Иван Авакумовић (Ванкувер)	Тамара Вујков Ђурановић (Нови Сад)
Стојан Аврамов (Нови Сад)	Милован Вујовић (Нови Сад)
Бранислав Аврамовић (Нови Сад)	Снежана Вукадиновић (Нови Сад)
Дејан Ајдачић (Београд)	Момчило Вукићевић (Нови Сад)
Дивна Албуљ (Нови Сад)	Миро Вуксановић (Нови Сад)
Иван Алвировић (Херцег Нови)	Витомир Вулегић (Нови Сад)
Јелена Алексић (Београд)	Даринка Вучинић (Косовска Митровица)
Сафет Алимовић (Нови Сад)	Милена Гавриловић (Нови Сад)
Чила Алмаши Луковић (Нови Сад)	Љиљана Гантар (Нови Сад)
Дамњан Антонијевић (Нови Сад)	Иванка Гарић (Нови Сад)
Богољуб Антонић (Рума)	Славољуб Гацовић (Зајечар)
Egnest Arnold (Капошвар)	Јован Гверо (Нови Сад)
Алексеј Арсењев (Нови Сад)	Alessandro Giacomello (Passariano di Codroipo, Италија)
Срђан Асановић (Нови Сад)	Радмила Гикић Петровић (Нови Сад)
Јелена Ачански (Кула)	Даринка М. Главаш (Сремска Каменица)
Боженка Бажик (Бачки Петровац)	Златко Глушановић (Београд)
Светлана Бакић (Нови Сад)	Миодраг Глушчевић (Ужице)
Петар Башић (Нови Сад)	Дринка Гојковић (Београд)
Милан Белегишанин (Раковац)	Јулијана Грачан (Сремски Карловци)
Слободан Благојевић (Нови Сад)	Дара Дамљановић (Београд)
Славо Богдановић (Нови Сад)	Душан Дејанац (Кикинда)
Љубомир Бошков (Баваниште)	Милан С. Димитријевић (Београд)
Љубица Бошковић (Нови Сад)	Жарко Димић (Сремски Карловци)
Петко Ђ. Бошковић (Бијело Поље)	Péter Dippold (Будимпешта)
Мирослав Бошњакловић (Нови Сад)	Александар Довниковић (Нови Сад)
Бошко Брзић (Будисава)	Светлана Довниковић (Нови Сад)
Стеван Бугарски (Темишвар)	Софија Довниковић (Нови Сад)
Петер Буда (Нови Сад)	Радивој Додеровић (Нови Сад)
Етелка Васић (Нови Сад)	Гордана Дозет (Бачка Топола)
Марија Ваш (Нови Сад)	Георгије (Докић), епископ канадски
Власта Венчеловски (Нови Сад)	Ана Дудаш (Мало Црниће)
Susunaga Weegeruma (Les Arcs sur Argens, Француска)	Лили Дукова (Нови Сад)
Евгениј Вјазанцев (Барнаул, Русија)	Гордана Ђилас (Нови Сад)
Горан Влаховић (Нови Сад)	Милета Ђоковић (Рашка)
Сања Влаховић (Руменка)	Владислав Ђорђевић (Нови Сад)
Живана Војиновић (Шабац)	Наталија и Томислав Ђорђевић (Буковац)
Радмила Војновић (Нови Сад)	Милица Ђуровић (Београд)
Александра Вранеш (Београд)	Мирослав Егерић (Нови Сад)
Александра Врбајац (Нови Сад)	Миливој Ердељан (Нови Сад)

Милош Живанов (Нови Сад)
Сава Живанов (Београд)
Бошко Живановић (Шабац)
Драгомир Живков (Нови Сад)
Александар Заборски (Београд)
Ирена Зечевић (Бачка Паланка)
Данило Зиројевић (Никшић)
Сања Златановић (Београд)
Јованка Златковић (Нови Сад)
Соња Ивановић (Нови Сад)
Марко Иванчевић (Нови Сад)
Рајко Игић (Чикаго)
Нада Идвореан (Нови Сад)
Љиља Илић (Оџаци)
Станимир Јакшић (Нови Сад)
Голуб Јашовић (Крагујевац)
Василије Јовановић (Нови Сад)
Георг Јовановић (Нови Сад)
Слободан Јовановић (Нови Сад)
Марија Јованцаи (Нови Сад)
Владимир Јокановић (Нови Сад)
Нада Јолер (Нови Сад)
Мирослав Јосић Вишињић (Београд)
Драгана Јунг (Нови Сад)
Драгољуб Јуришин (Нови Сад)
Рајко Јуришић (Беч)
Шимун Јуришић (Сплит)
Соња Капетанов (Нови Сад)
Владимир Кемилев (Софија)
Лепосава Кљаић (Нови Сад)
Зоран Кнежев (Нови Сад)
Предраг Кнежевић (Нови Сад)
Зоран Ковачевић (Нови Сад)
Љиљана Н. Ковачевић (Нови Сад)
Светлана Ковачевић (Будимпешта)
Јелена Ковачек Светличић (Нови Сад)
Гордан Ковачек Станић (Нови Сад)
Десанка Козарев (Нови Сад)
Walter Köhl (Боблинген, Немачка)
Светозар Кољевић (Нови Сад)
Ференц Контра (Нови Сад)
Ксенија Кончаревић (Београд)
Драган Копривица (Никшић)
Владимир Кривошијев (Ваљево)
Оливера Кривошић (Нови Сад)
Славица Крстић (Нови Сад)
Нада Лазић (Нови Сад)
Мирослава Лазаревић (Нови Сад)
Маја Лазукић (Нови Сад)
Оливер Лајић (Нови Сад)
Миле Лекић (Нови Сад)
Владимир Лесковац (Нови Сад)
Даниела Ломенова (Бачки Петровац)
Ђорђе Н. Лопичић (Београд)
Милутин Љешевић (Београд)
Александра Љубинковић (Нови Сад)
Никол Марић (Париз)

Драган Марковић (Нови Сад)
Милош Марчета (Бачки Јарак)
Стана Мاستиловић (Београд)
Жељко Мијић (Марадик)
Мирјана Миланков (Нови Сад)
Олгица Миланков (Нови Сад)
Добривоје С. Миловановић (Аделаида)
Петар Милосављевић (Нови Сад)
Предраг Милосављевић (Београд)
Гордана Ј. Миљковић (Параћин)
Ката Мирић (Нови Сад)
Боривој Миросављевић (Нови Сад)
Радован Мићић (Нови Сад)
Бранко Мићић Кондић (Бановци)
Драган Мићовић (Нови Сад)
Оливера Михајловић (Нови Сад)
Марина Мучалица (Београд)
Санела Мушија (Рим)
Јулијана Нанаши (Нови Сад)
Јован Недић (Бели Манастир)
Светозар Нешић (Нови Сад)
Димитрије Николајевић (Крагујевац)
Катарина Николетић (Нови Сад)
Горан Николић (Опово)
Ђорђе Николић (Чикаго)
Јово Николић (Угљевик)
Милоје Николић (Ваљево)
Владимир Његомир (Нови Сад)
Рајко Оровић (Подгорица)
Милорад Остојић (Бања Лука)
Зоран Пантелић (Нови Сад)
Ласло Пашћик (Нови Сад)
Павле Пејак (Нови Сад)
Магдалена Петин (Нови Сад)
Гордана Петковић (Нови Сад)
Даница Петровић (Београд)
Илија Петровић (Нови Сад)
Адриене Пинтер (Нови Сад)
Милица Пјевач (Буковац)
Лазар Попара (Нови Сад)
Јелена Поповић (Нови Сад)
Никола Б. Поповић (Београд)
Ира Проданов Крајишник (Нови Сад)
Душан Радић (Београд)
Александар Радовић (Нови Сад)
Мирослав Радоњић (Нови Сад)
Угљеша Рајчевић (Београд)
Здравко Рајчећић (Нови Сад)
Селена Ракочевић (Сремчица)
Зорица Распоповић (Нови Сад)
Небојша Рашо (Херцег Нови)
Gerhard Ressel (Trier)
Џвијетин Ристановић (Бијељина)
Стана Ристић (Обреновац)
Душан Рњак (Београд)
Eniko Sajti (Сегедин)
Момир Самарџић (Нови Сад)

Славко Седлар (Вршац)
Јован Силашки (Кикинда)
Ружица Симин Допуђа (Нови Сад)
Соња Солунац (Београд)
Горан Спасојевић (Крагујевац)
Мирјана Станишић (Нови Сад)
Богдан Станојев (Нови Сад)
Павле Станојевић (Нови Сад)
Милан Стануловић (Нови Сад)
Мирјана Д. Стефановић (Нови Сад)
Ранко Стјепановић (Босански Брод)
Драгиша Д. Стојановић (Нови Сад)
Радосав Стојановић (Ниш)
Јелица Стојшић (Ченеј)
Радивој Стоканов (Сомбор)
Радослав Ј. Субић (Србобран)
Ђорђе Суботић (Нови Сад)
Јелена Суботић (Атланта)
Родољуб Танасић (Нови Сад)
Марија Танацков (Кикинда)
Вера Танкосић (Нови Сад)
Иво Тартаља (Београд)
Радмила Тимотијевић (Панчево)
Бошко Томашевић (Бечеј)
Маријана Томић Велков (Нови Сад)
Tamás Tóth (Сегедин)
Срђа Трифковић (Чикаго)
Никола Турајлић (Шајкаш)
Батрић Паловић (Нови Сад)
Дејан Ђирић (Нови Сад)
Вељко Ђирковић (Чока)
Антон Ухларик (Беоцин)
Ненад Урић (Београд)
Жељко Фајфрић (Шид)
Мирославка Француски (Ветерник)
Петер Хајнерман (Нови Сад)
Стеван Хаџивуковић (Нови Сад)
Ото Хорват (Фиренца)
Ростислава Хримаљук (Лавов)
Mario Saraldo (Рим)
Милица Цветковић (Нови Сад)
Никола Цветковић (Нови Сад)
Сармен Cerasela Darabus (Нови Сад)
Боривој Чалић (Вуковар)
Душан Чампраг (Нови Сад)
Радоје Чоловић (Београд)
Никола Цафо (Нови Сад)
Владимир Шаповал (Кијев)
Ђорђе Шарац (Шајкаш)
Атила Шафрањ (Мали Иђош)
Јелисавета Шафрањ (Нови Сад)
Радослава Шварц Гајић (Нови Сад)
Верица Шево (Нови Сад)
Оливера Шербечија (Сремски Карловци)
Богољуб Шијаковић (Београд)
Мирослав Шкорић (Нови Сад)
Тодор Шодић (Нови Сад)

Новка Шокица Шуваковић (Жабал)
Маргита Шнел Живановић (Бачка Паланка)
Маја Штрбац (Нови Сад)
Радован Шуњка (Бачка Паланка)

Агора (Зрењанин)
Академија медицинских наука Српског ле-
карског друштва (Београд)
Академија наука и уметности Републике
Српске (Бањалука)
Академија СПЦ за уметности и консерва-
цију (Београд)
Амбасада Финске (Београд)
Америчка амбасада (Београд)
Антрополошко друштво Србије (Нови Сад)
Архитектонски факултет (Београд)
Астрономска опсерваторија (Београд)
Аустријска амбасада (Београд)
Библиотека „Браћа Настасијевић” (Горњи
Милановац)
Библиотека града Београда
Библиотека Правног факултета (Нови Сад)
Библиотека Филозофског факултета (Нови
Сад)
Биолошки факултет (Београд)
Bookbridge (Београд)
Vietnam Pictorial (Ханој)
Високо еванђејско теолошко училиште (Оси-
јек)
„Воде Војводине” (Нови Сад)
Војнотехнички институт (Београд)
Гетеов институт (Београд)
Градска библиотека (Вршац)
Градска библиотека (Нови Сад)
Градска библиотека (Панчево)
Градска библиотека „Божидар Кнежевић”
(Уб)
Градска библиотека „Владислав Петковић
Дис” (Чачак)
Градски музеј (Суботица)
DVV International (Бон)
Дом културе Чачак
Дом омладине Панчева
Друштво за заштиту биља Србије (Београд)
Друштво сународника и пријатеља Русије
„Русија” (Нови Сад)
Економски факултет (Суботица)
Завод за заштиту споменика културе (Срем-
ска Митровица)
Завод за културу Војводине (Нови Сад)
Заједница матичних библиотека Србије (Бео-
град)
Институт за водопривреду „Јарослав Черни”
(Београд)
Институт за ментално здравље (Београд)
Институт за српску културу (Приштина–Ле-
посавић)

Институт ИМС (Београд)
 International Atomic Energy Agency – IAEA
 (Беч)
 International Labour Office (Женева)
 ИП „Жарко Албуљ” (Београд)
 Islamic Relations Office (Mashhad, Иран)
 Истраживачка станица „Петница” (Ваљево)
 ИФЛА (Хаг)
 Канадски Србобран (Хамилтон)
 Klett (Београд)
 Клинички центар Србије (Београд)
 Књижара „Круг” (Београд)
 Krug Commerce (Београд)
 Културни центар Новог Сада
 Културни центар „Рибница” (Краљево)
 Манастир Студеница
 Манастир Хиландар
 Матица српска (Нови Сад)
 Машински факултет (Београд)
 Машински факултет (Крагујевац)
 Машински факултет (Ниш)
 Mediterran publishing (Нови Сад)
 Министарство културе Србије (Београд)
 Министарство одбране Републике Србије
 (Београд)
 Министарство унутрашњих послова Репу-
 блике Србије (Београд)
 МТА-ELTE Hálózati Kritikai Szövegkiadás
 Kutatócsoport (Будимпешта)
 Музеј Града Новог Сада
 Музичка школа „Исидор Бајић” (Нови Сад)
 Народна библиотека „Доситеј Обрадовић”
 (Нови Пазар)
 Народна библиотека „Илија М. Петровић”
 (Пожаревац)
 Народна библиотека „Радоје Домановић”
 (Лесковац)
 Народна библиотека Србије (Београд)
 Народна библиотека „Стеван Сремац” (Ниш)
 Народна библиотека „Филип Вишњић” (Би-
 јељина)
 Народни музеј (Аранђеловац)
 Народни музеј (Чачак)
 Научно вођарско друштво Србије (Чачак)
 New Era Publications International (Глоструп,
 Данска)
 Новосадски сајам
 Open Society Fund (Њујорк)
 Orpheus (Нови Сад)
 Педагошки музеј (Београд)
 Педагошки факултет (Сомбор)
 Планинарски савез Србије (Београд)
 Планинарско-смучарски савез Војводине
 (Нови Сад)
 Планинарско-смучарско друштво „Железни-
 чар” (Нови Сад)

Покрет горана Новог Сада
 Политехничка школа (Суботица)
 Пољопривредни факултет (Нови Сад)
 Правни факултет (Београд)
 Правни факултет (Нови Сад)
 Природно-математички факултет (Нови Сад)
 Прометеј (Нови Сад)
 Радио-телевизија Зајечар
 Радио-телевизија Србије (Београд)
 Републички завод за статистику Србије (Бео-
 град)
 Рударско-геолошки факултет (Београд)
 Руска државна библиотека (Москва)
 Савез грађевинских инжењера Србије (Бео-
 град)
 Società Dalmata di storia patria (Рим)
 Спомен-збирка Павла Бељанског (Нови Сад)
 Србија солар (Зрењанин)
 Српско хемијско друштво (Београд)
 Студентски културни центар (Нови Сад)
 Технички факултет (Чачак)
 Технички факултет „Михајло Пупин” (Зре-
 њанин)
 Технолошки факултет (Нови Сад)
 Удружење за класичну хомеопатију „Hahnemann”
 (Нови Сад)
 Удружење правника у привреди Србије (Бео-
 град)
 УНЕСКО (Париз)
 Универзитет Eduscons (Сремска Каменица)
 Универзитет у Новом Саду
 Универзитетска библиотека „Светозар Мар-
 ковић” (Београд)
 Учитељски факултет (Београд)
 Факултет ветеринарске медицине (Београд)
 Факултет за економију, финансије и адми-
 нистрацију (Београд)
 Факултет пословне економије (Сремска Ка-
 меница)
 Факултет техничких наука (Нови Сад)
 ФАО (Рим)
 Филозофски факултет (Ниш)
 Филозофски факултет (Нови Сад)
 Филолошки факултет (Београд)
 Филолошко-уметнички факултет (Крагује-
 вац)
 Фондација Рачанска баштина (Бајина Башта)
 Форум (Нови Сад)
 Француски културни центар (Нови Сад)
 Friedrich Ebert Stiftung (Сарајево)
 Fritz Thyssen Stiftung (Келн)
 Центар „Живети усправно”
 Центар за културу (Пожаревац)
 Шкарт (Београд)

ГАЛЕРИЈА МАТИЦЕ СРПСКЕ

Извештај о раду Галерије Матице српске у 2010. години

Галерија Матице српске је током 2010. године реализовала усвојен Програм рада у складу са циљевима и задацима Матице српске, са Законом о култури и законским прописима који регулишу делатности од интереса у области заштите културних добара и јавних служби, својим Статутом и Стратешким планом 2009–2012. године. Остваривање Програма рада било је условљено обимом и роковима достављања финансијских средстава одобрених за делатност и планиране пројекте.

Југословенски национални комитет ИКОМ (НК ИКОМ Србије) Београд доделио је за 2009. годину Галерији Матице српске Диплому којом потврђује да је пројекат Адаптација и формирање сталних поставки 18, 19. и прве половине 20. века награђен почасним називом Пројекат године.

На основу одлуке Управног одбора Матице српске од 14. децембра 2009. године мр Тијана Палковљевић ступила је на дужност управника Галерије 1. јануара. Нови Управни одбор и Надзорни одбор Галерије конституисани су 5. фебруара. Управни одбор чине: проф. др Мирослав Тимотијевић, председник, др Драган Станић, др Бранка Кулић, Даниела Королија Црквењаков и Добрила Јерков, чланови. Надзорни одбор чине: проф. др Лидија Мереник, председник, мр Јелица Грбић и Данило Вуксановић, чланови.

Ове године колекција Галерије Матице српске обогатила је свој фонд 41 новим уметничких делом. Јелица Одовић Јосић, професорка из Новог Сада, поклонила је слику Ивана Радовића *Портрет љосиође Наде Грџуров, рођ. Јосић*, 1925, откупљена је слика Новака Радонића, *Девојка са канаринцем*, 1858. Ружица Беба Павловић, сликарка, поклонила је 28 својих дела, Бранко Јаковљевић, економиста, поконио је два цртежа Ивана Радовића, Драгана А. Мумин, адвокат, поклонила је графику Михаила С. Петрова, Вељко Михајловић, графичар, поконио је 2 своје графике и Ратомир Кулић, уметник, 2 дигитална принта.

Посебна пажња посвећена је изложби и публикацији *Између естетике и живописа – Представа жене у сликарству Паје Јовановића* и уређењу Велике сале у приземљу, која је јавности представљена приликом обележавања Дана Галерије са копијама зидних слика из цркве манастира Крушедола. Настављена је конзервација и рестаурација експоната из Ризнице манастира Крушедола и експоната из збирке Музеја српске православне епархије будимске у Сентандреји. Настављен је рад на реализацији едукативног програма за децу и едукативних програма из конзервације.

Приређено је укупно 17 изложби, 7 у организацији Галерије и 10 у сарадњи са другим институцијама. Галерија је приредила изложбе *Између естетике и живописа – Представа жене у сликарству Паје Јовановића* у Новом Саду и Нишу, *Четири музејска предмета, Пејтар Добровић – Избор из колекције Галерије Матице српске* у Дому уметности и књижевности у Печују (Мађарска) и *Сава Текелија – велики српски добротвор* у Историјском музеју Србије у Београду.

Током 2010. године објављено је 6 публикација: *Између естетике и живописа – Представа жене у сликарству Паје Јовановића*, група аутора; Даниела Королија Црквењаков, *Историја конзервације и рестаурације у Галерији Матице српске*; Ратомир Кулић, *Четири музејска предмета*; Владимир Симић и Снежана Мишић, *Сава Текелија – велики српски добротвор*; *Моја Галерија – чаробно живописно*

царсѣво, група аутора; Бранислав Тодић, *Радови о српској уметности 18. века по архивским и другим подацима*.

Велика пажња посвећена је усвајању Статута и Правилника о организацији и систематизацији послова. Нови Статут усвојен је 23. априла, на седници Управног одбора Галерије Матице српске, на основу сагласности Управног одбора Матице српске. Статут је усклађен са Законом о култури и прилагођен новим тенденцијама и новој улози музеја у 21. веку. Најзначајније промене односе са на проширење делатности Галерије, нову систематизацију и реорганизацију послова и организациону структуру и омогућавање стицања финансијских средства. Нови Статут регистрован је у Привредном суду у Новом Саду 9. јула (Фи. 82/10). На основу новог Статута предложен је нови Правилник о организацији и систематизацији послова, који је после консултација и усклађивања са законом, 22. децембра упућен Министарству културе Републике Србије на сагласност.

Поред уобичајено добре сарадње са Матицом српском и Библиотеком Матице српске, успешна сарадња остварена је са Музејом Војводине, Музејом Града Новог Сада, Академијом уметности, Спомен-збирком Павла Бељанског, Музејом савремене уметности Војводине, Покрајинским заводом за заштиту споменика културе, Градским заводом за заштиту споменика културе, Културним центром Новог Сада, Змајевим дечјим играма, организацијом Per.Art, Друштвом архитеката Новог Сада, Новосадским отвореним универзитетом, Огранком Српске академије наука и уметности, Филозофским факултетом у Новом Саду – Одсеком за педагогију, Факултетом техничких наука у Новом Саду – Одсеком за архитектуру, Технолошким факултетом у Новом Саду, Српским народним позориштем у Новом Саду, Галеријом Српске академије наука и уметности, Народним музејом, Музејом града Београда, Историјским музејом Србије, Музејом Српске православне цркве, Музејом савремене уметности у Београду, Филозофским факултетом у Београду – Катедром за историју уметности, Друштвом Српско-руског пријатељства у Београду, Епархијом бачком, Епархијом сремском, Градским музејом у Вршцу, Народним музејом у Зрењанину, Градским музејом у Сомбору. Споразуми о сарадњи потписани су са Академијом уметности у Новом Саду, и са Предшколском установом „Радосно детињство”, Креативном радионицом „Машталица”, Компанијом „Нектар” и Градском управом за дечју и социјалну заштиту Новог Сада. Галерија је један од оснивача Кластера креативне индустрије Војводине. На свечаности поводом Светог Саве коју је приредила Предшколска установа „Радосно детињство” додељена је Златна повеља Галерији Матице српске за успешну сарадњу на реализацији едукативних програма за децу.

Редовну и програмску делатност финансирало је Министарство културе Републике Србије. Програмску делатност делимично је финансирала Влада АП Војводине и Покрајински секретаријат за културу.

ПОПУЊАВАЊЕ КОЛЕКЦИЈЕ

У 2010. години није одржан ниједан састанак Комисије за заштиту и попуњавање уметничког фонда.

Евиденција

Евидентирани су радови у приватном власништву: у Новом Саду – Ј. Халковић, *Свети Јован Крститељ*, шеста деценија 18. века, темпера на дрвету, 124,5 x 65,4 cm; у Панчеву – Милан Петровић, *Мајка са дејетом*, поч. 20. века, уље на платну, 56 x 72 cm, на основу понуде за откуп (арх. бр. 2004-34/6 од 17. марта).

Евидентирана су дела сликарке Милене Чубраковић која су на основу жеље извршиоца тестаментa, до окончања оставинског поступка, поверена на чување

Галерији (арх. бр 0302-81/1 од 29. децембра 2009). Дела су евидентирана у Књизи улаза са ознаком ГМС/У (од 5655 до 5661): *Дийџих I*, 1979, комбинована техника на картону (колаж, спреј), 70 x 140,2 cm (5655); *Дийџих II*, 1979, комбинована техника на картону (колаж, спреј), 70 x 140 cm (5656); *Насијање облика II*, 1976, комбинована техника на картону (колаж, спреј), 85 x 67,2 cm, (5657); *Колаж I – 85*, 1985, комбинована техника на картону (колаж, спреј), 70,5 x 60 cm (5658); *Колаж II – 85*, 1985, комбинована техника на картону (колаж, спреј), 52 x 51,5 cm (5659); *Тондо*, 1977, комбинована техника на картону (колаж, спреј), 75 x 74,8 cm (5660); *Куйачица Фернанда Лежеса*, колаж на картону, 49,3 x 43,7 cm (5661).

Због нереализованог откупа, власницима уметничких дела враћени су неоткупљени радови: С. Тодорову из Новог Сада два дела – Н. Алексић (?), *Порџреј А. Јованова* и В. Поморишац (?), *Порџреј младића*; Богдану Станојевићу – Сретен Стојановић, *Проф. др Сјаноје Сјанојевић*, плакета, бронза, 6,5 x 6 cm.

Прегледан је и потписан годишњи Извештај за 2010. годину – Попис уметничких дела у Књизи улаза са ознаком ГМС/У (од 1. јануара до 31. децембра 2009). Завршен је годишњи Извештај за 2010. годину евидентираних и приновљених дела која су ушла у Књигу улаза и добила ознаку ГМС/У и Попис уметничких дела у Књизи улаза са ознаком ГМС/МС (арх. бр. 0208-73/5 од 31. децембра 2009). Извештаји су предати Централној пописној комисији.

Откуп уметничких дела

Галерија Матице српске откупила је од Гаврила Војводића из Бара (Црна Гора) један рад Новака Радонића, *Девојка са канаринцем*, 1858, уље на платну, потписано и датирано, 86,1 x 72,3 cm (арх. бр. 2004-35/3 од 9. марта).

Поклони

Поклоњена дела: две графике – новогодишње честитке – поклон Галерије „Цептер” из Београда: Непознати аутор, *Без назива 1*, 2009, графика на папиру, лс.: 24 x 17,1 cm, пр.: 22,2 x 15,7 cm, (ГМС/У 5646) и Непознати аутор, *Без назива 2*, 2009, графика на папиру, лс.: 24 x 17,1 cm, пр.: 22,2 x 15,7 cm (ГМС/У 5647); Бранко Јаковљевић из Новог Сада поклонио је два цртежа Ивана Радовића: *Мрџва њирода*, после 1920, оловка на папиру, 20,8 x 26,1 cm, непотписано и недатирано (ГМС/У 5648) и *Мрџва њирода са акциом*, после 1920, угаљ на папиру, 19, 8 x 23,7 cm, потписано и датирано доле лево ћир. пис.: *Радовић* (ГМС/У 5649) (Даровно писмо, арх. бр. 2002-31/2 од 11. фебруара); Драгана А. Мумин из Новог Сада, поклонила је графику Михаила С. Петрова, *Ауџојорџреј са лулом*, 1921, линорез на папиру, лс.: 45 x 33 cm, пр.: 25 x 19,3 cm (ГМС/У 5650) (Даровни уговор арх. бр. 2005-31/1 од 10. фебруара). Вељко Михајловић, графичар и сликар поклонио је своје дело: *Анђели жичке еџархије*, 2009, графика, комб. техника, пр.: 39 x 29,5 cm, лс.: 52,4 x 40 cm (ГМС/У 5652) (Даровно писмо арх. бр. 2005-31/6 од 16. априла); Предузеће „Стотекс” А. Д. Нови Сад поклонило је рад Душана Нонина, *Мајка са децом*, 1992, комбинована техника, 96 x 70,5 cm, ГМС/У 5654 (Даровно писмо арх. бр. 2005-31/8 од 17. септембра).

Ружица Беба Павловић, сликарка из Београда, поклонила је 28 својих дела (16 цртежа, 5 дела комбиноване технике и 7 уља на платну), која су заведена у Књизи улаза са ознаком ГМС/У од 5662 до 5690: *Божородица умљенија*, 1977, перо на папиру, 40,3 x 60,3 cm, ГМС/У 5662; *Из циклуса „Рај”*, 1978, туш на папиру, 50,8 x 70 cm, ГМС/У 5663; *Рихард Вагнер у Бајројџу разайеј на крсију*, 1983, оловка на папиру, 105 x 70 cm, ГМС/У 5664; *Тађо 7*, 1984, оловка на папиру, 99,5 x 70,5 cm, ГМС/У 5665; *Тађо 8*, 1984, оловка на папиру, 99,5 x 70,5 cm, ГМС/У 5666; *Тађо 9*, 1984, оловка на папиру, 69,5 x 100 cm, ГМС/У 5667; *Тађо 10*, 1984, оловка на папи-

ру, 99,5 x 70 cm, ГМС/У 5668; *Двоје 3*, 1986, оловка на папиру, 50 x 62,4 cm, ГМС/У 5669; *Пијетта 8*, 1986, оловка на папиру, 49,8 x 62,5 cm, ГМС/У 5670; *Св. њородица 5*, 1986, оловка на папиру, 49,7 x 65 cm, ГМС/У 5671; *Двоје 4*, 1986, оловка на папиру, 50 x 62,4 cm, ГМС/У 5672; *Адам и Ева*, 1987, оловка на папиру, 49,8 x 65 cm, ГМС/У 5673; *Дујли ауђојорђреј*, 1988, оловка на папиру, 50 x 69,5 cm, ГМС/У 5674; *Тродујли њорђреј Зорана Кржишника*, 1998, оловка на папиру, 49,8 x 67, cm, ГМС/У 5675; *Сџудија њорђрејша за Марицу Прешић*, 2001, оловка на папиру, 54 x 45 cm, ГМС/У 5676; *Сџудија за њорђреј Бубе Миљковић*, 2008, оловка на папиру, 37 x 38,2 cm, ГМС/У 5677; *Вагнер, Валкира и Мадона са дејейом*, 1992. (диптих), комбинована техника на папиру, 32,5 x 49 + 50,60 = 100 x 70 cm, ГМС/У 5678; *Пијетта са Мушкaiлом 3*, 2001, оловка, злато, акварел на папиру, 50,5 x 50,5 cm, ГМС/У 5679; *Загђрљај Анђела и Мушкaiла 6*, 2001, оловка, злато, акварел на папиру, 50,5 x 50,5 cm, ГМС/У 5680; *Пијетта са Мушкaiлом 4*, 2001, оловка, акварел, злато на папиру, 50,5 x 50,5 cm, ГМС/У 5681; *Два Анђела са Мушкaiлом 9*, 2002, оловка, злато, акварел на папиру, 50,3 x 50,5 cm, ГМС/У 5682; *Ауђојорђреј II*, 1969, уље на платну, 90 x 60 cm, ГМС/У 5683; *Моја маиши са својом децом*, 1985, уље на платну, 100 x 100 cm, ГМС/У 5684; *Мрђва њрирода*, 1986 уље на платну, 42 x 38,5 cm, ГМС/У 5685; *Марица Радојчић Прешић*, 2002, уље на платну, 40 x 40,4 cm, ГМС/У 5686; *Љубица Буба Миљковић*, 2003, уље на платну, 40,5 x 40 cm, ГМС/У 5687; *Валцер I*, 2008, уље на платну, 100 x 100 cm, ГМС/У 5688; *Анђели машђају*, 2008, уље на платну, 32,9 x 32 cm, ГМС/У 5689; *Пијетта*, 2009, уље на платну, 100 x 100 cm, ГМС/У 5689.

Ратомир Кулић, уметник, поконио је 2 своја рада: *Aurora australis*, 2010, дигитални принт (дрворез) на платну, 21 x 120 cm (ГМС/У 5691) и *Aurora borealis*, 2010, дигитални принт (дрворез) на платну, 211 x 120 cm (ГМС/У 5692).

Вељко Веља Михајловић, графичар и сликар, поконио је графику *Сеобе*, 2010, комбинована техника (бакропис и акватинта) на папиру, пр. 39 x 29,5 cm, лс.: 53 x 39,5 cm (ГМС/У 5693).

Јелица Одовић Јосић из Новог Сада поконила је слику Ивана Радовића *Порђреј џосиође Наде Грђуров рођ. Јосић*, 1925, уље на платну, 98,2 x 84,2 cm, потпи-

Аквизиција у 2010. поклон госпође Јелице Одавић Јосић,
слика: Иван Радовић, *Нада Грђуров рођ. Јосић*, 1925, ГМС/У 5694.

сано д. д.: *Радовић*; није датирано (ГМС/У 5694) (Даровно писмо арх. бр. 2005-31/13 од 22. новембра).

Каталогизирана уметничка дела

Уметнички фонд Галерије Матице српске обogaћен је за укупно 41 уметничко дело: Галерија Матице српске откупила је један рад, на поклон примила 40 дела. Сва дела су заведена у Књизу улаза и каталогизирана бр. 5646–5650; 5652–5654; 5662–5690; 5693–5694.

Уметнички фонд Матице српске увећан је са 2 рада Бранке Јанковић Кнежевић, *Никола Тесла*, 2010, уље на платну, 80 x 60 cm (ГМС/МС 5651) и *Лазар Стојановић* (1904–1977), уље на платну, 70 x 50 cm, ГМС/МС 5495.

СТАЛНА ПОСТАВКА

Стална поставка 16–18. века

Због адаптације велике сале у приземљу током јула месеца повучене су копије зидних слика из манастира Бојана, Крушедола и Враћевшнице. Укупно је повучено 34 копије које су израдили јеромонах Наум Андрић (Бојани), Зденка Живковић (Бојани, Враћевшница), Душан Михаиловић (Крушедол) и Станислав Чавић (Крушедол). 29 копија је одложено у депо у сутерену зграде – у Салу рамова: Х. Жефаровић, Бојани, ГМС/У 3103; ГМС/У 3106; ГМС/У 3099; ГМС/У 3091; ГМС/У 3089; ГМС/У 3090; ГМС/У 3085; ГМС/У 3086; ГМС/У 3094; ГМС/У 3087; ГМС/У 3096; ГМС/У 3088; ГМС/У 3104; ГМС/У 3084; ГМС/У 3102; ГМС/У 3100; ГМС/У 3097; ГМС/У 3101; ГМС/У 3116; ГМС/У 3113; ГМС/У 3115; ГМС/У 3112; ГМС/У 3111; ГМС/У 3187; ГМС/У 3341; Јов Василијевић и сарадници, Крушедол, ГМС/У 3440; С. Тенецки, Крушедол, ГМС/У 3139; ГМС/У 3147; ГМС/У 3148. У конзерваторску радионицу на спрату смештене су следеће копије: дружина зографа Андреје Андреовича, *Прейис хрисовуље Радича Посџујовића из 1431*; Враћевшница, ГМС/У 3050; дружина зографа Андреје Андреовича, *Најџиис са њодацима о сликању унуџираџњосџи цркве 1737*, ГМС/У 30516; Х. Жефаровић, *Св. Марина, Св. Марџа, Св. Марија, Св. Марија Маџдалена и сСв. Теофана*, Бојани, ГМС/У 3114.

Две копије су скинуте са блинд рамова и уролане: Х. Жефаровић, *Усџење Боџородице*, копија Наум Андрић, Бојани, ГМС/У 3107; Х. Жефаровић, *Поворка џорока*, копија Наум Андрић, Бојани, ГМС/У 3108 (рестаурација у току).

На место повучених копија из Бојана изложено је 18 копија зидних слика из манастира Крушедола: Јов Василијевић и сарадници (1750): *Каменоване Св. Сџефана* (ГМС/У 3133); *Св. архисџраџиџ Михаило* (ГМС/У 3145); *Павлов џуџ у Дамаск* (ГМС/У 3146); *Кџиџџорска комџозиџија (Св. Десџоџи Сџефан Бранковић), Св. Десџоџи Јован Бранковић и Св. Анџелина Бранковић*, (ГМС/У 3430), *Св. Максим архиеџиској срџски* (ГМС/У 3440); Стефан Тенецки (1756): *Хрисџиос меџу књџжевениџицама и фарисеџима* (ГМС/У 3134), *Исџељење раслабљеноџ* (ГМС/У 3135); *Прича о удовичине две леџџе* (ГМС/У 3136); *Свадба у Кани Галилејској* (ГМС/У 3137); *Исџељење крволиџџеџе жене* (ГМС/У 3138); *Исџериване џрџвоваџа из храма* (ГМС/У 3139); *Предео са реком и џџиџицама* (ГМС/У 3140); *Изџнање бесова из човека са нечисџџим духом* (ГМС/У 3141); *Исџељење слеџоџ* (ГМС/У 3142); *Исџељење џрокаженоџ* (ГМС/У 3143); *Блажени, џладни, жедни џравде* (ГМС/У 3144); *Парабола о добром сеџачу* (ГМС/У 3147); *Хрисџиос џозива Пеџџра на мору* (ГМС/У 3148); *Хрисџиос код Марије и Марџе* (ГМС/У 3149).

Због организовања изложбе Матице српске *Србија – кулџурна сџона Исџиока и Заџада*, у Музеју катедрале Св. Стефана у Бечу повучени су следећи радови:

из хола – Х. Жефаровић, *Св. цар Урош*, 1746 (ГМС/У 3203); Захарија Орфелин, *Св. кнез Лазар*, 1774 (ГМС/У 1131); Захарија Орфелин, *Манасићир Хиландар*, 1779, (ГМС/У 3266); из собе 3 – копија према Георгију Стојановићу, *Благовести* /царске двери цркве Св. Апостола Петра и Павла у Сремским Карловцима, власништво СПЦО Сибач, 1742/ (ГМС/У 3640); из собе 5 – Теодор Крачун, *Налажење Мојсија*, 1780 (ГМС/П 709); из собе 8 – Теодор Илић Чешљар, *Христос и Самарјанка*, 1791–1792, (ГМС/П 370). Изложба је била отворена од 21. јуна до 30. октобра 2010. У сталну поставку укључени су следећи радови: у холу – Јохан Георг Милер, *Христос Крмчија*, око 1800 (ГМС/У 3184/41); Х. Жефаровић, *Св. Цар Урош*, 1746 (ГМС/У 3184/10); Захарија Орфелин, *Св. кнез Лазар*, 1774 (ГМС/У 3184/26), у соби 3 – Станоје Поповић, *Св. Јован Прејечка* 1741 (ГМС/П 657).

Због организовања изложбе *Сава Текелија – велики српски добротвор* у Историјском музеју Србије у Београду за посетиоце је затворена сала 5 на првом спрату. Повучено је 10 експоната: Непознати портретиста 18. века, *Јован Појовић Текелија, родоначелник српске племићке породице Текелија, врховни заповедник Поморишке крајине у Араду*, око 1716, (ГМС/У 88); Непознати портретиста 18. века, *Еуфросина (Роксанда) Текелија рођ. Јовић*, супруга Јована Поповића Текелије, пре 1730 (ГМС/У 182); Стефан Тенецки (?), *Ранко Текелија, оберкајетан Поморишке милиције у Араду*, деда Саве Текелије, око 1750 (ГМС/У 127); Непознати портретиста 18. века, *Алојзија (Алка) Текелија рођ. Рацковић, сујруга Ранка Текелије*, око 1716 (ГМС/У 78); Стефан Тенецки (?), *Павле Текелија, барјактар Поморишке милиције у Араду*, стриц Саве Текелије, око 1749 (ГМС/У 132); Стефан Тенецки (?), *Лазар Текелија, џуковник и сјахија у Русији*, стриц Саве Текелије, око 1773 (ГМС/У 82); Стефан Тенецки (?), *Јован Текелија, јоручник Поморишке милиције у Араду*, отац Саве Текелије, око 1770 (ГМС/У 133); Јаков Орфелин, *Марија Текелија рођ. Ненадовић*, мајка Саве Текелије, пре 1791 (ГМС/У 148); Георгије Тенецки (?), *Млади Сава Текелија*, 1785/1786 (ГМС/У 418); Теодор Илић Чешљар, *Алојзија (Алка) Пујиник рођ. Текелија, сујруга генерала Аврама Пујиника*, сестра Саве Текелије, 1783–1790 (ГМС/У 125); Стефан Гавриловић, *Мийројолић Мојсеј Пујиник*, око 1790 (ГМС/У 79).

Стална поставка 19. века

Због постављања изложбе Народне банке Србије *Новац на иллу Србије* повучени су сви цртежи и графике из витрина из сталне поставке 19. века. По затварању изложбе цртежи и графике враћени су у поставку.

Из сталне поставке 19. века за изложбу *Бранко Радичевић – култи јесника у српској визуелној култури крајем 19. века* повучена су дела: У. Предић, *Девојка на сјуденцу*, 1918/36 (ГМС/У 4217, 4218, 4219); Н. Радонић, *Млади Јован Јовановић Змај*, 1854 (ГМС/У 424); Н. Радонић, *Ауђојорирей*, 1857–58 (ГМС/У 336); С. Тодоровић, *Нејознаји млад човек (Ђорђе Најшошевић)*, 1856 (ГМС/У 1102); П. Аничич, *Песник Бранко Радичевић*, 1883 (ГМС/У 1638); Ј. А. Бауер и П. Симић, *Српска народна скупштина у Ср. Карловцима 1. маја 1848, 1863* (ГМС/У 3463). На место повучених радова изложена су следећа дела: П. Јовановић, *Сцена из арбанашког живога* (ГМС/У 2071); А. Јовановић, *Проша Мајтеја Ненадовић*, 1850 (ГМС/У 1836); Ј. А. Бауер, *Благовештенски сабор српског народа у Ср. Карловцима 1861, 1861* (ГМС/У 1405).

За излагање на изложби поводом прославе Светог Саве Гимназији „Јован Јовановић Змај” у Новом Саду повучене су: први спрат, соба 6 – Димитрије Аврамовић, *Гроф Јефимчије Јероним Љубибрашић, аустиријски генерал* (ГМС/ПОЗ 189) и други спрат, соба 5 – Павле Симић, *Свети Сава са децом*, 1858 (ГМС/П 92). Обе слике су власништво Гимназије Јован Јовановић Змај.

Ради излагања на изложби Матице српске *Србија – културна спона Истока и Запада* у Бечу из сталне поставке повучена су два експоната са другог спрата: изходника – Арсеније Теодоровић, *Распеће Христово* (ГМС/У 2842) и собе 5 – Павле Симић, *Српска народна скупиштина 1. маја 1848. године, 1848/49* (ГМС/У 2873).

Поводом организовања изложбе *Паја Јовановић* у Народном музеју у Београду повучена су дела: *Рањени Црногорац (Рањени Херцеговац)*, 1882 (ГМС/У 3912), *Умир крви (Крвна осветија)*, 1889 (ГМС/У 2070), *Парсифал* 1915–1919 (ГМС/У 257), *Др Фриц Шенк*, 1906 (ГМС/У 333), *Вајар Ђорђе Јовановић*, око 1900 (ГМС/У 1113), *Умејникова сујруга Муни*, 1925 (ГМС/У 236).

Поводом организовања изложбе *Између естетике и живописа – Представа жене у сликарству Паје Јовановића* у Новом Саду и Нишу, повучене су 2 слике Паје Јовановића, *Краљица Марија Карађорђевић*, 1927 (ГМС/У 5) и *Умејникова сујруга Муни* (ГМС/У 236).

На место повучених слика изложен је рад Паје Јовановића *Дама у зеленом* (ГМС/У 1922).

Стална поставка 20. века

Због постављања изложбе *Новац на тлу Србије* повучени су цртежи и графике из витрина из сталне поставке 20. века. По затварању изложбе цртежи и графике враћени су у поставку.

Због излагања на изложби у Дому уметности и књижевности у Печују повучена су из сталне поставке, други спрат соба 10, два цртежа Петра Добровића, *Лежећи женски акти (Женски акти)*, 1916 (ГМС/У 1871) и *Љубав (Лејња идила у природи)*, 1920 (ГМС/У 1865).

Због излагања на изложби у организацији Културног центра Београда повучена је слика Васа Поморишца, *Аутопортрет са њалејом* (ГМС/У 1588).

Позајмице за сталну поставку

Са Музејом Српске православне цркве потврђено је задужење за 7 икона и 5 портрета који се излажу у сталној поставци 18. века и Меморијалном музеју „Христофор Жефаровић” у коначима манастира Бојана: Василије Романович, *Христос у дому Симона фарисеја*, 1771, (МСПЦ 3920); Школа Јова Василијевича, *Полагање Христа у гроб* (МСПЦ 3913); Јоаким Марковић, *Сабор светих апостола*, 1745 (МСПЦ 3990); Димитрије Бачевић, *Исус Христос*, 1769 (МСПЦ 3948); Димитрије Бачевић, *Богородица са Христом*, 1769 (МСПЦ 3950); Димитрије Бачевић, *Благовестији (царске двери)*, 1767–1769 (МСПЦ 3928); Непознати аутор, *Скидање са крста*, 1786 (МСПЦ 3931); Непознати портретиста 18. века, *Викеније Појовић* (МСПЦ 3823); Теодор Крачун, *Јован Јовановић* (МСПЦ 3897); Непознати портретиста 18. века, *Арсеније IV Јовановић Шакабенија* (МСПЦ 3863); Непознати портретиста 18. века, *Павле Ненадовић* (МСПЦ 3884); Јоаким Марковић, *Портрети официра (Јован Белгради)* (МСПЦ 3825) (арх. бр. 2006-1475 од 12. јануара).

Са Министарством спољних послова Републике Србије продужен је Уговор о уступању на привремено коришћење за излагање у сталној поставци 19. века за дело Стевана Алексића, *Женски акти* (арх. бр 0303-13/8 22. јануара).

Продужен је Уговор са Народним музејом у Београду о уступању на привремено коришћење на годину дана, до 15. новембра 2010. године, за излагање у сталној поставци 20. века, за следећа дела: Коста Миличевић, *Предео са Крфа*, 1918; Милан Миловановић, *Свети Јован Канео у Охриду*, 1921. и Петар Палавичини, *Расико Пејровић*, 1922 (арх. бр 1402-7/3 од 26. јануара).

Учешће галерије у сталним поставкама других институција

Продужен је Уговор о позајмици за сталну поставку Музеја Војводине (22. јануара).

Из Музеја Града Новог Сада – Змајевог музеја у Сремској Каменици враћене су у Галерију слика Уроша Предића, *Јован Јовановић Змај*, 1933, уље на платну, 54,5 x 70 cm (ГМС/МС 415/62) и скулптура Ивана Мештровића, *Змај и дете*, бронза, вис. 80 cm (ГМС/МС 3279/80) (28. априла).

ИЗЛОЖБЕ

Изложбе у организацији Галерије Матице Српске

БРАНКО РАДИЧЕВИЋ – КУЛТ ПЕСНИКА У СРПСКОЈ ВИЗУЕЛНОЈ КУЛТУРИ КРАЈЕМ 19. ВЕКА (26. новембар 2009 – 31. јануар 2010)

Изложба је затворена 31. јануара. Обухватила је слике, скулптуре, графике, дела примењене уметности, раритетне књиге и документарни материјал из фондова Галерије, Библиотеке Матице српске, Матице српске, Народног музеја у Београду и Музеја Града Новог Сада. Аутор изложбе је Снежана Мишић. По затварању изложбе сви експонати су враћени власницима. Током трајања изложбе приређивана су стручна тумачења изложбе, предавања, концерти и пригодни садржаји. Укупно је забележено 462 посете. Емитовано је 22 прилога: 6 телевизијских и 16 штампаних.

ИЗМЕЋУ ЕСТЕТИКЕ И ЖИВОТА – ПРЕДСТАВА ЖЕНЕ У СЛИКАРСТВУ ПАЈЕ ЈОВАНОВИЋА (16. април – 5. јун)

Поводом обележавања 150-годишњице рођења Паје Јовановића Галерија је приредила изложбу *Између естетике и живота – Представа жене у сликарству Паје Јовановића*. Аутор концепта изложбе је мр Тијана Палковљевић, координатор пројекта Снежана Мишић. У сврху приређивања изложбе Галерија је позајмила 46 дела из: Музеја града Београда (27), Народног музеја у Београду (14), Градског музеја у Вршцу (1), Народног музеја у Зрењанину (1) и три дела из приватног власништва. Изложба је отворена 16. априла. Након поздравне речи мр Тијане Палковљевић, о стваралаштву Паје Јовановића и изложеним делима говорио је проф. др Мирослав Тимотијевић. Изложбу је отворио Небојша Брадић, министар културе Републике Србије. На изложби је представљено укупно 53 дела (слике, графике и цртежи). Поред наведених позајмица изложено је и седам дела из фонда Галерије Матице српске. Изложба се састоји од шест сегмената: *Реално и иреално* (актови и алегоријско-митолошке композиције), *Лейа, лейша, Муни* (портрети његове супруге Хермине Муни Јовановић), *Гламур фолклора* (балкански мотиви), *Лейојџа, луксуз, колекционарство* (репрезентативни женски портрети); *Естетика реалног живота* (нови тип портрета) и *Испред естетике* (скице и цртежи). Експонате прате потписне и текстуалне легенде које објашњавају одабране теме и поједина дела.

Током трајања изложбе посебна пажња је посвећена едукативном делу у којем су посетиоци упознати са животом и стваралаштвом Паје Јовановића кроз плакате са биографијом сликара и мултимедијалне презентације: PowerPoint презентацију, слајд-шоу са репродукцијама дела и емитовање документарног филма Радио-телевизије Војводине „Живот је најлепши сан – Павле Паја Јовановић” (редитељ и сценариста Ђура Мрђа). Сваког дана у 18 часова организована су стручна тумачења изложбе, а сваког петка у истом термину приређивана су специјалистичка предавања историчара уметности и конзерватора-рестауратора који су проучавали стваралаштво Паје Јовановића и чији текстови су објављени у пратећој публи-

У Галерији Матице српске је отворена изложба *Између естетике и живота – представа жене у сликарству Паје Јовановића*, која је приређена поводом обележавања јубилеја 150. годишњице од рођења сликара Павла (Паје) Јовановића.

кацији изложбе. Сваке суботе у термину од 11.00 до 12.30 часова одржаване су креативне радионице за децу у оквиру едукативног програма Био једном један сликар... Паја Јовановић.

Изложбу је пратио и богати пропагандни материјал: позивнице, флајери, ро-лапови, меш, плакат, спот за изложбу који је емитован на РТВ Војводина и израђени су сувенири: шоље, магнети, торбе, марамике за наочаре, оловке, подлоге за миш, беџеви, постери, траке за телефоне. Током трајања изложбе Галерија је променила радно време за посетиоце (уторак–субота: 12 до 20 часова и недељом: 10 до 18 часова) и ангажовала две студенткиње које су дежурале на изложби. Установљен је посебан систем обезбеђења експоната, примопредаја дужности радника обезбеђења и дежурство волонтера. Поред великог броја индивидуалних посета забележен је и велики број организованих групних посета ђака и студентата из Новог Сада и других градова. Укупно је забележено 10.453 посетилаца. Емитовано је 24 прилога у медијима: 11 телевизијских и 13 штампаних.

ИЗМЕЂУ ЕСТЕТИКЕ И ЖИВОТА – ПРЕДСТАВА ЖЕНЕ У СЛИКАРСТВУ ПАЈЕ ЈОВАНОВИЋА – Галерија Ниш Арт Фондације у Нишу (8–22. јун)

Изложба *Између естетике и живота – Представа жене у сликарству Паје Јовановића* је након затварања у Галерији приказана у Нишу, у Ниш Арт Фондацији. Стручни тим Галерије био је задужен за приређивање изложбе у Нишу: паковање, праћење транспорта, постављање изложбе, а након затварања паковање дела и њихов транспорт у Нови Сад.

Изложба је отворена у Галерији фабрике ДИН – Philip Morris. На отварању изложбе говорили су оснивачи и чланови Ниш Арт Фондације: Неда Арнерић, Ра-

Изложба Галерије Матице српске *Између естетике и живота – представља жене у сликарству Паје Јовановића* отворена је у Нишу у Галерији ДИН Фабрика дувана Филип Морис.

дован Лале Ђурић, Јован Ђирилов и Скип Борнхитер, генерални директор ДИН Фабрике дувана а. д. Ниш у саставу Philip Morris International, мр Тијана Палковљевић и Небојша Брадић, министар културе, који је изложбу отворио. Током трајања изложбе у Нишу забележено је укупно 3.425 посетилаца. Емитовано је 15 прилога у медијима: 5 телевизијских и 10 штампаних.

ЧЕТИРИ МУЗЕЈСКА ПРЕДМЕТА (17. септембар – 9. октобар)

Изложба *Четири музејска предмета* реализована је у оквиру циклуса ауторских изложби у Галерији Матице српске. Отворена је говором мр Тијане Палковљевић и симболичним паљењем светла у новоадаптираној сали у приземљу зграде. Изложба и истоимена публикација инспирисане су (не)обичним предметима сачуваним у колекцији Галерије: *Камен, Кућица љуба, Зуб и Касица за шведњу*. Предмети непознатог порекла и неадекватно обрађени подстакли су дугогодишњег кустоса и конзерватора Ратомира Кулића да на занимљив начин изложи и размотри причу о односу кустоса и предмета. Аутор је указао на многобројна музеолошка питања и проблеме и вишеслојност музејске делатности. Изложени предмети у увеличаној касици употпуњени су филмом и музиком Карла Росмана.

Поводом затварања изложбе *Четири музејска предмета* организован је Округли сто у сарадњи са часописом за савремену културу Војводине *Нова мисао*. О питањима која се тичу укупне музејске делатности, историје уметности, музеологије, музеографије, статуса експоната, статуса кустоса и релација које из тога произилазе дискутовали су стручњаци из области музеологије и савремене уметности:

мр Тијана Палковљевић, проф. др Драган Булатовић, Јован Деспотовић, Ратомир Кулић, Марко Грчић, књижевник и публициста из Загреба, Милета Продановић, Милена Врбашки и студенти Историје уметности Филозофског факултета у Београду. Учесници Округлог стола су своје текстове објавили у часопису *Нова мисао*. Аутор пројекта и изложбе је Ратомир Кулић. Укупно је забележен 171 посетилац. У медијима је емитовано 11 прилога: 4 телевизијска и 11 штампаних.

КОПИЈЕ ЗИДНИХ СЛИКА ИЗ МАНАСТИРА КРУШЕДОЛА

Изложба *Копије зидних слика из манастира Крушедола* отворена је у 22. октобра поводом обележавања Дана Галерије, који је ове године био посвећен манастиру Крушедолу – промоцији резултата постигнутих у оквиру обележавања јубилеја Пет векова манастира Крушедола. Изложба је формирана у великој сали у приземљу зграде као део сталне поставке, а са идејом да се презентује део збирке копија зидног сликарства 18. века из колекције Галерије Матице српске. На висинама као у самом манастиру постављен је одабир од 19 копија зидних слика, употпуњен текстуалним легендама о зидном сликарству и уметности 18. века. У циљу осавремењивања класичне музејске поставке експонати су употпуњени мултимедијалним материјалом: пројекцијом ентеријера манастира и могућношћу шетње кроз његову унутрашњост. Део ове изложбе били су и одабрани уметнички предмети из манастирске Ризнице на којима су изведени конзерваторско-реставраторски радови. Аутори и координатори пројекта су Ратомир Кулић и мр Тијана Палковљевић. Поводом изложбе израђени су флајер и сувенири: магнети, платнене кесе, марамиче за наочаре, беџеви, коцкасти блокчићи, подлоге за миш. У медијима емитовано је 14 прилога: 9 телевизијских и 5 штампаних.

ПЕТАР ДОБРОВИЋ (ПЕЧУЈ, 1890 – БЕОГРАД, 1942) – ИЗБОР ИЗ КОЛЕКЦИЈЕ ГАЛЕРИЈЕ МАТИЦЕ СРПСКЕ – Дом уметности и књижевности, Печуј (27. новембар – 11. децембар)

Једна од европских престоница културе у 2010. години је мађарски град Печуј. Печујско-барањско српско удружење и Самоуправа Срба у Печују организовали су манифестацију „Дан српске културе у Печују” уз разноврстан програм. С обзиром да се ове године обележава 120-годишњица рођења Петра Добровића, манифестација је посвећена овом великом сликару.

У Дому уметности и књижевности отворена је изложба *Петар Добровић (Печуј, 1890 – Београд, 1942) – Избор из колекције Галерије Матице српске*. Изложба обухвата 9 слика и 10 цртежа Петра Добровића и илустрuje основна тематска и стилска опредељења Добровића као уметника чија је заоставштина важан сегмент централноевропске уметности прве половине 20. века. Поред одабраних дела из Галеријске колекције изложени су једна слика и два цртежа из фонда Музеја Јанус Панониус у Печују. Поред биографије сликара, фотографија и кратког сажетка о стваралаштву Петра Добровића, изложба обухвата и потписне легенде на српском, мађарском и енглеском језику, као и тројезични флајер. На отварању изложбе госте је поздравио др Предраг Мандић у име Самоуправе Срба у Печују, а говорили су Јозеф Ерб, председник Савета народности и посланик у градској управи, мр Тијана Палковљевић, управница Галерије и Милорад Ђурић, покрајински секретар за културу. Аутор изложбе је мр Тијана Палковљевић, кустос изложбе Мирјана Брмбота. У медијима емитовано је 4 прилога: 2 телевизијска и 2 штампана.

САВА ТЕКЕЛИЈА – ВЕЛИКИ СРПСКИ ДОБРОТВОР – Историјски музеј Србије у Београду (17. децембар 2010 – 10. фебруар 2011)

У Историјском музеју Србије отворена је изложба *Сава Текелија – велики српски добротвор*. На отварању изложбе говорили су: др Ана Столић, директор-

ка Историјског музеја Србије, мр Тијана Палковљевић, проф. др Душан Николић, генерални секретар Матице српске и Небојша Брадић, министар културе Републике Србије, који је изложбу отворио.

Поводом обележавања 250 година од рођења Саве Текелије, Галерија Матице српске и Матица српска приредиле су изложбу и публикацију *Сава Текелија – велики српски добродољивор*, аутора мр Владимира Симића и Снежане Мишић. Изложбом је визуализована личност и дело Саве Текелије, као и његова уметничка заоставштина: портрети Саве Текелије и његов легат који се налази у Галерији Матице српске. Легат чини 11 портрета чланова породице Текелија, портрет младог Саве Текелије и портрети чланова његове најуже породице, предака и сродника, почев од родоначелника ове чувене племићке породице. Поред породичних портрета легату припада и албум цртежа са веома занимљивим етнографским белешкама и цртежима Саве Текелије који су настајали током његових путовања у Русију крајем 18. и почетком 19. века и који као такви представљају драгоцену етнографску грађу. Како би се свеобухватније представио Сава Текелија, поред уметничких дела изложена је и архивска грађа из фонда Матице српске и неколико раритетних публикација из фонда Библиотеке Матице српске. Изложба је употпуњена текстуалним легендама и потписним легендама на српском и енглеском језику и PowerPoint презентацијом. Аутори изложбе: Снежана Мишић и Владимир Симић. У медијима је емитовано је 20 прилога: 1 телевизијски и 19 штампаних.

Гостујуће изложбе других институција у Галерији

НЕШТО ЛЕПО У ТЕБИ. РЕТРОСПЕКТИВНА ИЗЛОЖБА ЛИКОВНИХ РАДОВА 2005–2010, Per.Art из Новог Сада (5–20. фебруар)

Ретроспективна изложба *Нешто лепо у теби, 2005–2010* заједно су приредили Per.Art организација, Галерија Матице српске, ОШ „Милан Петровић” и Дом за децу и омладину ометену у развоју из Ветерника. На отварању су говорили: мр Тијана Палковљевић, Саша Асентић, директор програма Уметност и инклузија и Соња Конаков, представник Ерсте банке. Представљен је избор радова са изложби *Преисцртавање шекспира, Ликови, Трециња Ловор Лециник Зова Дуд и Веома важна особа*, насталих у периоду од 2005. до 2010. године у оквиру програма Уметност и инклузија организације Per.Art, као и амбијентална инсталација, која је била интегрални део представе *Поштражи ме* (2005). У име Галерије за изложбу је била задужена Александра Стефанов. Укупно је забележено 173 посетиоца. У медијима је емитовано је 4 прилога: 2 телевизијска и 2 штампана.

НОВАЦ НА ТЛУ СРБИЈЕ, Народна банка Србије (2–15. март)

У Галерији Матице српске отворена је изложба Народне банке Србије *Новац на тлу Србије*. Изложбу је отворио Бојан Марковић, вицегувернер Народне банке Србије, у присуству Жан Франсоа Терала, амбасадора Француске, Димостениса Стоидиса, амбасадора Грчке, Ервина Хелмута Хофера, амбасадора Швајцарске и Игора Павличића, градоначелника Новог Сада. На изложби је представљен одабир новчаница Народне банке Србије рађених у Француској, као и одабир из њене нумизматичке збирке. Током трајања изложбе одржана су едукативна предавања и радионице на француском језику у сарадњи са Француским културним центром у Новом Саду, предавања за ученике основних и средњих школа како би се упознали са историјатом новца, улогом и задацима Народне банке Србије као централне банке Републике Србије и стручна тумачења изложбе за посетиоце. Радионице су водили Весна Ковач, Снежана Радисављевић и Никола Ђукић, сарадници у Одељењу за комуникације – Центар за посетиоце Народне банке Србије. У име Гале-

У Галерији Матице српске отворена је изложба Народне банке Србије *Новац на тилу Србије*.

рије за изложбу је била задужена Мирјана Брмбота. Укупно је забележено 300 посетилаца. У медијима емитовано је 8 прилога: 4 телевизијска и 4 штампана.

МЛАДИ 2010, Ниш Арт Фондација (10–20. јун)

Изложба је настала као резултат петог националног конкурса Ниш Арт Фондације „Млади 2010”, на којем је учествовало 700 младих уметника до 35 година старости са преко 2.000 радова. Жири у саставу: Кристина Ристић, Неда Арнерић и Радован Лале Ђурић сачинио је избор најквалитетнијих и најинтересантнијих радова, међу којима се налазе радови уметника из разних крајева Србије. На изложби су представљени најбоље оцењени радови 62 аутора. На отварању изложбе говорили су мр Тијана Палковљевић, оснивачи Ниш Арт фондације: Неда Арнерић, Радован Лале Ђурић и Јован Ђирилов и Скип Борнхитер, генерални директор ДИН Фабрика дувана а. д. Ниш у саставу Philip Morris International. У име Галерије задужена за изложбу била је Снежана Мишић. Укупно је забележено 124 посетиоца. У медијима је емитовано 3 прилога: 1 телевизијски и 13 штампаних.

ЗАВРШНА ИЗЛОЖБА СТУДЕНАТА IV ГОДИНЕ ДЕПАРТМАНА ЛИКОВНИХ УМЕТНОСТИ АКАДЕМИЈЕ УМЕТНОСТИ У НОВОМ САДУ (24. јун – 5. јул)

Као и сваке године, у Галерији је приређена завршна изложба студената четврте године Департмана ликовних уметности Академије уметности у Новом Саду. Том приликом су додељене награде најбољим академцима у школској 2009/2010. години. На отварању изложбе говорила је Даниела Королија Црквењаков, помоћник управника Галерије и проф. Зоран Тодовић, декан Академије који је изложбу и званично отворио. У име Галерије за изложбу је била задужена Мирјана Брмбота. Укупно је забележено 527 посетилаца. Објављена су два штампана прилога.

ПЕТАР ЛУБАРДА – ХЕРОИКА ВИЗИЈЕ, Музеј савремене уметности у Београду (12. август – 12. септембар)

У заједничком врту Галерије Матице српске и Спомен-збирке Павла Бељанског 12. августа су отворене изложбе *Пејтар Лубарда – хероика визије* и *Иван Радовић – од ајсџиракције до њредела чулносии*, које су део пројекта Музеј у покрету Музеја савремене уметности у Београду. На отварању изложби говорили су др Јасна Јованов, управница Спомен-збирке Павла Бељанског, мр Тијана Палковљевић, управница Галерије Матице српске и мр Дејан Сретеновић, шеф Одељења уметничких збирки и изложби Музеја савремене уметности Београд, који је изложбе свечано отворио. Изложбом *Пејтар Лубарда – хероика визије* обухваћено је 26 репрезентативних дела Петра Лубарде (1907–1974) из збирки сликарства Музеја савремене уметности у Београду, којима су прикључена и два дела из колекције Галерије Матице српске. Ауторка изложбе је Светлана Јовановић, виши кустос Музеја савремене уметности у Београду. Координатори изложбе су Мирјана Брмбота и Снежана Мишић. Током трајања изложбе организована су стручна тумачења кустоса аутора, као и пројекције документарног филма о сликару. Укупно је забележено 579 посетилаца. У медијима је емитовано 33 прилога: 16 телевизијских и 17 штампаних.

КРХКЕ ЦРТЕ ВРЕМЕНА, Градски музеј Сомбор (15 – 31. октобар)

Гостујућа изложба *Крхке црпе времена* отворена је 15. октобра. На отварању изложбе говорили су мр Тијана Палковљевић и Бранимир Машуловић, директор Градског музеја у Сомбору, док је изложбу отворио Милорад Ђурић, покрајински секретар за културу. Изложба *Крхке црпе времена* настала је као ауторски пројекат Чедомира Јаничића, вишег кустоса – историчара уметности Градског музеја у Сомбору и има задатак да, кроз избор цртежа уметника из „друге” Југославије,

У Галерији Матице српске је отворена гостујућа изложба *Крхке црпе времена* Градског музеја Сомбор.

афирмише вредност сомборске збирке „Ликовна јесен”. У питању је избор од 50 радова насталих у периоду 1962–1994. године на простору „друге” Југославије. На изложби су представљени радови познатих уметника као што су: Коста Ангели Радовани, Мирсад Бегвић, Косара Бокшан, Недељко Гвозденовић, Божидар Дамјановски, Драгош Калајић Драго, Златко Каузларић Атач, Милан Коњовић, Фердинанд Кулмер, Миливој Николајевић, Зоран Павловић, Зоран Петровић, Милета Продановић, Тодор Стевановић, Иван Табаковић, Камило Томпа, Иво Фришчић, Крсто Хегедушић и други. Координатори изложбе су Мирјана Брмбота и Снежана Мишић. Укупно је забележено 218 посетилаца. У медијима су емитована 3 прилога: 1 телевизијски и 2 штампана.

ИЗЛОЖБА РАДОВА АРХИТЕКТЕ БОРЕ РАДУСИНОВИЋА, добитника Табаковићеве награде за архитектуру 2010. године, Друштво архитеката Новог Сада (4–9. новембар)

Изложба радова архитекте Боре Радусиновића, добитника Табаковићеве награде за архитектуру 2010. године, коју додељује Друштво архитеката Новог Сада отворена је 4. новембра. Том приликом је представљена и монографија о стваралаштву Боре Радусиновића. Госте је поздравила мр Тијана Палковљевић, монографију о добитнику награде је представио историчар уметности Владимир Митровић, образложење жирија дао је архитекта Мирослав Крстоношић, док је изложбу отворио архитекта Срђан Црквењаков, председник ДАНС-а. У име Галерије за изложбу је била задужена Добрила Јерков, секретар. Укупно је забележено 150 посетилаца.

НОВОСАДСКИ САЛОН, Новосадски отворени универзитет (15–29. новембар)

По позиву селекционе комисије на 39. Новосадском салону се својим уметничким радовима представило седам уметника: Јелена Јуреша, Тијана Луковић, Владимир Илић, Зоран Булатовић, Стеван Којић, Желимир Жилник и Божидар Мандић. На отварању изложбе говорили су: мр Тијана Палковљевић, Мирко Каракаш, директор Новосадског отвореног универзитета, Љиљана Гантар, директорка Културног центра Новосадског отвореног универзитета, мр Данило Вуксановић, председник Савета 39. Новосадског салона, а изложбу је отворио Владимир Копицл, помоћник градоначелника Новог Сада. Божидар Мандић је извео плесно-звучни перформанс под називом *Нишња*. У току трајања Салона организовано је низ пратећих програма. Испред Галерије за изложбу је био задужен мр Данило Вуксановић. Укупно је забележено 358 посетилаца. У медијима је емитовано 12 прилога: 5 телевизијских и 7 штампаних.

УМЕЋЕ КОНЗЕРВАЦИЈЕ, Покрајински завод за заштиту споменика културе Војводине (23 – 30. новембар)

Изложба *Умеће конзервације* посвећена је представљању конзерваторско-рестаураторских радова на иконама са иконостаса цркве Светог Георгија у Боботи, Далека епархија (Хрватска). Изложбу је приредио Покрајински завод за заштиту споменика културе Војводине, поводом почетка обележавања 60 година постојања и континуираног рада на заштити културног наслеђа, а реализована је у сарадњи са Галеријом Матице српске и под покровитељством Министарства културе Републике Србије. На отварању изложбе говорили су: мр Тијана Палковљевић, Зоран Вапа, директор Покрајинског завода за заштиту споменика културе Војводине, епископ осјечко-пољски и барањски господин Лукијан и Небојша Брадић, министар културе Републике Србије, који је изложбу званично отворио. За изложбу је у име Галерије била задужена Даниела Королија Црквењаков. Укупно је забележено 200 посетилаца. У медијима је емитовано 8 прилога: 3 телевизијска и 5 штампаних.

ПРИЗОРИ БЛИСКОСТИ, Per.Art из Новог Сада (1–10. децембар)

Изложба фотографија *Призори блискости* у продукцији организације Per.Art из Новог Сада отворена је 1. децембра. На отварању изложбе су говорили Даниела Королија Црквењак, помоћник управника Галерије, др Драган Проле, филозоф и доцент на Филозофском факултету у Новом Саду, Соња Конаков, Сектор комуникација Ерсте банке, Саша Асентић, програмски директор Per.Art-а и Душанка Д. Сремачки, покрајинска секретарка за архитектуру, урбанизам и градитељство, која је изложбу званично отворила. Изложба је представила фотографије које су чланови и чланице групе направили током 2009. и 2010. године. Током неколико година, кроз различите уметничке процесе, група се бавила темом града, својим свакодневним питањима, својим окружењем. За изложбу је у име Галерије био задужен Дарко Ђорђевић. Укупно је забележено 70 посетилаца. У медијима су емитована 2 штампана прилога.

ДОКУМЕНТАЦИЈА

Централни регистар са картотеком

Током године радило се на ажурирању документације: улагање и издавање докумената, попуњавање стручног архива, ажурирање података о делима из фонда, сређивање документације за дела Матице српске и израда документа са фото-документацијом.

Ажурирана је Књига улаза уметничког материјала, састављани евиденциони листови за позајмљена дела сродним институцијама. Урађене су нове легенде за дела изложена у свечаним салонима и холу Галерије. Сређени су подаци о дародавцима Галерије за нову таблу пријатеља у холу.

Урађена је провера смештаја експоната, за кодирање. Одржан је састанак са представником фирме СИС из Земуна у вези са штампањем бар-кодова. Договорени су место и начини лепљења (на жутом носачу који ће обезбедити СИС). Предат је уређај ЦНЗ ради инсталације апликације.

После завршетка Ревизије уметничког фонда Галерије Матице српске 2004–2009. уметничка колекција Галерије подељена је на следеће збирке: збирка 01 сликарство (арх. бр. 0103-42/4 од 30. априла 2009), збирка 02 графика (арх. бр. 0103-42/5 од 30. априла 2009), збирка 03 цртежи (арх. бр. 0103-42/6 од 30. априла 2009), збирка 04 вајарство (арх. бр. 0103-42/7 од 30. априла 2009), збирка 05 акварели, пастели и колажи (арх. бр. 0103-42/8 од 30. априла 2009).

Фототека

На захтев Четвртог општинског суда у Београду достављени су фотографије и списак са каталожним подацима о делима Милене Чубраковић која се, према вољи извршилаца тестаментa, налазе у Галерији на чувању, до расправљања заоставштине.

У складу са договором око рада на каталогу цртежа, обављено је доснимавање и поновљено снимање дела из збирке 19. века. Фотографисани су акварели, пастели и колажи.

Укупно је фотографисано 612 дела, у периоду од 28. септембра до 8. октобра. Фотограф Бранислав Лучић предао је репродукције на хард-диску и компакт-диску у JPEG и RAW формату и исто толико колор-фотографија величине 6 x 9 cm.

Фотографисане су иконе за публикацију проф. др Б. Тодића, *Радови о српској уметности и уметницима 18. века*: В. Романовић, *Христос у дому Симона*

Фарисеја (инв. бр. МСПЦ 3920); Непознати иконописац 18. века, *Исус Христос* (ГМС/П 528) и Непознати иконописац 18. века, *Богородица са Христом* (ГМС/П 525); Ј. Грабован, *Богородица са Христом* (ГМС/У 3620) и признаница Алексеја Даниловича (инв. Ј. В. 3455). Снимање обавила Јелена Јоветић.

У публикацији *Сава Текелија – велики српски доброћвор* репродуковани су: Јозеф Крихубер, *Сава Текелија њелемић, докџор њрава, доброћвор и ѡредседник Маџице српске* (ГМС/У 937); Јохан Хеблинг, Аксентије Мародић, *Медаља Саве Текелије* (ГМС/У 3284); Мор Тан, *Сава Текелија* (ГМС/У 7); Сава Текелија, „*Првоџ маја дворски савеџник није код куће*” (ГМС/У 1479); Анастас Јовановић, *Сава Текелија* (ГМС/У 1750).

Матици српској су за V том *Српскоџ биоџрафскоџ речника* уступљене су 22 репродукције: Урош Кнежевић, *Војвода Сџефан П. Книћанин* (ГМС/У 10); Димитрије Аврамовић, *Гроф Јефџимије Јероним (Хиеронимус) Љубибраџић, аусџиријски џенерал* (ГМС/П 189); Ђура Јакшић, *Јован Косовљанин, ѡрџовац и оснивач ѡваре у Јаџдини* (ГМС/У 956); Аксентије (Шаца) Мародић, *Пеџар Косџић, ѡрџовац у Черевџу, Доброћвор Маџице српске* (ГМС/МС 49/8); Урош Предић, *Лаза Косџић* (ГМС/МС 423/68); Анастас Јовановић, *Еџиској Сџефан Краџујевић* (ГМС/У 1740); Јован Поповић, *Др Александар Кода, лекар у Темишвару* (ГМС/У 3056); Урош Предић, *Пеџар Класановић из Илока, доброћвор Маџице српске* (ГМС/МС 86/37); Урош Предић, *Димџирије Коларовић из Сремских Карловаца, доброћвор Маџице српске* (ГМС/МС 70/29); Петар Добровић, *Никола Кнежевић, учџиель, доброћвор Маџице српске* (ГМС/МС 94/43); Новак Радонић, *Георџије Д. Кода, ѡрџовац у Новом Саду, ѡредседник Српске чџиџаонице* (ГМС/У 3042); Новак Радонић, *Димџирије Кода, ѡрџовац у Новом Саду* (ГМС/У 3055); Новак Радонић, *Јусџина Кода рођ. Малин из Заџреба, суџруџа Георџија Коде*, (ГМС/У 3043); Мор Адлер, *Павле Коџић, адвокати и ѡредседник Маџице српске*, (ГМС/МС 17/1); Урош Предић, *Анастџасија Коларовић из Сремских Карловаца, доброћворка Маџице српске* (ГМС/МС 64/23); Аугуст Шуберт, *Усџашке вође из Српскоџ усџанка у Босни и Херцеговини 1875* (ГМС/У 3379); Петар Омчикус, *Академик Младен Лесковац, књџжевник и ѡредседник Маџице српске* (ГМС/МС 4081/158); Миленко Шербан, *Др Марко Малейин, секретџар Маџице српске*, (ГМС/МС 3971/153); Миленко Шербан, *Порџирей џосџодина Мандића (Др Теодор Мандић)*, (ГМС/У 3375); Урош Предић, *Георџије Маџараџевџи, ѡрофесор, књџжевник, уредник Лейџојиса Маџице српске* (ГМС/МС 416/63); Милан Коњовић, *Ауџџорџирей са лулом (Ауџџорџирей)*, (ГМС/У 2701); Стипан (Стџепан) Баковић, *Бан Др Бранко Кијурџина* (ГМС/У 4181); Миливој С. Дејановић, *Тихомир Осџојџић* (1906); Урош Предић, *Богдан Дунђерски* (1907) (ГМС/У 12).

За *Рад Маџице српске*, из фототеке Галерије, уступљена је репродукција: Младен Јосић, *Концерџ у ѡљу* (ГМС/У 5630).

За каталог изложбе Србија културна спона Истока и Запада, уступљено је 18. репродукција: Захарија Стефановић Орфелин, *Манасџир Хиландар* (ГМС/У 3266); Христофор Жефаровић, *Св. Цар Урош* (ГМС/У 3203); Захарија Стефановић Орфелин, *Св. Лазар Кнез српски* (ГМС/У 1131); Теодор Крачун, *Налажење Моџија* (ГМС/П 709); Теодор Илић Чешљар, *Христос и Самарјанка*, (ГМС/П 370); Арсеније (Арса) Теодоровић (Пантазић), *Расџеће Христово* (ГМС/У 2842); Душан Михаиловић, *Св. архисџраџиџ Михаило* (ГМС/У 3145); Павле Симић, *Српска народна Скуџџина у Сремским Карловцима 1. маја 1848. џодине*, (ГМС/У 2873); Павле (Паја) Јовановић, *Краљ Александар I Карађорђевић* (ГМС/У 6); Непознати аутор, *Краљ Сџефан Радослав* (ГМС/У 5528); Непознати аутор, *Цар Сџефан Душан* (аверс) (ГМС/У 5542); Непознати аутор, *Цар Сџефан Душан* (реверс) (ГМС/У 5543); Непознати аутор, *Цар Сџефан Урош* (аверс) (ГМС/У 5546); Непознати аутор, *Цар Сџефан Урош* (реверс) (ГМС/У 5547); Непознати аутор, *Десџоџ Сџефан Лазаревић* (ГМС/У 5563); Непознати аутор, *Десџоџ Ђурађ Бранковић* (ГМС/У 5579); Непо-

знати аутор, *Ђорђе Бранковић, каснији десјој* (ГМС/У 5603); Непознати аутор, *Десјој Ђорђе Бранковић, Владика Максим* (ГМС/У 5606); Станоје Поповић, *Ђорородица са Христом* (ГМС/У 2539) и Станислав Чавић, копија према Георгију Стојановићу, *Благовести /Двери из Сибача/, 1740–1742,* (ГМС/У 3640); Вилхелм Грунд, *Диплома Мајнице српске* (ГМС/У 3686); Вилхелм Грунд, *Диплома Мајнице српске* (ГМС/У 3158); Непознати литограф 20. века, *Диплома Мајнице српске* (ГМС/У 3688); Вилмош Грунд, *Диплома Мајнице српске* (ГМС/У4744); Леополд Колман, *Почасна дипломa Мајнице српске* (ГМС/У 2867).

За изложбу *Мајница српска* у САНУ у Београду нарезано је 12 репродукција уметничких дела из фонда ГМС и МС, са логотипима ГМС и МС: Новак Радонић, *Млади Јован Јовановић Змај*, 1854 (ГМС/У 424) и Арсеније Теодоровић, *Досијеј Обрадовић*, 1819 (ГМС/У 428) Урош Предић, *Георѓије Маџарашевић*, 1901 (ГМС/МС 416/63); Аксентије Мародић, *Плайон Ајанацковић*, 1870 (ГМС/МС 481/60); Урош Предић, *Светозар Милетић*, 1926 (ГМС/МС 87/38); Аксентије Мародић, *Јован Суботић*, 1884 (ГМС/МС 46/6); Урош Предић, *Милан Савић*, 1898 (ГМС/МС 269/53); Љубиша Ђ. Милутиновић, *Гедеон Дунђерски*, 1927 (ГМС/МС 92/41); Ђурђе Теодоровић, *Велко Пејровић*, 1954 (ГМС/МС 1294/79); Небојша Митрић, *Плакеја Мајнице Српске 1826–1976*, 1976 (ГМС/МС 4314/191); Новак Радонић, *Јован Хахић – Милош Светић*, 1854 (ГМС/У 2045); Урош Предић, *Лаза Костић*, 1910 (ГМС/МС 423/68); Урош Предић, *Михајло И. Пујин*, 1919 (ГМС/МС 89/39); Миленко Шербан, *Четири Пријатеља: Ненад Митров, Миленко Шербан, Младен Лесковац, Жарко Васиљевић*, 1938–1939 (ГМС/У 927).

На захтев редакције *Српске енциклопедије* уступљене су следеће репродукције: Новак Радонић, *Ауђојорјреј са шеширом*, 1855 (ГМС/МС 3927); Милан Коњовић, *Ауђојорјреј са лулом*, 1923 (ГМС/У 2701); Паја Јовановић, *Умир крви* (ГМС/У 2070) и *Арбанас* (ГМС/У 1101); Теодор Крачун, *Налажење Мојсија* (ГМС/П 709); Стефан Тенецки, *Ауђојорјреј* (ГМС/У 1016); Теодор Илић Чешљар, *Визија Св. Јована јеванђелисте* (ГМС/У 2814).

Скупштини Града Новог Сада и Студију „Замуровић“ за фото-монографију о Новом Саду омогућено је снимање радова из сталне поставке 20. века: Богдан Шупут, *Лобање* (ГМС/У 329); Иван Табаковић, *Гениус* (ГМС/У 2255) и *Уйакмица* (ГМС/У 5437); Марко Челебоновић, *Енијеријер са фиђуром* (ГМС/У1300); Милан Коњовић, *Плава венера (Женски акћ)* (ГМС/У 1700); Иван Радовић, *Акћ у енијеријеру* (ГМС/У 1980); Михаило С. Петров, *Пејзаж с мостом* (ГМС/У 4151); Сава Шумановић, *Шидски сокак* (ГМС/У 1465), *Сушара код Шида* (ГМС/У 1466); Петар Добровић, *Младић у вечерњем пејзажу (Муцки акћ)* (ГМС/У 26); Ваца Поморишац, *Парисов суд* (ГМС/У 1925); Зора Петровић, *Црногорка (Банаћанка)* (ГМС/У 1311); Даница Јовановић, *Џиѓанка (Глава жене)* (ГМС/У 298) и *Селанка* (ГМС/У 3153); Милан Бутозан, *Енијеријер* (ГМС/У 1112); Младен Јосић, *Архијекћа Ружича Илић* (ГМС/У 3991) и *Женски акћ* (ГМС/У 1003). Укупно 17 радова.

Музеју Војводине – Радној јединици „Пољопривредни музеј“ у Кулпину за штампање водича уступљена репродукција Теодоровић Арсеније, *Бођић Вучковић ил. Сјираћимировић, Сјахија Кулијински*, 1812 (ГМС/У 4212).

Музеју савремене уметности Војводине, за репродуковање у књизи аутора др Радована Поповића у издању Едиције „Документи о савременој уметности“, уступљено је 5 репродукција дела Паје Јовановића: *Рањени Црногорац (Рањени Херцеговац)* (ГМС/У 3912), *Умир крви (Крвна освета)* (ГМС/У 2070), *Сцена из арбанашког живоја* (ГМС/У 2071), *Ауђојорјреј* (ГМС/У 2424) и *Подука из мачевања* (ГМС/У 2109).

Музикошком институту Српске академије наука и уметности у Београду уступљена је репродукција Дејановић (Деановић), Миливој С., *Др Тихомир Осјојић, секретар Мајнице српске* (ГМС/МС 864/72).

Медијској продукцији „Креативни тим Петковић” из Пожаревца за репродуковање у монографији Милана Кечића уступљено је седам репродукција: *Луње* (ГМС/У 978), *Вино, хлеб и ораси* (ГМС/У 1032), *Порушени маџацин* (ГМС/У 1050), *Црква у селу Болману* (ГМС/У 1054), *Мојив из Бајшине (Тенк)* (ГМС/У 1091), *Јесење лишће* (ГМС/У 1508), *Земљорадник* (ГМС/У 1706).

Манастиру Шишатовцу, за потребе илустровања монографије из фототеке Галерије Матице српске уступљене су репродукције: Станоје Поповић, *Св. Стефан Шишљановић* (ГМС/У 1564), Стефан Тенецки, *Св. Стефан Шишљановић, Прејодобни Симеон српски, Св. архиепископи српски Сава и Арсеније* (ГМС/П 749); Христор Жефаровић, *Св. Стеван Шишљановић*, (ГМС/У 3183/15); Зденка Живковић, *Св. Стефан Шишљановић и Св. Урош* (ГМС/У 3115); Непознати дрворезац 19. века, *Манастир Шишатовца* (ГМС/У 634); Димитрије Бачевић, *Царске двери*, манастир Шишатовца (МСПЦ 3928); Непознати портретиста 18. века, *Епископ Вићентије Појовић* (МСПЦ 3823); Рафаило Момчиловић, *Калуђер Плајон Мишков* (ГМС/У 2659).

Независној филмској компанији НИРА Ф. Т. Ц. из Београда и FINE PRODUCTION (Ненад Огњеновић, режисер) из Прага, за потребе снимања дугметражног филма из два дела *Праг и српски сликари* фотографисани су следећи радови: Петар Добровић, *Покољ у Шайцу* (ГМС/У 4170), *Јужна вегетација са морем* (ГМС/У 184), *Марсел* (ГМС/У 4131), *Марџариша* (ГМС/У 109), *Невен цвеће (Мртва природа)* (ГМС/У 1035), *Улица у Хвару* (ГМС/У 413), *Сјајно ирисјанишће у Дубровнику* (ГМС/У 4198), *Кнежева палата у Дубровнику* (ГМС/У 183), *Једрилице у луци* (ГМС/У 4123); Тодор Швракић, *Морска обала* (ГМС/У 294), *Приморски пејзаж* (ГМС/У 295), *Војвода Живојин Мишић* (ГМС/У 4175); Милош Голубовић, *Околина Београда* (ГМС/У 216); Михаило Миловановић, *Реџенј Александар Карађорђевић јосмајра јоложај војске са брода* (ГМС/У 4169), Јован Бијелић, *Пејзаж са мостом* (ГМС/У 1306); Милан Коњовић, *Касис (Пејзаж из јужне Француске)* (ГМС/У4176), *Плава венера (Женски акти)* (ГМС/У 1700), *Из Касиса (Виногради у Француској)* (ГМС/У 2704), *Модел у ашељеу* (ГМС/У 27); Коста Хакман, *Мојив из Париза* (ГМС/У 4160); Иван Радовић, *Војвођанско село* (ГМС/У 327) и *Акти у ентеријеру* (ГМС/У 1980). Укупно 22 рада.

Агенцији Cityfocus су за снимање историјског документарног филма *Фабрика мишова – Политички мишови Југославије* уступљена дела: Стеван Алексић, *Велики косач* (ГМС/У 3003); Владислав Тителбах, *Нацрт корица за Српске народне јесме, 1883* (ГМС/У 2496), Јозеф Крихубер, *Корнелије Сианковић, 1865* (ГМС/У 988); Паја Јовановић, *Пресиолонаследник Александар I Карађорђевић, 1913* (ГМС/У 3696); Миленко Шербан, *Раџија, 1945–1946* (ГМС/У 320); Мартин Соларжик, *Политички час у шуми 1945* (ГМС/У 1084); Михајло Беренђија, *Рањени друг, 1945* (ГМС/У 1087); Влахо Буковац, *Краљ Пејтар I Карађорђевић, 1903* (ГМС/У 3693); Павле (Паја) Јовановић, *Пресиолонаследник Александар I Карађорђевић, око 1916* (ГМС/У 3696); Павле (Паја) Јовановић, *Краљ Александар I Карађорђевић, 1927* (ГМС/У 16); Михаило Миловановић, *Реџенј Александар Карађорђевић на врху Кајмакчалана, 1918* (ГМС/У 4169); Имре Хеш, *Краљ Александар Карађорђевић, 1928* (ГМС/У 4173); Стипан Баковић, *Краљ Пејтар II Карађорђевић, око 1940* (ГМС/У 4171); Ристо Стијовић, *Краљ Пејтар I Карађорђевић, 1930* (ГМС/У 442); Антун Аугустинчић, *Принц Пејтар II Карађорђевић, 1934* (ГМС/У 4168); Франц Цимерман, *Принц Пејтар II Карађорђевић, 1929* (ГМС/У 4193); Ђорђе Јовановић, *Краљ Александар I Карађорђевић, 1930* (ГМС/У 487); Михаило Миловановић, *Пресиолонаследник Пејтар II Карађорђевић, Краљица Марија, Принц Павле Карађорђевић и Намесници, пре 1938* (ГМС/У 4202); Марин Студин, *Краљ Александар I Карађорђевић на одру 1934* (ГМС/У 482); Антун Аугустинчић, *Макеја за сиоменик Краљу*

Пејру I Карађорђевићу, 1937/38 (ГМС/У 466); Јосип Кос, *Ајошеоза краља Александра I Карађорђевића*, око 1935 (ГМС/У 527).

ИП „Наша прича плус“ ДОО за потребе илустровања књиге *Жене српских владара* уступљена је репродукција: Урош Предић, *Девојка на сџуденцу* (ГМС/У 4217, 4218, 4219).

На захтев РТВ Војводина за емисију о Галерији Матице српске уступљене су репродукције дела из збирки 18, 19. и 20. века.

Издавачкој кући БИГЗ школство д. о. о. из Београда за репродуковање у уџбенику ликовне културе за осми разред основне школе уступљене су следеће репродукције: Иван Табаковић, *Гениус* (ГМС/У 2255); Сава Шумановић, *Лађар (Морнар на молу)* (ГМС/У 885).

На захтев мр Драгане Грбић за репродуковање у монографији посвећеној Јовану Рајићу уступљене су две репродукције: Јохан Георг Мансфелд, *Хрисџос Крмчија*, око 1800 (ГМС/У 3184/41); Христофор Жефаровић, *Св. Цар Урош*, 1746 (ГМС/У 3184/10).

Стани Крстић из Београда за репродуковања у монографији која ће обухватити опус Боривоја Раденковића, уступљена је репродукција портрета Боривоја К. Раденковића, *Порџреј младића*, око 1920 (ГМС/У 5099).

Боривоју Миросављевићу за репродуковање у књизи *Анџолоџија фойџоџрафије Војводине* уступљене су 2 репродукције: Лазар А. Микулић, *Марија Црњански, сџуруџа Александра Црњанскоџ, судије из Великоџ Бечкерекa* (ГМС/У 2893), Арса Теодоровић, *Урош Несџоровић* (ГМС/П 810).

На захтев др Јелене Тодоровић, за књигу *У сенџи уџоџије: маџирање моћи и државни сџекџакл у карловачкој миџроџолији у 18. веку*, уступљене се 4 репродукције: Христофор Жефаровић, *Св. Кузман и Дамјан са изгледом манасџира Раковца* (ГМС/У 3066); Јакоб Матиас Шмуцер, *Св. Бесџлоџине силе анџеоске са изгледом манасџира Ковиља* (ГМС/У 2993); Захарија Стефановић Орфелин, *Св. Ђорђе са изгледом манасџира Сенђурђа* (ГМС/У 3424); Непознати бакрорезац 18. века, *Манасџир Хоџово* (ГМС/У 3209/1).

СТРУЧНИ АРХИВ

Објављени радови

- Тијана Палковљевић, „Женски портрети Паје Јовановића. Да ли је Паја Јовановић сликао само лепе жене?“, *Између есџеџиџке и живоџа – Предсџава жене у сликарсџиву Паје Јовановића*, Галерија Матице српске, Нови Сад, 2010.
- Ратомир Кулић, „Све те лепе слике“, *Између есџеџиџке и живоџа – Предсџава жене у сликарсџиву Паје Јовановића*, Галерија Матице српске, Нови Сад, 2010.
- Даниела Королија Црквењаков, *Исџорија конзерваџије и ресџаураџије у Галерији Маџице срџске*, Галерија Матице српске, Нови Сад, 2010.
- Даниела Королија Црквењаков, „Иконе Св. Димитрија и Св. Георгија из ликовне збирке Народног музеја у Шапцу – напомене о сликарској техници и конзерваторско-рестаураторски радови“ – у припреми за штампу у *Museum-у*, зборнику Народног музеја у Шапцу, са рецензијом проф. др М. Тимотијевића.
- Дарко Деспотовић, „Затечено стање, конзерваторска испитивања и конзерваторско-рестаураторски третман слике на платну *Порџреј џлемића из куће Хабзбурџ*, непознатог страног портретисте 18. века“, *Живоџис*, 4, годишњак Академије за уметност и конзерваџију СПЦ, Београд, јун 2010.
- Маја Јокмановић, „Опис затеченог стања, конзерваторска испитивања и конзерваторско-рестаураторски третман иконе на дрвету Арсенија Теодоровића

- Аврам и Малхиседек*”, *Живопис*, 4, годишњак Академије за уметност и конзервацију СПЦ, Београд, јун 2010.
- Милена Врбашки, Даниела Королија Црквењаков, Невена Ђоровић, „Нови подаци, испитивања, конзервација и рестаурација слике Катарине Ивановић Млада жена у српском (Анка Тојаловић рођ. Ненадовић) из збирке Галерије Матице српске”, *Зборник Народног музеја*, XIX – 2, историја уметности, Београд, 2010, 345–359.
  - Ратомир Кулић, *Четири музејска њредмеја*, Галерија Матице српске, Нови Сад, 2010.
  - Ратомир Кулић, „О (не)могућностима музеализације”, *Нова мисао*, 8, 2010, 63–64.
  - Тијана Палковљевић, „Вишеслојност музејске делатности”, *Нова мисао*, 8, 2010, 62.
  - Милена Врбашки, Inside out: 4 музејска предмета, *Нова мисао*, 9, 2010, 43.
  - Тијана Палковљевић, „Крик мученика или Гоја/Добровић – Мадрид/Шабац”, *Барањске свеске*, V, Печуј 2010, 57–62 (текст преведен на мађарски).
  - Мирјана Брмбота, „Цртежи Петра Добровића из фонда Галерије Матице српске”, *Барањске свеске*, V, Печуј 2010, 70–92 (текст преведен на мађарски).
  - Снежана Мишић, „Уметничка заоставштина Саве Текелије”, *Сава Текелија – велики српски добродвор*, Галерија Матице српске, Нови Сад, 2010.
  - Мр Драгојла Живанов, „Станоје Поповић свештеник и иконописац, 1698–1760”, *Гласник СПЦ*, 8–9, Београд 2010.

Менторства за стручне радове

Даниела Королија Црквењаков била је ментор следећим кандидатима који су полагали испите за стручна звања: за саветничко звање Зорани Ђорђевић, конзерватору Музеја Војводине; за звање техничара у конзервацији Фани Бурла; за звање вишег техничара у конзервацији Љиљани Ражнатовић из Музеја Војводине.

Стручна мишљења

Ратомир Кулић дао је стручна мишљења, у другом степену, неопходна за издавање дозволе за извоз, за следећа уметничка дела: 1. *Пасћорала*, 1869, уље на дрвету, 41 x 31 cm, потписано и датирано доле десно; *Мршва Природа*, уље на платну 66,5 x 49 cm, потписано и недатирано доле десно; Непознати аутор, *Жејва*, уље на дрвету, 26 x 21,5 cm, непотписано и недатирано; икона *Свјетле Тројице са Аврамом, арханђелом Михаилом и архиђаконом Сјефаном*, уље/платно, 67 x 96 cm, непознати аутор, крај 19. века, А. Ханзен, *Приморски њејзаж*, уље/платно, 60 x 40 cm, сигнирана доле лево, без датације; икона *Свјетло Георђија*, дрво/уљана темпера 58 x 75 cm, непознати аутор, друга половина 18. века; *Градски њејзаж*, мотив из Београда, уље/платно 70/90 cm непотписано, недатирано, аутор непознат, са записом о власништву из 1937. године.

Мирјана Брмбота написала је стручна мишљења за слике у власништву РТВ Војводине: Милан Коњовић, *Војводина*, 1957, уље на лесониту, 50 x 92 cm, потписано и датирано доле средина: *57 Коњовић* и Бошко Петровић, *Сремски Карловци*, 1954, уље на платну, 115 x 175 cm, потписано и датирано доле лево: БОШКО П. 54.

Библиотека

Фонд библиотеке Галерије Матице српске током 2010. приновљен је са 179 публикација (71 монографија, 52 периодике, 45 каталога, 1 водич, 10 приручника). Од тога су 164 публикације добијене на поклон, разменом је добијено 75, а куповином 11.

Књиге су поклонили: Матица српска, Библиотека Матице српске, СЛЮ, Српска патријаршија, уметник Лукијан, Секретаријат за културу ИВ Војводине; Културни центар Новог Сада, Марица Радојчић, Библиотека Високе школе СПЦ за уметност и конзервацију, Ксенија Мандрапа, Самоуправа Срба у Будимпешти, Душица Живковић, Музеј уметности у Темишвару, Љубомир Степанов из Темишвара, Министарства културе Републике Србије, Мирослав Лазић, уметница Милена Јефтић Ничева Костић, Драган Дамјановић из Осијека, Народна библиотека Крагујевац, Луција Андре, Оливера Каменарац, ПУ Радосно детињство, Печујско-барањско српско удружење, Академија уметности у Новом Саду, Георг Јовановић, С. Мишић (Буковац).

КОМУНИКАЦИЈА СА ЈАВНОШЋУ И МАРКЕТИНГ

Отворена је нова e-mail адреса Галерије: galerijamaticesrpske@sbb.rs. У јулу је отворен институционални профил Галерије на фејсбуку. Профил Галерије Матице српске отворен је на порталу за културу југоисточне Европе SEEcult.

Независна продукцијска кућа Hammer Production снимила је краткометражни промотивни филм и спот о Галерији, сталним поставкама, раду са публиком, едукативним програмима и креативним радионицама за децу и раду у Конзерваторско-рестураторској радионици.

Од августа је почео рад на преправљању постојеће интернет презентације Галерије. У сарадњи са веб-дизајнером Аљошом Петојевићем у функцији је привремена интернет презентација Галерије.

За потребе израде билтена о установама културе у Новом Саду фотограф Борис Кочиш, ангажован од стране ТОНС-а, фотографисао је зграду Галерије, изложбене сале у приземљу, салоне и сталне поставке (17. август).

Снимљен је десетоминутни филм о враћању тронов у цркву манастира Крушедола. Филм је на основу видео и фото материјала који су снимили Дарко Деспотовић, конзерватор-рестауратор у Галерији и Новосадска телевизија, осмислио и монтирао Драган Мишић, монтажер.

За потребе презентације сталне поставке у великој сали у приземљу Слободан Боба Вујиновић (Панософт – Виртуелни град) снимио је виртуелну фотографију (360 степени) ентеријера цркве манастира Крушедола.

Почетком новембра редакција Образовног програма Радио-телевизије Војводине је у Галерији снимала емисију *Чувари сећања – Галерија Матице српске*. Кроз три полчасовне емисије представљена је Галерија и њене активности, са посебним акцентом на уметничкој колекцији и сталној поставци. У снимању емисија учествовале су: мр Тијана Палковљевић, Мирјана Брмбота, Снежана Мишић и Даниела Королија Црквењаков.

Посете

У периоду од јануара до децембра 2010. године забележено је укупно 22.500 посетилаца.

Галерију су посетили: ректори и проректори европских универзитета, учесници 26. ректорске Дунавске конференције која је одржана у Новом Саду. Том приликом обишли су сталну поставку, упознали се са историјатом и радом Галерије, о чему им је говорила Даниела Королија Црквењаков (4. фебруар); професори Гимназије бр. 13 из Нижњег Новгорода (Русија) који су боравили у Новом Саду у оквиру међународне сарадње са Гимназијом „Исидора Секулић” из Новог Сада. О Галерији и сталној поставци говорила је Снежана Мишић (16. фебруар); студен-

ти славистике са Универзитета у Торонту (Канада). Са историјатом Галерије и сталном поставком студенте је упознала Александра Стефанов. (29. април).

Галерију је посетила др Ростислава Гримаљук из Лавова, са Института за етнологију Националне академије наука Украјине. Том приликом је покренут разговор о могућој будућој сарадњи (21. април). Мери Ворлик, амбасадорка Сједињених Америчких Држава у Србији, обишла је изложбу *Између естетике и живописа – Представа жене у сликарству Паје Јовановића*. Амбасадорку је примила и кроз изложбу провела мр Тијана Палковљевић (6. мај). У званичној посети Галерији био је Њ. е. др Клеменс Која, амбасадор Аустрије у Београду, у друштву академика Димитрија Стефановића, потпредседника Матице српске. Уважене госте је примила мр Тијана Палковљевић и том приликом им показала сталну поставку и депое (21. октобар).

Галерију су посетили студенти Технолошког факултета, ученици ОШ „Никола Тесла”, школе за дизајн „Богдан Шупут”, Електротехничке школе „Михајло Пупин”, Техничке школе „Милева Марић Ајнштајн”, Рачунарске гимназије „Смарт”, група лекара Клинике за психијатрију Клиничког центра Војводине, група Друштва за помоћ особама ометеним у развоју, деца предшколског узраста из вртића „Свитац” из Новог Сада, студенти Департмана за историју културе са Новог Бугарског универзитета из Софије и ученици основне школе из Бањалуге и филолошке гимназије из Рима. Галерију су организовано посетили ученици основних и средњих школа и факултета: студенти Економског факултета на пракси у Народној банци Србије (18. август); професори Гимназије „Исидора Секулић” из Новог Сада са гостима из Русије (8. септембар); ученици Средње школе „Светозар Милетић” из Новог Сада (21. и 22. септембар); ОШ „Јожеф Атила”, ОШ „Прва војвођанска бригада” и ОШ „Иван Гундулић” из Новог Сада (24. септембар); Гимназија „Светозар Марковић” из Новог Сада (25. септембар); VI београдска гимназија (30. септембар); ОШ „Миодраг Чајетинац” из Трстеника (2. октобар); основна школа из Стопање (3. октобар); ОШ „Јожеф Атила” из Новог Сада (8. октобар и 5. новембар); Саобраћајна школа „Пинки”, Нови Сад (8. октобар); ОШ „Јездимир Трипковић” (15. октобар); ОШ „Ратко Вукићевић” из Ниша (17. октобар); Школа за дизајн „Богдан Шупут” и Геронтолошки центар, Нови Сад (19. октобар); Школа за дизајн „Богдан Шупут”, Нови Сад (22. октобар и 3. новембар); студенти ФТН – Департман за архитектуру, Нови Сад (11. и 30. новембар); студенти Филозофског факултета из Новог Сада (11. новембар); студенти Академије уметности из Новог Сада (19. и 23. новембар и 2. децембар); студенти историје уметности са Филозофског факултета у Београду (25. новембар); ученици Средње школе „Светозар Милетић”, Нови Сад (26. новембар); Карловачка гимназија и њихови гости из иностранства (27. новембар); студенти ТИМС-а, Нови Сад (8. децембар); ОШ „Шандор Петефи” из Новог Сада (10. децембар), Друштво лекара Србије и Војводине – историјска секција (16. децембар) и ОШ „Прва војвођанска бригада” из Новог Сада (17. децембар).

Стручна тумачења

Поводом изложбе *Бранко Радичевић – култи њесника у српској визуелној култури крајем 19. века* приређено је стручно тумачење изложбе. О различитим формама визуелизације и популаризације песниковог култа говорила је Снежана Мишић (15. јануар). Поводом затварања изложбе одржано је последње у низу стручних тумачења изложбе. О концепту изложбе, о улози и месту песника Бранка Радичевића у изградњи националне културе 19. века, о процесу уобличавања његовог култа као националног песника и различитим формама визуелизације и популаризације песниковог култа говорила је Снежана Мишић (29. јануар).

Галерија је у циљу промоције нових сталних поставки покренула нови циклус тумачења и презентације националне уметности под називом „Галеријске приче”, које се одржавају петком у 18 часова. Прва у низу Галеријских прича била је „Управничина прича” – мр Тијана Палковљевић је говорила о сликару Стевану Алексићу и новоизложеним делима у сталној поставци 19. века (две религиозне композиције: *Свети Георгије*, 1899. и *Голгоџа*, 1918) (12. фебруар). О сталној поставци 20. века, са посебним освртом на живот и уметничко стваралаштво сликара Младена Јосића, говорила је Мирјана Брмбота (26. фебруар). О „мајсторима прелазног периода”, групи уметника која се појавила средином 18. века и својом делатношћу преокренула традиционалне токове српске уметности у правцу укључивања у западноевропску барокну уметност говорила је Александра Стефанов (26. марта).

У Галерији је приређено прво у низу специјалистичких предавања, поводом изложбе *Између естетике и живописа – Представа жене у сликарству Паје Јовановића*. Предавање су одржали проф. др Лидија Мереник и проф. др Мирослав Тимотијевић, професори Филозофског факултета у Београду. Проф. др Мирослав Тимотијевић говорио је на тему „Представа жене као идеолошког естетског субјекта у сликарству Паје Јовановића”, а проф. др Лидија Мереник на тему „Један човек и једна жена – Идеолошки еклектицизам у делу Паје Јовановића 1946–1947. године” (23. април). Приређено је друго у низу предавања на тему „Божанско, натприродно и дух времена у сликама Паје Јовановића”, које је одржала др Јасна Јованов, историчарка уметности, управница Спомен-збирке Павла Бељанског (30. априла). Два специјалистичка предавања одржали су доц. др Симона Чупић и др Ненад Радић са Филозофског факултета у Београду, Група за историју уметности. Др Симона Чупић је говорила на тему „Родна имагинарност Балкана. Паја Јовановић и Јелена Ј. Димитријевић”, а др Ненад Радић на тему „Излагање задовољства – Портрети супруге Муни” (4. маја). Одржана је промоција документарног филма Радио телевизије Војводине *Живој је најлепши сан – Павле Паја Јовановић* (серијал *Далеко у нама*). Документарни филм о животу и уметничком стваралаштву Паје Јовановића снимљен је 2009. године, поводом обележавања јубилеја 150 година од рођења овог великог сликара. На промоцији филма у Галерији говорили су мр Тијана Палковљевић, Љубиша Николин, гл. и одговорни уредник РТВ Војводина, Ђура Мрђа, редитељ и сценариста филма и Љубомир Глушица, сниматељ (7. мај). Специјалистичка предавања посвећена конзерваторско-рестаураторским радovima на сликама Паје Јовановића одржале су мр Милица Стојановић и мр Софија Кајтез, конзерваторке Народног музеја у Београду. Мр Милица Стојановић је одржала предавање на тему „Анализе пигмената и подлога на сликама Паје Јовановића”, а мр Софија Кајтез на тему „*Кићење невести* Паје Јовановића – техничка анализа, конзерваторско-рестаураторски третман и нове констатације” (21. мај). Последње специјалистичко предавање, под називом „Између приватне и јавне биографије”, одржала је Данијела Ванушић, кустоскиња Музеја града Београда (28. мај).

У фебруару месецу Галерија је покренула нови циклус креативних радионица за децу, које се одржавају суботом у оквиру едукативног програма Био једном један сликар... Фебруар месец је био месец упознавања са сликаром Пајом Јовановићем, његовим животом и уметничким стваралаштвом. Одржане су четири креативне радионице: „У времеплову с Пајом”; „Оживимо занимљиве обичаје...”; „Завиримо у чаробну прошлост...” и „Огледалце, огледалце, која је најлепша слика на свету?” Радионице су водиле: Александра Стефанов, Снежана Мишић и Тијана Палковљевић, са сарадницама са Одсека за педагогију Филозофског факултета у Новом Саду: Луцијом Андре, Оливером Каменарац, Љубицом Симоновић и Душицом Вукадиновић (6, 13, 20. и 27. фебруар). Одржане су још две креативне радионице: „Недеља моде” и „Сликара и модел”. Деца су се упознала са модом времена у којем је Паја Јовановић живео и сликао, са лепим дамама које је портретисао и са

Пајином супругом Муни, која му је била омиљени модел (17. и 24. април). У мају месецу одржане су три креативне радионице: „Приче старих мајстора”, „Модна башта – моја машта” и „Митоловија кроз античку шуму” (8, 22. и 29. мај). Последњу креативну радионицу у овом циклусу, под називом „Тајанствени симболи” водила је Александра Стефанов, са Љубицом Симоновић и Душицом Вукадиновић (5. јун).

Током трајања изложбе *Пејтар Лубарда – хероика визије* организована су стручна тумачења кустоса, пројекције документарног филма о сликару из серијала *Сликари и вајари* у продукцији Радио-телевизије Србије, као и представљање Лубардиних дела која се чувају у збиркама Галерије и Спомен-збирке Павла Бељанског: 13. августа емитован је полчасовни документарни филм о Петру Лубарди; 20. августа је, након пројекције филма о Лубарди, изложбу стручно тумачила Мирјана Брмбота; 27. августа стручно тумачење изложбе одржала је Светлана Јовановић, ауторка изложбе, виши кустос Музеја савремене уметности у Београду; 3. и 10. септембра изложбу је стручно тумачила Мирјана Брмбота, 9. септембра је публика била у прилици да се упозна са делима сликара Ивана Радовића која се чувају у Галерији кроз стручно тумачење мр Тијане Палковљевић.

Током трајања изложбе *Четири музејска предмета* одржана су два стручна тумачења: аутора Ратомира Кулића, који је приредио „Глас из звучника” (24. септембар) и мр Тијане Палковљевић (30. септембар).

Током трајања гостујуће изложбе Градског музеја Сомбор *Крчке црће времена* одржана су два стручна тумачења изложбе: ауторско Чедомира Јаничића (23. октобар) и мр Данила Вуксановића (30. октобар).

Од краја октобра до краја новембра промовисани су најзначајнији резултати постигнути у оквиру обележавања јубилеја „Пет векова манастира Крушедола” путем стручних тумачења, предавања и промоција публикација објављених поводом јубилеја.

Изложбу *Којије зидних слика манастира Крушедола*, која је формирана као део сталне поставке Галерије Матице српске са идејом да се презентује део збирке копија зидног сликарства 18. века из галеријског фонда, стручно је тумачила мр Тијана Палковљевић. Том приликом је приказан и кратки филм настао на бази документарног материјала о рестаурацији репрезентативних барокних тронов у Галерији Матице српске (2005–2007) и њиховом враћању у цркву манастира Крушедола у јулу 2010. године, о чему је говорила Даниела Королија Црквењак (5. новембар). Наредног петка је одржано предавање о току и резултатима пројекта обнове Ризнице манастира Крушедола (12. новембар). О конзерваторско-рестаураторским радовима говорили су представници четири институције заштите културног наслеђа из Војводине: Покрајинског завода за заштиту споменика културе Војводине, Галерије Матице српске, Библиотеке Матице српске и Музеја Војводине, које партнерски раде на овом пројекту. Уводну реч о концепту пројекта и почетку конзерваторских радова на одабраном материјалу дала је Даниела Королија Црквењак, о конзервацији ликовног материјала говорио је мр Данило Вуксановић, радове на књижном фонду ризнице представио је Горан Влаховић, начелник Одељења заштите публикација Библиотеке Матице српске, о конзервацији дела примењене уметности, предметима од метала, текстила и дрвета говорила је Ана Олајош, конзерватор Музеја Војводине, док је архитектонски пројекат реконструкције дела западног конака манастира Крушедола и претварање таванског у изложбени простор представио Сава Стражмештеров, архитекта Покрајинског завода за заштиту споменика културе Војводине.

Током трајања 39. Новосадског салона одржана су стручна тумачења изложбе, разговори са уметницима и промоција каталога. Драгана Гарић, кустоскиња 39. Новосадског салона, одржала је стручна тумачења изложбе и разговор са уметницима (17. и 18. новембар). Промоција каталога 39. Новосадског салона, који је

графички обликовала Мина Радојевић одржана је 22. новембра. На промоцији су говорили мр Данило Вуксановић, председник Савета 39. Новосадског салона и Љиљана Гантар, директорка Културног центра Новосадског отвореног универзитета. У оквиру посебних ауторских вечери 39. Новосадског салона представљен је редитељски рад Желимира Жилника и приређен разговор са редитељем који је водио Мирко Себић, главни уредник часописа за савремену културу Војводине *Нова мисао* (23. и 25. новембар), а Божидар Мандић, књижевни, ликовни и позоришни стваралац извео је перформанс под називом *Једносiавносiи*, након чега су разговор са аутором водили мр Данило Вуксановић, председник Савета 39. Новосадског салона и Драгана Гарић, кустоскиња 39. Новосадског салона (24. новембар). Поводом затварања изложбе приређена је трибина о 39. Новосадском салону и о томе како организовати 40. Новосадски салон. У дискусији су учествовали: Никола Мацура и Владимир Копицл, чланови Савета Салона, Небојша Миленковић, историчар уметности и Љиљана Гантар, директорка Културног центра Новосадског отвореног универзитета (26. новембар).

Током трајања изложбе *Умеће конзервације* одржана су предавања за студенте београдског и новосадског универзитета о принципима и пракси заштите културног наслеђа. О конзервацији и рестаурацији икона и дубореза на примеру икона из цркве Светог Георгија у Боботи студентима су говорили Дејан Радовановић, историчар уметности Покрајинског завода за заштиту споменика културе Војводине и Даниела Королија Црквењаков (25. и 30. новембар).

У децембру месецу, са почетком новог едукативног програма за децу Чаробно животињско царство покренут је нови циклус креативних радионица суботом.

У Галерији Матице српске је отворена изложба *Умеће конзервације* посвећена представљању конзерваторско-рестаураторских радова на иконама са иконостаса цркве Светог Георгија у Боботи, Даљска епархија (Хрватска).

Одржано је неколико радионица, у чије креирање и реализацију је укључен стручни тим: кустоси Галерије, стручни сарадници из области педагогије и студенти са Одсека за педагогију Филозофског факултета у Новом Саду. Тема месеца децембра биле су домаће животиње. У уводној радионици деца су се упознала са уметничким делима на којима су приказане животиње и сазнала о различитим начинима приказивања животиња у уметности (4. децембар). У радионици „Приче из једног дворишта” кроз едукативне активности и занимљиве игре деца су се упознала са врстама домаћих животиња, сазнала зашто су корисне и како су их уметници представљали, а у креативном делу научили су како да лако нацртају животиње (11. децембар). Посредством уметничких дела у радионици „Мој драги љубимац” разговарало се о љубимцима у прошлости, о томе који су данас омиљени, као и о разлозима зашто су људи желели да буду портретисани са својим љубимцима. У оквиру креативног дела прављене су маске за предстојећи маскенбал (18. децембар). Радионице је водила Александра Стефанов, са студенткињама са Одсека за педагогију. Дружење у овој години завршено је новогодишњим „Нектаровим” маскенбалом под називом „За провод леп, закачи реп!”. Обучена у костиме својих омиљених животиња, деца су се дружила и оживела драга створења са слика, из бајки, басни и маште и провела се у веселом, разиграном и празничном расположењу уз „Нектар” сокиће (25. децембар). Маскенбал су водиле мр Тијана Палковљевић и Снежана Мишић, са студенткињама са Одсека за педагогију.

Учешће на сајмовима

Галерија Матице српске је учествовала на међународном Сајму туризма у Београду. На штанду Министарства културе Галерија се представила у оквиру пројекта Осам миленијума културе на Дунаву репродукцијама неколико уметничких дела из Галеријског фонда на којима је приказан Дунав. Мр Тијана Палковљевић и Снежана Мишић присуствовале су отварању Сајма (24. фебруар) и том приликом представиле кратки филм о Галерији и нови флајер Галерије. На штанду Министарства културе Даниела Кориолија Црквењаков представила је рад Галерије, док су Александра Стефанов и Оливера Каменарац, сараднице са Одсека за педагогију Филозофског факултета, представиле едукативни програм за децу Био једном један сликар... и одржале креативну радионицу (27. фебруар).

Галерија је своју делатност представила и на штанду Града Новог Сада. У оквиру презентације културних институција изложени су водичи кроз сталне поставке 18. и 20. века, дечја публикација *Био једном један сликар* и флајер Галерије (24–28. фебруар).

На 48. Сајму туризма у Новом Саду, на штанду Туристичке организације Града Новог Сада, Галерија Матице српске се представила промотивним корпоративним филмом. Презентацији Галерије на Сајму присуствовале су мр Тијана Палковљевић, управница Галерије и Снежана Мишић (28. септембар).

Ноћ музеја

Током манифестације Ноћ музеја 2010 Галерија Матице српске припремила је богат програм са разноврсним интерактивним садржајима. Поред сталне поставке са делима националне уметности 18, 19. и прве половине 20. века, публика је имала прилику да погледа изложбу *Између естетике и живота – Представа жене у стваралаштву Паје Јовановића*.

Током овогодишње Ноћи музеја, у сарадњи са вишегодишњим партнерима „Радосним детињством”, Филозофским факултетом – Одсеком за педагогију, дечјим часописом *Машићалица*, Факултетом техничких наука – Одсеком за архитектуру, ОШ „Иван Гундулић”, Технолошким факултетом у Новом Саду, невладином

Током манифестације Ноћ музеја 2010 у Галерији Матице српске

организацијом Per.Art, плесним студиом „Allegro” и Српским народним позориштем, реализовани су програми који су се одвијали у Галерији.

Посетиоцима је понуђен програм са интерактивним садржајима за децу и одрасле: сталне поставке 18, 19. и 20. века; изложба *Између естетике и живота – Представа жене у сликарству Паје Јовановића*; изложба дечјих радова који су настали у оквиру едукативног програма Био једном један сликар... Паја Јовановић; цртање, сликање, вајање, слагање слагалице, путовање „Времпловом”, костимирање и фотографисање („Који си ти модел?”) „Поглед у микросвет једне слике”. У сарадњи са Технолошким факултетом омогућено је посетиоцима да погледају слику *Кићење невесте* Паје Јовановића под увећањем специјалног микроскопа и открију фасцинантан свет микроструктуре уметничког дела. Хеленинг *Појражи ме* окупио је младе са интелектуалном ометеношћу и уметнике из области плесне, позоришне и визуелне уметности, чланове организације Per.Art; у програму *Слика и њокреј* посетиоци су имали прилику да повезују различите уметничке изразе – сликарство и плес – везане за исту тематику или историјски период. Плесне радионице приредио је плесни студио „Allegro” из Новог Сада: „Ритам Беча”, „Танго”, „Чари истока” и „Salsa Night”.

У припреми и реализацији програма учествовали су запослени у Галерије уз помоћ сарадника и волонтера. Манифестацију је посетило 6.500 људи. У медијима је емитовано је 13 прилога: 6 телевизијских и 7 штампаних.

Недеља музеја

Галерија Матице српске активно се укључила у манифестацију Недеља музеја у Србији, чији циљ је популаризација музеја и музејског рада у јавности, ширење музејске културе, приближавање музеја публици и друштвеној средини, развија-

ње свести о културном наслеђу и заштити културних добара. Следећи препоруке и инструкције Међународног савета за музеје, Музејско друштво Србије је 2010. године организовало Недељу музеја са мотом „Дружимо се у музеју” што је и мото овогодишње прославе Међународног дана музеја. Током Недеље музеја у Галерији су приређени следећи садржаји: сваког дана у 12 и 17 часова пројекција документарног филма *Животи је најлепши сан – Павле Паја Јовановић*; сваког дана у 18 часова стручна тумачења изложбе *Између естетике и живота – Представа жене у сликарству Паје Јовановића*; стручно тумачење сталне поставке 18. века (18. мај); стручно тумачење сталне поставке 19. века (19. мај); стручно тумачење сталне поставке 20. века (14–20. мај).

Мирјана Брмбота, мр Драгојла Живанов и Милена Врбашки, као чланови Музејског друштва Србије, поводом Недеље музеја у Србији присуствовале су завршној свечаности организованој у Етнографском музеју у Београду (20. мај).

Дан Галерије

Дан Галерије Матице српске свечано је обележен 22. октобра. Свечана седница којом је прослављена 163. годишњица од оснивања Галерије била је посвећена манастиру Крушедолу – промоцији резултата постигнутих у оквиру обележавања јубилеја Пет векова манастира Крушедола и додели захвалница Клуба пријатеља за 2010. годину. Беседу о манастиру Крушедолу – о његовом значају у историји националне културе и уметности – одржао је проф. др Мирослав Тимотијевић, председник Управног одбора Галерије и аутор монографије манастира Крушедола. О јубилеју који траје говорила је мр Тијана Палковљевић, која је презентовала досад реализоване и представила будуће пројекте. Након тога је др Бојан Пајтић, председник Владе АП Војводине и председник Одбора за обележавање јубилеја

Свечано је обележен Дан Галерије Матице српске.

Пет векова манастира Крушедола, свечано отворио изложбу *Коије зидних слика из манастира Крушедола*, која је формирана као део сталне поставке, са идејом да се презентује део збирке копија зидног сликарства 18. века из фонда Галерије Матице српске. Део ове изложбе су и одабрани уметнички предмети из манастирске ризнице на којима су изведени конзерваторско-рестаураторски радови. Изложба је употпуњена и мултимедијалном презентацијом – виртуелном посетом наосу цркве манастира Крушедола након повратка три репрезентативна трона на оригинална места, чиме је комплетиран барокни ентеријер главног крушедолског храма.

Свечана седница је завршена доделом захвалница Клуба пријатеља Галерије Матице српске институцијама и појединцима који су током протекле године учествовали у програмима Галерије и допринели њеном успешнијем и квалитетнијем раду на очувању и презентацији националне уметности.

Циљ овако конципиране Свечане седнице је да се јавности представи све оно што су Галерија Матице српске, Покрајински завод за заштиту споменика културе Војводине, Библиотека Матице српске и Музеј Војводине заједнички урадили на очувању и презентовању манастира Крушедола.

Свечаној седници су присуствовали многи уважени гости међу којима и Његово преосвештенство господин Василије, епископ сремски, игуман манастира Крушедола Сава, академик Чедомир Попов, председник Матице српске, др Душан Николић, генерални секретар Матице српске, Миро Вуксановић, управник Библиотеке Матице српске, Милорад Ђурић, покрајински секретар за културу, Андреј Бурсаћ, градски секретар за културу и проф. др Мирослав Весковић, ректор Новосадског универзитета.

КОНЦЕРТИ, ПРОМОЦИЈЕ, ПРЕДАВАЊА, СКУПОВИ И ДРУГЕ МАНИФЕСТАЦИЈЕ

Промоције

Одржана је промоција књиге *Кулиј Бранка Радичевића у српској визуелној култури крајем 19. века*, ауторке Снежане Мишић. О књизи су говорили: проф. др Мирослав Тимотијевић, доц. др Ненад Макуљевић са Одсека за историју уметности, Филозофског факултета у Београду, мр Тијана Палковљевић и Снежана Мишић (22. јануар). Књига је промовисана и у Сентандреји и у Београду.

Представљена је публикација *Историја конзервације и рестаурације у Галерији Матице српске* аутора Даниеле Королије Црквењаков. На промоцији публикације говорила је мр Тијана Палковљевић, проф. др Драган Булатовић са Семинара за музеологију и херитологију Одељења за историју уметности Филозофског факултета у Београду, мр Данило Вуксановић, сликар-конзерватор и аутор (21. мај)

У оквиру презентовања најзначајнијих резултата постигнутих у оквиру обележавања јубилеја Пет векова манастира Крушедола одржане су промоције две публикације које су објављене поводом јубилеја. Публикација *Тронови цркве манастира Крушедола*, групе аутора, промовисана је 29. октобра. Након уводне речи мр Тијане Палковљевић, публикацију је представила др Бранка Кулић, ауторка пројекта, о конзерваторско-рестаураторским радовима на троновима говорила је Даниела Королија Црквењаков, док је о значају публикације за струку говорио мр Владимир Симић, асистент на Одељењу за историју уметности на Филозофском факултету у Београду. Аутори текстова су: проф. др Мирослав Тимотијевић, др Бранка Кулић, Роберто Сакуман, др Мирослава Костић, Даниела Королија Црквењаков и проф. др Јоњауа Раногајец.

У Галерији Матице српске одржана је промоција књиге *Кулџ Бранка Радичевића у српској визуелној култури крајем 19. века*, ауторке Снежане Мишић.

У Галерији Матице српске је одржана промоција монографије *Манасџир Крушедол I–II*, аутора проф. др Мирослава Тимотијевића, која је објављена 2008. године поводом обележавања јубилеја Пет векова манастира Крушедола.

Промоција монографије *Манасиџир Крушедол I–II*, аутора проф. др Мирослава Тимотијевића, објављене 2008. године (издавачи: Покрајински завод за заштиту споменика културе Војводине и Издавачка кућа Драганић из Београда) одржана је 19. новембра. На промоцији монографије, која је на 54. међународном београдском сајму књига 2009. године проглашена издавачким подухватом, говорили су: мр Тијана Палковљевић, Зоран Вапа, директор Покрајинског завода за заштиту споменика културе Војводине, др Бранка Кулић, историчарка уметности, др Светлана Пејић, историчарка уметности, Милорад Ђурић, покрајински секретар за културу и аутор.

Концерти

Студентски културни центар Нови Сад приредио је концерт музичке радионице *Ad Libitum* поводом фестивала камерне музике (8. јун).

У организацији Културног центра Новог Сада одржани су концерти: виолисте Јожефа Бисака (24. фебруар); виолинисте Роберта Лакатоша (9. март); виолинисткиње Гордане Хајдуковић (21. мај); виолинисткиње Кристине Шуклер (23. мај); драмског сопрана Радославе Воргић (25. мај); пијанисткиње Елеоноре Мали (1. јун); цез певачице Матилде Леко (21. јун).

Академија уметности приредила је концерт баритона Марка Калајановића (30. април); концерт виолинисткиње Марине Цветковић (2. јун); концерт Гудачког квартета у класи александре Крчмар Ђулибрк (16. јун); концерт виолинисткиње Снежане Томинчић (25. јуна).

КУД „Железничар” одржао је концерт тамбурашке музике изводећи дела мајстора класичне музике (27. новембар).

Скупови

У сарадњи са креативном радионицом „Машталица” обележен је Дан Града пригодним програмом и изложбом дечјих радова на тему „Мој град” (1. фебруар).

У Галерији је одржан 4. међународни фестивал прозе „Prosefest” у организацији Културног центра Новог Сада и под покровитељством Града. На отварању присутнима су се обратили мр Тијана Палковљевић и Владимир Копицл, помоћник градоначелника Новог Сада (21. април). У Галерији су одржани сусрети са књижевницима (21. и 22. априла).

У организацији Ротаракт клуба Нови Сад и Галерије одржана је презентација пројекта „Приступ за све”. Догађај је уприличен поводом прошлгодишње донације Ротари клуба Нови Сад – степенишног пењача који је омогућио особама у инвалидским колицима приступ у изложбене просторије Галерије. Поред презентације пројекта „Приступ за све” програм је обухватио концерт вокалног солисте Марка Калајановића у пратњи пијанисткиње Весне Мишић Миликић и обилазак изложбе *Између есијетике и живописа – Представа жене у сликарству Паје Јовановића* (30. април).

ОШ „Иван Гундулић” је свечаном академијом обележила два века постојања (12. мај).

У оквиру 53. Змајевих дечјих игара одржано је завршно дружење малих маштара окупљених око дечјег часописа *Машталица*. Том приликом приређена је изложба *Маштиовићи* и приредба у којој су учествовали Бајићеви славуји, хор Музичке школе „Исидор Бајић”. Присутнима су се обратили Александар Јовановић, председник Скупштине Града Новог Сада, Весна Пантић, уредница *Машталице* и Александра Стефанов (3. јун).

Александра Стефанов и Борислав Радановић су сарађивали са организацијом *Per.Art* око приређивања догађаја којим је *Per.Art* обележио завршетак успешне сезоне 2009/2010. Дружење је приређено у дворишту Галерије. Том приликом је приказан промотивни спот који је урађен у оквиру кампање за промоцију инклузије, која је почела у септембру, као и инсерт из интервјуа са редитељком и кореографкињом Надом Кокотовић, а који представља део пројекта Тигров скок у историју (13. јул).

У сарадњи са дејим часописом *Машијалица* Галерија је обележила Дечју недељу, која је била посвећена дечјим правима. Након поздравне речи мр Тијане Палковљевић, управнице Галерије Матице српске и Весне Пантић, уреднице часописа *Машијалица*, отворена је изложба дечјих радова *Пајирнајши свеји мојих ђрава* и *оба-веза* и одржан концерт ученика музичке школе „Јосиф Маринковић” из Зрењанина из класе проф. мр Жељке Спонза и проф. Сање Мишковић (6. октобар).

Поводом затварања изложбе *Четири музејска ђредмејта*, аутора Ратомира Кулића, организован је Округли сто у сарадњи са часописом за савремену културу Војводине *Нова мисао*. О питањима која се тичу укупне музејске делатности, историје уметности, музеологије, музеографије, статуса експоната, статуса кустоса и релација које из тога произилазе дискутовали су стручњаци из области музеологије и савремене уметности: мр Тијана Палковљевић, проф. др Драган Булатовић, Јован Деспотовић, Ратомир Кулић, аутор изложбе и посредно Милета Продановић, чији текст је том приликом прочитан. Учесници Округлог стола позвани су да своје текстове приложе и објаве у часопису *Нова мисао* (8. октобар).

У Галерији је одржана ликовна радионица у организацији ОШ „Бранко Радичевић” из Новог Сада, чији позив на сарадњу је Галерија прихватила у циљу доприноса борбе против насиља међу вршњацима. Ова основна школа је носилац пројекта *The Big in Tiny Shoes* под покровитељством *Academy of Central European Schools* и *Ерсте фондације*, у којем су поред ње и ОШ „Иван Горан Ковачић” из Славонског брода и *Pannonia Altalanos Iskola* из Будимпеште. Поводом посете ученика ових школа Новом Саду приређена је ликовна радионица коју је водила Миомира Благојевић, ликовни педагог ОШ „Бранко Радичевић” (30. новембар).

Галерија је приредила новогодишњи коктел, којим је у пријатној атмосфери, заједно са сарадницима и пријатељима Галерије, обележен завршетак године. Мр Тијана Палковљевић је сумирала рад Галерије у 2010. години, захвалила се свим пријатељима и запосленима на преданом раду и свима присутнима пожелела све најбоље у 2011. години. Међу бројним пријатељима и сарадницима Галерије коктелу су присуствовали и Милорад Ђурић, покрајински секретар за културу, Александар Јовановић, председник Скупштине Града Новог Сада и директори институција културе: др Јасна Јованов, Зоран Вапа, Александар Милосављевић (23. децембар).

Поводом новогодишњих празника у Галерији је одржана новогодишња представа за децу и Деда Мраз је најмлађима поделио новогодишње пакетиће (30. децембар).

Предавања

Агенција „Publicité” организовала је предавање маркетиншке агенције „Leo Burnett” на тему „Година успеха” (20. април).

У организацији ИПЦ – Жута књига у Галерији је одржано саветовање „Припремне радње за израду завршног рачуна буџетских корисника за 2010. годину”. Предавачи су били: Драгош Ристић, Зоран Килибарда и Мила Пејчић Јовановић (19. новембар).

САРАДЊА СА МЕДИЈИМА

Конференције за новинаре

На Годишњој конференцији за медије мр Тијана Палковљевић је представила најважније пројекте и резултате остварене у 2010. години и најавила планиране програме за 2011. годину. О изложбеној и издавачкој делатности и аквизицијама говорила је Мирјана Брмбота, док је осталу програмску активност Галерије (едукативни програми за децу, веб-сајт, манифестације и др.) представила Снежана Мишић. У другом делу Конференције најављени су планови и програми за 2011. годину. О програмској делатности и активностима Галерије у 2011. години говорила је мр Тијана Палковљевић, а Даниела Королија Црквењаков представила је планове и програме из области конзервације и рестаурације (20. јануар).

Одржана је конференција за новинаре поводом отварања изложбе *Између естетике и живота – Представа жене у сликарству Паје Јовановића*. О концепту изложбе, публикацији и пратећим програмима говориле су мр Тијана Палковљевић и Снежана Мишић (15. април).

Медијима је представљен пројекат Заштита и презентација српског културног наслеђа у Мађарској – конзервација и рестаурација уметничких дела из фонда Српског црквеног музеја Будимске епархије у Сентандреји. Циљ презентације био је да упозна стручну и ширу јавност са вредношћу уметничког материјала који је поверен на рестаурацију Галерији Матице српске, као и са досадашњим резултатима и новим подацима који се појављују са напредовањем конзерваторских поступака. Мр Тијана Палковљевић говорила је о значају пројекта за Галерију, Коста Вуковић, кустос Српског црквеног музеја Епархије будимске у Сентандреји, представио је избор уметничких предмета и планове за њихово излагање; Даниела Королија Црквењаков приказала је методологију рада и досадашње резултате конзерваторско-рестаураторских поступака. Учествовали су и Небојша Брадић, министар културе Републике Србије и Душица Јурибашић из Покрајинског секретаријата за културу, као представници институција које финансирају реализацију пројекта. Презентацији досадашњих резултата пројекта присуствовали су и др Душан Николић, генерални секретар Матице српске, проф. др Мирослав Тимотијевић и др Бранка Кулић (13. мај).

У заједничком врту Галерије Матице српске и Спомен-збирке Павла Бељанског одржана је конференција за новинаре поводом отварања изложби *Петар Лубарда – хероика визије* и *Иван Радовић – од ајсиракције до њредела чулности*, које су део пројекта Музеј у покрету Музеја савремене уметности из Београда. На конференцији за новинаре говориле су: мр Тијана Палковљевић, др Јасна Јованов, управница Спомен-збирке Павла Бељанског и ауторке изложби Светлана Јовановић и Жана Гвозденовић из Музеја савремене уметности у Београду (9. август).

Конференција за новинаре поводом отварања изложбе *Четири музејска њредемења*, аутора Ратомира Кулића одржана је у врту Галерије. О изложби *Четири музејска њредемења* и истоименој публикацији говорила је мр Тијана Палковљевић, пратећи програм изложбе је представила Снежана Мишић, док је о концепту изложбе говорио Ратомир Кулић (16. септембар).

Поводом отварања гостујуће изложбе *Крхке црпе времена* Градског музеја Сомбор приређена је конференција за новинаре. На конференцији је о међуинституционалној сарадњи Галерије Матице српске и Градског музеја Сомбор говорила мр Тијана Палковљевић, док је о изложби и њеном концепту говорио аутор Чедомир Јаничић, виши кустос Градског музеја Сомбор (14. октобар).

Поводом обележавања Дана Галерије, који је ове године посвећен манастиру Крушедолу, одржана је конференција за новинаре. Мр Тијана Палковљевић је пре-

зентовала програм Дана Галерије, о конзерваторско-рестаураторским активностима и резултатима у оквиру пројекта обнове Ризнице манастира Крушедола говорила је Даниела Королија Црквењаков, док је пратећи програм представила Снежана Мишић. Том приликом је приказан и кратки филм настао на бази документарног материјала о рестаурацији репрезентативних барокних трона у Галерији Матице српске (2005–2007) и њиховом враћању у цркву манастира Крушедола у јулу 2010. године (21. октобар).

Поводом почетка новог едукативног програма за децу приређена је конференција за новинаре, на којој је представљен нови програм и потписан споразум о сарадњи између институција које учествују у реализацији програма. Споразум о сарадњи потписали су: мр Тијана Палковљевић, управница Галерије Матице српске, Борислав Самарџић, директор Предшколске установе „Радосно детињство”, Милан Ђукић, члан градског већа за образовање, Весна Пантић, уредница дечјег часописа *Машинилица* и компанија „Нектар”, покровитељ овогодишњег едукативног програма. Након потписивања споразума о сарадњи одржана је прва радионица програма (24. новембар).

У Влади АП Војводине одржана је конференција за новинаре поводом приређивања изложбе *Пејтар Добровић (Печуј, 1890 – Београд, 1942) – Избор из колекције Галерије Матице српске у Дому уметности и књижевности у Печују*. На конференцији су говорили мр Тијана Палковљевић и Милорад Ђурић, покрајински секретар за културу (25. новембар).

У Историјском музеју Србије у Београду одржана је конференција за новинаре поводом отварања изложбе *Сава Текелија – велики српски добротвор*. На конференцији су говорили др Ана Столић, директорка Историјског музеја Србије, мр Тијана Палковљевић, мр Владимир Симић и Снежана Мишић (16. децембар).

Извештаји и обавештења медијима

За *Гласник Матице српске* су сваког месеца Матици српској достављани кратки пописи најзначајнијих активности, заједно са фотографијама.

Од јула месеца све информације на недељном нивоу постављане су на фејсбук профил Галерије, а од августа месеца и на основну страницу Галеријске интернет презентације.

Сваке среде новосадским медијима путем електронске поште слата су обавештења/најаве за викенд у Галерији о стручним тумачењима петком у 18 часова и о дечјим креативним радионицама суботом.

Најаве догађаја у Галерији предавани су месечницима ArtFAMA и CityFocus, као и радио станицама: Радио Нови Сад, Радио ИН, Радио Сајам.

Појављивање у медијима

Према подацима агенције „Press Clipping” из Новог Сада током 2010. године емитовано је укупно 317 прилога у медијима: 142 телевизијска и 175 штампаних прилога.

Учешће запослених у манифестацијама других институција

У Међународном културном центру у Београду, у оквиру циклуса предавања под називом „Српска уметност и визуелна култура у 19. веку”, Снежана Мишић је одржала предавање на тему „Култ Бранка Радичевића у српској визуелној култури крајем 19. века” и том приликом промовисала истоимену књигу (26. фебруар).

У Народној библиотеци „Ђура Јакшић” у Српској Црњи мр Данило Вуксановић је одржао предавање о писму и његовим трансформацијама од праисторије до данас и о највећем српском калиграфу барокног доба Захарији Орфелину (25. март).

Мр Тијана Палковљевић учествовала је на промоцији монографије Спомен-збирке Павла Бељанског (13. мај).

Мр Тијана Палковљевић и Снежана Мишић присуствовале су отварању изложбе „Млади 2010” Ниш Арт Фондације (НАФ) у Београду (25. мај).

У оквиру завршнице обележавања јубилеја 150 година од рођења сликара, Галерија је у Градском музеју у Вршцу представила изложбу и публикацију *Између естетике и живота – Представља жене у сликарству Паје Јовановића*. На презентацији су говорили мр Тијана Палковљевић и ауторке текстова у публикацији др Јасна Јованов и др Симона Чупић (11. јун).

На семинару „Култура и уметност као педагошки метод у раду са омладином”, који је одржан у Позоришту младих у Новом Саду, у организацији групе Terraforming, Александра Стефанов је презентovala едукативне програме за децу Галерије (17. јун).

Мр Данило Вуксановић боравио је у Бечу, где је постављао изложбу Матице српске *Србија – културна синона Истока и Запада* у Музеју Катедрале Светог Стефана. Данило Вуксановић је био задужен за сакупљање експоната из Матице српске, Библиотеке и Галерије, из Народног Музеја у Београду, Музеја Српске православне цркве, Галерије Српске академије наука и уметности, Музеја града Београда, за формирање пратеће документације и конзерваторску пратњу 65 експоната који су транспортовани за Беч (22–26. јун). Потом је у Бечу присуствовао паковању, транспорту и враћању експоната, од Беча до Београда и Новог Сада. По повратку у Србију експонати су враћени Матици српској, Библиотеци и Галерији у Новом Саду и музејима у Београду: Народног музеју, Музеју српске православне цркве, Историјском музеју Србије, Галерији САНУ и Музеју града Београда (3–8. новембар).

На Беби Егзиту у сарадњи са ПУ „Радосно детињство” две креативне радионице су реализовале Александра Стефанов и Јелена Јоветић (28–29. маја).

Едукативни програм за децу Био једном један сликар... презентован је у летњем кампу за децу и омладину „МС колонија ’10” на Петроварадинској ади у организацији „Мале срећне колоније”, Центра за децу и омладину. Програм су презентовале: Снежана Мишић и Александра Стефанов (7. јул) и Снежана Мишић и Тијана Палковљевић (14. јул).

Мр Данило Вуксановић, сликар-конзерватор у Галерији Матице српске, учествовао је у раду XVII међународне ликовне колоније „Гамзиград” у Гамзиградској бањи у организацији Центра за културу и Народног музеја у Зајечару (20–30. август).

Александра Стефанов је учествовала у радионици „Прототип платформе за дигиталну подршку едукацији у музејима у Србији”, која је одржана на Универзитету уметности у Београду. Радионица је организована у сарадњи Универзитета уметности у Београду и Универзитета у Фођи, Италија (2–3. септембар).

Мр Тијана Палковљевић је учествовала на Округлом столу поводом пројекта Промислање музејског искуства – Образовање, дигиталне технологије и музеји у Србији који је одржан у Ректорату Универзитета уметности у Београду, у организацији Универзитета уметности у Београду и Универзитета у Фођи (Италија). Истраживање је покренуто како би показао значај систематског ангажовања музеја у Србији за потребе образовања и подршке савременим наставним програмима који се постепено уводе у школски систем (4. септембар).

Мр Тијана Палковљевић учествовала је као предавач на семинару „Политичка едукација 2” предавањем на тему „Културна политика”. Поред мр Тијане Палковље-

вић говорили су још и Светислав Басара, књижевник и Светислав Јованов, театролог (11. септембар).

Мр Тијана Палковљевић је, по позиву амбасаде Републике Аустрије у Београду, присуствовала пријему у амбасади поводом прославе аустријског националног празника (25. октобар).

У оквиру манифестације Дан српске културе у Печују, којом је обележено 120 година од рођења сликара Петра Добровића, одржан је научни скуп о стваралаштву Петра Добровића, на којем је мр Тијана Палковљевић говорила о везама Петра Добровића са Новим Садам, Матицом српском и Галеријом Матице српске. У послеподневним часовима одржана је промоција петог броја *Барањских свезака* под називом *Пејшар Добровић ионово у Печују*. На промоцији су говориле историчарке уметности и ауторке текстова у зборнику мр Тијана Палковљевић и Мирјана Брмбота (27. новембар).

Снежана Мишић је припремала материјал (текстуални и визуелни) о Галерији за пројекат Музеји Србије којим руководи Завод за проучавање културног развитака из Београда (новембар–децембар).

Александра Стефанов је присуствовала заједничком састанку организатора и учесника Ноћи музеја 2011. у Новом Саду, који је одржан у Центру за ликовно васпитање деце и омладине Војводине (1. децембар).

Кустоси Галерије Матице српске мр Драгојла Живанов, Милена Врбашки и Борислав Радановић присуствовали су обуци за рад у програму „Етернитас”, који је развијен у оквиру Музејског информационог система Србије. Обука за рад у овом интегрисаном информационом систему за управљање подацима о културној баштини, намењена руководиоцима, кустосима и документаристима, одржана је у Београду, у Београдској отвореној школи. На предавањима су учесници упознати са основним принципима функционисања програма, са његовим развојем и са плановима за будућност. У другом делу обуке кроз практичан рад су савладали основе рада у програму. После успешно завршене обуке учесници су добили сертификат за рад у програму „Етернитас”. Предавања и обуку су држале колеге из Народног музеја у Београду: Неда Јевремовић, Горан Гавриловић, Јелена Војводић, Андрија Деспотовић и Владимир Бошњак из Софтвер информационих система (27. децембар).

ЕДУКАТИВНИ ПРОГРАМ

Едукативни програми намењени деци

БИО ЈЕДНОМ ЈЕДАН СЛИКАР... ПАЈА ЈОВАНОВИЋ (2009/2010)

Поводом обележавања јубилеја 150 година од рођења сликара Павла Паје Јовановића, Галерија Матице српске приредила је програм Био једном један сликар... Паја Јовановић намењен деци предшколског и раног основношколског узраста. Програм је осмишљен у сарадњи са Предшколском устаномом „Радосно детињство”, Одсеком за педагогију Филозофског факултета у Новом Саду и дечјим часописом *Машићалица*, а реализован под покровитељством Министарства културе Републике Србије и Града Новог Сада.

Реализација програма је због епидемије грипа започета 2010. године.

Пред изложеним делима деца су се упознала са животом и уметничким стваралаштвом, временом и простором у којем је сликар Паја Јовановић живео и стварао. Креативни део одвијао се у Дечјој соби. Кроз различите дечје активности: цртање, сликање, вајање, интерактивне игре, костимирање, слагање слагалица и слично, обрађивани су садржаји у складу са основном темом. Креативни део

осмишљен је тако да се може реализовати и у другим музејским и образовним институцијама. Едукативни тренинг намењен је и професионалном усавршавању и развоју кустоса-едукатора, васпитача, учитеља, наставника и стручних сарадника. Циљ тренинга је да се полазници упознају са програмом и тиме стекну знања, вештине и компетенције потребне за примену овог и сличних програма у својим институцијама.

Поред стручног тима Галерије: мр Тијана Палковљевић, Снежана Мишић и Александра Стефанов, који је презентовао досадашња искуства Галерије, излагања су имали и сарадници на програму: др Јована Милутиновић, Луција Андре и Оливера Каменарац са Одсека за педагогију Филозофског факултета у Новом Саду и Драган Јајић, стручни сарадник за ликовно васпитање ПУ „Радосно детињство”. Семинару су, поред васпитача, присуствовали педагози и ликовни педагози ПУ „Радосно детињство”.

Укупно је одржано 4 тренинга: 4. фебруара, 1. марта, 12. априла и 10. маја. Сваки тренинг је реализован из два дела у трајању од укупно шест часова. Након другог дела едукације, учесници су урадили евалуацију тренинга. У едукацији је учествовало 40 васпитача и педагога ПУ „Радосно детињство”.

У програму је учествовало преко 1.000 деце у 30 група из ПУ „Радосно детињство” која су у више наврата долазила у Галерију.

У медијима је емитовано је 6 прилога: 1 телевизијски и 5 штампаних.

ЧАРОБНО ЖИВОТИЊСКО ЦАРСТВО (2010/2011)

Едукативни програм Чаробно животињско царство намењен је деци предшколског и раног основношколског узраста, а циљ је да се деца пред уметничким делима на којима су приказане животиње упознају са врстама животиња и њиховим начином приказивања, а све са идејом да се код деце развије позитиван однос према животињама, али и уметности, и подстакне њихова креативност. Саставни део програма су: публикација, едукативни тренинзи, креативне радионице суботом и изложба дечјих радова. Програм ће се одвијати у периоду од новембра 2010.

У Галерији Матице српске је почео нови едукативни програм за децу
Чаробно животињско царство.

до маја 2011. године. Као резултат реализованог програма, у мају 2011. године биће одржана изложба дечјих радова *Чаробно животињско царство*.

У простору Сталне поставке Галерије Матице српске деца се на креативан и оригиналан начин упознају са животињским светом представљеним на уметничким делима. Кроз различите креативне и едукативне активности: цртање, сликање, вајање, интерактивне игре, костимирање, слагање слагалица и слично, обрађују се различити садржаји везани за животињски свет. Програм воде кустоси и конзерватори Галерије, као и професори и студенти Одсека за педагогију Филозофског факултета у Новом Саду.

Програм прати публикација *Моја Галерија – Чаробно животињско царство* намењена деци, али и одраслима који раде са децом, укључујући и родитеље. Публикација као едукативни материјал садржи пригодан текст о животињском свету, изабране репродукције са представама животиња, дидактичке садржаје и задатке прилагођене деци различитог узраста. Након учешћа у програму свако дете добија на поклон по један примерак публикације, коју ће моћи да користи и након посете Галерији, као и чланску карту Дечјег клуба Галерије Матице српске.

Програм Чаробно животињско царство осмишљен је тако да би се могао реализовати и у другим музејским и образовним институцијама. Едукативни тренинг намењен је професионалном усавршавању и развоју кустоса-едукатора, васпитача, учитеља, наставника и стручних сарадника. Током трајања програма сваке суботе одржаваће се креативне радионице на различите теме везане за представе животиња у уметности. У креирање и реализацију радионица укључен је стручни тим: кустоси-едукатори, стручни сарадници из области педагогије, као и студенти педагогије са Филозофског факултета у Новом Саду. Радионице суботом су отворене за сву заинтересовану децу узраста од 3 до 10 година у термину од 11 до 12.30 часова.

Емитовано је 15 прилога: 8 телевизијских и 7 штампаних.

Едукативни програми из конзервације

У оквиру Галеријских прича одржане су Конзерваторске приче, чија тема су били троновни манастира Крушедола, изложени у Галерији Матице српске. Тронови потичу из друге половине 18. века и у манастирској цркви су се налазили до после Другог светског рата, када су делимично растављени, уклоњени из цркве и смештени у манастирски конак. Рестаурирани су поводом припрема за изложбу *Дрворезбарска уметност 18. века (2007/2008)*. О конзерваторским и реставраторским радовима на троновима говорила је Даниела Королија Црквењаков (19. фебруар).

У оквиру Конзерваторских прича у Галерији Матице српске посетиоци су имали прилику да се упознају са олеографијом, популарном графичком техником која се у српској уметности појавила крајем 19. века. На олеографијама, као репродукцијама популарних уметничких дела из тога времена, приказани су мотиви из националне историје, портрети владара и историјских личности, мотиви из народног живота, као и мртве природе. О олеографији, њеном настанку и процесу реставрације говорио је мр Данило Вуксановић, конзерватор-рестауратор (19. марта).

МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА

Сајам конзервације у Ферари (Италија)

Галерија Матице српске је учествовала на Сајму реставрације у Ферари (Италија), на којем се представила кроз публикације, промотивни филм о Галерији и флајере на италијанском језику. Наступ на Сајму и презентацију организовали су

Покрајински завод за заштиту споменика културе Војводине и Галерија, а представљено је културно наслеђе Војводине и Србије, као и пројекти и активности на заштити најзначајнијих споменика и споменичких целина. Сајму је, у име Галерије, присуствовала Даниела Королија Црквењаков, која је успостављала контакте са институцијама заинтересованим за будућу сарадњу (22–28. марта).

Сарадња са Српском самоуправом града Будимпеште (Мађарска)

На позив Српске самоуправе града Будимпеште, мр Тијана Палковљевић и Снежана Мишић боравиле су Будимпешти поводом предавања и презентације књиге *Култи Бранка Радичевића у српској визуелној култури крајем XIX века*. О књизи је говорила мр Тијана Палковљевић, а затим је Снежана Мишић одржала предавање о култу Бранка Радичевића у српској визуелној култури крајем 19. века. Током боравка у Будимпешти посетиле су Српску школу, Текелијанум, Српску православну цркву и са члановима Самоуправе, председником Бориславом Русом и потпредседником Пером Ластихем, разговарале о будућој сарадњи (29–30. јун).

Сарадња са Регионом Умбрија – град Перуђа (Италија)

На позив представника региона Умбрија, ради успостављања контаката и разговора о могућностима сарадње у области културе и заштите културног наслеђа, у Перуђи је боравила Даниела Королија Црквењаков (26–29. мај).

Сарадња са Институтом за физику у Фиренци (Италија)

На основу сарадње са Институтом за физику у Земуну на пројекту Спектрал имидинг икона и слика припремљена је документација за привремени извоз и транспорт пет икона из 18. века ради испитивања спектроскопским методама на институту у Фиренци.

Посета Кини

Мр Тијана Палковљевић боравила је у Кини као члан званичне делегације Министарства културе Републике Србије поводом одржавања Дана српске културе у Кини (16–23. март).

Сентандрејска српска летња ликовна колонија (Мађарска)

Мр Тијана Палковљевић је учествовала у програму XVIII сентандрејске српске летње ликовне колоније. На IX српско-мађарском округлом столу о актуелном моменту и о прошлости српско-мађарских веза у области ликовних уметности одржала је предавање на тему „Паја Јовановић – будимпештанске епизоде: Миленијумска изложба, Ференц Ајзенхут, Хермина Муни Даубер” (26. август) и говорила на отварању Завршне изложбе XVIII српске ликовне колоније „Сентандреја 2010.” заједно са др Каталин Терек, ликовном критичарком и др Ференцом Дицом, градоначелником Сентандреје. Колонију је организовала Српска самоуправа – Будимпешта XIV кварт и Арт центар „Перо” – Београд, у сарадњи са Сентандрејским српским клубом и Српском самоуправом у Сентандреји (28. август).

Центар савремене умјетности Црне Горе у Подгорици (Црна Гора)

На позив Центра савремене умјетности Црне Горе у Подгорици, мр Тијана Палковљевић је учествовала на промоцији књиге *Музеологија* (аутори: Андре Гоб и Номи Друге) издавачке куће „Клио” и одржала предавање на тему музеологије. Том приликом је презентовала и рад Галерије Матице српске и представила програмску делатност. Затим је одржала радионицу са кустосима Центра савремене умјетности Црне Горе на тему примене савремене музеологије (30. септембар – 1. октобар).

Српски институт из Будимпеште (Мађарска)

На позив Српског института из Будимпеште и господина Пере Ластиха, мр Тијана Палковљевић је боравила у Будимпешти, где је у Српском клубу одржала предавање „Три будимпештанске епизоде Паје Јовановића”. Током боравка у Будимпешти мр Тијана Палковљевић и Даниела Королија Црквењаков имале су радни састанак са оперативним директором Музеја лепих уметности око могуће будуће сарадње на размени стручњака и око заједничких пројеката Галерије Матице српске и Музеја лепих уметности. Такође су посетиле конзулат Републике Србије и са Костом Вуковићем, кустосом Музеја српске православне епархије Будимске у Сентандреји, разговарале о пројектима које ће Галерија и Музеј реализовати у 2011. години (9. децембар).

Темишвар, Арад (Румунија)

Мр Драгојла Живанов је у оквиру пројекта Српска православна Митрополија карловачка – архијереји – настојатељи обавила теренско истраживање у Румунији (Темишвару и Араду). Истраживање и прикупљање података о портретима архијереја и настојатеља Карловачке митрополије обавила је у Српској православној епархији темишварској, у црквеној општини Темишвар Фабрика и у епархијском дому Саборне цркве у Темишвару, док је у манастиру Бездину пописала портрете (12–17. децембар).

КОНЗЕРВАЦИЈА И РЕСТАУРАЦИЈА

Конзерваторско одељење било је ангажовано на редовним пословима заштите фонда Галерије и праћења изложбене делатности и програма за публику. Паралелно је рађено на неколико посебних конзерваторских пројеката, од којих су највећи били конзервација ликовног материјала из ризнице манастира Крушедола и одабране иконе и предмети из збирке Музеја српске православне епархије будимске у Сентандреји. Рад на изложбама Галерије Матице српске обухватио је обиман посао конзервације дела из фонда за изложбе планиране у 2010 (међу којима је најобимнији био рад на делима страних аутора из збирке ГМС), техничке послове припреме експоната, опремања дела и постављања изложби, као и израду документације и транспорт дела за оне изложбе које су организоване ван зграде ГМС. Редовно су контролисане поставке и депои и спровођене су мере превентивне заштите фонда. Одељење је учествовало у свим програмима Галерије намењеним публици: предавањима за публику, дејим едукативним програмима, вођењу кроз поставку, као и у припреми простора за друге кориснике у Галерији: постављању и скидању паноа и витрина са експонатима, изради мултимедијалних садржаја и осталим пословима подршке у раду Галерије. Остварена је и сарадња са сродним институцијама у областима конзервације уметничких дела, презентације и промоције културног наслеђа, заједничких истраживачких пројеката.

Јубилеј Конзерваторско-рестаураторског одељења

Поводом обележавања јубилеја – 50 година од оснивања Конзерваторско-рестаураторског одељења у Галерији Матице српске – припремљена је и одштампана публикација: Даниела Королија Црквењаков, *Историја конзервације и рестаурације у Галерији Матице српске*.

Превентивна заштита

Уочена је буђ на литографији (ГМС/У 1487) у поставци 19 века. Дело је скинуто, разрамљено, отпашено и направљен је записник. Литографија ће бити конзервирана.

Након завршетка молерско-фарбарских, паркетарских и гипсарских радова у изложбеном простору у приземљу зграде, осмишљен је и реализован нов систем вешања експоната у изложбеном у простору, темељно су спремљена и отпашена дела сталне поставке и уређени постаменти у улазном холу.

Приликом редовних обилазака сталне поставке контролишу се осветљење и влага и спроводе мање интервенције које уочавају и кустоси и конзерватори. На основу прегледа стања раде се мање интервенције, без повлачења дела са изложбе, као део текућег одржавања фонда: ретуширање рамова, мања фиксирања бојеног слоја, дотезање платна и слично.

Фонд Галерије Матице српске

Откупљена и поклоњена дела

Урађене су неопходне конзерваторске интервенције на две слике купљене крајем 2009. године: Младен Јосић, *Концерт у њољу* и Миленко Ђурић, *Три рибара*, које су биле изложене на конференцији за новинаре 20. јануара. За слику Новака Радонића *Девојка с канаринцем* рестауриран је украсни рам.

Копије фресака

Пред почетак радова на реконструкцији велике сале у приземљу скинуте су копије фресака из велике сале и демонтрани и враћени у цркву тронови манастира Крушедола. За привремено депоновање копија фресака док трају радови у великој сали припремљен је простор у сутерену зграде и ролне за ролање оних копија које због димензија не могу другачије да се чувају (*Усијење Богородице и Фриз айосћола*). Конзервиран је *Фриз айосћола*, који је имао бројна љуспања бојеног слоја. Прегледане су и остале копије бођанског живописа ради припрема за излагање у Сентандреји.

Припрема за изложбу *Дела сираних аутора у колекцији Галерије*

Списак за излагање обухвата 31 дело, од којих је 17 конзервирано у 2010. години. Методе рада обухватиле су исправљање платненог носиоца и фиксирање бојеног слоја, уклањање старих потамнелих лакова и ретуша, чишћење слике и поновни ретуш са завршним лакирањем. Сви портрети су опремљени аутентичним рамовима или новим лајснама и спремљени за излагање. Конзерваторски третман су прошла следећа дела:

Ференц Жожеф Мике, *Порџреј кайејана* (ГМС/У 3628); Луј Токе, *Гроф Фердинанд Куфџијајн* (ГМС/У 1140); Непознати портретиста 19. века, *Жена у фојелу* (ГМС/У 1862); Непознати портретиста 19. века, *Теодор Бајић* (ГМС/У 1331); Непознати портретиста 18. века, *Бонавенџура Војнић* (ГМС/У 2382); Непознати портретиста 18. века, *Порџреј илемеића са белим оковрајником* (ГМС/У 3634); Непознати портретиста 18. века, *Надвојвода Франц Сџефан од Лоџаринџије*, (ГМС/У 3636); Непознати портретиста 18. века, *Филиј Карло Елц* (ГМС/У 3639); Јозеф Хајделоф, *Порџреј аустријској илемеића* (ГМС/У 3635); Непознати портретиста 18. века, *Изабела од Парме* (ГМС/У 4143); Непознати портретиста 18. века, *Порџреј илемеића* (ГМС/У 4208); Непознати портретиста друге четвртине 19. века, *Гроф Ервин Дамијан* (ГМС/У 3629); Непознати портретиста средине 19. века, *Млада жена са дечаком* (ГМС/У 3638); Непознати портретиста 18. века, *Официр из њородице Ко-*

сїовић (ГМС/У 2571); Непознати портретиста 19. века, *Портрети жене са белим оковрајником* (ГМС/У 3666); Непознати портретиста 19. века, *Непознати аустријски официр* (ГМС/У 1907); Непознати портретиста 19. века, *Ишїван Лајош Карачоњи* (ГМС/У 1018).

У нове украсне рамове урамљена су три портрета који су рестаурирани у 2009: Непознати портретиста 18. века, *Портрети њлемића из куће Хабзбурџ* (ГМС/У 4220); Непознати портретиста 18. века, *Надвојвода Франц Сїефан од Лојцаринџије* (ГМС/У 4138); Непознати портретиста 18. века, *Портрети њлемића* (ГМС/У 3633).

Рад на изложбама

Изложба *Између естетике и живоћа – Представа жене у сликарству Паје Јовановића*

Направљен је формулар за позајмицу дела од приватних власника. За потребе изложбе за излагање плаката у Свечаној сали сређен је велики посребрени рам, а након затварања изложбе враћен је у депо.

Припремљена је поставка изложбе: урамљивање цртежа и скица предвиђених за излагање; конзерваторска интервенција на слици *Миџра Миџровић* (консолидација платна, чишћење, ретуш и лакирање слике), према договору са приватним власником; примопредаја позајмљених дела, паковање, провера стања и поставка изложбе; учествовање у припреми презентације, постављање мешева на фасаду, фотографисање догађаја.

Изложба је скинута (5–6. јун), спакована и транспортована за Ниш (6. јун), постављена у Нишу (7–8. јун), скинута у Нишу (22. јун), спакована и транспортована и враћена власницима у Новом Саду, Београду, Зрењанину и Вршцу (23–24. јун).

Изложба *Бранко Радичевић – култи њесника у српској визуелној култури крајем 19. века*

Скидање изложбе и паковање експоната позајмљених дела, праћење транспорта, враћање експоната у сталну поставку.

Изложба *Матице српске Србија – културна сїона Истїока и Заїада*

Прегледано је стање дела из фонда Галерије која су предвиђена за излагање у Бечу; израђена обимна пратећа конзерваторска документација за дела из фонда Музеја СПЦ, Галерије САНУ, Историјског музеја Србије, Музеја града Београда, Матице српске, Библиотеке Матице српске. Сви експонати су фотографисани и припремљени су нови детаљни конзерваторски картони.

Координацију послова око припреме, транспорта изложбе, позајмице експоната, паковања, праћења транспорта и поставке изложбе у Музеју катедрале у Бечу обавио је Данило Вуксановић (22–25. јун). Паковање и враћање експоната у Србију и враћање експоната власницима обавио је Данило Вуксановић (2–6. новембар).

Портрети Саве Текелије у Београду

У оквиру припрема експоната за изложбу о Сави Текелији урађено је фиксирање платна на слици *Еуфросина Текелија* (ГМС/У 182). Такође, отпрашене су полеђине, уклоњене старе закрпе, санирани мањи процепи и фиксирана потклубучења на украсном раму за слику Мора Тана *Сава Текелија* (ГМС/У 7).

Изложба *слика Петра Добровића у Печују*

Након прегледа стања дела, отпрашивања и израде пратеће конзерваторске документације дела су спакована, транспортована у Печуј и постављена је изложба. Након затварања изложбе све је спаковано и транспортовано у Нови Сад.

Ризница манастира Крушедола

Завршена је конзервација експоната из Ризнице манастира Крушедола, према плану за 2010. годину. Укупно је рестаурирано 56 икона на дрвету и једна икона на риблијој кости. Све иконе се могу поделити у неколико група, према пореклу, карактеристикама сликарства и конзерваторско-рестаураторским третманима. Највећи број конзервираних икона чине целивајуће иконе малог формата, од којих су 11 сликане двострано и са лучно завршеном горњом ивицом. У овој групи четири иконе припадају опусу Стефана Тенецког, једну икону је насликао Никола Димшић, једна је дело Тодора Јаношевића а једна Петра Драгића. Четири иконе из ове групе дело су непознатих иконописаца. Конзерваторски третман се састојао у санацији оштећења дрвеног носиоца, површинском чишћењу, реконструкцији подлоге и бојеног слоја. Делови оквирних летвица који су недостајали надомештени су новим, а завршна обрада је изведена позлатом и патинирана. Остале целивајуће иконе, мањег формата, дела су непознатих иконописаца 18. и 19. века. Конзерваторски радови су обухватили фиксирање нестабилног бојеног слоја, уклањање старих ретуша, неадекватних гитова, премаза и потамнелих лакова, те реконструкцију бојеног слоја у обиму који су дозвољавале размере оштећења. Куриозитет у групи предмета ликовне уметности је и мала икона сликана на кости са представом *Бождављења*. У једној ранијој обнови додат је натпис исписан црним словима, а обод кости уоквирен истом црном бојом. У току конзервације уклоњена је црна боја са обода која је прекривала бојени слој уз саму ивицу, постојећи гитови доброг квалитета су задржани и оштећења ретуширана.

Портрети на платну (укупно 10 који су преузети за конзервацију и рестаурацију) обухватају портрете крушедолских игумана, портрете чланова династије Обреновић и портрет војводе Стефана Шупљикца. Сви портрети су из 19. и 20. века, делимично опремљени украсним рамовима. Конзервација је обухватила структуралне интервенције као што је исправљање платна уз помоћ радних рамова и применом вакуум стола, чишћење бојеног слоја и реконструкцију оштећења. На делу потрета су замењени слепи рамови, а рестаурирана су три стилска украсна рама за највеће портрете – Милоша и Михајла Обреновића и Стефана Шупљикца.

Хартија као материјал уметничких дела била је заступљена кроз различите ликовне и штампарске технике. Осам конзервираних дела обухватило је четири олеографије, три фотолитографије и једну рукописну проскомидију. Приступ конзервацији зависио је од саме технике у којој је уметничка представа изведена – специфична техника израде олеографије захтевала је сасвим друкчију конзервацију и рестаурацију од фотолитографија и рукописне проскомидије исписане на пергаменту.

Направљена је табеларна документација о комплетном ликовном материјалу који је преузет из ризнице манастира Крушедола са основним подацима (назив, техника, димензије и фотографија), као припрема за рад на предлогу музејске поставке ризнице, као и комплетна детаљна конзерваторска документација. Као резултат обимног конзерваторско-рестаураторског посла боље очуваним предметима враћен је стари сјај, а они који су због оштећења изгубили велики део оригиналног изгледа презентовани су са одмереним реконструкцијама. Конзервација је била и прилика да се додају нови подаци проучавању историје ових предмета, како о самом настанку и ауторству, тако и о историји њиховог коришћења и накнадним новинама. Пригодна изложба о радовима на ризници манастира Крушедола приређена је 22. октобра, поводом обележавања Дана Галерије Матице српске и у оквиру шире изложбе посвећене манастиру Крушедолу, а у штампи је и публикација посвећена конзервираним и рестаурираним предметима из ризнице са каталогом дела и пратећим студијским текстовима.

Фиксирање бојеног слоја, чишћење, реконструкција бојеног слоја, завршно вернирање урађено је на следећим уконама: И15. Непознати иконописац 18/19. в.,

Св. Јован Крстићийел; И16. Непознати иконописац 18/19. в., *Ваведене*; И17. Непознати иконописац 18/19. в., *Св. Георгџије*; И18. Непознати иконописац 18/19. в., *Христос ѝрича са айосџолима*; И19. Непознати иконописац 18/19. в., *Св. Сава Срџски*; И20. Непознати иконописац 18/19. в., *Архиџакон Сџефан*; И21. Непознати иконописац 18/19. в., *Неверсџиво Томино*; И22. Непознати иконописац 18/19. в., *Васкрсење Христово*; И23. Непознати иконописац 18/19. в., *Айосџоли Пеџар и Павле*; И24. Непознати иконописац 18/19. в., *Св. Илија*; И25. Непознати иконописац 18/19. в., *Крстићење Христово*; И26. Непознати иконописац 18/19. в., *Среџење*; И27. Непознати иконописац 18/19. в., *Обрезање Христово*; И28. Непознати иконописац, *Усековање*, на полеџини запис: *Сија икона принадежит цркви свџатија Сретенија Хр. Господња 836*; И29. Непознати иконописац 18/19. в., *Васкрсење младџа из Науна*; И30. Непознати иконописац 18/19. в., *Св. Димџирије*; И31. Непознати иконописац 18/19. в., *Усџење Богородице*; И32. Непознати иконописац 18/19. в., *Силазак Св. Духа*; И33. Непознати иконописац 18/19. в., *Преображење Госџодње*; И34. Непознати иконописац 18/19. в., *Теодор Крачун ?*, *Рођење свџеџоџ Јована Преџече*; И35. Непознати иконописац 18/19. в., *Теодор Крачун ?*, *Вазнесење Христово*; И36. Непознати иконописац 18/19. в., *Улазак Христџа у Јерусалим*; И37. Непознати иконописац 18/19. в., *Три Јерарха*; И38. Непознати иконописац 18/19. в., *Цар Консџанџин и царица Јелена* (Фиксирање бојеног слоја, чишћење, реконструкција бојеног слоја, завршно вернирање); И39. Непознати иконописац 18/19. в., *Арханисџрайџиџ Михаил*; И40. Непознати иконописац 18/19. в., *Св. Никола*; И41. Непознати иконописац 18/19. в., *Св. Лука*; И42. Непознати иконописац 18/19. в., *Св. Параскева*; И43. Непознати иконописац 18/19. в., *Мироносице на Христџовом џробу*; И44. Непознати иконописац 18/19. в., *Св. великомученик Евсџаџије*; И45. Непознати иконописац 18/19. в., *Блаџовесџи*; И46. Непознати иконописац 18/19. в., *Блаџовесџи*, позади црвеном бојом ознака RAV/170/5; И47. Непознати иконописац 18/19. в., *Среџење*, позади ознака RAV/170/3; И48. Непознати иконописац 19. в., *Силазак Св. Духа*; И49. Непознати иконописац 19. в., *Пророк Илија*; И50. Непознати иконописац 19. в., *Св. Георгџије*; И51. Непознати иконописац 19. в., *Св. Сава и Симеон*; И52. Непознати иконописац 19. в., *Ваведене*; И53. Непознати иконописац 19. в., *Три Јерарха*; И54. Непознати иконописац 19. в., *Блаџовесџи*; И55. Руски иконописац 18/19. века, *Исус Христџос*, ознака на полеџини: 568/KRU; И56. Руски иконописац 18/19. в., *Богородица са Христџом*, ознака на полеџини: 569/KRU на плочици МСПЦ 4043; И57. *Богџојављење*, уље на рибљој кости, ознака 371 Хрв. Карловци.

Културно благо Срба у Маџарској

Пројекат је покренут 2009. године, са планом реализације у периоду 2010–2012, као заједнички пројекат Галерије Матице српске и Музеја српске православне епархије будимске у Сентандреји на заштити и презентацији културног наслеђа Срба у Маџарској. Повратак зграде Препарандије у центру Сентандреје у власништво Будимске епархије и план да се у њој прошири стална поставка сентандрејског музеја наметнули су потребу да се за овако амбициозну замисао створи партнерство више институција и кроз међудржавну и регионалну сарадњу покаже заједничка брига о културном наслеђу које има европске вредности и карактеристике, те оно стави у контекст европских културних токова.

Активности реализоване у 2010. години су конзервација и рестаурација једног дела од укупно 39 одабраних експоната, који укључују слике на платну, иконе на дрвету, мање предмете црквеног мобилијара и стилске украсне рамове из епохе. На пројекту су, поред конзерватора Галерије Матице српске, повремено ангажовани и спољни сарадници са специфичним стручним знањима и вештинама: 1 дипломирани конзерватор-рестауратор са искуством у раду на делима из 18. века,

У Галерији Матице српске одржана је презентација пројекта „Заштита и презентација српског културног наслеђа у Мађарској – Конзервација и рестаурација уметничких дела из фонда Српског црквеног музеја Будимске епархије у Сентандреји“ (2010–2012).

1 техничар у конзервацији за обнављање позлате на дуборезу и рестаурацију стилских украсних рамова, 1 столар са искуством у рестаурацији и структурном учвршћивању дрвета. За потребе испитивања уметничких материјала и технологија Галерија Матице српске се ослонила на физичко-хемијску лабораторију Народног музеја у Београду и друге специјализоване институције (као што је нпр. рендген кабинет за рендгенску анализу слика), те на стручњаке и истраживаче Универзитета у Новом Саду. Фото и текстуалну документацију о радовима реализују запослени у атељеу за конзервацију у Галерији Матице српске.

У 2010. години је завршена конзервација на укупно 22 предмета од комплетног списка од 39 експоната (*Распеће Христово*, дрво, уље, 127 x 103 cm, 18. век, *Предсјаве из жиџија Свејоџ њорока Илије*, дрво, темпера, 97 x 78 cm, причвршћен профилисани рам, 18. век; *Поменик са њредсјавом Свеје Тројице*, дрво, темпера, профилисани рам, 91 x 58 cm, 18. век; *Исус Христос на њресјолу*, дрво, темпера, 136 x 78 cm, текстови исписани на грчком. Из српске цркве у Рацалмашу 18–19. век; *Царске двери, Блаџовесји / краљеви Давид и Урош*, дрво, темпера, 144 x 44 + 46 cm, 19. век; *Царске двери, Блаџовесји / краљеви Давид и Соломон* дрво, темпера, позлата, 191 x 45 + 48 cm, крај 18. века; *Распеће Исуса Христа на Голџоји*, платно, уље, 101 x 77,5 cm, савремени рам 113 x 89 cm, 18. век; *Плашјаница*, платно, уље, 83 x 96 cm, Петар Чортановић, Беч 20. септембар 1836; *Фриз ајосјола и њорока*, платно, уље, 122 x 242 cm, друга половина 18. века; *Орман за њроскомидију*, дрво, темпера, позлата, 63 x 36 x 28 cm, 18. век; *Орман за њроскомидију*, на предњој страни на вратима са представом Исуса Христа еухаристичке жртве, дрво, темпера, позлата, 66 x (52) x 43 cm, 18. век; *Најњрезни крсј*, са представом Распећа, симбола јеванђелиста и Богородице са Христом у доњем делу, дрво, темпера, позлата, 64 x 33 x 12 cm, Непознати дуборезбар, сликарска радионица Теодора Симеонова, друга половина 18. века; *Фриз ајосјола и њорока*, платно, уље, 122 x 242 cm, дру-

га половина 18. века; *Распеће Христово*, дрво, темпера, резбарени делови, сликано Распеће у средњем делу са симболима јеванђелиста у крацима, 171 x 112 cm, 18. век; *Распеће Исуса Христиа са Св. Јованом и Бољородицом*, платно, уље, 156 x 94 cm, са савременим рамом 170 x 108 cm, 18. век; *Бољородица са Христом окружена анђелима*, платно, уље, 98 x 76 cm, савремени рам 109 x 88 cm, 18. век; *Благовести*, дрво, темпера, 29,5 x 25,5 cm, Барањски сликар, Српски Титош, друга половина 18. века; *Срећење Господње*, дрво, темпера, 29,5 x 25,7 cm, друга половина 18. века.

За рад на овом фонду поред конзерватора Галерије ангажовани су и спољни сарадници: столари-конзерватори Покрајинског завода (санација дрвених носилаца на 4 иконе и израда нових слепих рамови за 5 икона на платну), столар-конзерватор Халид Хоџић (санација дрвене конструкције и реконструкција дубореза на три предмета), конзерватор-техничар Фани Бурла (рестаурација украсних рамова, чишћење и ретуш позлате), дипломирани конзерватор Невена Ђоровић (конзервација и рестаурација икона на дрвету).

Сарадња са сродним институцијама

Народни музеј у Шапцу

За потребе Народног музеја у Шапцу урађена је рестаурација 6 икона из њиховог фонда: *Бољородица и Јован Крстић* (И2), *Исус Христос на њрестолу* (И5), *Св. Великомученик Димитрије* (И12), *Св. Великомученик Георѓије* (И13), *Св. Трифун* (И7), *Икона са седам слика* (И4) и *Св. Трифун* (реверс бр. 61/10, од 25. фебруара). Преузете су за конзервацију три слике на платну из фонда истог музеја.

Академија уметности у Новом Саду

Одржан је час и приказана припрема за подлепљивање и само подлепљивање слике на платну у топлом вакуум столу (8. март).

Институт за физику у Земуну

Инициран је рад на иновационом пројекту Спектрал имидинг икона и слика – у сарадњи са Институтом за примењену физику из Фиренце. У току је припрема документације за привремени извоз и транспорт пет икона 18. века из фонда Галерије ради испитивања спектроскопским методама у Фиренци.

Градски музеј у Вршцу

За изложбу у Народном музеју у Вршцу позајмљена су 23 дела Ференца Ајзенхута. За ту сврху је извршен преглед стања дела, припрема пратеће конзерваторске документације, паковање и транспорт (6. мај). Посебан проблем је био транспорт и поставка слике великог формата која се чува у ролни и натеже на слепи рам за излагање. Након завршетка изложбе дела су спакована и наново је уролана слика великог формата. Након примопредаје дела су враћена у депо (18. јун).

Матица српска

У оквиру припрема за изложбу *Српски пантеон* и изложбу *Матица српска у Галерији САНУ* прегледано је стање и урађене су мање конзерваторске интервенције на портретима из фонда Матице српске.

Покрајински завод за заштиту споменика културе Војводине

Поводом обележавања 60 година од оснивања Покрајинског завода за заштиту споменика културе Војводине отворена је изложба *Умеће конзервације* (23. новембар). У току трајања изложбе одржана су предавања за студенте београдског и новосадског универзитета (25. и 30. новембар) и за ширу публику (3. децембар).

ИЗДАВАЧКА ДЕЛАТНОСТ

Публикације изашле из штампе

Између естетике и живота – Представа жене у сиваралацију Паје Јовановића, група аутора

Публикација *Представа жене у сиваралацију Паје Јовановића* прати истомену изложбу и указује на један сегмент уметникових тематских интересовања. Текстова су написали проф. др Мирослав Тимотијевић, проф. др Лидија Мереник, др Симона Чупић, др Ненад Радић, др Јасна Јованов, Нада Сеферовић, Данијела Ванушић, Дејан Сретеновић, Милица Стојановић, Софија Кајтез, Ратомир Кулић и мр Тијана Палковљевић. Публикацију су уредили проф. др Мирослав Тимотијевић и проф. др Лидија Мереник, рецензенти су проф. др Ирина Суботић и проф. др Мирослав Тимотијевић. Ликовно, графичко и техничко уређење поверено је Мирославу Лазићу, лектура и коректура Јелици Недић, превод резимеа на енглески језик др Радмили Шевић. У тиражу од 1.000 примерка публикацију је одштампао Offset print.

Историја конзервације и рестаурације у Галерији Матице српске, Даниела Кородија Црквењаков

Публикација је штампана поводом обележавања 50-годишњице оснивања Конзерваторско-рестаураторског одељења Галерије Матице српске и приказује континуитет конзерваторских активности у Галерији, подсећајући на зачетке бриге о уметничким делима у оквиру рада Матице српске још у 19. веку, на прве професионалне кораке средином 20. века, промене и унапређења у циљу успостављања савремено конципиране и технички опремљене радионице на почетку 21. века. Рецензенти су Олга Микић и Ратомир Кулић, лектуру и коректуру је урадила Силвија Чамбер, резиме на енглески језик превела је др Радмила Шевић, графички дизајн DPunkt, Нови Сад, у тиражу од 300 примерака публикацију је одштампала штампарија Offset print.

Четири музејска предмета, Ратомир Кулић

Публикација Ратомира Кулића *Четири музејска предмета* инспирисана је (не)обичним предметима сачуваним у колекцији Галерије. Текст је писан књижевном формом и прича је о вишеслојности музејске делатности. Рецензенти су проф. др Лидија Мереник и проф. др Драган Булатовић. Лектура и коректура поверена је Силвији Чамбер, ликовно-графичко уређење и припрема Лази Сатмарију (DPunkt, Нови Сад), фотографисање Предрагу Узелцу. Публикацију је одштампала штампарија Offset print из Новог Сада у тиражу од 500 примерака.

Радови о српској уметности и уметницима 18. века по архивским и другим подацима, др Бранислав Тодић

Публикација проф. др Бранислава Тодића је зборник до сада необјављених текстова заснованих на проучавању архивских документа. Изнети су новооткривени подаци и до сада необјављене чињенице о уметницима 18. века и њиховим делима. Рецензенти су проф. др Мирослав Тимотијевић и др Бранка Кулић. Ликовно-графичко уређење и припрема поверени су Мирославу Лазићу, превод резимеа на енглески језик Рандалу Мејдору, лектура, коректура и израда регистара Јелици Недић. Публикацију је одштампала штампарија Offset print из Новог Сада у тиражу од 500 примерака.

Чаробно живојињско царство

Публикација *Моја Галерија – Чаробно живојињско царство* има за циљ да на креативан и оригиналан начин деци приближи животињски свет представљен на уметничким делима, подстакне их да истражују и да кроз уметност и историју упознају средину која их окружује.

Публикација је реализована на основу концепта кустоскиња Снежане Мишић и Александре Стефанов. Рецензент је др Јована Милутиновић, идејно решење публикације осмислили су Луција Андре, Оливера Каменарац и Весна Пантић. Илустрације и дизајн је урадио Лазо Сатмари (DPunkt, Нови Сад), а публикацију је одштампала штампарија Offset print из Новог Сада у тиражу од 5.000 примерака.

Сава Текелија – Велики српски добротвор, мр Владимир Симић, Снежана Мишић

Публикацијом *Сава Текелија – велики српски добротвор*, аутора мр Владимира Симића и Снежане Мишић, представљен је један од највећих добротвора и задужбинара новије српске историје, личност која је својим несебичним залагањем допринела културном и просветном унапређењу српског народа у Угарској крајем 18. и током 19. века. Рецензенти су проф. др Мирослав Тимотијевић и др Бранка Кулић. Ликовно-графичко уређење и припрема поверени су Мирославу Лазићу, превод резимеа на енглески језик др Радмили Шевић, на немачки језик Светлани Вучковић, лектура и коректура Јелици Недић. Публикацију је одштампала штампарија Offset print из Новог Сада у тиражу од 500 примерака.

Флајери

Флајер ГМС на српском језику

Тим Галерије је написао текст и одабрао фотографије. Флајер је дизајнирао Лазо Сатмари (DPunkt, Нови Сад). Лектуру и коректуру је урадила Јелица Недић. Флајер је одштампао Offset print, у тиражу од 5.000 ком.

Флајер ГМС на италијанском језику

За потребе Сајма конзервације и рестаурације у Ферари флајер је одштампан на италијанском језику. Текст је превела Даниела Королија Црквењаков.

ОПШТИ ПОСЛОВИ

Током 2010. године посебна пажња посвећена је безбедности и заштити фонда и зграде, спровођењу законских прописа, новог Закона о култури, усвајању новог Статута и Правилника о организацији рада и систематизацији послова у Галерији Матице српске, редовном одржавању зграде, одржавању хигијене, побољшању услова рада и стручном усавршавању запослених.

Нормативна делатност

На основу новог Закона о култури усвојени су нови Статут и нови Правилник о организацији и систематизацији послова у Галерији Матице српске.

Закон о култури (*Сл. гласник РС 72/09*) ступио је на снагу 12. марта 2010. године и институције културе дужне су да ускладе своје Статуте са новоусвојеним Законом. Промене у друштву, нове тенденције отварања музеја према публици и едукативна улога коју има музеј у 21. веку наметнули су низ нових решења која се односе на нову организацију пословања, начин стицања и прикупљања средста-

ва, нова саветодавна тела управника, нове системе безбедности и заштите, начин доношења интерних аката Галерије итд.

Најзначајније промене у односу на Статут који је усвојен 1992. године су у одељку „Циљеви, задаци и делатност” – проширење делатности, затим у одељку „Организација послова” – усвојена је потпуно нова организациона шема рада Галерије, нови називи одељења и нови делокрузи рада одељења. Организациона шема и распоред послова обухватају новине које намеће рад савремених музеја, презентација уметничког фонда и нове музејске професије. У одељку „Управљање” наведене су нове функције и надлежности управника, Управног одбора и Надзорног одбора, нови међусобни односи органа управљања и веза са оснивачем Матице српском. У одељку „Средства за рад” на основу допуњене делатности уведени су нови начини и извори финансирања и обезбеђења средстава за рад у складу са савременим интенцијама и окретању сопственим изворима прихода у циљу смањења оптерећења буџетских средстава.

Нови Правилник о организацији и систематизацији послова у Галерији Матице српске усклађен је са новоусвојеним Статутом. Реорганизација радних места осмишљена је на основу позитивних искустава протеклих година и сагледавања свих послова који се обављају у Галерији. Такође, прилагођена је основним циљевима дефинисаним у Стратешком плану за период 2009–2012. у циљу успешније реализације. Основна промена односи се на реорганизацију одељења. Рад и организација послова у одељењима усредсређена је на реализацију три стратешка циља: трансформацију зграде, концентрацију на фонд и иновативност презентације. Оваквом организационом схемом створени су бољи услови за оперативније функционисање Галерије. Подела послова је јаснија, а нови послови су систематизовани. Правилник о организацији и систематизацији послова је достављен Министарству културе на давање сагласности.

Кодекс понашања у Галерији Матице српске усвојен је 15. септембра. Кодекс прописује скуп правила понашања којих су као општеприхваћених обавеза дужни да се придржавају запослени, а односи се на пословни простор Галерије, одећу и хигијену запослених у Галерији, радну дисциплину, комуникацију у директном контакту, однос према посетиоцима и странкама, однос између колега и према претпостављенима, коришћење телефона и писмену комуникацију.

На основу Закона о спречавању злостављања на раду свим запосленима је достављено Обавештење о забрани злостављања и сексуалног узнемиравања на раду и злоупотреби права на заштиту од таквог понашања (22. новембар).

Нови Пословник о раду Управног одбора усвојен је на седници 11. јуна. Процедура рада Управног одбора је уобичајена, а новоусвојени Пословник предвиђа могућност доношења одређених оперативних одлука заказивањем и одржавањем седнице електронским путем, што знатно скраћује време и смањује трошкове одржавања седнице.

На основу Закона о јавним набавкама (Сл. гласник РС бр. 39/2) на седници Управног одбора 5. марта усвојен је План јавних набавки мале вредности у Галерији Матице српске за 2010. годину. На седници Управног одбора 11. јуна усвојен је Ребаланс Плана јавних набавки за 2010. годину.

На основу Уредбе о изменама и допунама Уредбе о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама (Сл. гласник РС 54/08) усвојена је нова Коефицијент листа за обрачун и исплату плата запослених у Галерији Матице српске.

Безбедност и заштита

Бризи о безбедности и заштити зграде и фонда посвећена је посебна пажња. Закључени су следећи уговори: са „Станом” о одржавању електроинсталација, са

„Техносервисом” о одржавању противпожарних апарата, халона и хидраната, са „Сигурност–Борвином” о одржавању система дојаве пожара, громобранског система и паник-сигнализације. Противпожарни апарати, громобрани, халони, хидранти и систем дојаве пожара редовно су контролисани у оквиру законских прописа.

На основу превентивне термовизијске инспекције Delta Generali осигурања, као осигуравача зграде, имовине и запослених завршена је реконструкција разводних ормара на кључним местима у Галерији. Настављена је замена старих јављача пожара, замењено је 14 јављача. У складу са адаптацијом простора замењују се и паник-светла. Поред тога, уграђен је нови противпожарни хидроуређај и командни орман за повишење притиска у хидрантској мрежи.

Посебне мере безбедности спровођене су током одржавања изложбе *Између естетике и живота – Представа жене у сликарству Паје Јовановића*. Издата су посебна упутства о појачаним мерама заштите за службу обезбеђења, уведени посебни записници о примопредаји дужности и обезбеђено је и организовано дежурство две волонтерке у изложбеном простору док је Галерија била отворена за публику.

Управница Галерије донела је посебну Одлуку о евидентирању службених и приватних улазака у службене просторије Галерије која подразумева предају личне исправе приликом уласка у Галерију, евиденцију и уручивање картона са службеном траком и ознаком „Посета”.

Одлука о посебним мерама безбедности и посебна задужења за сваког запосленог спроведене су за време одржавања манифестације Ноћ музеја.

Одржавање зграде

Обављане су текуће и хитне поправке које су омогућавале несметано функционисање зграде и опреме.

У ходнику – степеништу који повезује етаж од сутерена до трећег спрата замењени су прозори са окнима која штите од сунчевог зрачења, омогућавају проверавање простора и представљају сугурну заштиту од временских непогода.

Изложбени простор у приземљу зграде уређен је поводом одржавања изложбе посвећене Паји Јовановићу. Замењене су ролетне, са унутрашње стране су затворени прозорски отвори и на тај начин је повећан простор за излагање уметничких дела. Офарбани су дрвенарија и зидови, излакиран паркет и испод прозора уграђен пулт са отворима за грејање. Стара мат стакла замењена су новим.

На основу плана рада приступило се адаптацији велике сале са помоћним просторијама испод степеништа у приземљу зграде. У великој сали су замењени прозори према дворишту зграде, спроведена је комплетна електроинсталација и постављене две разводне табле за осветљење и регулисање рада електроуређаја и осветљења у сали, монтирана су два клима уређаја, спуштен је плафон са акустичним плочама, монтирана су нова стаклена врата, срушени су преградни зидови и демонтирана столарија у два простора испод степеништа. Један простор адаптиран је за гардеробу са посебним смештајем за торбе и спремиштем за столице из велике сале, а други простор адаптиран је за одлагање и држање опреме потребне за све врсте презентација које се одржавају у Галерији. Набављена су расветна тела и аудио и визуелна опрема која ће се користити у сали, обојени су зидови, израђени и монтирани дрвенарија и маске и сређени паркети.

Сутеренски простор је спреман и ослобођен амортизованих и непотребних ствари. Једна просторија оспособљена је за магацин књига, у једну просторију депонован је материјал из Сентандреје, а једна је оспособљена за радове на сентандрејском и крушедолском материјалу великог формата.

УПРАВНИ ОДБОР

Одржана је једна заједничка седница Управног и Надзорног одбора 5. фебруара, на којој су конституисани новоизабрани одбори. На седници је разматрана радна верзија новог Статута Галерије Матице српске и нови Правилник о организацији рада и систематизацији послова у Галерији Матице српске.

На Другој седници, која је одржана 5. марта, усвојен је Извештај о раду Галерије Матице српске у 2009. години, Извештај о финансијском пословању 1. јануар – 31. децембар 2009. године и План јавних набавки у 2010. години.

На Ванредној седници која је одржана 23. априла, након добијене сагласности од Матице српске, усвојен је Статут Галерије Матице српске.

На Трећој седници, која је одржана 11. јуна, усвојен је Ребаланс Плана јавних набавки Галерије Матице српске за 2010. и Предлог Програма рада за 2011. годину. На овој седници усвојен је Пословник о раду Управног одбора Галерије Матице српске.

НАДЗОРНИ ОДБОР

Новоизабрани Надзорни одбор конституисан је 5. фебруара.

На заједничкој седници са Управним одбором 5. фебруара разматрана је радна верзија новог Статута Галерије Матице српске и нови Правилник о организацији рада и систематизацији послова у Галерији Матице српске.

На Другој седници која је одржана 5. марта усвојен је извештај Инвентарних комисија Галерије Матице српске, разматрани су и предложени за усвајање Управном одбору Извештај о финансијском пословању 1. јануар – 31. децембар 2009. године и План јавних набавки у 2010. години.

КОЛЕГИЈУМ

Одржано је 7 седница Колегијума (11. јануара, 12. фебруара, 8. марта, 30. априла, 25. маја, 1. јула, 14. септембра).

На Првој седници разматрани су програм рада за прво тромесечје и кадровска питања.

На Другој седници су разматрана саопштења о одржаним седницама Управног и Надзорног одбора, разматрани су програм рада до краја марта, припреме за одржавање седница Управног и Надзорног одбора на којима ће се усвојити извештаји о раду и план јавних набавки и именована је нова комисија за заштиту и попуњавање фонда.

На Трећој седници разматрана су саопштења о одржаним седницама Управног и Надзорног одбора, програм рада до 30. јуна, извештај о раду запослених за месец фебруар, кадровска питања и рад Галерије за време ускршњих празника.

На Четвртој седници разматрани су извештаји о раду запослених за период јануар–март, Програм рада до 30. јуна, ток и поступак усвајања новог Стаута и новог Правилника о организацији рада, кадровска питања, коришћење галеријског простора, рад Галерије за време првомајских празника и план коришћења годишњег одмора преосталог из 2009. године.

На Петој седници разматран је план рада до 30. јуна, план повлачења средстава до краја 2010. године, предлог програма рада за 2011. годину и план коришћења годишњих одмора.

На Шестој седници усвојен је план рада до краја године и план коришћења годишњих одмора.

На Седмој седници разматран је ток рада на адаптацији велике сале, Кодекс понашања и план рада до краја године.

Кадровска питања

Мр Тијана Палковљевић, виши кустос, на основу одлуке Управног одбора Матице српске и подршке Министарства културе Републике Србије, ступила је на место управника Галерије Матице српске 1. јануара.

Даниела Королија Црквењаков, досадашња начелница Конзерваторско-реставраторског одељења именована је за помоћника управника од 1. јануара.

Дарко Деспотовић, конзерватор-реставратор, примљен је у радни однос на одређено време од годину дана, од 1. фебруара 2010. до 31. јануара 2011. године.

Момир Никић, радник обезбеђења, добио је отказ Уговора о раду због тешке повреде радне обавезе 12. фебруара.

Стручно усавршавање

Мирјана Брмбота положила је мастер рад под називом „Феномен визуелности и ликовности у уметничком цртежу” на Интердисциплинарним студијама у Новом Саду. Ментори: проф. др Драгољуб Новаковић, ванредни професор на Факултету техничких наука, одсек графичко инжењерство и дизајн и проф. Бошко Шево, ванредни професор на Академији уметности у Новом Саду.

Мр Тијана Палковљевић припрема докторски рад „Реализам и реализми у српском сликарству 1900–1950”, пријављен на докторским студијама Филозофског факултета у Београду код ментора проф. др Лидије Мереник; присуствовала је семинару и сусрету са Петером Невером (Peter Noever), директором Музеја примењених уметности МАК у Бечу, који је одржан у Музеју историје Југославије у Београду (12. јануар).

Даниела Королија Црквењаков је на докторским студијама из конзервације и ресторације на Универзитету у Београду – Историја и филозофија природних наука и технологије.

Мр Драгојла Живанов пише докторски рад „Црквено сликарство у Карловачкој митрополији 1815–1848”, ментор др Ненад Макуљевић, пријављен на докторским студијама Филозофског факултета у Београду.

Снежана Мишић, кустос едукатор, похађа наставу на докторским студијама на Филозофском факултету у Београду. Учествовала на курсу за докторанте под називом „Критичка музеологија и херитологија”, који је организовао Семинар за музеологију и херитологију Филозофског факултета у Београду. Курс су држали гостујући професори: Јелена Стојановић са Универзитета Корнел у Њујорку и Томислав Шола, професор музеологије на Филозофском факултету у Загребу (31. мај – 11. јун).

Александра Стефанов наставила је магистарске студије на Филозофском факултету у Београду – Група за историју уметности – тема „Јанко Халкозовић”. Учествовала је на семинару у организацији ПУ „Радосно детињство” на тему „Сарадња са друштвеном средином”, који је одржан у ПУ „Радосно детињство” (8. априла); учествовала је на радионици „Паметна деца – Мислити Мунари”. Модератор радионице била је истакнута израелска интелектуалка и предавач Јафа Гаон (Yaffa Gaon), која је у оквиру презентације документарног филма *Thinking Design – Thinking Munari*, предавања и радионице представила методологију значајног италијанског дизајнера и креативца, Бруна Мунарија, који је поставио нове и напредне начине размишљања о едукацији кроз уметност и дизајн и увек подстицао на развој креативног размишљања код деце и младих (29. мај – 5. јун).

Даниела Королија Црквењаков и Снежана Мишић присуствовале су годишњој скупштини Националног комитета ИКОМ-а која је одржана у Београду. Том приликом Галерија Матице српске је добила награду у категорији Пројекат године за радове на адаптацији и формирању сталних поставки (25. јун).

Даниела Королија Црквењаков, Данило Вуксановић и Дарко Деспотовић присуствовали су прослави Дана заштите споменика културе у Београду. На свечаности у атријуму Народног музеја у Београду представљене су активности Друштва конзерватора Србије и додељене награде заслужним конзерваторима (22. фебруар).

Александра Стефанов и мр Драгојла Живанов присуствовале су представљању Рефералног центра БМС у оквиру скупа конзерватора, на тему „Могућности претраживања научних информација и набавке литературе у Библиотеци Матице српске у Новом Саду (8. мај).

У оквиру радионице „Примена процене ризика у региону ЈИ Европе”, у организацији ИКОМ-а и ЦИК-а, конзерватор Дарко Ђорђевић је учествовао у радионици која је одржана у Софији, Бугарска. Његов допринос се односио на осветљење као фактор ризика у изложбеним поставкама (24–29. мај).

Биљана Ристић, шеф рачуноводства, присуствовала је радионици на тему „Јачање општинских капацитета за истраживање тржишта у туризму кроз анкетирање туриста”, коју је организовао Град Нови Сад, Градска управа за привреду и Туристичка организација Града Новог Сада, заједно са Америчком агенцијом за међународни развој USAID – MEGA (1. јун).

Кустоси и конзерватори Галерије Матице српске Мирјана Брмбота, Снежана Мишић, Данило Вуксановић и Дарко Деспотовић учествовали су на семинару „Путујуће изложбе”, који су у Музеју историје Југославије у Београду организовали: Музеј историје Југославије, Амбасада Шведске, Шведски институт и Гете институт у Београду, уз подршку Министарства културе Републике Србије (30. јун).

Кустоси Галерије Матице српске, мр Драгојла Живанов, Милена Врбашки и Борислав Радановић присуствовали су обуци за рад у програму „Етернитас”, који је развијен у оквиру Музејског информационог система Србије. Обука за рад у овом интегрисаном информационом систему за управљање подацима о културној баштини намењена руководиоцима, кустосима и документаристима одржана је у Београду, у Београдској отвореној школи. На предавањима су учесници упознати са основним принципима функционисања програма, са његовим развојем, као и са плановима за будућност. У другом делу обуке кроз практичан рад су савладали основе рада у програму. После успешно завршене обуке учесници су добили сертификат за рад у програму „Етернитас”. Предавања и обуку држале су колеге из Народног музеја у Београду: Неда Јевремовић, Горан Гавриловић, Јелена Војводић, Андрија Деспотовић и Владимир Бошњак из Софтвер информационих система (27. децембар).

Набавка опреме

За потребе Одељења за конзервацију и рестаурацију набављена је следећа специјализована опрема: прохромске каде за конзервацију папира, апарат за вакумирање и пластификацију, пегла на пару, професионални фото-апарат и фото-опрема.

За потребе текућег рада набављене су полице, ручна колица, мобилни телефони, екстерни хард-дискови.

За опремање велике сале набављене су столице и стабилно и мобилно озвучење.

Од рачунарске опреме набављен је један лаптоп рачунар, а један рачунар и штампач су добијени на поклон.

Коришћење простора

Изложбени простор и сале у Галерији користили су: Академија уметности у Новом Саду, Студентски центар Новог Сада, Културни центар Града Новог Сада, Народна банка Србије, Дечји часопис *Машћалица*, Змајеве дечје игре, Ниш Арт фондација, Агенција „Publicité”, ОШ „Иван Гундулић” и Ротаракт клуб Нови Сад.

Пријатељи Галерије Матице српске

Делатност Галерије су током 2010. године помогли: Добротвори: Ружица Беба Павловић, сликарка; Дародавци: Бранко Јаковљевић, економиста, Драгана Мумин, адвокат, Галерија Цептер, Вељко Михајловић, графичар, Ратомир Кулић, уметник; Пријатељи: проф. др Лидија Мереник, историчарка уметности, проф. др Бранислав Тодић, историчар уметности, проф. др Ненад Макуљевић, историчар уметности, Милена Марјановић, новинарка, Мирјана Чоловић, професорка енглеског, Иван Меснер, академски сликар, Јелена Јовановић Којадиновић, професорка енглеског, Бранко Чанковић, колекционар. Институционални покровитељ: Влада АП Војводине; Велики институционални пријатељ: манастир Крушедол, Музеј епархије будимске из Сентандреје, Радио-телевизија Војводине, Адвокатска канцеларија Гојковић, Адвокатска канцеларија Прица, Агенција за обезбеђење „Штит” – Србислав Стојшић, Керамикс пројект Ђорђе Живанов; Институционални пријатељи: Технолошки факултет у Новом Саду, Филозофски факултет у Новом Саду, Креативна радионица „Машталица”, организација Per.Art, Ниш Арт Фондација, Академија уметности у Новом Саду, Музеј Града Београда, Народни музеј у Београду, Народни музеј у Зрењанину, Градски музеј у Вршцу, Градски музеј у Сомбору, Музеј савремене уметности у Београду, Народна банка Србије, Компанија „Нектар” – Бојан Радун, Бачка Паланка, Штампарија Offset print – Никола и Сања Перваз, Винарија „Салаксија” – Александар и Ивана Тадић.

Галерија Матице српске је приредила новогодишњи коктел којим је у пријатној атмосфери заједно са сарадницима и пријатељима Галерије обележен завршетак године.

ИЗДАВАЧКИ ЦЕНТАР МАТИЦЕ СРПСКЕ

Извештај о раду Издавачког центра Матице српске у 2010. години

Издавачки центар Матице српске (ИЦМС) је у 2010. години радио у складу са Статутом и одлукама органа оснивача, својим Статутом и усвојеним Програмом рада за 2010. годину (усвојен на Скупштини ИЦМС 5. фебруара 2010. и на седници Управног одбора Матице српске 12. априла 2010).

Скупштина ИЦМС радила је у саставу: проф. др Мато Пижурица, председник, дописни члан САНУ Миро Вуксановић, проф. др Славко Гордић, проф. др Миливој Ненин и проф. др Душан Николић.

Послове главног и одговорног уредника обављао је дописни члан САНУ Миро Вуксановић, управник Библиотеке Матице српске.

Послове директора обављала је Маја Лазукић, дипл. правник, запослена у Библиотеци Матице српске.

У 2010. години одржана је једна седница Скупштине ИЦМС (5. фебруара 2010). На њој су усвојени Записник са IX седнице, Годишњи извештај о раду за 2009. годину, План рада за 2010. годину и Завршни рачун за 2009. годину. Скупштина ИЦМС је донела одлуку да се уговор о саиздаваштву са ЈП „Службени гласник” из Београда о штампању Антологијске едиције „Десет векова српске књижевности, потписан 25. новембра 2009, раскине због неизвесности финансијског положаја ИЦМС. Одлука Скупштине ИЦМС о раскиду уговора упућена је ЈП „Службени гласник”. Чланови Скупштине су такође упознати са финансијским стањем ИЦМС и значајем који има приход од закупа Књижаре и антикварнице за редован и нормалан рад ИЦМС.

ИЦМС је своју делатност развијао преко три едиције.

Антологијска едиција „Десет векова српске књижевности”

Уређивачки одбор Антологијске едиције „Десет векова српске књижевности” радио је у саставу: дописни члан САНУ Миро Вуксановић, главни уредник, проф. др Злата Бојовић, проф. др Славко Гордић, проф. др Сава Дамјанов, проф. др Томислав Јовановић, проф. др Марија Клеут, др Марко Недић, проф. др Миливој Ненин и проф. др Мирјана Д. Стефановић. Одржао је две седнице – 3. марта и 14. јула 2010, на којима је Уредништво доносило закључке из своје области.

Разматрано је укупно 17 тачака дневног реда.

На седници одржаној 3. марта 2010, у складу са „Концепцијским и уређивачким начелима” усвојеним 2009, усвојен је списак од 115 књига које ће чинити прву серију Антологијске едиције „Десет векова српске књижевности”.

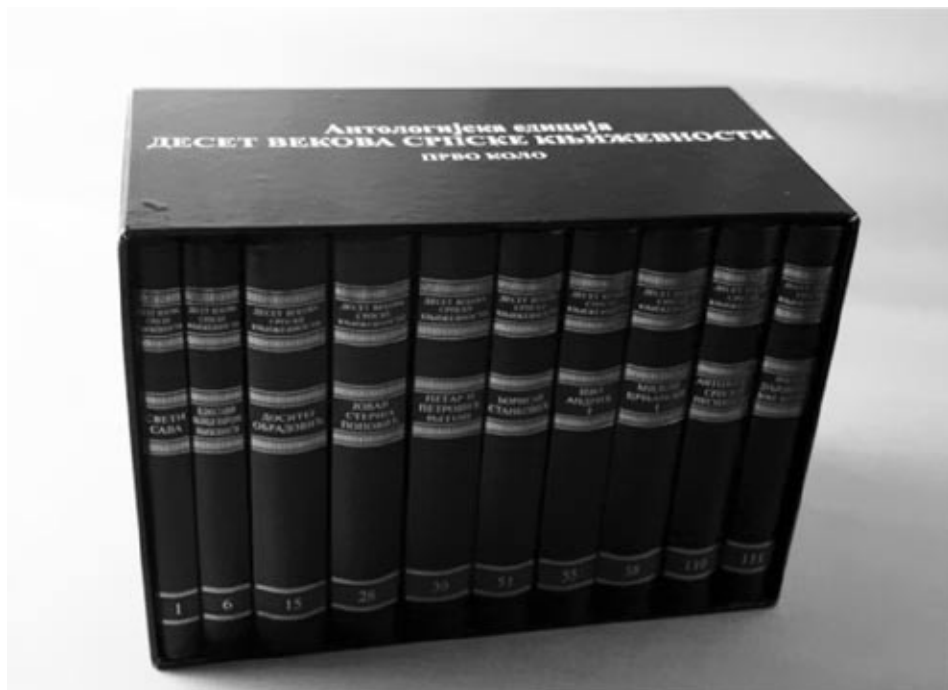
Књиге су означене бројевима у хронолошком низу, а за прво (уредничко) коло одабране су књиге под бројевима 1, 6, 15, 28, 30, 51, 55, 58, 110 и 111. Књиге не излазе хронолошки како би Уређивачки одбор у целини радио, а испод сваког наслова дати су подаци о приређивачу и години објављивања. Начела и наслови одабраних књига штампају се у свакој књизи.

Другом серијом ће бити обухваћени: избори, панораме, хрестоматије свих жанрова; писци XX и XXI века који нису у првој серији; историчари књижевности, књижевни критичари, есејисти; посебне књиге (други део).

Од 3. марта 2010. године проф. др Душан Иванић и проф. др Гојко Тешић више нису чланови Уређивачког одбора Антологијске едиције „Десет векова српске књижевности”. Разлог је то што су чланови Уређивачког одбора 27. маја 2009. године потписали уговор којим се обавезују да ће приредити књиге за прво коло Антологијске едиције, а уколико се књиге не предају у року, сматраће се да су иступили из Уредништва. Иако су рокови продужени, проф. др Душан Иванић и проф. др Гојко Тешић нису предали своје књиге.

Прво коло Антологијске едиције „Десет векова српске књижевности” објављено је четрнаест месеци након именовања Уређивачког одбора. Штампане свих књига завршено је у мају и јуну 2010. године, у тиражу од 1.000 примерака по књизи. Прво коло чини следећих десет књига:

- *Свети Сава* – приређивач проф. др Томислав Јовановић;
- *Једносјавни облици народне књижевности* – приређивач проф. др Марија Клеут;
- *Поезија Дубровника и Боке Коњорске* – приређивач проф. др Злата Бојовић;
- *Досијеј Обрадовић* – приређивач проф. др Мирјана Д. Стефановић;
- *Јован Стерија Пойовић* – приређивач проф. др Сава Дамјанов;
- *Петар II Пећковић Њеџиш* – приређивач дописни члан САНУ Мирко Вуксановић;
- *Бора Станковић* – приређивач др Марко Неђић;
- *Иво Андрић* (прва књига) – приређивач проф. др Славко Гордић;
- *Милош Црњански* (прва књига) – приређивач проф. др Миливој Ненин;
- *Антиологија српског јесничтва* академика Миодрага Павловића.

Прво коло Антологијске едиције „Десет векова српске књижевности” ИЦМС

У току 2010. године за друго коло Антологијске едиције „Десет векова српске књижевности” одабрано је десет књига и десет приређивача с којима су потписани уговори. Сви су своје послове завршили у предвиђеном року, те је до краја 2010. године приређено десет књига за 2011. годину. Раде се коректура, лектура и прелом. У 2011. години биће објављене књиге под бројевима 13, 20, 38, 41, 42, 50, 52, 56, 59 и 109.

То су:

- *Јован Скерлић* – приређивач академик Предраг Палавестра;
- *Лаза Косић* – приређивач академик Љубомир Симовић;
- *Пејтар Кочић* – приређивач академик Светозар Кољевић;
- *Милован Видаковић* – приређивач проф. др Радослав Ераковић;
- *Стеван Сремац* – приређивач проф. др Горан Максимовић;
- *Исидора Секулић* – приређивач др Слободанка Пековић;
- *Симо Маџавуљ* – приређивач др Драгана Вукићевић;
- *Милош Црњански* (друга књига) – приређивач проф. др Горана Раичевић;
- *Иво Андрић* (друга књига) – приређивач проф. др Славко Гордић;
- *Захарија Орфелин* – приређивач Боривој Чалић.

Антологијска едиција „Десет векова српске књижевности” је подржана и прихваћена у Одбору за изучавање историје књижевности САНУ.

Едиција „Матица”

Уредништво Едиције „Матица” радило је у саставу: дописни члан САНУ Миро Вукановић, главни уредник, проф. др Славко Гордић и проф. др Миљивој Ненин. ИЦМС је у 2010. години објавио три књиге у Едицији „Матица”:

Нада Милошевић Ђорђевић, *Радосић њрејознавања*, огледи и расправе (књига је одштампана у тиражу од 500 примерака; из штампе ће изаћи 2011, кад ауторка заврши предметни и именски регистар);

Едиција „Матица”, књиге објављене 2009. и 2010.

Ранко Рисојевић, *Господска улица*, роман, 12. октобар 2010, тираж 500;
Момир Војводић, *Гладна зора*, роман, 12. октобар 2010, тираж 500.

Треће издање књиге Матије Бећковића *Кад будем млађи* изашло је из штампе 1. јуна 2010. године, у тиражу од 1.000 примерака.

Едиција „Прва књига”

Уредништво Едиције „Прва књига” радило је у саставу: проф. др Владислава Гордић Петковић, главни и одговорни уредник, Ласло Блашковић, Ђорђе Деспић, Ненад Милошевић и Иван Радосављевић.

У Едицији „Прва књига” коло за 2010. годину, објављене су четири књиге:

- 252. Викторија Кромбхолц, *Плес њо жици*, 18. октобар 2010, тираж 300;
- 253. Чарна Поповић, *Аутиоканибализам*, 18. октобар 2010, тираж 300;
- 254. Јана Растегорац, *Исечак 8*, 18. октобар 2010, тираж 300;
- 255. Марија Цветковић, *Алоџаријмије*, 18. октобар 2010, тираж 300.

Послови на припреми ових књига обављени су у Одељењу за књижевност и језик.

Награде

Књиге које је објавио Издавачки центар добиле су награде:

- Књига *Прича о њријоведачу* Милована Данојлића добила је Награду „Матијевић”;
- Књига *Свејо и њроклејо* Стевана Тонтића добила је Награду „Мирослав Антић”;
- Књига *Господска улица* Ранка Рисојевића била је у ширем избору за НИН-ову награду, у најужем избору за Виталову награду, а конкурише и за друга признања.

Остале активности

Прво коло Антологијске едиције „Десет векова српске књижевности” у 2010. години имало је четири промоције:

- Главни и одговорни уредник ИЦМС Миро Вуксановић је 18. новембра 2010. године отворио Сајам књига не Данима културе у Темишвару и говорио о издањима ИЦМС.
- У Коларчевој задужбини 2. децембра 2010. године говорили су: академик Предраг Палавестра, академик Матија Бећковић, проф. др Љиљана Пешикан Љуштановић, проф. др Станиша Тутњевић и дописни члан САНУ Миро Вуксановић, главни и одговорни уредник.
- На Филозофском факултету у Нишу 8. децембра 2010. године говорили су: главни и одговорни уредник Миро Вуксановић, уредник др Марко Недић, декан Филозофског факултета у Нишу проф. др Горан Максимовић и проф. др Стојан Ђорђић.
- У Градској библиотеци у Суботици 20. децембра 2010. године говорили су Миро Вуксановић и проф. др Љиљана Пешикан Љуштановић.

ИЦМС је одржао промоције две књиге објављене у Едицији „Матица” коло за 2009. и промоцију Едиције „Прва књига” коло за 2010:

- Ксенија Марицки Гађански, *Из другог угла*, 14. маја 2010. године. Поздравну реч казао је председник Скупштине ИЦМС проф. др Маго Пижурица, о књижи су говорили дописни члан САНУ Миро Вуксановић и проф. др Славко Гордић, а ауторка је казивала свој текст;

Промоција књиге *Из другог угла* проф. др Ксеније Марицки Гађански, објављене у Едицији *Матица* ИЦМС

Промоција књиге *Паралеле и укршћања* академика Радована Вучковића, објављене у Едицији „Матица” ИЦМС

- Радован Вучковић, *Паралеле и укривања*, 25. маја 2010. Поздравну реч казао је председник Скупштине ИЦМС проф. др Мато Пижурица, о књизи су говорили дописни члан САНУ Миро Вуксановић и проф. др Миливој Ненин, а аутор је казивао свој текст;
- На Сајму књига у Београду 30. октобра 2010. и у Свечаној сали Матице српске 13. децембра 2010, уз учешће аутора, представљене су књиге Едиције „Прва књига” коло за 2010. годину, а говорила је главна уредница едиције проф. др Владислава Гордић Петковић.

На РТС, РТВ, Радио Београду и другим станицама објављени су прилози о Антологијској едицији „Десет векова српске књижевности”. На РТС 2, у полусатној емисији, говорили су: Предраг Палавестра, Светозар Кољевић, Миро Вуксановић, Марија Клеут, Славко Гордић, Марко Недић, Тихомир Брајовић, Тајана Росић и Владимир Кеџмановић. Аутор емисије је Војислав Карановић, а редитељ Предраг Момчиловић. Радио Београд 2 посветио је четири полусатне емисије овој едицији.

Крајем 2010. године часописи и листови су почели да објављују приказе о Антологијској едицији.

Израђен је веб-сајт ИЦМС; адреса је www.icms.rs.

РТС и Компанија „Новости” су медијски покровитељи Антологијске едиције „Десет векова српске књижевности”. У периоду од 10. августа до 30. новембра на РТС је сто пута емитована реклама, а у *Вечерњим новостима* сваке суботе излази поруџбеница.

Полиџика и *Вечерње новостии* уврстиле су објављивање Антологијске едиције *Десет векова српске књижевности* у догађаје године у култури.

Матица српска, као оснивач, и ИЦМС су 1. јуна 2010. године потписали Уговор о финансирању Едиције „Матица” и Едиције „Прва књига” којим је Оснивач преузео обавезу сношења трошкова за припреме и штампе ове две едиције. Разлог за то је што је потписивањем Уговора о закупу Књижаре и антикварнице између Матице српске и Завода за уџбенике изостављен ИЦМС, који је тако остао без једног од значајних прихода. Анексом овог Уговора од 2. новембра 2010. године предвиђено је да се кола обе едиције за 2010. годину финансирају из сопствених средстава Оснивача, тако да 70% тиража припадне Оснивачу, а 30% ИЦМС. Анекс је потписан са роком важења до 1. јануара 2011. године. Овај Анекс уговора усвојен је на Управном одбору Матице српске 18. новембра 2010. године. Оснивач је платио трошкове целокупне припреме и штампе за Едицију „Матица” и Едицију „Прва књига” кола за 2010, док је за треће издање књиге Матије Бећковића *Кад будем млађи* плаћена штампа, јер је ИЦМС раније платио друге трошкове.

Матица српска и ИЦМС су 2. новембра 2010. потписали Споразум по којем Матица више не исплаћује ИЦМС 10% рабата од продаје књига, имајући у виду да су се Матичине књиге продавале преко фискалне касе ИЦМС.

Новац за Антологијску едицију „Десет векова српске књижевности”, за штампање првог кола и за припрему другог кола, за свих двадесет књига, обезбеђени су од претплатника, од Покрајинског буџета, Компаније „Мона” и буџета Новог Сада (симболично на конкурс). Министарство културе је ускратило подршку без образложења, упркос писаном обећању министра. Едицију није финансирала Матица српска.

Министарство културе је за све библиотеке у Србији откупило *Историју српске књижевне кришике (1768–2007)*, али је у 2009. уплатило само половину износа, а у 2010. разлику, односно преостали износ. На основу откупа публикација објављених у 2009. години исплаћен је укупан износ.

ИЦМС је, на основу Анекса Протокола из 2007, добио умањена средства за суфинансирање од Покрајинског секретаријата за културу за Едицију „Десет веко-

ва српске књижевности” у износу од 1.250.000 динара, као и 1.000.000 динара из буџетске резерве.

ИЦМС је у досадашњем раду измирио све своје финансијске обавезе.

Настављена је сарадња са „Bookbridge” д. о. о. на основу уговора о дистрибуцији и сарадња на основу уговора са књижарама: „Соларис”, „Stylos”, „Велика мала књига”, „Великошколска”, Књижарском задругом „Љубитељи књиге” и СЗТР Комисион „Гера” д. о. о. из Новог Сада, као и са књижарама „Александар Белић”, „Данило Киш” и „Геца Кон” из Београда.

Ипак, највише је књига продато непосредно. Од првог кола Антологијске едиције „Десет векова српске књижевности” продато је 250 комплета, а у Едицији „Матица” највише се тражи књига Матије Бећковића.

БМС је омогућавала и помагала рад ИЦМС.

IN MEMORIAM

АЛЕКСАНДАР МЛАДЕНОВИЋ (1930–2010)

Шестог априла 2010. године у Београду је изненада преминуо академик Александар Младеновић, доктор филолошких наука, бивши професор Новосадског универзитета, редовни члан Српске академије наука и уметности, почасни доктор наука Универзитета у Лењинграду (данас Санкт Петербургу) и Софијског универзитета, члан Међународне комисије за словенске књижевне језике при Међународном комитету слависта, носилац многих признања, међу којима и Тринаестојулске награде Црне Горе „за научно стваралаштво из филологије и лингвистике”, Октобарске награде за науку Новог Сада (1969), Повеље са сребрном плакетом Скупштине Универзитета у Новом Саду „за изузетан допринос и остварене резултате у развоју Универзитета у Новом Саду”. Године 2007. магистрално урађена књига *Повеље и писма десјоџа Стефана* проглашена је Издавачким подухватом године Сајма књига у Београду. Академик Александар Младеновић рођен је 1930. г. у Битољу, где је завршио основну школу, а гимназију у Крушевцу, где се његова породица обрела након априлског слома и окупације земље. Студирао је на Филозофском факултету у Београду српски језик и књижевност. Дипломирао је 1954, а темом „О народном језику Јована Рајића” 1963. године докторирао на новосадском Филозофском факултету, где је и провео радни век: од 1956. као асистент, од 1963. у звању доцента, затим 1968. у звању ванредног, а од 1973. године редовног професора универзитета. Пензионисан је 1996. године. Од 1973. г. с једном трећином радног времена био је запослен, у својству начелника Археографског одељења, у Народној библиотеци Србије, где је више него успешно руководио дугорочним пројектом описа ћирилских рукописа у земљи, као и српских у иностранству. По позиву је држао предавања на универзитетима у Лењинграду (данашњем Санкт Петербургу), Варшави, Кракову, Софији, Скопљу, Нишу и Сарајеву. Са рефератима је учествовао на више научних скупова у земљи и иностранству, од којих посебно помињемо међународне конгресе слависта у Прагу 1968, Варшави 1973, Загребу 1978, Кијеву 1983, Софији 1988. Академик Младеновић је био дугогодишњи члан више лингвистичких часописа у Београду и Новом Саду: *Јужнословенског филолога*, *Зборника Матице српске за филологију и лингвистику* (главни уредник), *Српског дијалектолошког зборника* (главни уредник), *Ковчежића*, *Археографских њрилога* (уредник и један од покретача угледнога гласила). Раније је био и члан редакција *Годишњака Филозофског факултета у Новом Саду* и *Прилога њроучавању језика* (главни уредник). Професор Александар Младеновић је био члан више научних одбора Српске академије наука и уметности: Међуакадемијског одбора за дијалектолошке атласе (председник), Међуодељенског одбора за проучавање Косова и Метохије (председник), Старословенског одбора (председник), Одбора за фототипска издања, Одбора за критичка издања. Био је члан и председник Одбора Славистичког друштва Србије за Награду „Павле Ивић”, дугогодишњи члан сарадник Матице српске, стални члан Одбора за књижевност и језик, а у више мандата и члан Управног одбора. Био је и члан Његошевог одбора Матице српске и уредник првог броја *Његошевог зборника Матице српске* (2010), чији излазак из штампе није до-

чекао. За дописног члана Српске академије наука и уметности професор Младеновић је биран 1997, а за редовног 2003. године.

Шестога априла ове године из овоземаљског света се изместио један од највећих српских филолога, научни прегалац који је струци и нацији оставио огромно дело. Десетак написаних, петнаестак приређених књига, близу пет стотина студија, расправа и чланака објављених у земљи и иностранству, уз десетине уређених томова часописа, гласила угледних националних научних и културних институција казују све. Казују, између осталог, и о ширини научног интересовања професора Младеновића. Тежиште активности великога и необично плодног филолога тиче се књижевног језика Срба у предвуковском периоду, где је урадио више него сви његови претходници заједно. Крај живота дочекао је као водећи његошолог, а језичка прошлост Црне Горе знатно је јаснија након Младеновићеве књиге *Језик владике Данила* и низа других прилога о језику писаних извора из тога кутка српског етничког простора. Богата чакавска писана баштина у Младеновићу је имала поузданог тумача. Његова монографија *Језик Пејтра Хекторовића*, по оцени најмеродавнијег српског лингвистичког пера друге половине минулог столећа, „по богатству грађе и солидности обраде једна је од најистакнутијих студија о језику неког хрватског писца”. Исти квалитети краше и остале радове великог научника. Он је био и добро обавештени дијалектолог, све у складу са ивићевским аксиомом да су „дијалектологија и историја народног језика два лица исте ствари”. Дужни смо му, између осталог, и за термин *јекавско јојтовање*. Обим и квалитет Младеновићевог опуса углавном су познати. Није ово прилика ни место за детаљније оцењивање узорног научног остварења, за шта је најпримереније организовати посебан научни скуп. На неке сегменте завидног опуса осврнуће се моје цењене колеге, а ја се усуђујем подсетити присутне на најзначајнију Младеновићеву заслугу, у ствари – на заслугу новосадске средине и њених најпознатијих појединаца за суштински заокрет у лингвистичким истраживањима важног дела националне културне баштине.

У реферату на основу којег је професор Младеновић изабран за дописног члана САНУ подсећа се на слабу испитаност „књижевног језика Срба у предвуковском периоду”, који је „остао све доскора готово потпуно непроучен”. У реферату се нуди и објашњење немилих прилика: „Узроци тога занемаривања су двојаки: комплексност и тежина саме проблематике, и чињеница да се победничка вуковска струја с презиrom односила према стварности коју је збрисала са лица земље. Радови А. Младеновића донели су преокрет у овом погледу. Он је смело пришао замршеном клупку појава, пркосећи укореним предрасудама. О тој тематици написао је многоструко више него што је пре њега било написано.” Све је то тачно и лепо, ивићевски јасно речено, али наведено заостајање мора се књижити првенствено на дуг који смо платили језичком заједништву са народом другачије историје и другачијих политичких амбиција, на дуг времену у коме смо, у заблуди да обрађујемо заједничку њиву, обрађивали туђе науштрб свога. На проучавању писане, као и усмене баштине тежиште је обично било на западним крајевима тада заједничког језика. Када је о дијалектологији реч, довољно се подсетити да је откривање чакавског акута донело заслужену славу српском великану, али се донедавно није знало за пространу зону копаоничког акута. Успешно је приказана замршена генеза кајкавског вокализма, лепо представљен генетски однос чакавштине, штокавштине и кајкавштине, оцртани обриси зоне северног лука српско-хрватског дијалекатског комплекса са очуваном фонолошком вредношћу јата, а испоставиће се да се тај фамозни глас одржао на сто километара дугом простору северозападне Србије, од руба чукаричке општине до „криве Дрине”. Да је тим делом српске земље благовремено прокрстарио прави стручњак, свакако се не би онолико дуго истрајавало на мишљењу да је шумадијско-војвођански дијалекат формиран под

снажним упливом прекодринских икаваца. Да је раније сагледана језичка слика колубарског слива, не би српски лингвисти и етнографи лутали око порекла мале икавке оазе у Азбуковици и не би Беч очи анексије Босне и Херцеговине тамо слао свога стручњака да међу потомцима Дробњака, Пивљана и осталих Херцеговаца који су уместо затвореног *e* чули глас *и* тражи хрватске икавце. Када је млади Александар Белић истраживао дијалекте источне и јужне Србије, наша јужна покрајина је била у саставу Турске царевине и тако остала изван домаћаја његове пажње. Тек седам деценија касније коауторским прилогом професора Ивића и Ронеле Александер наука је, на основу података из говора Грачанице код Приштине, обавештена о необичној судбини вокала Е и О на ширем простору призренско-јужноморавског дијалекатског типа. Ове три дуго непознате појаве, чије прецизне ареале још нисмо утврдили, таквога су значаја да је академик Павле Ивић у више наврата децидирано изјављивао да је безнадежним кашњењем у изради и објављивању неких синтетских, капиталних дијалектолошких дела у ствари избегнута озбиљна компромитација струке. О последицама стогодишњег „питонског загрљаја” западне „браће”, стицаја околности на које се обично није могло благовремено и довољно, а покадшто никако и нимало утицати, често сам последњих година разговарао са професором Младеновићем, најзаслужнијим за озбиљан заокрет у важном сегменту језичких истраживања. Тако сам сазнао да су се Павле Ивић и Александар Младеновић први пут срели у просторијама Института за српски језик, камо је студент, по Белићевој препоруци, пошао по литературу за дипломски рад са чакавском проблематиком, за рад који ће бити награђен, како је прошао и наменски писани прилог након пријаве на конкурс универзитета, разуме се на тему из чакаштине. Под овим кровом наш највећи језиколовац друге половине XX века, да ни то не заборавимо, узгред је, на промоцији *Лингвистичких огледа*, трокњижа објављеног у Нишу, објаснио зашто су Ивићи, и поред сјајних понуда америчких домаћина, одлучили да се врате у своју земљу и посвете „домаћој њиви”. На ту њиву професор Ивић је, не случајно, на време усмерио свога млађег колегу, који је почео са Јованом Рајићем и стигао до опуса вредног сваког дивљења, до „завршног рачуна” каквим се мало ко код Срба може подичити. Родоначелник новосадске филолошке школе најзаслужнији је што данас говоримо о културном и језичком континуитету код Срба од средњег века до данас. Од Кулина бана до наших дана, дакле и у предвуковском периоду, Срби су у одређеним приликама писали и народним језиком.

У реферату за VII међународни конгрес слависта у Варшави 1973. године професор Младеновић подсећа да је чистијим народним језиком Стеван Стратимировић писао своје песме но што ће Вук деценију и по касније проговорити у *Писменици* и *Пјеснарици*. Озбиљан искорак у методологији проучавања језичке стварности предвуковског периода професор Младеновић је учинио „уводећи егзактне статистичке поступке уместо традиционалних импресионистичких процена”, поступак који су у раду све више примењивали и његови ђаци и сарадници. А неумољива статистика је јасно показивала како је и којим путем рускословенски, у почетку уведен да буде и језик књижевности, све више и више србизиран, како су у славеносрпском све више терена узимале тенденције нормираности, како је некадашња хаотична језичка мешавина прерасла у језички модел са у високој мери предвидивим омером и типом српских и несрпских особина. Младеновићу припада највећа заслуга за постепено уклањање – без сагледавања правога стања ствари увржене – заблуде и односа према славеносрпској етапи у развоју српског књижевног језика, према језику који је отворио врата српских земаља свеопштем културном поветарцу из европских средина чија историја у средњем веку није као код Срба имала инверзивни смер. „Замршено клупко појава” и „комплексна слика” предвуковске епохе полако су уступали место све јаснијој и све изоштренијој представи

једне стварности, слици која је омогућила озбиљно кориговање неких ранијих уверења, у шта спада и накнадно запажање једног Павла Ивића да Вук није реформисао славеносрпски тип језика, који је већ био изгубио битку, него доситејевски језички модел. Тај детаљ није, разуме се, ни окрзнуо Вукову горостасну фигуру, али је он дуго таворио у тами првенствено због некритичког прилаза делу великана из Тршића. Вук није прихватао мишљење својих противника „који су тврдили да је доситејевски књижевни језик народни”. Питање је, најкраће речено, како бисмо, када је реч о историји српског књижевног језика, дочекали распад српско-хрватске језичке заједнице без озбиљног младеновићевског заокрета у важној научној дисциплини.

Многи су поредили Ђуру Даничића са моћником из Тршића. Својевремено је Војислав Ђурић приметио да то поређење може издржати једино Даничић, којему ће нешто касније Павле Ивић додати и Доситеја. Давно, пре више од три и по деценије, већ далеке 1973. године, Професоров старији колега и узор, предлажући га у звање редовног професора, написао је да се Младеновићев допринос српској филологији може мерити са Даничићевим учинком. Две и по деценије касније у трећем, најзад успешном, предлогу за дописног члана САНУ, стоји: „Александар Младеновић је један од најплоднијих и најзаслужнијих живих српских лингвиста и најзначајнији историчар нашег књижевног језика после Ђуре Даничића... Од њега почиње нова епоха у проучавању предвуковског књижевног језика код Срба.” У реферату се посебно наглашава филолошко умеће кандидата: „Продубљено познавање појединости у језику и правопису онога времена учинило је Младеновића најквалификованијим издавачем таквог дела као што је рукописна верзија *Мемоара* Проте Матеје... Огромни филолошки посао критике текста Младеновић је обавио на узоран начин.” А шта би први потписник реферата, неприкосновени ауторитет и ерудита Павле Ивић, пословично одмерен при оцењивању било чијег учинка у струци, имао да каже о „филолошком послу” свога колеге да је, камо среће, дочекао *Повеље кнеза Лазара, Повеље и њисма десјоша Сишефана* и најновија издања *Горског вијенца, Луче микрокозма* и *Шћејана Малоџ*? У овој прилици умесно је, убеђен сам, још једно поређење двојице филолога. Пригодни говор поводом 160. годишњице рођења Ђуре Даничића професор Ивић је под кровом Матице српске заокружио „личним утиском”: „Даничић није живео дуго, свега 57 година. А створио је толико да би, када би се његов опус raspоделио на десет научника, сваки од тих делова био довољан да свога аутора учини веома заслужним. У Даничићевом делу удружују се огромна количина савладане материје, битан значај те материје и изврност њене обраде.” Уверен сам да се не прелази праг умерености и одмерености ако се што слично каже и за опус професора Младеновића. Он је живео дуже од Даничића, али његова одлична физичка и ментална кондиција омогућиле су му да са несметаним еланом ради у поодмаклим годинама. У седмој и осмој деценији живота из његових руку наука је добијала узорна, капитална дела. Не некима га је и изненадна смрт претекла.

Окупило нас је сећање и подсећање на ствараоца који никоме на овом свету није остао дужан: ни струци, ни породици, ни нацији, ни пријатељима. Остварио је дело за понос и узор, оставио је ђаке у земљи и широм света да наставе јасно трасираним путем. Оставио је и пријатеље који ту чињеницу, како лепо рече колега Мато Пижурица, носе као истинску привилегију. Нисам једини који је од великог филолога научио како се треба опходити са млађима, нарочито са унуцима, тим малим великим људима. Та искуства драгоценија су од подуке из домена методологије и технике научног рада, у чему је професор Младеновић био недостижан. Родитељи могу пожелети тако нежног сина, а Јелена је припадала уском кругу срећница којима је Бог подарио таквог „животног друга”. Племенито добронаме-

ран, Александар Младеновић је до бола саосећао са угроженима и обесправљенима, а са некоректнима и незахвалнима он напросто није умео да комуницира.

Драги поштоваоци и пријатељи академика Александра Младеновића, нећете ми замерити што подсећање на дело великог научника не може проћи без личне, да не кажем себичне нити једног дужника. Последњих деценија прати ме јеврејска клетва: „Дабогда имао па немао”. А Бог ми је, од малих ногу, од самоука из кућне авлије, па преко учитеља из основне школе до факултета и ерудита у академији наука давао истинске учитеље и узоре. Сви наклоњени и крајње добронамерни, а недостижни! За професора Младеновића сазнао сам већ у кладањској гимназији, где ме је професорка српског језика, новосадски ђак, храбрила да се у Српској Атини упишем на групу за јужнословенске језике, хвалећи међу тамошњим стручњацима и младог асистента који више него успешно замењује професора Петра Ђорђевића, када га нешто спречи да из Београда допутује у Нови Сад. Код професора Младеновића сам полагао семинарски, дипломски, магистарски и докторски испит, а био ми је у комисијама за сва наставно-научна звања и предлагач за избор у академије наука. Учитељ је ђака додатно, и то вишеструко, задужио. Професор се својевремено упорно борио и изборио да се прилика у науци да Драгољубу Петровићу, а касније је то, на његов предлог, у Новом Саду покушано и са тек свршеним судентима Светозарем Стијовићем и Слободаном Реметићем. Када је на реферате за њихов избор за асистенте у Институту за лингвистику са највишег врха Покрајине стављено вето, Професор је дао оставку на све функције у Институту. Било је то време када су „проверени” и „одани кадрови” друштвену заједницу будно штитили од неподобних „елемената”. Неки од идеолога таквог опредељења превентивно су се касније пресвукли у другу одежду, данас носећи – „демократско” руво.

Са годинама се обично не губи само физичка снага него и осећање мере и свести о месту које је бог свакоме одредио. Под таквом заштитом крштенице усуђујем се своје скромно слово о великом учитељу привести крају у тону којим је то недостижни Павле Ивић под кровом најстарије српске научне установе учинио за свога великог претходника. Усуђујем се, чак, учинити још један корак и додати да су срећни и Српска академија наука и српски филолози и лингвисти, који, озарена лица, под ореолом непоновљивог континуитета, могу рећи: имали смо ми свога Ђуру Даничића, Стојана Новаковића, Љубомира Стојановића, Александра Белића, Павла Ивића и Александра Младеновића, да не помињемо остале великане. Имамо их и сада као опомену, узор и подстицај.

Академик Слободан Реметић

IN MEMORIAM

ВИДА ЗЕРЕМСКИ (1934–2010)

У седамдесет шестој години, после кратке и тешке болести, 10. априла 2010. године преминула је Вида Зеремски, библиотечки саветник, дугогодишњи радник Библиотеке Матице српске, признати и цењени библиограф, велики човек и пријатељ. Стручним, преданим и неуморним радом заузела је угледно место у библиотекарству и библиографији. Бавећи се библиографијом са пуно љубави показала је своју потпуну оданост том послу, унапређујући га и остављајући многобројне библиографије да сведоче о богатству наше писане речи, да буду од користи у научним и стручним истраживањима и узори будућим генерацијама.

Вида Зеремски рођена је 27. јуна 1934. године у Каћу. Дипломирала је на Природно-математичком факултету у Београду на групи за географију 1957. године, а од 1962. до пензионисања 1993. радила је у Библиотеци Матице српске. Ту је обављала стручне и одговорне послове у Одељењу периодике, у Одељењу именске обраде књига, где је била и руководилац, а потом у Библиографском одељењу. Својом стручношћу и преданим радом допринела је развоју библиографске делатности у Библиотеци Матице српске. Покренула је израду текуће *Библиографије књиџа у Војводини*, за коју је написала концепцију, а потом је уређивала пуних дванаест година. У њој се на најбољи начин окупљају и описују писана дела свих који живе у вишенационалној Војводини, која се публикују у годишњим свескама непрекидно од 1981. године до данас. Сарадницима у том послу несебично је пренела своје огромно знање и искуство, које је од користи и данас приликом приређивања ове библиографије.

Као велики стручњак и заљубљеник у свој посао, Вида Зеремски је допринела развоју и афирмацији библиографије не само у Библиотеци Матице српске, него и у другим установама са којима је сарађивала. И тамо је често била покретач израде неке библиографије или библиографске едиције. Међу њима су Галерија Матице српске, Спомен-збирка Павла Бељанског, Позоришни музеј Војводине, Огранак Српске академије наука и уметности у Новом Саду и друге.

У Матици српској била је дугогодишњи сарадник и члан уредништва Едиције „Библиографије”, у којој је као прва по реду објављена њена *Библиографија Вељка Пејровића* (1969). Потом су уследиле драгоцене и по тематици разноврсне специјалне библиографије појединих значајних часописа, галерија, сликара и академика. Одласком у пензију наставила је са истраживањем, прикупљањем података, библиографским описима и презентацијом грађе. Тада су настале библиографије које по квалитету и обиму представљају круну њеног библиографског опуса и сврставају се у највише домете библиографске праксе код нас. То су пети том *Библиографије Мајнице српске* (1997), *Библиографија Сјомен-збирке Павла Бељанског* (1997), *Милан Коњовић: библиографија* (1999), *Библиографија Галерије Мајнице српске* (2004) и *Библиографија радова академика Бољуба Сјанковића* (2007). У њима је укупно окупљено, описано и систематизовано преко 30.000 библиографских јединица.

У коауторству је припремила више библиографија, међу којима су најзначајније *Библиографија међусобних превода књижевних дела народа Југославије и народности Војводине*, други том *Библиографије Русина у Југославији* и библиографије прилога из новина и часописа о позориштима из Војводине, које су по сезонама објављиване у *Алманаху Позоришног музеја Војводине*.

При изради свих библиографија држала се високих начела која је себи постављала, са тежњом да сваки предмет истраживања исцрпно, целовито и тачно представи. Често је, трагајући за подацима, данима у магацинима прелиставала пожутеле странице новина и часописа, не само у Библиотеци Матице српске него и у другим библиотекама и установама, а ако је било потребно и у другим градовима. Доследно припремане по истим принципима, њене библиографије поуздане су и тачне и увек снабдевене великим бројем регистара, који са различитих аспеката допуњују информативну вредност библиографске грађе.

Осим регистара приређених у својим библиографијама саставила је и више десетина разноликих регистара за стручне и научне књиге других аутора, са темама из области историје, културе и уметности.

Поред богате библиографске праксе, својим радовима саопштеним на више стручних скупова дала је значајан допринос и теорији српске библиографије. Као предавач и испитивач предмета Основи библиографије на стручним испитима за библиотечке раднике обучила је библиографском послу неколико генерација младих библиотекара широм Војводине.

Била је члан многих библиографских редакција, комисија и одбора на југословенском и локалном нивоу и својом активношћу доприносила је њиховом бољем раду, као и развоју библиографије.

За свој рад и постигнуте резултате добила је неколико признања. За унапређење и развој библиотекарства добила је награду „Милорад Панић Суреп” од Заједнице матичних библиотека Србије. Награду „Стојан Новаковић” за библиографију Милана Коњовића доделило јој је Библиотекарско друштво Србије, а за постигнуте резултате у области библиографије додељена јој је Митровданска повеља на 14. сусретима библиографа у спомен на др Георгија Михаиловића у Инђији.

Њен драги лик и стручна дела још дуго ће живети међу библиотекарима и библиографима.

Марија Јованцаи

IN MEMORIAM

СВЕТЛАНА ВАРЕНИКА

(1964–2010)

Сабрало нас је, данас, сећање на нашу Светлану. А мени, по ко зна који пут у дугом животу, доделило обавезу да трагам за оном изгубљеном речју која ће најмање узнемирити пламичак воштанице пробуђен да загреје њену намучену душу.

Не памтим кад сам се, и како, с њом сретао и све ми се чини да су наши сусрети почели у Матици кад је она у некој школи, после више година рада, унапређена у технолошки вишак и питала ме за могућност да се укључи у послове које сам водио.

И тако „стала у ред” оних мојих способних и вредних студената којима нисам могао помоћи...

И од којих је понеко нашао посао за који га лингвистика није квалификовала, али је она без њих изгубила много више него што су они добили тамо где су се нашли. При чему су се многи од њих расули по свету и отишли за својим судбинама, а мени оставили тек нејасно памћење. И тегабу због тога што ми се, све више, измичу из видокруга и утапају се у све нејасније сећање.

Светлана ми је остала. И уписала се као први заслужник у пословима које, ових дана, приводимо крају.

А почела је, пре петнаестак година, да исписује грађу за наш дијалекатски речник, да шири његову картотеку...

Да оживљује оно што је почињало да замире. И то у временима која су, све нас, ломила, мрвила, ратом, инфлацијом, бедом, незнањем.

Као да је у себи сабрала проверено народно искуство да се од општег лудила човек може одбранити једино радом – чекајући да се зло истутњи и да се само застави. (Ако му се, пре тога, нека Моћнија Сила не испречи да то учини.)

И тада је, негде у време које нас је тако штедро богатило осиромашеним урањујомом, први пут поменула могућност да се грађа која се нашла у картотеци почне уобличавати, да се приступи лексикографској обради...

И, узгред, „пронашла” Симу Матића (и његов „Тиски цвет”), заинтересовала га за цео пројекат, он показао спремност да, врло конкретно, помогне да се послови убрзају.

И да се мени пресече одступница. Кад сам, наиме, већ помишљао на то да ће стотинак хиљада картица Речника почети да прекрива прашина и да у свакоруко оскудним временима и „на мобу” никакви пројекти немају лепшу перспективу, Светлана и Сима су ме разуверили и покренули.

И прва свеска *Речника српских говора Војводине* појавила се 2000. године, при чему је сав ауторски посао урадила Светлана, а трошкове штампе подмирио „Тиски цвет”.

После је све било лакше: у посао су се укључивали Каћа, Дејан, Ивана, једно време Биљана, накратко Сања, грађа је брзо ширена и од почетних стотинак хиљада картица досад скоро удвостручена, ускоро ћемо имати последњу, десету, свеску...

Али више немамо Светлану.

Њена крхка грађа није издржала све шокове које јој је живот доносио.

Као по неком генетском запису, измакла се из живота у годинама у каквима се то десило и њеним родитељима. С тим што је њена родитељска мука остала много трауматичнија: њеној девојчици тек је шеста година.

Живела је без ослонца, а морала је бити ослонац. Живела је, годинама, без сигурности, „хонорарно”, „на одређено време”, „транзиционо”, у време које је носило демократију а односило човека. И није чудно што није издржала. Не би то, почесто, могли ни они који су прављени од много јачег материјала него што је био онај од којег је она била саздана.

А имала је и усуд да није стигла до свога доктора Хамера. И измакла се у неки бољи свет, тамо где ће јој се исправити и поравнати сви путеви.

И у наше памћење.

Уз слабашну реч признања оних које је у овој кући оставила: без ње – не би било ни ове књиге.

Проф. др Драгољуб Пејровић

IN MEMORIAM

ЕМИЛИЈА ЦАМБАРСКИ ЗАВИШИЋ (1982–2010)

Са неправедношћу смрти човек се никада не може до краја помирити и на њу се навићи. Када та неправедност погоди нас старије, онда све то задобија колико-толико схватљиве облике, упоредиве са равномерношћу у развоју биљака: човек се роди, развија се, да неке плодове и, на крају, увене. Али кад неправда смрти погоди једно младо биће које тек што је почело да грана своје стабло и да даје своје прве плодове, онда се све то укаже са страшном и мучном, болном и апсурдном тежином.

Код наше драге Емилије све је било у зачетку и у настајању. Можда се више од свега истицала њена даровитост: истанчан сензибилитет, способност да у књижевном делу уочи неке драгоцене појединости и да, потом, те појединости осмисли на поетичком и ширем, духовно-историјском хоризонту. У њој се, већ својим првим радовима, објављеним махом у *Лейојису Мајице српске*, озбиљно испољио даровити истраживач књижевности који је младачка, али врло поуздане, чак импресивне плодове свога талента и рада веома јасно исказао. Начин на који је, примера ради, у тексту „Поигравање као уточиште. Покушај поређења: Растко Петровић и Светислав Басара” (*Лейојис Мајице српске*, јануар–фебруар 2006) она сагледала и протумачила неке појаве авангардне, с једне, и постмодерне књижевности, с друге стране, остаће трајан допринос српској науци о књижевности. Уочавајући критички однос ових писаца према категорији рационалности и према покушајима мисли да системски овлада тоталитетом, она описује различитост начина на који се испољава криза субјекта током 20. века: на један начин у авангарди и код Растка, а на понешто другачији начин у постмодернизму и код Басаре. Већ у том свом огледу, који смо са задовољством објавили у *Лейојису Мајице српске*, могла се препознати не само куртоазно констатована даровитост.

Своје умеће читања је Емилија испољавала и у сусрету са најзначајнијим писцима светске књижевности. У тексту „Фикција као тумачење фикције. *Мајстор из Пејрограда* Џона Максвела Куција и *Зли дуси* Фјодора Михајловича Достојевског” (*Лейојис Мајице српске*, октобар 2007) она је зналачки протумачила како је Куци својим романом испољио не само разумевање самог Достојевског и његовог дела него и разумевање неких темељних питања модерног света, укључујући и специфичности руске културе. Куцијево дело, као пример „историјске метафикције”, она је доследно протумачила на фону постмодернистичке поетике.

Емилија није била брзописац. Радила је по ритму лалашког валца: полако, али темељно. Уосталом, то је начин рада који обезбеђује најквалитетније резултате, али и захтева време и упорност. Емилија је упорност имала, али јој време, нажалост, није било дато.

Знам да је планирала своје даље истраживачке послове и о томе смо неколико пута разговарали: о потреби да теоријски утемељи своје наратолошке увиде, о томе зашто би баш она требало да проучава Тишму, у чему су специфичности неоавангардне поезије итд. Изазовима књижевног критичара она није подлегала јер су је њен темперамент и интелектуална природа упућивали на ужи круг тема, али

продубљенији истраживачки напор. Страсти за делатним учешћем у профилисању нових књижевних вредности она није имала. Радије се држала већ проверених творевина, настојећи да испита начине њиховог функционисања. Ретко би се одазвала на понуду да напише понеки приказ, тако да је у *Лейолису* објавила само два таква текста: приказ књиге Николе Кајтеза *Цивилизација у служби зла. Генеалогија глобализације* (јул–август 2005) и Моме Димића *Неовдашњи њисци и сусрећи* (децембар 2009). А када ускоро буде изашао и њен оглед „Поетика простора у *Књизи о Бламу* Александра Тишме” (октобар 2010), биће свакоме јасно како је Тишма у њој могао задобити тумача каквог би себи пожелео сваки писац. Истражујући просторне релације фикционалне стварности романа, а имајући на уму добро познати свет свог родног града, Емилија је препознавала неке изузетно важне семантичке и стилске релације. Тако је, примера ради, истакла како палата Меркур преузима улогу својеврсног *axis mundi*, а на супрот њему је постављен подводни свет мртвих. Због свих увида до којих је долазила, постаје очигледно да је Емилија била један од најдаровитијих тумача књижевности у најмлађој генерацији српских писаца који још нису навршили ни трећу деценију.

На свом послу, у Српској енциклопедији, радила је као што је и писала: полако а темељно. Расла је у лексикоредакторку која би наредних година, заједно са неколико најближих сарадника, на својим плећима изнела сав оперативно-технички терет овог тешког и одговорног посла. Ни ту јој се није дало да види плодове овог заједничког дела, чији прелом првих стотинак страница је управо пристигао у дане Емилијине најтеже животне драме. Остало је да прва књига првог тома *Српске енциклопедије*, црним оквиром на имену Емилије Џамбарски Завишић, подсећа на један драгоцен млади живот који је много тога обећавао. Биће прилике, када буде изашла и књига њених ауторских текстова, да се у читалачкој свести, и то заувек, утврди сазнање колико је даровитости било у њеним тумачењима књижевних дела.

Много тога је у Емилијиним животу остало наговештено и започето, али су њени радови будили очекивања од оне најбоље и најрафинованије врсте. Најлепше своје дело она је успешно донела на свет, али је њој и њеном супругу Марку ускраћено да у том заједничком им делу, у њиховом сину Алексеју, заједно уживају и да га даље негују. Све што се током паклених јулских дана дешавало нашој драгој Емилији обележено је ужасном неправдом и несхватљивом окрутношћу судбине. У тренуцима највећег бола због губитка једног драгоценог живота и раскошног талента који је неопростиво рано, прерано отишао, преостаје нам само да тугујемо и да се помолимо за покој њене душе. А њеном сину Алексеју, који мајку неће заборавити, бићемо заједно са оцем Марком, са ујаком Миланом и свим пријатељима, поуздани сведоци да увек потврдимо каква је Емилија била и каква треба да остане у нашем сећању.

Нека јој је вечна слава!

Проф. др Драган Сџанић

IN MEMORIAM

БОШКО ИВКОВ (1942–2010)

Умро је Бошко Ивков, међу савременицима најпостојанији и најоданији књижевни социограф војвођанског простора. Ако је ико од писаца нашег доба прегнуо да, на помало старински и готово опсесиван начин, описује равничарски свет у нестајању, онда је то Бошко Ивков. Тај свет сеоски и паорски, биљни и животињски, свет реке, њиве, баште, али и варошки, пијачарски и службенички, тај свет садржи хиљаде ситница које је Бошко умео да очу и да минуциозно опише као да је реч о драгоценостима највишега реда. А у свему томе он је понајвише трагао за специфичностима сензибилитета и менталитета, за тананим лирским доживљајима који се јављају само у магновењу кад се суочимо са неким цветом, воћком, дрветом, чистим погледом низ равницу... Можда и са оним псом у чијим очима је писац препознао неку неутешну тугу због смрти Дедине, тако да ће тај пас, сутрадан већ, подлетети под аутомобил и оставити потпуну недоумицу је ли то било случајно или је пас решио да прекине сопствене муке. Бошко Ивков је умео књижевност да усмери управо у таквом правцу, настојећи да лирски опише један регионални свет који највише обитава у сећањима, али и на понеком очуваном, па и обновљеном салашу, у понекој кући са окућницом, чак и у баштама на периферији Новог Сада, на којима се још сањају ти стари баштовански снови. Нико од савременика није од Бошка имао више дескриптивне и медитативне страсти када је овакав свет у питању. Други су упорније од њега градили чвршће и разуђеније естетске грађевине, а Бошко Ивков се определио да тананом, лирском речју напосто очува тај свет у сећању.

Нисам сигуран да је та страст за описом једнога друштва у нестајању Бошку Ивкову дозволила да се довољно развије као чисти уметник речи. Та га је страст описивања и уживљавања опседала у потпуности, па се у њему песник непрестано сукобљавао са хроничарем, приповедач са летописцем, а есејиста са социографом. Али на самом пољу таквих сукоба исказивао се, непрестано, танани лиричар који би просветлио сваки детаљ овог света којег вреди погледати данас, јер га већ сутра, највероватније, неће ни бити. Бошко Ивков је хтео од заборавља да спасе још понеку ретку драгоценост, не би ли тиме спасао читав прошли свет у којем је та драгоценост тек обична ситница. Управо онако како је Деду спасавао сећањем: „Јер, умро је само онај којег се нико не опомиње и чијега имена више нико не спомиње.”

Лирски есеји и меланхолични записи, песме и приповедна проза Бошка Ивкова трајаће онолико колико у срцу носимо Војводину, њену равницу и све што на њој настаје. Ивковљева својеврсна сабрана дела носе наслов *Земља и рашће* (1–9, 2000–2008), да би се показало како је та вечна хоризонтална линија равнице пресеца на само вертикалама онога што расте и што се успиње у висине. Тај пресек хоризонталне и вертикалне линије био је и остао својеврсни крст за који је Бошко до последњих својих тренутака везао своју животну и књижевну судбину.

Језик и стил Бошка Ивкова носи на себи јасан печат војвођанског начина казивања. Учећи од мајстора какви су били Младен Лесковац и Бошко Петровић, Ивков је неговао разбокорену синтаксу у којој реченицу можемо упоредити управо

са равничарском реком и њеним меандрима. Он је увек имао „каде”, а темпо и уједначеност интонације сасвим је по подобију старинског лалашког дивана у којем ћу ја сад, без журбе и нервозе, теби казивати, а ти седи, пијуцкај и уживај. У свој начин казивања Бошко Ивков је уносио необичне паузе, тамо где им природно није било место, па је то његовим стиховима и прози давало печат наглашене афективности, чак и афектираности. Можда се то некоме и није допадало, али да је носило карактеристично обележје ситуације у којој баба казива дечурлији око себе оно што би ваљало утувити, то је неоспорно. Истина, умела је на видело да избије и повремена узјогуњеност, унутарња расцепљеност и изненадни јед, али старински равномерно казивање било је Бошку Ивкову основна стилска мера у односу на коју је градио свој исказ.

На овој, војвођанској равници, али и на читавом српском културном простору, моћно рашће, како би то рекао Бошко Ивков, јесте и *Лейџоис Мајице српске*, који се полако приближава свом другом веку трајања. Бошко је, у периоду 1980–1991, помогао да то огромно стабло и даље расте и уздиже се. Дао му је понеку свежу грану, нарочито у погледу отворености према поетички иновативним догађајима, па и сасвим младим генерацијама српске књижевности. У том периоду *Лейџоис* је, рекло би се, хотимично одустајао од жеље да представља главни ток српске књижевности, а све је више трагао за алтернативним путевима и маргиналним токовима књижевне свести. И ту се могло препознати како Бошка не занима широка и права магистрала којом се брзо путује него меандри равничарске реке којом се полако, уживајући у пејзажу, стиже тамо где нас већ река сама носи.

Учио је Бошко Ивков највише од равнице, а често и много од, како га је звао, Цара Дунава Силног. Од њега је сазнао „да не треба да брза споља, него да моћно тече изнутра”, као што је научио да када Дунав једном оде, „не враћа се, никада”. Ваљда је сада и Бошко отишао на онај свет да провери је ли се тамо задржао тај Дунав који отиче и та равница која се пружа унедоглед. Отишао је да провери, па можда и да нам јави шта је тамо затекао. Можда ће тек тамо наћи један вечни Дунав и недогледну равницу на којој „све је отворено погледу и податно руци и души.”

Нек је слава његовој руци и нек је покој његовој души!

Иван Неџришорац

ЧЛАНОВИ МАТИЦЕ СРПСКЕ ПРЕМИНУЛИ 2010. ГОДИНЕ

Соња Тишма, редовни члан, библиотекар.
Нови Сад (28. јануар 2010)

Ружица Милак, редовни члан, пензионер.
Нови Сад (21. јануар 2010)

Мр Дејан Обрадовић, члан сарадник, историчар.
Крагујевац (6. фебруар 2010)

Проф. др Михаљ Микеш, биолог, стални члан сарадник.
Нови Сад (10. март 2010)

Академик Душан Радић, композитор, стални члан сарадник.
Београд (3. април 2010)

Академик Александар Младеновић, филолог, стални члан сарадник.
Београд (6. април 2010)

Видосава Зеремски, библиограф саветник, стални члан сарадник.
Нови Сад (10. април 2010)

Проф. др Владимир Лесковац, биохемичар, редовни члан.
Нови Сад (4. мај 2010)

Др Драго Ћупић, лексикограф, стални члан сарадник.
Београд (19. јун 2010)

Мр Светлана Вареника, лингвиста, члан сарадник.
Нови Сад (4. јул 2010)

Проф. др Богумил Карлаварис, сликар, редовни члан.
Нови Сад (8. јул 2010)

Мр Емилија Цамбарски Завишић, компаратиста, члан сарадник.
Београд (24. јул 2010)

Мр Лука Хајдуковић, театролог, стални члан сарадник.
Нови Сад (5. октобар 2010)

Марко Пеић, дипломирани економиста, стални члан сарадник.
Суботица (6. октобар 2010)

Јован Вучковић, библиотекар, редовни члан.
Нови Сад (7. новембар 2010)

Академик Бошко Ивков, књижевник, стални члан сарадник.
Чачак (27. новембар 2010)

Зорица Давидов, историчар уметности, стални члан сарадник.
Београд (28. новембар 2010)

Проф. др Богумил Храбак, историчар, члан сарадник.
Београд (11. децембар 2010)